

ALICE MUNRO

Gençlik Arkadaşım

Çeviri: ERHUN YÜCESOY

can
öykü

ALICE MUNRO

GENÇLİK ARKADAŞIM

Friend of My Youth, Alice Munro
© 1990, Alice Munro
© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2016, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzelti: Aylin Samancı, Ebru Aydın
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3221-8

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

ALICE MUNRO

GENÇLİK ARKADAŞIM

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Erhun Yücesoy

Can Yayınları

Alice Munro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bazı Kadınlar, 2011
Çocuklar Kalıyor, 2012
Nefret, Arkadaşlık, Flört, Aşk, Evlilik, 2013
Firar, 2014
Sevgili Hayat, 2014
Castle Rock Manzarası, 2016

ALICE MUNRO, 1931'de Ontario'da doğdu. Kanadalı eleştirmenlerin "Bizim Çehov'umuz" diye tanımladıkları usta hikâyecinin *Dance of the Happy Shades* (Mutlu Gölgelerin Dansı, 1968); *Something I've Been Meaning to Tell You* (Sana Söylemek İstediğim Bir Şey, 1974); *The Beggar Maid* (Fakir Hizmetçi, 1978); *The Moons of Jupiter* (Jüpiter'in Ayları, 1982); *The Progress of Love* (Aşkın Gelişimi, 1986); *Gençlik Arkadaşım* (1990); *Open Secrets* (Aleni Sırlar, 1994); *Çocuklar Kalıyor* (1998); *Nefret, Arkadaşlık, Flört, Aşk, Evlilik* (2001); *Firar* (2004); *Castle Rock Manzarası* (2006); *Bazı Kadınlar* (2009); *Sevgili Hayat* (2012) dışında *Lives of Girls and Women* (Genç Kızların ve Kadınların Yaşamı, 1971) adlı bir romanı yayımlandı. Munro, yazarlık kariyeri boyunca, Kanada'da Governor General, Uluslararası Man Booker, Marian Engel, Trillium Edebiyat, Rea Öykü, PEN/Malamud, Giller, Libris ve O. Henry gibi birçok ödüle layık görüldü. Ayrıca 2013 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de sahibi oldu.

ERHUN YÜCESOY, 1969'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Kıbrıs'ta İngiliz Koleji'nde tamamladı. 1992'de Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli bankalarda kurumsal bankacılık alanında çalıştı. Bankacılığın ardından emtia ithalatı yapan şirketlerde finansman ve ithalat direktörlüğü görevlerini yürüttü. Tıp, evrim biyolojisi, sosyoloji, tarih, liderlik kuramları, moda felsefesi, edebiyat gibi farklı alanlarda ki kitapları Türkçeye çeviren Yücesoy halen serbest dış ticaret danışmanlığı yapmaktadır.

İçindekiler

Gençlik Arkadaşım 11
Five Points 43
Meneseteung 73
Beni Sımsıkı Tut, Ölmeme İzin Verme 105
Benzeşmezlikler 145
Buz Resimleri 185
İyilik ve Merhamet 209
Ne Fayda 239
Başka Türlü 285
Peruk Vakti 321

GENÇLİK ARKADAŞIM

R.J.T.ye teşekkürlerimle

Eskiden annem rüyalarıma girerdi ve rüyalardaki ayrıntılar birbirinden farklı olsa da sonundaki sürpriz hiç değişmezdi. Sanırım aşırı umut verdiğinden, kolayca bağışlayıverdiğinden bu rüyalar son buldu.

Rüyada kendimi gerçek yaşımda ve gerçek hayatımı sürdürürken görür ve annemin hâlâ hayatta olduğunu fark ederdim. (Aslında annem ellili yaşlarının başında hayatını yitirdiğinde ben de henüz yirmili yaşlarımın başındaydım.) Bazen kendimi, annem masanın üzerinde turta hamuru açtığı ya da kırmızı kenarlı, bej renkli, hurdaya dönmüş bulaşık leğeninde tabakları yıkadığı sırada eski mutfağımızda bulurdum. Ama diğer zamanlarda sokakta, asla görmeyi ummadığım yerlerde, şık bir otel lobisinde yürürken ya da bir havaalanındaki yolcu kuyruğunda beklerken ona rastlardım. Bayağı sağlıklı bir halde olurdu genelde – öyle genç ya da on yıldan uzun bir süre boyunca onu kıskıvrak pençesine alıp ölümüne neden olan felç edici hastalıktan asla etkilenmemiş bir hali olmasa da hatırladığımdan çok daha iyi bir görüntü çizerdi ve beni şaşkınlığa uğratırdı. "Kolumda belli belirsiz bir titreme var sadece; bir de yüzümün şu tarafında hafif bir sertlik hissediyorum. Sıkıntı veriyor tabii ama idare ediyorum," derdi bana.

O zamanlar, uyanık olduğum anlarda yitirdiğimi –annemin, boyun kasları katılaşmadan ve suratı hüzünlü, kişiliksiz bir maskenin ardında kaybolmadan önce yüzündeki ve sesindeki o canlılığı– rüyalarımda yeniden bulmuştum. Rüyamda, "Bunu nasıl unutabilirdim?" diye geçiriyordum aklımdan; annemin sahip olduğu o kayıtsız ruh halini, alaycılıktan uzak ama neşeli mizacını, sabırsız ama kendinden emin hallerini nasıl unutabilirdim? Onu bunca zamandır görmediğim için üzgün olduğumu söylüyordum bir yandan da – kendimi suçlu hissettiğim için değil ama zihnimde ve yüreğimde bu gerçeklik yerine yersiz bir korkuyu beslediğim için üzgün olduğumu kastediyordum aslında; benim açımdan işin en tuhaf, en bağışlayıcı yanı da annemin gerçekçi ama bir yandan da gizemli yanıtıydı.

"Eh, ne yaparsın artık," diyordu, "hiç olmamaktansa, varsın geç olsun. Seni bir gün göreceğimden emindim."

Annem narin yüzlü, muzip bakışlı, tombul bacaklarına parlak ipek çoraplar giyen genç bir kadınken (öğrencileriyle birlikte çekilmiş bir fotoğrafını görmüştüm) Ottawa Vadisi'nde Grieves Okulu olarak bilinen tek derslikli bir okulda öğretmenlik yapmaya başlamıştı. Okul, Grieves ailesine ait çiftliğin bir köşesindeydi. Kıyısında sıra sıra söğüt ağaçları uzanan küçük bir nehrin yanı başında aktığı, topraklarının üzerinde Kambriyen öncesi döneme ait hiçbir kayaya rastlanmayan iyi drenajlı tarlaları, akçaağaç bahçesi, kütükten kulübeleri ve ahşap duvarları asla boyanmamış ve aşınmaya terk edilmiş gösterişsiz bir evi olan bu yer, oradaki kırsal bölgeye göre çok iyi bir çiftlikti. Ve Ottawa Vadisi'nde ahşap aşınıp renk değiştirdiğinde annem, "Neden bilmiyorum ama rengi asla griye dönmüyor, siyahlaşıyor. Havayla ilgisi olması lazım," derdi. Grieves Okulu'nun yaklaşık yirmi mil uzağında büyüyen annem,

sık sık memleketi Ottawa Vadisi'ni dogmatik, gizemli bir havada, orayı dünyanın diğer herhangi bir yerinden farklı kılan şeylerin üzerinde durarak anlatırdı. Evlerin duvarlarının siyahlaşması, akçaağaç şurubunun başka yerlerde üretilenlere kıyasla emsalsiz bir tadı olması, sallana sallana yürüyerek çiftlik evlerinin civarında, görüş mesafesinde dolaşan ayılar. Elbette, nihayet burayı gördüğümde hayal kırıklığına uğramıştım. Vadiden kasıt tepelerin arasındaki bir yarıksa burası asla bir vadi değil, daha çok düz tarlaların, alçak kayalıkların, gür çalılıkların ve küçük göllerin bir karışımıydı; doğal bir uyumdan yoksun, belli bir tanıma uymayan, hiçbir kalıba girmeyen dağınık, düzensiz bir kırsal alandı.

Yoksul çiftliklerde sıkça görülen kütükten ağıllar ve boyasız ev Grieves'lere göre fakirlik göstergesi değil, bir prensip meselesiydi. Paraları vardı ama harcamıyorlardı. İnsanların anneme söyledikleri buydu. Grieves'ler çok çalışıyorlardı. Asla cahil insanlar değillerdi ama epey geri kalmışlardı. Çiftlikte elektrik yoktu. Ne bir arabaları, ne telefonları ne de traktörleri vardı. Bazılarına göre bunun nedeni Grieves'lerin Cameronian Tarikatı'na[1] mensup olmalarıydı. Okul bölgesinde bu inanca bağlı onlardan başka kimse yoktu. Aslına bakılırsa bağlı oldukları ve kendilerini Reformcu Presbiteryen olarak adlandıran kiliseleri, makineleri, elektriği ya da bu türden icatları değil, sadece iskambil oyunlarını, dans etmeyi, sinemayı ve bunun gibi şeyleri yasaklıyordu; ayrıca pazar günleri dinî olmayan ya da yapması kaçınılmaz olan eylemler dışında her türlü etkinlik de yasaktı.

Annem, Cameronian'ların kim oldukları ya da neden bu sıfatla anıldıkları konusunda herhangi bir fikre

1. İskoç Presbiteryen kilisesine bağlı, öncülüğünü 17. yüzyılda Richard Cameron'un kurduğu militan bir tarikat. (Ç.N.)

sahip değildi. Kendisinin bağlı olduğu itaatkâr ve tasasız Anglikan mezhebinin itibarlı konumundan güç alarak, "İskoçya'dan çıkma garip bir inanç," diye yorumda bulunuyordu. Tek derslikli okulun tek öğretmeni, Grieves'lerin yanında pansiyoner olarak kalıyordu ve ahşap duvarları kararmış, gazyağı lambasının ışığıyla aydınlatılan, felce uğramış pazar günleriyle, ilkel düşünce ve yaklaşımların damgasını vurduğu o misafirhanede yaşama düşüncesi annemin biraz gözünü korkutuyordu. Fakat o sıralar nişanlı olduğundan, kırsal alanda oyalanıp hoşça vakit geçirmek yerine çeyizini tamamlamakla meşguldü; ayrıca her üç pazar gününden birini evde geçirebileceğini de hesaba katıyordu. (Grieves'lerin evinde pazar günleri ısınmak için ateş yakılabilirdi ama aynı ateşte yemek pişirilmez, hatta çay yapmak için dahi çaydanlıkta su kaynatılmazdı; ayrıca mektup yazmak ya da bir sineğe vurup ezerek öldürmek de hoş görülmezdi. Fakat anlaşıldığı kadarıyla annemin bu kurallara uyma zorunluluğu yoktu. Flora Grieves, "Yok, yok," demişti gülerek anneme. "Sen buna dahil değilsin. Alıştığın gibi yaşamaya devam edebilirsin." Ve bir müddet sonra annem, Flora'yla arkadaşlığını o derece ilerletti ki, önceden planlayıp aldığı karardan vazgeçerek pazar günleri eve bile gitmemeye başladı.)

Flora ve Ellie Grieves aileden geriye kalan iki kız kardeşti. Ellie, Robert Deal adında, orada yaşayan ve çiftliğin mahsulünü işleyen, buna karşın kimsenin aklında çiftliğin isminin Deal Çiftliği olarak yer etmesini sağlayamamış bir adamla evliydi. Annem, insanların anlattıklarından çıkarabildiği kadarıyla Grieves kız kardeşlerin ve Robert Deal'in en azından orta yaşta olduklarını tahmin ediyordu fakat kız kardeşlerin küçüğü Ellie sadece otuz yaşlarındaydı, Flora ise ondan yedi-sekiz yaş büyüktü. Robert Deal ise ikisinin arasında bir yaşta olabilirdi.

Evdeki yaşam umulmadık bir biçimde bölünmüştü. Evli çift, Flora ile birlikte yaşamıyordu. Evlendiklerinde

Flora onlara oturma ve yemek odasını, ön taraftaki yatak odalarıyla merdiven boşluğunu ve kış mutfağını vermişti. Banyoyu ise kimin kullanacağı konusunda bir karar vermek gerekmiyordu, zira evin bir banyosu yoktu. Flora açık çatı kirişleri ve çıplak tuğla duvarları olan yaz mutfağını kullanıyordu; arka taraftaki eski kiler dönüştürülüp dar bir yemek odası, bir oturma odası ve birinde annemin kaldığı iki yatak odası elde edilmişti. Öğretmen, evin imkânlarının daha kısıtlı bölümünde Flora ile yaşıyordu. Ama annem buna aldırmıyordu. Hiç düşünmeden Flora'yı ve onun neşeli hallerini ön taraftaki odaların sessiz ve bir reviri andıran havasına tercih etmişti. Flora'nın nüfuz alanı asla tüm eğlencelerin yasak olduğu bir yer değildi. Evde bir krokinol oyun tahtası[1] vardı ve anneme nasıl oynanacağını öğretmişti.

Elbette ev, Robert ve Ellie'nin bir aile sahibi olacakları ve odaya ihtiyaç duyacakları beklentisi üzerine bölünmüştü. Ama bu gerçekleşmemişti. Robert ve Ellie on iki yıldan uzun bir süredir evliydiler ama hayatta kalabilen bir çocuğa sahip olamamışlardı. Ellie art arda hamile kalmıştı kalmasına, ne var ki bebeklerden ikisi ölü doğmuş ve gerisi de düşüklere kurban gitmişti. Annemin vadideki ilk yılında, Ellie zamanının çoğunu yatakta geçiriyordu ve annem onun yeniden hamile kaldığını tahmin ediyordu ama evde bunun bahsi açılmıyordu. Bu gibi insanlar böyle konulardan söz etmezdi. Ellie'nin dış görünümüne bakıp ne zaman ayağa kalktığını ve etrafta dolaşıp yürüdüğünü anlamak mümkün değildi, zira sarkık göğüslü, gergin ve perişan bir kadın vardı karşınızda. Gittiği her yere bir hasta yatağı kokusu götürüyordu ve her

1. 19. yüzyılda, Ontario Kanada'da Eckhardt Wettlaufer adında bir zanaatkâr tarafından icat edilen bir oyun tahtası. Menonit ve Amish'ler arasında popüler olan, el ve göz koordinasyonuna ve odaklanmaya dayalı bir masa oyunu. (Ç.N.)

konuda çocukça mızmızlanıp huysuzluk ediyordu. Flora hem ona bakıyor hem de evin tüm işlerini yapıyordu. Kirli çamaşırları yıkayıp odaları tertipliyor, bir yandan evin her iki kısmında yemek yapıp masayı kurarken bir yandan da hayvanları sağması ve ayırması için Robert'a yardım ediyordu. Daha gün doğmadan kalkıyor ve sanki asla yorulmuyordu. Annemin orada geçirdiği ilkbahar aylarında evde büyük bir temizliğe girişilmişti. Flora bizzat merdivenlere tırmanarak dış pencereleri aşağı indirmiş, onları yıkayıp bir köşeye dizmiş, ahşap eşyaları ovup yerleri cilalayabilmek için odalardaki tüm mobilyaları bir bir dışarı taşımıştı. Dolaplarda duran ve temiz olduğu varsayılan her tabağı ve bardağı yeniden yıkamıştı. Eline geçen her tencereyi ve kaşığı kaynar sulardan geçirmişti. Öylesine bir gereksinim ve enerjinin hâkimiyetindeydi ki geceleri neredeyse hiç uyuyamıyordu; annem soba boruları sökülürken ya da ucuna bulaşık kurulama bezi sarılmış bir süpürgenin tozlu örümcek ağlarına vurulurken çıkardığı seslere uyanıyordu. Yıkanmış, perdesiz pencerelerden içeriye amansız bir ışık seli akıyordu. Ev, insanı etkileyen müthiş bir temizlik içindeydi. Annem isilik çıkarmasına neden olan beyazlatılmış ve kolalı çarşaflar üzerinde uyuyordu artık. Hasta Ellie her gün cila ve temizleme tozlarının kokusundan yakınıyordu. Flora'nın ellerinin derileri soyulmuş ve yara içindeydi ama o, neşeli ve dinç mizacını asla yitirmiyordu. Başındaki eşarbı, önlüğü ve üzerinde torba gibi duran, tırmanarak yaptığı işlerde giydiği Robert'ın tulumu ona şen şakrak ve ne yapacağı kestirilemez bir komedyen havası veriyordu.

Annem ona Mevlevi dervişi adını takmıştı. Bir defasında, "Sen tam bir Mevlevi dervişisin Flora," demiş ve bunun üzerine Flora duraksamıştı. Bunun ne anlama geldiğini bilmek istiyordu. Annem de kadının sofu inançlarını rencide edip onu gücendirmekten biraz çekinme-

sine rağmen Mevlevi'nin anlamını açıklamaya girişmişti (Aslında buna sofuluk denmezdi pek. Bu daha çok dinî kurallara sıkıca bağlılıktı). Tabii ki bir softalık söz konusu değildi. Flora'nın inancına bağlılığında haince tutumlardan, kendini beğenmiş bir uyanıklılıktan eser yoktu. Dinsizlerden, ezoterik inançlardan korkmuyordu. Hep onların arasında yaşamıştı. Bir Mevlevi dervişi olma düşüncesi hoşuna gidiyordu ve bunu kız kardeşine söylemek istiyordu.

"Öğretmenin bana ne dediğini biliyor musun?"

Flora da, Ellie de siyah saçlı, siyah gözlü, uzun boylu, uzun bacaklı ve dar omuzlu kadınlardı. Ellie bir enkaz halindeydi tabii ama Flora hâlâ dimdik ayaktaydı ve zarafetini koruyordu. Annem onun at arabasıyla kasabaya inerken bile bir kraliçe gibi görünebildiğini söylüyordu. Kiliseye gideceklerinde iki tekerlekli faytonu ya da büyük sandalı kullanıyorlardı; ama kasabaya indiklerinde çoğu kez satmak için yün –çiftlikte birkaç koyun besliyorlardı– ya da mahsul dolu çuvallar taşımak ve eve erzak getirmek zorundaydılar. Birkaç millik bu yolculuk pek öyle sık yapılmazdı. Robert atı idare etmek için öne oturuyordu; Flora da at arabasını gayet güzel kullanıyordu ama atı her zaman erkek sürmeliydi. Flora arkada durup çuvallara tutunuyordu. Kasabaya gidişgeliş yolunda kesintisiz ayakta duruyor ve başında siyah şapkasıyla kolayca dengesini bozmadan yolculuk ediyordu. Neredeyse saçma geliyor insana ama aslında öyle değil. Annem, Flora'nın siyah saçlarıyla, her zaman hafif yanık teniyle ve kıvraklığı, dik, cüretkâr ve sakin duruşuyla bir Çingene kraliçesine benzediğini düşünüyordu. Elbette Flora'nın altın bilezikleri ve canlı renklerde kıyafetleri yoktu. Annem onun inceliğine ve çıkık elmacıkkemiklerine imreniyordu.

Çiftlikte ikinci yılını geçirmek üzere sonbaharda Grieves ailesinin yanına dönen annem, Ellie'nin rahatsızlığının nedenini öğrendi.

"Kız kardeşimde tümör var," demişti Flora. O zamanlarda kimse kanserden bahsetmiyordu.

Annem daha önce bundan söz edildiğini duymuştu. İnsanlar kuşkulanıyordu. Annem o dönemde bölgedeki birçok insanı tanıyordu. Postanede çalışan genç bir kadınla yakın arkadaşlık kurmuştu; bu kadın annemin nedimelerinden biri olacaktı. Flora, Ellie ve Robert'ın hikâyesi –ya da insanların bildikleri kadarı– farklı yorumlarla anlatılagelmişti. Annem dinlediklerinin dedikodudan ibaret olduğunu sanmıyordu, zira Flora ile ilgili küçümseyici ve kötüleyici ifadeler yakalamak için her seferinde kulak kesiliyordu – buna tahammülü yoktu. Ama aslına bakılırsa kimsenin de kötü bir şey söylediği yoktu. Herkes Flora'nın bir aziz gibi davrandığından bahsediyordu. Evi bölerken yaptığı gibi aşırıya kaçan kararlar aldığında bile bir aziz gibi hareket etmişti.

Robert, kızların babası ölmeden birkaç ay önce Grieves'lerin evine gelmişti. Onu zaten kiliseden tanıyorlardı. (Bu arada aklıma gelmişken, bir defasında sırf meraktan kiliseye giden annem, orayı kasabanın öte yanında, millerce uzakta, org ya da piyanodan mahrum, sade, düz camlı pencereleri olan kasvetli bir bina diye tanımlamıştı; anlattığına göre içeride saatlerce vaaz veren titrek ve yaşlı bir papaz ve bir diyapozona vurarak müzik yapan bir görevli vardı.) Robert İskoçya'dan çıkıp gelmişti ve batıya doğru gidiyordu. Beraberindeki akrabalarıyla ya da tanıdıklarıyla, az sayıda insandan oluşan bir cemaatle mola vermişti. Muhtemelen biraz para kazanmak için Grieves Çifliği'ne geldi. Çok geçmeden Flora'yla nişanlandılar. Diğer çiftler gibi dans ya da iskambil partilerine katılamıyorlardı ama uzun yürüyüşle-

re çıkıyorlardı. Çifte –gayrıresmi olarak– Ellie eşlik ediyordu. Ellie o zamanlar delişmen, muziplik yapmaktan hoşlanan, uzun saçlı, küstah, yerinde duramayan çocuksu bir kızdı. Tepelere koşup elindeki değnekle sığırkuyruklarının gövdelerine vuruyor, at sırtında bir savaşçı ya da bizzat at taklidi yapıp çığlıklar atarak hoplayıp sıçrıyor, kasıla kasıla yürüyordu. O vakitler henüz on beş-on altı yaşındaydı. Ellie'yle Flora'dan başkası başa çıkamıyordu ve bazı tahtalarının eksik olup olmadığını merak etmeyecek kadar ona alışmış olan Flora da çoğunlukla Ellie'nin bu hallerine gülüp geçiyordu. İki kız kardeş birbirlerine pek düşkündüler. Ellie uzun boyu, çelimsiz bedeni ve soluk benziyle Flora'nın bir sureti gibiydi adeta. Bu, ya kendine bakmayı ihmal etmekten ya da yüz hatlarında, yüzdeki karakteristik özelliklerde ya da ten rengindeki bir aşırılıktan ötürü kardeşlerden birinin güzelliğinin diğerinde sıradan ve neredeyse gösterişsiz bir dış görünüm niteliğine büründüğü ailelerde sıkça görülen türden bir suretti. Ama Ellie bu yüzden kıskançlık duymuyordu. Flora'nın saçlarını taramayı ve toka ile tutturmayı çok seviyordu. Birbirlerinin saçlarını yıkarken çok güzel vakit geçiriyorlardı. Ellie annesine sokulup burnuyla dürten bir tay gibi yüzünü Flora'nın boynuna bastırıyordu. Böylece, Robert Flora'ya sahip çıktığında ya da Flora ona sahip çıktığında –kimse bunun tam olarak nasıl gerçekleştiğini bilmiyordu– Ellie'yi de işin içine katmak gerekmişti. Ellie'nin, Robert'a bir garezi yoktu ama Flora ile çıktığı yürüyüşlerde onların peşinden gidiyor ve pusuya yatıp yollarını kesiyordu; çalıların arasından birden fırlayıp karşılarına çıkıyor ya da arkalarından sinsice ve tam bir sessizlik içinde yaklaşıp enselerine üflüyordu. Ellie'nin bunları yaptığını görenler vardı. Ayrıca şakaları da insanların kulağına kadar gidiyordu. Ellie her zaman berbat şakalar yapar ve bu yüzden bazen babasıyla başı

derde girerdi ama Flora onu hep korurdu. Ellie, bu kez de Robert'ın yatağına devedikeni koymuştu. Ardından yemek masasında Robert'ın çatal ve bıçağını tersine yerleştirmiş, bir başka kez de süt kovalarını değiştirip Robert'a altı delik kovayı vermişti. Kim bilir belki de Flora'nın hatırına, Robert bunlara gülüp geçiyor, Ellie'nin suyuna gidiyordu.

Flora ve Robert, babanın isteği üzerine düğün günlerini bir yıl sonraya aldılar, babaları öldükten sonra da düğünü daha yakın bir tarihe çekmediler. Robert evde yaşamaya devam etti. Kimse, Flora'ya bunun bir skandal olduğunu ya da başkalarının gözünde utanç verici bir duruma düşebileceklerini nasıl söyleyeceğini bilmiyordu. Flora bunun nedenini soracaktı. Düğünü yakın bir tarihe almak yerine ertelemişti; böylece bir sonraki bahara değil, sonbaharın ilk günlerine denk getirmek istediği düğün, babasının ölümünün üzerinden tam bir yıl geçtikten sonra gerçekleşecekti. Cenazeden düğüne geçen bir yıl. Flora bunun yerinde bir karar olduğunu düşünüyordu. Robert'ın sabrına ve kendi saflığıyla iffetine güveni tamdı.

Öyleyse kararını uygulayabilirdi. Ama kış gelince bir telaş ve kargaşa başladı. Ellie kusuyor, ağlayıp sızlanıyordu; evden kaçıp samanlıkta saklanmıştı. Onu bulup çeke çeke dışarı çıkardılar. Ellie uluyor, ahırın zemini üzerinde tepiniyor, daireler çizerek koşup karların üzerinde yuvarlanıyordu. Aklını kaçırmıştı. Flora doktoru çağırmak zorunda kaldı. Doktora, kız kardeşinin âdet kanamalarının durduğundan bahsetti. Acaba kanın vücuttan akıp çıkmaması mı çıldırtıyordu Ellie'yi? Robert onu yakalayıp bağlamak zorunda kalmıştı ve Flora'yla birlikte yatağa yatırmışlardı. Ellie yemek yemeyi reddediyor, sadece uluyarak başını bir o yana bir bu yana bir kırbaç gibi savuruyordu. Sanki dili tutulmuştu ve tek kelime söyleyemeden ölüp

gidecekmiş gibi bir hali vardı. Fakat işin aslı bir şekilde ortaya çıktı. Ellie durmadan çırpınıp tepindiğinden muayene etmek için yanına bile yaklaşamayan doktor değildi gerçeği fark eden. Muhtemelen, Robert itiraf etmişti. Nihayet Flora, tüm o yüce gönüllülüğüyle neler olup bittiğini anlamıştı. Artık bir düğün yapılmalıydı ama bu planlandığı gibi bir tören olmayacaktı.

Ne bir düğün pastası ne yeni kıyafetler ne de kutlama vardı. Sadece papaz evini utana sıkıla, alelacele ziyaret eden konuklar. Bazıları gazetedeki adı görünce düzeltmenin kız kardeşlerin isimlerini karıştırdığını sanmışlardı. Gelinin isminin Flora olması gerektiğini düşünmüşlerdi. Flora için aceleye getirilmiş bir düğün töreni düzenleniyor olmalıydı! Ama hayır. Robert'ın takım elbisesini ütüleyen ve Ellie'yi yataktan çıkarıp yıkayarak şık ve bakımlı bir gelin olarak hazırlayan da Flora'dan başkası değildi herhalde. Pencere önündeki sardunyadan bir çiçek koparıp kız kardeşinin elbisesine iğne ile tutturan da yine Flora idi. Ve Ellie yakasındaki çiçeği koparıp atmamıştı. Artık uysallaşmıştı ve sesi çıkmıyordu. Ne kendini oradan oraya savuruyor ne de ağlıyordu. Flora'nın kendisini hazırlayıp evlendirmesine izin verdi ve o günden sonra asla çılgınca davranışlarda bulunmadı. Flora evi ikiye böldürmüştü. Gerekli ahşap bölmelerin yapımında Robert'a bizzat yardım etti. Doğum, zamanında gerçekleşti –bir bebek için henüz erken olduğunu herkes görmezden gelmişti– fakat uzun ve korkunç sancıların ardından bebek ölü doğdu. Belki de Ellie, ahırın kirişinden aşağı atlarken ve karlarda yuvarlanıp dövünürken bebeğe zarar vermişti. Bunları yapmamış bile olsaydı, insanlar ya o ya da daha sonra doğuracağı çocukta bir terslik olacağı beklentisi içindeydi. Tanrı –bebek evlilik dışı doğmasın diye– aceleye getirilmiş evlilikleri cezalandırırdı. Sadece Presbiteryenler değil, herkes buna inanıyordu. Tanrı, şeh-

veti, ölü bebeklerle, doğuştan geri zekâlı, yarık dudaklı, kolu bacağı gelişmemiş, çarpık, yumru ayaklı çocuklarla mükâfatlandırıyordu.

Ellie ve Robert'ın evliliğine kesilen cezalar bununla bitmedi. Ellie art arda düşük yaptı; ardından ölü bir bebek daha doğurdu ve başka düşükler yaptı. Sürekli hamileydi ve günlerce süren kusma nöbetleri, baş ağrıları, kramplar, ani baş dönmeleri eşlik ediyordu bu sürece. Düşükler, zamanında gerçekleşen doğumlar kadar ıstırap vericiydi. Ellie'nin kendini çekip çevirecek hali yoktu ve hiçbir işini yapamıyordu. Evde sandalyelere tutunarak yürüyordu. Uyuşuk, sessiz halleri gitmiş ve devamlı yakınan biri olmuştu. Ziyarete gelenlere alışılmadık baş ağrılarından bahsediyor, en son geçirdiği bayılma nöbetini anlatıyor ya da erkeklerin, bekâr genç kızların ve çocukların yanında, Flora'nın "düş kırıklıkları" diye tanımladığı düşükler ve doğumlarla ilgili kanlı ayrıntılara giriyordu. İnsanlar konuyu değiştirdiğinde ya da çocukları çekip odadan çıkardıklarında ise suratı asılıyordu. Ellie yeni ilaçlar istiyor, doktora hakaret ediyor ve Flora'yı azarlayıp başının etini yiyordu. Güya Flora tabakları yıkarken gürültü yapıyor, kendisine duyduğu hınç yüzünden saçlarını tararken çekiştiriyor, cimriliğinden gerçek ilaçları yerine şeker pekmezi ile suyu karıştırıp veriyordu. Ne derse desin Flora onu yatıştırıyordu. Eve gelen herkesin buna dair anlatacak bir hikâyesi vardı. Flora, "Neredeymiş benim küçük kızım bakalım? Nerede benim Ellie'ciğim? Ama benim Ellie'ciğim bu değil ki! Bu, onun yerine gelmiş bir huysuz!"

Kış akşamları, ahırdaki işler için Robert'a yardım ettikten sonra eve dönen Flora yıkanıp kıyafetlerini değiştiriyor ve yan tarafa geçip Ellie'yi yatırarak uyuması için ona kitap okuyordu. Annem de çeyizine katacağı bir şeyleri dikmek için yanına alıp Flora'yla beraber yandaki eve konuk oluyordu sanırım. Ellie'nin yatağı, büyük ye-

mek odasına kurulmuştu. Yemek masasının üzerinde büyük bir gaz lambası yanıyordu. Annem masanın bir ucuna oturup dikiş dikiyor, Flora ise öte yanına oturup yüksek sesle kitap okuyordu. Ellie ara sıra, "Seni duyamıyorum," diyor ya da Flora okurken duraksarsa, "Daha uyumadım," diye söyleniyordu.

Peki Flora neler okuyordu? Klasikler ya da İskoçya'daki yaşama dair hikâyeler. Haşarı çocuklar ya da tuhaf büyükannelerle ilgili hikâyeler. Annemin hatırladığı tek kitap *Wee Macgregor* [Küçük Macgregor] başlığını taşıyordu. Hikâyede geçen olayları pek iyi takip edemiyor ya da Flora güldüğünde veya Ellie hafifçe inlediğinde onlara katılıp gülemiyordu zira İskoç lehçesinin çok farklı olması veya kitabın koyu bir İskoç şivesiyle okunması onu zorluyordu. Flora'nın bu şiveyle okuyabilmesi onu şaşırtmıştı. Flora günlük yaşamında asla böyle konuşmazdı.

Ama Robert da bu şiveyle konuşuyor olmalıydı değil mi? Belki de bu yüzden annem, Robert'ın neler konuştuğunu asla anlatmadı ve onun da evde kendilerine katıldığından hiç söz etmedi. Robert da orada olmalıydı. Orada, o odada onlarla birlikte oturmuş olmalıydı. Sadece evin ana odası ısıtılıyordu. Siyah saçları, kaba omuzlarıyla bir saban atının gücüne ve zincire vurulup tutsak edilmiş kasvetli güzelliğine sahip bu adamı gözümün önüne getirebiliyorum.

Ardından Flora, "Bu gecelik bu kadar," deyip ardından elini bir başka kitaba, inandıkları dini vaaz eden bir papaz tarafından yazılmış bir kitaba uzatıyordu. O kitapta annemin asla duymadığı şeyler yazılıydı. Ne gibi şeyler mi? Annem bunlarla ilgili pek bir şey anlatamadı. O tiksinti verici, eski dinleriyle ilgili artık ne varsa o kitapta yazıyor olmalıydı. Ellie de birkaç sayfa sonra uykuya dalıyor ya da uyumuş numarası yapıyordu.

Seçilmişler ve lanetlenmişlerden oluşan bir düzeni

kastediyor olmalıydı annem. Kuruntu, yanılsama ve hür iradenin gerekliliği üzerine yapılan tüm o tartışmalar. Kıyamet ve bir türlü ulaşılamayan kefaret, arınılamayan günahlar. Azap verici, pes ettirici ama bazılarına göre birbirine geçmiş ve çelişkili, karşı konulmaz kavramlar yığını. Annem buna karşı koyabiliyordu ama. Onun inandığı şey basitti ve o dönemde neşesi ve morali bir hayli yerindeydi. Fikirler hiçbir zaman onun merakını cezbetmemişti.

Ama kendi kendine ve sessizce, "Ölmekte olan bir kadına okunacak türden bir şey mi bu?" diye sorduğu oluyordu. Flora'yı eleştirmeye en fazla bu kadar yaklaşabilmişti annem.

Cevap –yani inanıldığı takdirde yapılacak başka bir şeyin olmaması– annemin asla aklına gelmiyordu.

Baharda eve bir hemşire geldi. O zamanlarda bu gibi işler böyle hallediliyordu. İnsanlar evlerinde ölüyor ve ölüm döşeğindekileri çekip çevirmek için evlere hemşireler çağrılıyordu.

Hemşire, Audrey Atkinson adında biriydi. Fıçı kasnakları gibi sıkı korseler giyen, pirinç mumlukların renginde ondüleli saçları ve cılız dudaklarını daha dolgun göstermek için rujla şekil verdiği bir ağzı olan iriyarı bir kadın. Koyu yeşil, iki kapılı, parlak ve şık spor arabasıyla gelip arabayı evin bahçesine park etmişti. Audrey Atkinson ve spor arabasıyla ilgili dedikodular hemen yayıldı. Sorular sorulmaya başlandı. Parayı nereden bulmuştu? Acaba zengin ve yaşlı bir budala onun için mirasında bir değişiklik mi yapmıştı? Acaba adamın üzerinde baskı ya da nüfuz mu kurmuştu? Ya da şiltenin altına zulalanmış paraları mı ele geçirmişti? Nasıl güveneceklerdi ki bu kadına?

Grieves'lerin evinin avlusunda gece boyunca duran tek araba onunkiydi.

Audrey Atkinson daha önce böylesine ilkel bir evde bir hastaya bakmak için asla çağrılmadığım söylüyordu. İnsanların nasıl olup da bu şekilde yaşadıklarına aklı ermediğinden söz ediyordu.

"Yoksul filan da değiller oysa," demişti anneme. "Fukaralıktan değil bu herhalde, öyle mi? İşte bak, bunu anlayamam. Dinlerinde bile böyle bir şey yok. Öyleyse nedir bu? Umurlarında değil!"

Hemşire ilk başlarda sanki bu habis evde doğal birer müttefik olacakları beklentisiyle annemle samimiyet kurup sıkı fıkı olmaya çalıştı. Sanki akranmışlar gibi konuşuyordu. Güzel vakit geçirmeyi seven ve çağdaş fikirleri benimseyen tarz sahibi iki akıllı kadının ittifakı. Anneme araba kullanmayı öğretmek için teklifte bulunmuş ve ona sigara ikram etmişti. Araba kullanma fikri sigaradan daha çok cezbetmişti annemi. Ama teklifi geri çevirdi. Kocasının öğretmesi için beklemeyi tercih ediyordu. Audrey Atkinson, Flora'nın arkasından pembe turuncu kaşlarını kaldırıp anneme bakıyordu ve annem buna öfkeleniyordu. Hemşireye, Flora'nın duyduğundan daha büyük bir nefret duyuyordu.

"O kadının nasıl biri olduğunu biliyordum ama Flora bilmiyordu," demişti annem. Burnuna ucuz, basit bir yaşamın, hatta belki de içkili yerlerin, ahlaksız, rezil adamların, sıkı pazarlıkların kokusunun geldiğini anlatıyordu aslında. Bu dünya ile alakası olmayan Flora'nın fark edemeyeceği şeylerdi bunlar.

Flora evde yeniden büyük bir temizlik seferberliğine girişmişti. Perdeleri ayaklı çamaşır askısının üzerine yaymış, kilimleri ipe serip teker teker dövmüş, ayaklı merdivenin tepesine tırmanarak pervazların üzerinde birikmiş tozlara hücum etmişti. Fakat Hemşire Atkinson'un şikâyetleri onu sürekli engelleyip geciktiriyordu.

"Şu koşuşturma ve gürültü patırtı biraz azalacak mı

acaba merak ediyorum?" diyordu hemşire saldırgan ve kırıcı bir nezaketle. "Sadece hastamın iyiliği için istiyorum bunu." Ellie'den hep "hastam" diye söz eder ve onu koruyacak olan, ona saygı gösterilmesini talep eden bir tek kendisi varmış gibi davranırdı. Ama Ellie'ye o kadar saygı gösterdiği yoktu. Zavallı kadıncağızı, "Haaaydi yallah!" diyerek yastıkların üzerinde çekiştirip yataktan kaldırıyordu. Ayrıca Ellie'ye, huysuzluk ve sızlanmaya tahammül göstermeyeceğini söylüyordu. "Ağlayıp, inlemekle kendine zarar veriyorsun," diyordu. "Ve elbette yanına daha çabuk gelmemi de sağlamıyor bu. Bunun yerine iyisi mi sen kendini kontrol etmeyi öğren istersen." Ellie'nin yatakta yatmaktan sırtında çıkan yaralara sanki evdeki utanç verici, rezil şeylermiş gibi bakıp azarlarcasına çığlık atıyordu. Losyonlar, merhemler, pahalı sabunlar istiyordu. Bunların çoğunu kuşkusuz çiftlikteki sert ve kireçli sular yüzünden yıprandığını iddia ettiği kendi cildini korumak için aldırtıyordu. Hiç kimse sesini çıkarmayınca ev halkı adına konuşup itiraz eden annem, "Su nasıl sert olabilir ki?" diye soruyordu. Doğrudan yağmur varilinden gelen bir su nasıl sert olabilir?

Hemşire Atkinson süt kreması da istiyordu. Bütün kremayı mandıraya satmayıp birazını ayırmaları gerektiğini söylüyordu onlara. Hastası için besleyici çorbalar ve muhallebiler hazırlamak istiyordu. Hemşire gerçekten de, o eve daha önce asla girmemiş paketli hazır karışımları kullanarak muhallebi ve tatlılar yapmıştı. Annem bunların hepsini onun yediğine kanaat getirmişti.

Flora, Ellie'ye kitap okumaya devam ediyordu, fakat artık bunlar sadece İncil'den kısa parçalardı. Bir defasında Flora okumasını bitirip ayağa kalkınca, Ellie ona tutunmaya çalıştı. Ellie ağlıyor ve zaman zaman saçma şikâyetlerde bulunuyordu. Güya dışarıda boynuzlu bir inek vardı ve kendisini öldürmek için içeri girmeye çalışıyordu.

Hemşire Atkinson, "Bu gibi hastalar sık sık böyle kuruntulara kapılırlar," diyordu. "Ona boyun eğmemelisiniz yoksa sabah akşam yakanızdan düşmez. Onlar böyledir işte, sadece kendilerini düşünürler. Bakın, ben onunla burada yalnızken uslu uslu sesini çıkarmadan yatıyor. Bana hiç sıkıntı vermiyor. Ama ne zaman ki siz buraya geliyorsunuz, bütün sıkıntıları yeni baştan yaşamaya başlıyorum, zira sizi görünce keyfi kaçıyor. İşimi daha da zorlaştırmaya niyetiniz yok herhalde değil mi? Demek istediğim, beni buraya dizginleri ele almam için çağırdınız, değil mi?"

Bunun üzerine, "Peki Ellie, Ellie'ciğim, gitmem lazım," diyordu Flora; sonra da hemşireye dönüp, "anlıyorum. Dizginleri ele almak zorunda olduğunuzu biliyorum ve size hayranlık duyuyorum. Yaptığınız işe saygı duyuyorum. Sizin yaptığınız iş gerçekten de bir hayli sabır ve iyi yüreklilik gerektiriyor olmalı," diyordu.

Annem buna çok şaşıyordu. Flora hakikaten de bu denli kör müydü yoksa bu hak edilmemiş övgüleri düzerken Hemşire Atkinson'u sahip olmadığı sabıra ve nezakete mi teşvik etmeyi umuyordu, kim bilir? Hemşire Atkinson, böyle bir numaranın fayda sağlayamayacağı kadar yaptıklarının arkasında duran, vurdumduymaz biriydi.

"Şüphesiz zor bir iş tabii ve çoğu insan bunun altından kalkamaz," diyordu hemşire. "Her şeyi önlerinde hazır bulan o hastane hemşireleri gibi rahat değiliz elbette." Daha fazla çene çalacak vakti yoktu. Pilli radyosunda sevdiği müzik programını bulmaya çalışıyordu.

Annem okuldaki final sınavlarıyla ve haziran etkinlikleriyle meşguldü. Temmuzdaki düğünü için hazırlanıyordu. Arkadaşları arabalarla gelip onu alarak terzilere, partilere, düğün davetiyelerini seçmeye ve düğün pastasını sipariş etmeye götürüyorlardı. Leylaklar açmış, günler uzamış, göçmen kuşlar geri dönüp yuvalarını kur-

muştu. Haz ve gurur verecek kadar ciddi bir evlilik serüvenine atılmak üzere olan annem herkesin kendisiyle ilgilenmesinden çok mutlu oluyordu. Elbisesi ipek güllerle süslenecek, duvağı inci taneleriyle taçlanacaktı. Para biriktirip kendi düğünlerinin masraflarını karşılayan kadınların ilk nesline mensuptu annem. Ebeveynlerinin yapmaya gücü yeteceği düğünlerden çok daha süslü ve gösterişli düğünlerdi bunlar. Annemin çiftlikteki son gecesinde, postanede çalışan arkadaşı, kıyafetleri, kitapları, çeyizi için hazırladıkları ve öğrencilerinin ve diğerlerinin verdiği hediyelerle birlikte annemi alıp götürmek için arabasıyla geldi. Eşyalar arabaya yerleştirilirken kahkahalar eşliğinde büyük bir şamata yaşandı. Flora da dışarı çıkıp onlara yardım ederken bir yandan da gülerek, "Bu evlenme işi düşündüğümden de sıkıntılıymış," dedi. Anneme, kimselere sezdirmeden tığla işlediği çok şık bir atkı hediye etmişti Flora. Böyle önemli bir olay söz konusuyken Hemşire Atkinson'un da altta kalacak hali yoktu tabii. O da anneme bir parfüm hediye etti. Flora, annemi uğurlamak için evin hemen yanındaki bayırda durdu. Düğüne o da davetliydi ama elbette ki böyle bir zamanda çiftlikten "ayrılamayacağı" için gelemeyeceğini söylemişti. Annem, Flora'yı evi temizlerken giydiği önlüğü ve eşarbıyla, siyah duvarlı evin yanındaki o yeşil bayırda, akşamın alacakaranlığında tek başına dikilip coşkuyla kendisine el sallarken görmüştü son kez.

"Eh, belki de artık Flora daha en baştan hakkı olan mutluluğu elde edecektir bu sefer," demişti annemin postanede çalışan arkadaşı. "Belki şimdi evlenebilecekler. Flora aile kurmak için çok mu yaşlı? Sahi, kaç yaşında o kadın?"

Flora'dan böyle bir üslupla bahsedilmesini kabalık olarak addeden annem, "Bilmiyorum," diyerek geçiştirdi. Ama bir yandan, kendisinin de aynı şeyleri aklından

geçirdiğini kendi kendine itiraf etmek zorunda hissetmişti.

Annem evlenip Grieves Çiftliği'nden üç yüz kilometre uzaktaki kendi evine yerleşince Flora'dan bir mektup aldı. Ellie hayatını kaybetmişti. İnancına sıkı sıkıya bağlı biri olarak öldüğünden söz ediyordu mektupta Flora; kız kardeşinin çektiği ıstıraplardan kurtulmuş olmasına seviniyordu. Hemşire Atkinson, bir sonraki hastasının yanına gidene dek bir süre daha çiftlikte kalacaktı. Annem bu satırları okurken yazın son günleri yaşanıyordu.

Daha sonra yaşanan gelişmelere dair bir haber alamadı annem, Flora'dan. Flora epey sonra anneme Noel'de yazarken, başkalarının kendisinden hızlı davranıp haberleri aktaracağını öngörmüş gibiydi. "Robert ve Hemşire Atkinson'un evlendiğini büyük ihtimalle duymuşsundur," diye yazıyordu. Burada, evin Robert'a ayrılan kısmında yaşıyorlar. Evi kendi zevklerine göre değiştirip tamir ediyorlar. Ona bundan böyle Hemşire Atkinson diye hitap etmem nezaketsizlik olacakmış. Ona Audrey diye hitap etmeliymişim."

Elbette diğer tanıdıklarının yanı sıra, postanede çalışan arkadaşı da yazışıyordu annemle. Robert'ın ilk evliliği gibi gizli kapaklı ve şaşırtan –ama elbette farklı nedenlere dayanan– bu evliliği bölgede büyük bir şok ve skandal yaratmış ve böylece Hemşire Atkinson kalıcı olarak çiftliğe yerleşirken Flora ise ikinci kez kaybetmişti. Kimse, Robert ile hemşire arasında bir flört yaşandığının farkında değildi ve o kadının Robert'ı nasıl baştan çıkardığını soruyordu herkes. Acaba yaşı hakkında yalan söyleyip çocuk doğurma vaadinde mi bulunmuştu?

Sürprizler evlilikle son bulmadı. Gelin hanım derhal kolları sıvayarak, Flora'nın mektupta sözünü ettiği "tamirat işleri" ile meşgul olmaya başlamıştı. Önce elekt-

rik, ardından da telefon geldi eve. Artık Hemşire Atkinson'un –kendisine her zaman Hemşire Atkinson diye hitap ediliyordu– boyacıları, duvar kâğıdı döşeyen işçileri ve eve teslimat yapanları telefonda şiddetle azarlayan sesi işitiliyordu. Her şeyi baştan başa elden geçirtip değiştiriyordu. Eve elektrikli fırın almış ve banyo yaptırmıştı; kim bilir bunların parası nereden geliyordu? Acaba ölüm döşeğindekilere bakarak şaibeli vasiyetnameler sayesinde kazandığı paralarla mı karşılanıyordu bu masraflar? Robert'ın cebinden mi çıkıyordu paralar? Acaba Robert kendi payına düşeni istiyor muydu? Yoksa Ellie'nin kendisine ve Hemşire Atkinson'a kalan payıyla mı keyif sürüyordu bu utanmaz çift?

Tüm bu tamirat ve yenilemeler evin sadece bir tarafında oluyordu. Flora'nın tarafı eskisi gibi kalmıştı. Orada ne elektrik ışığı ne pırıl pırıl duvar kâğıtları ne de yeni jaluziler vardı. Evin dışı koyu yeşil çerçeveli krem rengine boyanırken Flora'nın tarafındaki dış cepheye badana bile vurulmadı. Bu tuhaf ve bariz tablo ilk başta acıma hisleri ve ayıplamayla karşılansa da daha sonra Flora'nın inatçılığı ve tuhaflığına yorulup kendisine duyulan sempati azaldı ve sonunda alay konusu oldu. Nihayetinde, Flora kendi boyasını satın alıp evini güzel bir görünüme kavuşturabilirdi. İnsanlar evin yeni halini görmek için yollarını değiştiriyorlardı.

Tek sınıflık okul binasında yeni evli çiftler için her zaman dans partileri düzenlenirdi. Konuklar kendi aralarında topladıkları parayı –"para kesesi" diye tabir ediliyordu– gelin ve damada takdim etmişti. Hemşire Atkinson, gelin gittiği ailenin dansa karşı olmasına rağmen bu geleneğe uyulmasına bir itirazı olmayacağını duyurmuştu. Bazıları hemşireyi tatmin edip sevindirmenin rezillik olduğunu, bunun Flora'ya atılmış bir tokat olacağını, onu yaralayacağını düşünüyordu. Kimileri ise davete ka-

tılmaktan kendilerini alıkoyamayacak kadar büyük bir merak içindeydi. Yeni evlilerin nasıl bir tavra bürüneceklerini görmek istiyorlardı. Acaba Robert dans edecek miydi? Gelin davetlilerin karşısına nasıl bir kıyafetle çıkacaktı? Robert ve hemşire ortaya çıkmakta biraz geciktiler ama sonunda dans partisi düzenlendi ve anneme haberi ulaştı.

Gelinin üzerinde evlenirken giydiği elbise vardı; ya da en azından kendisi böyle iddia ediyordu. Fakat bir papaz evinde gerçekleşen nikâh töreninde kim böyle bir elbise giyerdi ki? Büyük bir ihtimalle dans partisinde giyilip konuklara gösteriş yapmak için özellikle satın alınmış, budala genç kızların giydiği türden kalp biçiminde göğüs dekoltesi olan bembeyaz saten bir elbiseydi bu. Damada, üzerinde emanet gibi duran yeni bir koyu lacivert takım elbise giydirilmiş ve hemşire de ceketin iliğine bir çiçek iliştirmişti. Tam görülecek bir manzaraydı doğrusu. Hemşirenin saçları gözleri kör edecek kadar parlak pirinç sarısı bir renge boyanmıştı ve o kadar aşırı bir makyaj yapmıştı ki, dans ederken yüzünü damadın göğsüne dayayacak olsa herhalde ceketin üzerine suratının bir silueti çıkardı. Ve tabii ki hemşire dans etti. Hem de duvara dayalı okul sıralarından birine sıkışıp ezik bir ifadeyle oturan damat dışında partiye katılan bütün erkeklerle. Davete katılan tüm erkeklerle dans etti –hepsi de gelenek olduğu için dans etmek zorunda kaldıklarını öne sürdüler– ve sonra da para kesesini almak ve iyi dileklerinden ötürü herkese teşekkür etmek için Robert'ı dışarı sürükledi. Hatta vestiyerde sohbet ettiği kadınlara, yeni evli olmanın doğal nedenlerinden ötürü kendini pek iyi hissetmediğini ima etti. Ona kimse inanmadı ve hemşire bu konuda umduğunu bulamadı. Kadınlardan bazıları sırf hasetten ötürü hemşirenin kendilerine yalan söylediğini, onları aşağılayıp aptal yerine koyduğunu düşünmüş-

lerdi. Fakat belki de hemşirenin daha büyük bir edepsizlik ve kabalıkla karşılık verip insanı doğduğuna pişman edebilecek tabiatta biri olduğunu açıkça anladıklarından ona karşı çıkıp itiraz etmediler ve kaba davranmadılar.

Flora dans partisine katılmadı.

"Görümcem dans etmez," demişti Hemşire Atkinson. "Eski zamanların eski âdetlerine takılıp kalmış biri o." Flora'yı alaya almaya, onunla dalga geçmeye teşvik etmişti sohbet ettiği kadınları. Flora'dan hep görümcesi diye bahsediyordu ama elbette bu doğru değildi.

Annem tüm bunları öğrendikten sonra Flora'ya bir mektup yolladı. Artık oralardan epey uzakta olan ve kendisinin de yeni evli olmasından ötürü muhtemelen kendi yaşam telaşına düşen annem, mektuplaştığı insanın nasıl biri olduğunu unutmuş olabilirdi. Mektubunda, Flora'ya duyduğu şefkati ve Flora'nın haksızlığa uğradığını düşünerek hemşireye duyduğu öfkeyi dile getiriyor, Flora'ya böylesine bir darbe vuran kadını lafını sakınmadan kötülüyordu. Flora ise cevaben yazdığı mektupta, annemin bu bilgileri nasıl edindiğini bilemediğini ama anlaşılan yanlış fikirlere kapıldığını ya da kötü niyetli insanlara kulak verdiğini veya doğru olmayan, haksız hükümlere vardığını söylüyordu. Flora'nın ailesinin yaşadıkları kimseyi ilgilendirmezdi ve şüphesiz kimsenin kendisi için üzülmesine ya da onun adına kızıp öfkelenmesine gerek yoktu. Flora her zaman olduğu gibi mutlu ve tatmin edici bir yaşam sürdüğünü ve başkalarının hayatlarına karışmadığını, başkalarının yaptıklarının ya da taleplerinin de kendisini ilgilendirmediğini yazıyordu. Annemin mutlu bir evlilik sürmesini diliyor ve bundan böyle eskiden tanıdığı insanlar için kaygılanamayacak kadar kendi sorumluluklarıyla meşgul olmasını umuyordu.

Güçlü ve keskin ifadelerle yazılmış bu mektup dediğine göre annemin zoruna gitmiş ve onu yaralamıştı.

Flora ile yazışmaları son bulmuştu. Annem gerçekten de artık kendi hayatıyla meşgul olmaya başlamış, sonunda da o hayatın içine hapsolmuştu.

Ama yine de Flora'yı düşünmeden edemiyordu. Daha sonraki yıllarda, zaman zaman geçmişte yapabileceklerine kafa yorduğunda, "Eğer bir yazar olsaydım –ki düşünüyorum da, gerçekten bir yazar olabilirdim– Flora'nın yaşam hikâyesini yazardım," derdi. "Ve kitabın başlığı ne olurdu biliyor musun? 'Bakire Kadın.'"

Bakire Kadın. Annem bu kelimeleri pek de hoşlanmadığım ciddi ve duygusal bir ses tonuyla söylüyordu. Onun bu ifadede bulduğu değerin ne olduğunu tam anlamıyla biliyordum ya da bildiğimi sanıyordum. İhtişam ve gizem. Sonunda saygıya dönüşen üstü kapalı bir küçümseme ve alaycılık. O zamanlar on beş-on altı yaşlarındaydım ve annemin zihnini okuyabildiğime, düşüncelerini kavrayabildiğime inanıyordum. Flora ile ne yapacağını, hatta zaten ne yapmış olduğunu anlayabiliyordum. Onu alıp asil bir kişiliğe dönüştürecekti; kalleşliği, ihaneti kabullenen ve sadece bir defa değil iki defa affedip kenara çekilen bir kişilik. Hem de asla, bir an için bile yakınmadan. Flora kolları sıvayıp neşe içinde çalışır, evi temizler, ineklerin ahırındaki dışkıları kürekle atar, kız kardeşinin yatağındaki kanlı, pis çarşafları değiştirir ve sonunda nihayet kısmeti açılıp umut vaat eden bir gelecek ufukta görünürken –Ellie ölecek, Robert yalvarıp af dileyecek ve Flora gururla kendini Robert'a sunarak onu susturacakken– bu defa Audrey Atkinson spor arabasıyla gelip avluya park ederek ilk seferinden daha esrarengiz ve daha sarsıcı bir biçimde bir kez daha Flora'nın önünü keser. Artık evin boyanmasına, elektrik lambalarına, yan tarafta refah içinde sürdürülen yaşama katlanmak zorundadır Flora. Artık İskoç komedileri ya da eski dönemlerden kalma vaazlar yerine yeni radyo prog-

ramları ve çağdaş komediler dinlemek, eski sevgilisi Robert'ın yanına katı yürekli, aptal, beyaz saten gelinliği içindeki o çirkin kadını alıp arabaya binerek dans partilerine gittiğini görmek zorunda kalacaktır; kendisiyle dalga geçilmiş ve aşağılanmıştır. Ve elbette mülkiyetini Ellie ve Robert'ın üzerine devrettiği ve sonunda Robert'a kalan çiftliğe artık o kadının konduğunu kabullenecektir. Ahlaksızca bir zenginleşme. Ama ziyanı yok. Hiç sorun değil. Seçilmişler sabır ve alçakgönüllülük zırhına bürünmüştür ve olayların sekteye uğratamayacağı bir kesinlik ve güvencenin ışığıyla aydınlanmaktadır.

Annemin yaşananları böyle yorumladığına inanıyordum. Kendi hayatındaki sıkıntılardan ötürü düşünceleri de mistik bir havaya bürünmüştü ve zaman zaman sesinde sinirlerime dokunan, sanki tehlikeli bir durumla karşı karşıyaymışım gibi beni uyaran bir sükûnet, ciddi bir gerilim hissediyordum. Sonu gelmez basmakalıp lafları ve abartılı hürmeti, varlığı yadsınmaz, baskın, bunaltıcı bir sis bulutu gibi üzerime çöküp beni boğuyordu. Sürekli onunla tartışıp sivri dilli ve alaycı bir tavır takınma gereği duyuyordum. Sonunda bu teşhisimden bile vazgeçip sessiz kalarak muhalefet etmeye başladım.

Düşüncelerini paylaşacağı benden başka biri olmadığı halde annemi cesaretlendirmeyip ona destek olmadığımı ifade etmenin hoş ve süslü bir yolu bu.

Flora'nın hikâyesiyle ilgili kendime ait fikirlerim vardı. Roman yazabileceğimi düşünmüyordum ama sonunda bir roman yazacaktım. Farklı bir yöntem izleyecektim. Annemin hikâyesinin sonunu getirdim ve onun eksik bıraktığını ben işin içine kattım. Annemin çizdiği Flora portresi ne kadar masumsa benim hikâyemdeki Flora da o kadar sinsi ve iç karartıcıydı. Kendine yapılan kötülüklerden ve bu kötülükler karşısındaki bağışlayıcılığından haz alan, kız kardeşinin darmadağın olan yaşamını gizlice

izleyen bir karakter. İnsanın zihnini zehirleyen dua kitabından pasajlar okuyan Presbiteryen bir cadı. Ancak hemşire gibi vurdumduymaz birinin aynı ölçüdeki acımasızlığı, nispeten masum zalimliği sayesinde Flora'nın kendi kabuğuna çekilip koyu gölgeler içindeki yaşamını sürdürmesi mümkün olabilirdi. Ama Flora'nın kabuğuna çekilmesine ve kendini gazyağı lambalarıyla aydınlatılan evine kapatmasına cinselliğin gücü ve insanoğlunun alışılagelmiş hırsı neden oldu. Flora sinip boyun eğer, kemikleri sertleşip eklemleri genişler –evet, işte bu, işte bu, hikâyenin kafamda tasarladığım sonunun yalın güzelliğini görebiliyorum!– mafsal iltihabı yüzünden neredeyse hareket edemez hale gelir ve kötürüm olur. Artık Audrey Atkinson gücünün zirvesindedir ve evin tümünü talep etmektedir. Ellie ile evlendiklerinde Robert'ın, Flora'nın yardımıyla yerleştirdiği ahşap bölmelerin sökülüp atılmasını ister. Flora'ya evde bir oda verecek ve ona bakacaktır. (Audrey Atkinson gaddar biri gibi görünmek istemez ve aslında gaddar biri değildir belki de.) Böylece bir gün Robert, Flora'yı ilk ve son kez kollarına alıp karısı Audrey'nin onun için hazırladığı odaya taşır. Flora evin iyi aydınlatılmış, iyi ısıtılmış bir köşesine yerleştikten sonra Audrey Atkinson yeni boşalmış odaları, Flora'nın odalarını temizlemeye girişir. Bir yığın eski kitabı dışarı, avluya çıkarır. Yeniden bahar gelmiştir. Evin temizlik zamanıdır. Bu mevsimde bizzat Flora bu gibi işleri üstlenirken artık tül perdelerin arkasından solgun bir suratla dışarıda olup biteni izlemektedir. Sığındığı köşeden adeta sürünerek çıkıp pencereye yanaşır ve dışarıya baktığında sulak tarlalar üzerinde süzülerek ilerleyen bulutlarla bezenmiş açık mavi gökyüzünü, birbirleriyle çekişen kargaları, taşmış dereleri, kızıllaşan ağaç dallarını görür. Avludaki çöp yakma fırınından yükselen dumanları izler. Audrey'nin "o küf kokulu eski kitaplar" dediği ve fırına attığı kitaplarından

çıkan dumanları. Kelimeler ve sayfalar, insanın keyfini kaçıran, koyu kaplı, siyah sırtlı kitaplar. Seçilmişler, lanetlenmişler, tükenen umutlar, büyük acı ve ıstıraplar, hepsi dumanlar içinde. Hikâyenin sonu.

Bana kalırsa annemin anlattığı şekliyle hikâyedeki esas gizemli karakter Robert'tı. Tek kelime etmiyordu. Flora ile nişanlanıyor, Ellie çalılıkların arasından fırlayıp karşılarına çıktığı sırada nişanlısı ile birlikte nehir kıyısı boyunca yürüyüşler yapıyor, yatağında Ellie'nin koyduğu devedikenlerini buluyor, Ellie ile evliliklerinin ardından ihtiyaç duyulan ahşap doğrama ve dülgerlik işlerini üstleniyor, Flora kitap okurken ona kulak veriyor ya da dinlemiyor ve nihayet cafcaflı kıyafeti içindeki gelin tüm erkeklerle dans ederken bir okul sırasına sıkışıp tek başına oturuyor.

Bunun dışında bir şey yapmıyor ve insanların arasına karışmıyor. Fakat gizli gizli her şeyi başlatan da oydu. Ellie'yi *becermişti*. O haşarı, sıska kızı ablasıyla nişanlıyken becermiş ve perişan bir haldeyken, defalarca düşük yapmış, bedeni iflas etmiş vaziyette yatarken onu tekrar tekrar becermişti.

Robert, Audrey Atkinson'a da aynı şeyi yapmış olmalıydı ama bu ölçüde felaket doğuran sonuçlar ortaya çıkmamıştı elbette.

Şu *becerdi* ifadesi –Flora kadar annemin de asla ağzına almadığı o ifade– benim açımdan tek kelimeyle heyecan vericiydi. Herhangi bir tiksinti ya da kızgınlık hissetmiyordum. Nasihatleri reddediyordum. Ellie'nin yaşadığı felaket bile beni rahatsız edip engellemiyordu. Robert ile o ilk yakınlaşmalarını –o gözü dönmüşlüğü, çaresizliği, sökülüp yırtılırcasına çıkarılan kıyafetleri ve mücadeleyi– düşündüğümde bile. O günlerde erkeklere gizlice, arzu dolu gözlerle bakıyordum. Bileklerine, boyunlarına ve açık bir düğmenin altından bir nebze de olsa görünen

göğüslerine ve hatta kulaklarına ve ayakkabıları içindeki ayaklarına hayranlık duyuyordum. Erkeklerden makul bir beklentim yoktu. Sadece tutkularının yarattığı girdabın içine çekilip orada kaybolmak istiyordum. Robert'a dair de benzer düşüncelerim vardı.

Benim hikâyemdeki Flora'yı kötü yapan kavram, annemin hikâyesindeki Flora'yı hayranlık uyandırıcı kılıyordu – cinselliğe yüz çevirmesi. Annemin bana bu konuda anlatmak istediği her şeye karşı çıkıyordum; sesini alçaltmasından, konuya iç karartıcı bir ihtiyatla yaklaşmasından nefret ediyordum. Annem, cinselliğin kadınlar için belirsiz, korkutucu bir girişim olduğu bir zaman ve yerde büyümüştü. Bunun ölüme yol açabileceğini düşünüyordu. O yüzden de kadını koruyabilecek iffete, basirete, cinselliğe karşı soğuk ve ölçülü duruşa her zaman itibar etti. Ve ben bu korumacı tavrın yarattığı korku içinde, adeta hayatın tüm alanlarına nüfuz eden tatlı sert bir zorbalık ortamında ve çay partilerinde bir araya gelen beyaz eldivenli hanımların sarf ettiği her türden boş ve anlamsız lafları işiterek büyüdüm. Ben küfürlü lafları, müstehcen kelimeleri, ilerleme ve yenilikleri tercih ediyordum. Erkeklerin pervasızlığını ve baskınlığını düşünerek kendi kendimi tahrik ediyordum. İşin garibi, annemin fikirleri döneminin bazı ilerici düşünceleriyle bağdaşıyordu. Benim fikirlerim ise benim dönemimde gözde olan düşünceleri yansıtıyordu. Her ikimiz de bağımsız olduğumuza inanmamıza ve bu gibi değişimlerin dışa vurulmadığı, ihmal edilmiş, gelişmemiş bir yerde yaşamamıza rağmen durum buydu. Sanki zihnimizin en derinlerine kök salmış en özel ve benzersiz eğilimler sık esen rüzgârlarla havaya savrulan ve konacak uygun yer arayan tohumlar gibi çıkıp gelmişlerdi.

Annem ölmeden kısa bir süre önce ama ben hâlâ

daha evde yaşarken gerçek Flora'dan bir mektup aldı. Mektup, çiftliğin yakınındaki kasabadan, Flora'nın Robert ile birlikte at arabasında, yün ya da patates çuvallarına tutunarak yolculuk ettiği kasabadan geliyordu.

Flora artık çiftlikte yaşamadığından söz ediyordu. "Robert ve Audrey hâlâ oradalar," diye yazıyordu.

Robert sırtından rahatsız ama onun dışında gayet sağlıklı. Audrey'nin kan dolaşımında sorun var ve sık sık nefes darlığı çekiyor. Doktor kilo vermesi gerektiğini söylüyor, fakat hiçbir diyet fayda etmiyor. Çiftlikte işler çok iyi gidiyor. Koyun beslemekten tamamen vazgeçtiler ve sağmal inek yetiştirmeye başladılar. Sanırım duymuşsundur, bugünlerde en önemli konu hükümetten süt kotasını almak. Kotayı aldın mı artık hazırsın demektir. Süt sağma makineleri ve en modern ekipmanlarla donatılan eski ahır olağanüstü bir görünüme kavuştu. Çiftliği ziyarete gittiğimde orayı tanımakta güçlük çekiyorum.

Flora ayrıca birkaç yıldan beri kasabada yaşadığından ve bir mağazada tezgâhtarlık yaptığından da bahsediyordu mektubunda. Ne tür bir mağazada çalıştığını da yazmış olmalıydı sanırım ama şimdi bu ayrıntıyı hatırlayamıyorum. Elbette onu bu kararı almaya sevk eden şeyin ne olduğuna dair hiçbir şey yazmamıştı – acaba kendi çiftliğinde yaşamasına izin verilmemiş miydi yoksa hissesini yok pahasına satmak mı zorunda kalmıştı? Ayrıca Robert ve Audrey ile dostluğunu sürdürdüğünü de vurguluyor, sağlığının yerinde olduğundan söz ediyordu.

"Sağlık açısından senin o kadar şanslı olmadığını duydum," diye yazıyordu Flora. "Bizim oradaki postanede çalışan Cleta Barnes (eski adıyla Cleta Stapleton) kaslarında bir sorun olduğundan ve konuşma güçlüğü çektiğinden bahsetti. Bunu duyduğuma üzüldüm ama bugünlerde o kadar olağanüstü şeyler yapıyorlar ki umarım doktorlar sana yardımcı olabilir."

Birçok konuyu es geçen rahatsız edici bir mektup. Tanrı'nın iradesinden ya da çektiğimiz ıstıraplarda oynadığı rolden hiç bahsetmiyor Flora. Hâlâ o kiliseye gidip gitmediğini de yazmıyor. Sanırım annem bu mektuba asla bir cevap yazmadı. Onun o okunaklı, öğretmenlere has güzel elyazısı, sağlığıyla birlikte bozulmuştu ve kalem tutmakta zorlanıyordu. Ne zaman mektup yazmaya başlasa tamamlayamadan bırakıyordu. Evin sağında solunda yarım kalmış mektuplar buluyordum. *Sevgili Mary*, diye başlıyorlardı. *Canımın içi Ruth*, *Sevgili küçüğüm Joanne (gerçi artık küçük olmadığının farkındayım)*, *Eski dostum sevgili Cleta*, *Güzel arkadaşım Margaret*. Bu kadınlar onun öğretmenlik günlerinden, Öğretmen Okulu'nda eğitim gördüğü dönemden ve liseden arkadaşlarıydılar.

Birkaçı eski öğrencisiydi. Zafer kazanmış bir komutan edasıyla adeta meydan okurcasına, "Ülkenin dört bir yanında arkadaşlarım var," derdi. "Çok sevdiğim birçok arkadaşım."

Gençlik Arkadaşım, diye başlayan bir mektup gördüğümü hatırlıyorum. Kime yazıldığını bilemiyorum. Yazıştıklarının hepsi de gençlik arkadaşıydı. *Çok Sevgili*, *Kıymetli Arkadaşım Flora*, diye başlayan bir mektup gördüğümü hiç hatırlamıyorum. Her zaman bu mektuplara göz gezdirir, selamlaşma ve hitap kısımlarını ve annemin yazdığı birkaç cümleyi okumaya çalışırdım; üzülmeye katlanamadığımdan mektuplardaki süslü dil, sevgi, şefkat ve acıma dolu sesleniş beni sabırsızlandırırdı. Annem, hastalıktan çarpılmış ellerini sürekli başkalarına uzatmak yerine onuruyla kendi kabuğuna çekilebilse o sevgi ve şefkatin daha fazlasını benim kendisine gösterebileceğimi düşünüyordum.

O dönemde artık Flora'ya duyduğum ilgiyi yitirmiştim. Kafamı sürekli hikâyelere yoruyordum ve o sıralarda muhtemelen yeni bir hikâye vardı aklımda.

Fakat sonradan sürekli aklıma düşmeye başladı Flora. Ne tür bir mağazada çalıştığını merak ediyordum. Acaba iş tulumu giyip çalıştığı bir hırdavatçı dükkânı mıydı bu, yoksa bir tuhafiyeci miydi? Ya da bir hemşire gibi üniforma giydiği bir eczane miydi? Belki de müşterilere kibarlık taslamasının beklendiği bir kadın giyim mağazasında çalışıyordu. Mutfak aletleri ya da zincir testereler, sabahlıklar, kozmetik ürünleri ve hatta prezervatiflerle ilgili bilgileri öğrenmek durumundaydı belki de. Bütün gün boyunca elektrik ışığı altında çalışmak ve kasiyerlik yapmak zorunda kalıyor olabilirdi. Acaba saçına perma yaptırıyor muydu? Ya da tırnaklarına oje, dudaklarına ruj sürüyor muydu? Anacaddeye bakan, küçük mutfaklı bir apartman dairesi ya da bir lojmanda oda kiralamıştı herhalde. Cameronian Tarikatı'na bağlı biri olarak yaşamını nasıl sürdürebiliyordu? Eğer bir araba satın almadıysa ve onu nasıl kullanacağını öğrenmediyse o ücra kiliseye nasıl gidebiliyordu? Eğer araba sürmeyi öğrendiyse sadece kiliseye değil başka yerlere de gidebilirdi. Tatillere çıkabilirdi. Göl üzerinde bir sayfiye evi kiralayıp bir hafta boyunca orada kalabilir, yüzme öğrenebilir, bir şehri ziyarete edebilirdi. Muhtemelen içki servisi de yapan bir lokantada yemek yiyebilirdi. Dul kadınlarla arkadaşlık kurabilirdi.

Bir adamla tanışabilirdi. Bir arkadaşının dul erkek kardeşiyle mesela. Onun Cameronian Tarikatı'na mensup olduğunu bilmeyen ya da böyle bir tarikattan haberi olmayan biriyle. Onun yaşadıklarını asla bilmeyen, evinin sadece bir bölümünün boyandığından, uğradığı ihanetlerden ya da alay konusu olmamak için onurunu ve masumiyetini tümüyle feda ettiğinden haberdar olmayan bir adamla. Adam onu dans partilerine götürmek isteyebilir ve o da gidemeyeceğini açıklamak zorunda kalabilirdi. Adam şaşırabilir ama bundan rahatsız olmazdı – tarikatla ilgili tüm o mevzuları ilginç hatta çekici bile bulabilirdi.

Belki de bu durum herkesin ilgisini uyandırabilirdi. Garip bir dinin öğretileriyle yetiştiğinden bahsederdi insanlar. Uzun bir zaman boyunca unutulmuş, kasvetli bir çiftlikte yaşadığı, biraz tuhaf biri olduğu ama aslında özünde iyi bir insana benzediği ve ayrıca güzel bir kadın olduğu konuşulurdu. Özellikle de kuaföre gidip saçını yaptırdığından beri.

Bir mağazaya gidip onu orada bulabilirdim.

Yok, yok. Flora hayatını çoktan yitirmiş olmalıydı artık.

Ama bir mağazaya gittiğimi farz edelim – belki de çok katlı büyük bir mağazaya. İçerisi kalabalık ve hareketli, her şey açıkça teşhir ediliyor, ellili yılların eski modası göze çarpıyor. Diyelim ki uzun boylu, güzel, iyi giyimli bir tezgâhtar benimle ilgilenmek için yanıma gelir ve ben spreyli ve kabarık saçlarına ve pembe ya da mercan rengi dudaklarına ve tırnaklarına rağmen bu tezgâhtarın Flora olduğunu bir şekilde anlarım. O zaman ona, tanışmıyor olmamıza rağmen hikâyesini bildiğimi söylemek isterdim. Ona bunu söylemeye çalışırken hayal ediyorum kendimi. (Bu bir rüya, bunun bir rüya olduğunu anlıyorum şimdi.) Flora'yı sevimli ve sakin bir tavırla beni dinlerken canlandırıyorum kafamda. Ama başını iki yana sallıyor. Bana tebessüm ediyor ve gülüşünde hafif bir alaycılık, belli belirsiz ama kendinden emin bir kötü niyet var. Hatta biraz bıkkınlık. Sözlerim onu şaşırtmış değil ama bıkmış görünüyor; benden, onunla ilgili fikirlerimden, ona dair bildiklerimden, hakkındaki her şeyden haberdar olmamdan usanmış sanki.

Elbette aslında annemi düşünüyorum. Tıpkı o rüyalardaki gibi, "Önemli değil, sadece hafif bir titreme," diyen ve bunu hayret verici bir bağışlayıcılıkla söyleyen annemi. "Nasıl olsa bir gün geleceğini biliyordum." Annem beni şaşırtıyor ve bunu neredeyse tasasız, kayıtsız

bir havada yapıyordu. Yüzündeki maske kaybolmuş, yazgısı değişmiş ve hastalığı büyük ölçüde iyileşmiş. Ne kadar da içim rahatlamış ve mutlu hissediyorum kendimi. Ama bir yandan da canımın sıkıldığını ve telaşlandığımı da hatırlıyorum şimdi. Kendimi biraz kandırılmış, biraz aldanmış hissettiğimi söylemem lazım. Evet. Annemin memnuniyet verici geri dönüşünün sağladığı iç rahatlığıyla birlikte yaşadığım kırgınlık, oyuna getirilmişlik, kandırılmışlık hissi. Annem kendini hapseden hastalıktan kurtulmuş; epey kaygısızca hareket ediyor, sahip olabileceğini asla aklımdan bile geçirmediğim beceriler, kendini aşan değişimler sergiliyor. Bunca zaman içimde yaşattığım, yüreğimde birikmiş acılı sevgiyi sahte bir gebelik gibi işe yaramaz ve istenilmeyen bir aldanışa, bir hayale dönüştürüyor.

Sonradan, Cameronian Tarikatı mensuplarının, dua kitaplarına, rahiplere, Papalık'ın yozlaştırmasına ya da kralın müdahalesine karşı koyup direnmek üzere kendilerini sadece Tanrı'ya bağımlı kılan 17. yüzyılda yaşamış ve Ahitçiler diye anılan bazı İskoç kavimlerinden geriye kalan katı, taviz vermez insanlar olduğunu öğrendim. Tarikatın adı Richard Cameron'dan, kanun kaçağı ilan edilmiş ve kısa bir süre sonra da [savaş alanında] öldürülmüş bir "sahra" vaizinden geliyormuş. Tarikat mensupları uzun bir zaman boyunca Reformcu Presbiteryenler olarak anılmayı tercih etmiş ve Zebur'daki yetmiş dördüncü ve yetmiş sekizinci duaları okuyarak savaşa gitmişler. Aziz Andrew Kilisesi'nin kibirli piskoposunu kesip öldürerek cesedini atlarla çiğnemişler. Büyük bir neşe içinde idam sehpasına çıkan Cameronian papazlarından biri ise infazı sırasında dünyadaki tüm vaiz ve papazları aforoz ettiğini söylemiş.

FIVE POINTS

Huron Nehri'nin tepesindeki sarp kayalıkların üzerine kurulmuş karavan kampında oturup votka portakal içtikleri sırada Neil Bauer, Brenda'ya bir hikâye anlatır. Uzun zaman önce Kanada'nın batısındaki Britanya Kolumbiyası eyaletinde, Neil'in büyüdüğü Victoria şehrinde yaşanmış bir olayın hikâyesidir bu. Neil, yaşça Brenda'dan çok da küçük değil –aralarında üç yaştan az fark var– fakat bazen Brenda ikisi arasında sanki kuşak farkı varmış gibi hissetmekte; zira o burada büyümüş, burada kalmış ve yirmi yaşındayken Cornelius Zendt ile evlenmiş, öte yandan Neil, buralardan çok farklı olan Batı Yakası'nda büyümüş ve ülkenin dört bir yanına seyahat edip değişik yerlerde çalışmak üzere on altı yaşında evinde ayrılmış.

Brenda, Victoria'yı sadece atların ve çiçeklerin olduğu resimlerden tanımakta. Eski moda elektrik direklerinden sarkan sepetlerden taşan, mağaraları ya da parkları süsleyen çiçekler; doğal manzaraları seyretmek için gelen vagon dolusu insanları taşıyan atlar.

"Bunlar sadece turistik ıvır zıvırlar," der Neil. "Victoria'nın neredeyse yarısı sırf turistik zırvalarla dolu. Benim bahsettiğim yer oralar değil."

Neil, Five Points'ten bahsetmekte. Burası, eskiden

bir okulun, bir eczanenin, bir Çin bakkalının ve bir şekerci dükkânının olduğu şehrin bir bölümü ya da köşesi. Neil devlet okulunda okurken şekerci dükkânı, kaşları kalemle çizilmiş, suratsız ve yaşlı bir kadın tarafından işletilmekteydi. Yaşlı kadın kedisinin güneşli günlerde dükkân vitrinine yayılıp yatmasına ses çıkarmazdı. Kadın öldükten sonra, Avrupa'dan, Polonya ya da Çekoslovakya'dan değil ama Hırvatistan diye daha küçük bir ülkeden –böyle bir ülke var mı?– yeni göç eden birtakım insanlar dükkânı devraldılar ve değişiklikler yaptılar. Tüm bayat şekerleri, şişmeyen balonları, yazmayan tükenmezkalemleri ve içindeki larvaların öldüğü tohum kapsüllerini attılar. Dükkânı baştan aşağı boyadılar ve içeriye birkaç masa ve sandalye yerleştirdiler. Dükkânın yeni sahipleri şeker –artık kedinin içine işediği karton kutularda değil temiz kavanozlarda duruyordu şekerler– cetvel ve silgi satmaya devam ettiler. Aynı zamanda da dükkânı kahve, meşrubat ve ev yapımı kekler satan bir kafe olarak işletmeye başladılar.

Kekleri yapan kadın çok utangaç ve telaşlı biriydi. Dükkânda alışverişin ardından ödeme yapmak istediğinizde Hırvatça ya da belki de başka bir dilde –biz Hırvatça diyelim– ve öylesine ürkmüş bir ifadeyle kocasına seslenirdi ki sanki izinsiz evine girmiş ve mahremiyetini ihlal etmiş gibi hissederdiniz. Öte yandan kocası İngilizceyi gayet iyi konuşuyordu. Kel, ufak tefek, nazik ve heyecanlı bir adamdı ve durmadan sigara içerdi. Karısı ise omuzları eğik, şişman, iriyarı bir kadındı ve her zaman bir önlük ve hırka giyerdi. Adam vitrin pencerelerini yıkar, dükkânın önünü süpürür ve müşterilerden para alır, kadın ise çörekleri, kekleri ve piruhi ve haşhaş tohumlu ekmek gibi insanların daha önce görmedikleri ama hızla popüler olan hamur işlerini pişirip hazırlardı.

Çiftin iki kızı İngilizceyi Kanadalılar gibi konuşu-

yordu ve rahibe okuluna gidiyorlardı. Öğleden sonraları okul üniformaları içinde çıkagelip derhal dükkânda işe koyuluyorlardı. Kızlardan küçük olanı kahve fincanlarını ve bardakları yıkıyor ve masaları siliyordu. Büyük kız ise geri kalan tüm işleri hallediyordu. Garsonluk yapıp müşterilere hizmet ediyor, kasiyerlik yapıyor, tepsileri dolduruyor ve hiçbir şey satın almadan amaçsızca ortalıkta dolanan çocukları kışkışlıyordu. Küçük kız bulaşıkları bitirdiğinde arka odaya geçip ödevlerini yapıyordu, fakat büyüğü asla oturmuyor, eğer o anda yapacak bir işi yoksa kasanın yanında durup etrafı gözlüyordu.

Küçük kızın adı Lisa, ablasının ise Maria idi. Lisa ufak tefek ve hoş bir kız çocuğuydu. Ama daha belki de on üç yaşında olmasına rağmen Maria'nın kocaman, sarkık göğüsleri, şiş bir karnı ve kalın bacakları vardı. Gözlük takıyordu ve saçları şerit halinde başının etrafına örülmüştü. Neredeyse elli yaşında bir kadın görüntüsü vardı.

Dükkânı çekip çevirirken de o yaşta bir insanın davranışlarını sergiliyordu. Hem annesi hem babası geri planda kalıp işleri ona bırakmaya gönüllüydüler. Anne arka odaya çekiliyor, baba ise tamirat işleriyle ilgilenip Maria'ya yardım ediyordu. Maria İngilizce biliyor, para işlerinden anlıyor ve hiçbir şeyden çekinip korkmuyordu. Mahalledeki bütün küçük çocukları kendi aralarında, "Iyyy, şu Maria yok mu, iğrenç değil mi?" diye konuşuyorlardı. Ama bir yandan da ondan korkuyorlardı. Maria iş idaresiyle ilgili her şeyi biliyor gibiydi.

Brenda ve kocası da iş sahibiydiler. Logan'ın hemen güneyinde bir çiftlik satın almışlar ve çiftliğin ambarını kullanılmış araç gereçlerle (Cornelius bunların tamiratından anlıyordu) ikinci el mobilyalarla ve tabak çanaklar, resimler, çatal bıçaklar, süs ve mücevherat gibi insanların inceleyip kurcalayıp ucuza satın almayı düşündük-

leri eşyalarla doldurmuşlardı. Buraya Zendt'in Eşya Deposu adını vermişlerdi. Bölgedeki birçok insan burayı Otoyolun Üzerindeki Kullanılmış Eşya Deposu olarak anıyordu.

Karıkoca daha önce farklı işler yapıyorlardı. Brenda anaokulunda öğretmenlik yapmış, kendinden on iki yaş büyük kocası ise, Walley'deki tuz madeninde çalışmıştı. Cornelius'un geçirdiği kazanın ardından çoğunlukla otururak yapabileceği bir iş üzerine kafa yormak zorunda kaldılar ve ellerindeki parayı eski ama binaları iyi durumda bir çiftliği satın almak için kullandılar. Brenda işinden ayrıldı, zira Cornelius'un tek başına üstesinden gelemeyeceği kadar çok iş var. Cornelius bazı günler saatlerce, bazen de bütün bir gün boyunca yatıp televizyon seyretmek ya da ağrılarıyla başa çıkmak için oturma odasının zeminine hareketsizce uzanmak zorunda kalıyor.

Akşamları Cornelius arabayla Walley'ye gitmeyi seviyor. Brenda asla arabayı kendisinin kullanmasını teklif etmiyor. Kocasının, "Neden sen kullanmıyorsun?" demesini bekliyor. Eskiden çocuklar da onlara eşlik ediyordu ama artık ikisi de liseye gittiğinden –Lorna on birinci, Mark ise dokuzuncu sınıfta– çoğunlukla gelmek istemiyorlar. Brenda ve Cornelius park ettikleri kamyonetin içinde oturup dalgakıranların üzerinde sıralanmış martılara, tahıl ambarlarına, Cornelius'un eskiden çalıştığı madenin yeşil ışıklarla aydınlatılmış, büyük kuyularına ve rampalarına, işlenmemiş, kaba taneli, gri tuz piramitlerine bakıyorlar. Bazen limanda uzun bir göl teknesi göze çarpıyor. Elbette yaz aylarında özel eğlence tekneleri, rüzgâr sörfçüleri ve iskelenin açığında balık avlayan insanlarla doluyor göl. Yazın güneşin batış saati günlük olarak kumsaldaki ilan panosuna yazılıyor; insanlar özellikle günbatımını seyretmek için buraya geliyorlar. Şimdi, ekim ayında, pano boş ve iskele boyunca ışıklar yakıl-

mış –alışkanlıklarından vazgeçemeyen bir-iki kişi hâlâ balık avlıyor– su da çırpıntılı ve soğuk görünüyor. Liman tümüyle çalışanlarla dolu.

Kumsalda işler hâlâ devam ediyor. Geçen baharın ilk günlerinden bu yana bazı yerlere iri kaya parçaları yerleştirilmiş, bazı yerlere kum dökülmüş, uzun, kayalık bir kıyı dili inşa edilmiş ve bunların hepsi bir arada kumsalın doğal ve kıvrımlı bir uzantısı gibi görünen, engebeli, bozuk bir araba yolu oluşturmuş. Cornelius'un sırt ağrılarını boş verin. Görmek istiyor. Kamyonlar, toprak kazma makineleri, buldozerler bütün gün boyunca durmadan çalışmış ve şimdi ise orada akşamın loşluğunda, bir süreliğine uysallaşmış, işe yaramaz canavarlar gibi öylece duruyorlar. Neil burada çalışıyor. Bu iş makinelerini kullanıyor. Kayaları kaldırıp oradan oraya taşıyor, boş alanlar yaratıyor ve Brenda'yla Cornelius'un arabalarıyla üzerinde gidecekleri yolu açıyor. İşleri üstlenen müteahhit firma Logan'daki Fordyce İnşaat Şirketi. Neil bu şirkette çalışıyor.

Cornelius her şeye bakıyor. Teknelerin ne yüklediğini (yumuşak buğday, tuz, mısır) ve nereye gittiğini biliyor. Limanın nasıl derinleştirildiğini anlıyor ve her zaman kumsala doğru belli bir açıyla boydan boya uzanan ve daha önce gün ışığı görmemiş, gölün yatağından gelen suyu, çamurlu tortuyu ve kayaları çekip dışarı boşaltan devasa boruya göz atmak istiyor. Gidip bu borunun yanında durarak içerideki gürültü patırtıyı, kayaların şiddetli çarpma seslerini ve suyun büyük bir hızla akışını dinliyor. Eğer göl daha önce olduğu gibi kayaları ve kumları kaldırıp bir kenara savurursa ve killi falezleri ve kayalıkları aşındırırsa tüm bu değişikliklerin ve düzenlemelerin sert bir kış sırasında ne hale geleceğini soruyor.

Brenda, Cornelius'a kulak veriyor ama aklı Neil'de. Neil'in günlerini geçirdiği bir yerde olmaktan keyif alı-

yor. Bu iş makinelerinin çıkardığı gürültüyü ve sabit gücünü ve kıyıdaki tüm bu patırtının ve hararetli çalışmanın doğurduğu sonuçları doğal olarak biliyormuş gibi bu gücü kontrol eden operatör kabinindeki çıplak kollu işçileri düşünmekten hazzediyor. Kayıtsız ve neşeli bir ciddiyet içinde işlerine hâkim olmaları hoşuna gidiyor. Çalışırken vücutlarından yayılan kokuya, beden dillerine, kendilerini tümüyle işe vermelerine ve ona aldırmayan havalarına bayılıyor. Böyle bir erkeği elde etmek onun için tutkuya dönüşüyor.

Orada, sahilde Cornelius'la birlikte vakit geçirirken, Neil'i bir süredir görmemiş olması sanki kendine sırt çevirmiş bir dünyada yaşadığı duygusunu yaratıyor onda. Kendini tedirgin ve yalnız hissediyor. Neil'le birlikte olduktan sonra ise cenneti yaşıyor. Peki o halde cehennem neresi? Buluşacakları günün öncesindeki gece, mesela dün gece, içinin mutluluk ve umutla dolması lazımdı ama doğrusunu söylemek gerekirse son yirmi dört saat, hatta son iki-üç gün sanki gizli tuzaklarla doluymuş, sanki çok ciddi bir durumla karşı karşıyaymış gibi yaşadığı o sakınma ve endişe hissi bütün duygularını boğuyor. Bu bir geri sayım. Brenda hakikaten de saatleri sayıyor. Geçen her dakikayı faydalı işlerle doldurmak istiyor. Evde ertelediği temizlik işleri, çimleri biçme, Mobilya Depo'sunu düzenleme, hatta kayalık bahçedeki yabani otları temizleme. Buluşacakları günün sabahı saatler her zamankinden daha yavaş geçiyor ve sanki tehlikelerle dolu bir gün onu bekliyor. Öğleden sonraları nereye gitmesi gerektiğiyle ilgili her defasında bir hikâye uyduruyor ama kaçınılmaz surette önemli bir işi olduğunu ve mutlaka gitmesi gerektiğini söylemiyor –fazla dikkat çekmek istemiyor doğrusu– ve böylece her zaman Cornelius'un, "Şu işi bu hafta içinde başka bir zamana erteleyemez misin? Başka bir gün halledemez misin?" diye sorması için bir

fırsat yaratmak istiyor. Aslında Neil'e haber veremeyeceği için değil yaşadığı tedirginlik. Nasıl olsa Neil onu bir saat bekleyip neden gelemediğini anlayacaktır. Ona o denli yakın olup ardından da onsuz geçecek saatlere katlanamayacağı düşüncesi huzurunu kaçırıyor daha çok. Buna karşın bir işkenceye dönüşen o son saatlerde herhangi bir bedensel arzu hissetmiyor Brenda; yıkanma, tüylerini alma, vücudunu kremleyip yağlama ve parfüm sürme gibi gizli hazırlıkları bile cinsel duygularını uyandırmıyor. Ayrıntıların, yalanların, hazırlıkların verdiği rahatsızlık ve tedirginlik onu hissizleştiriyor. Ta ki Neil'in arabasını görene kadar. On beş dakikalık araba yolculuğu sırasında kaçıp uzaklaşamayacağı korkusu, yerini Neil'in bataklıktaki o ıssız, sapa buluşma yerlerine gelemeyeceği korkusuna bırakıyor. O son saatlerde sabırsızlıkla beklediği şey giderek bedensel bir kavram olmaktan çıkıyor. Dolayısıyla bir an önce mideye indirmek istediğiniz bir yemekten çok, hayatınızın ya da kurtuluşunuzun bağlı olduğu bir töreni kaçırmaya benziyor.

Neil ergenlik çağını bitirdiğinde –ama henüz barlara girmek için yaşı tutmadığı ve Five Points Pastanesi'nin (Hırvatlar dükkânın ismini değiştirmemişlerdi) civarında takıldığı dönemde– o sıralar hayatta olan herkesin hatırladığı değişiklik yaşandı. (Neil böyle düşünüyor fakat Brenda, "Bilemiyorum, bana göre tüm o değişimler başka bir yerde devam ediyordu," diyor.) Kimse bu konuda ne yapacağını bilmiyordu ve kimse hazırlıklı değildi. Bazı okullar erkek çocuklarda uzun saç konusunda katı bir tutum takınıyorlardı, bazıları ise saça başa karışmayıp ciddi işlere odaklanıyordu. Sadece lastik bantla saçlarını başlarının arkasına toplamaları isteniyordu öğrencilerden. Peki ya kıyafetler? Zincirler ve boncuklu kolyeler, ipli sandaletler, Hint pamukluları, Afrika motifleri.

Her şey birdenbire yumuşak, bol ve parlak renkli bir görünüme bürünmüştü. Victoria'daki değişim, diğer bazı yerlerde olduğu gibi o kadar da başarılı bir şekilde kontrol altına alınamamış olabilirdi. Değişim yayılmıştı. Belki de insanları sadece gençler değil iklim de yumuşatıyordu. Her yerde kâğıttan çiçekler, esrarlı sigara dumanları vardı ve müzikte büyük bir patlama yaşanıyordu (Neil bunların o dönemde son derece çılgınca ama artık sıradan ve zararsız görünen şeyler olduğunu söylüyor) ve müzik, lekeli bayrakların asılı olduğu şehir merkezindeki evlerin pencerelerinden dışarıya taşarak Beacon Hill Parkı'nın çiçekliklerinin, falezlerin yamaçlarındaki sarı katırtınaklarının ve Olympic Dağı'nın büyülü doruklarına bakan keyifli plajların üzerinde süzülüyordu. Herkes bu hareketli yaşama katılmıştı. Üniversite hocaları kulaklarının arkasında çiçeklerle etrafta dolaşıyorlardı ve yaşlı başlı kadınlar birden moda haline gelmiş o kıyafetler içinde geziyorlardı. Neil ve arkadaşları bu insanları, moda heveslisi, özenti ihtiyarları doğal olarak hor görüyorlardı. O ve arkadaşları uyuşturucu ve müzik kültürünü ciddiye alıyorlardı.

Uyuşturucu kullanmak istedikleri zaman pastanenin dışına çıkıyorlar, bazen mezarlığa kadar gidiyor ve dalgakıranın üzerine oturuyorlardı. Bazen de dükkânın arkasındaki barakanın yanında oturuyorlardı. İçeri giremiyorlardı; baraka kilitliydi. Ardından yeniden pastaneye girip kola içiyor ve büyük bir açlık hissiyle hamburger, cheeseburger, tarçınlı rulo, kek, ne bulurlarsa mideye indiriyorlardı. Sandalyelerine yaslanıp Hırvatların beyaza boyadığı sıkıştırılmış kalaydan yapılma tavandaki desenlerin hareket etmesini izliyorlardı. Çiçekler, kuleler, kuşlar ve canavarlar tavandaki hareketliliğin içinden kopup tepelerinin üzerinde geziniyordu.

"Ne kullanıyordunuz?" diye soruyor Brenda.

"Bize berbat mal kakalamadıkları sürece epey güzel şeyler içiyorduk. Haşhaş, asit, ara sıra meskalin. Bazen hepsini bir arada kullanıyorduk. Çok tehlikeli şeyler değildi anlayacağın."

"Ben ise hayatımda sadece esrarlı bir sigaranın yaklaşık üçte birini içtim. Kumsaldaydık ve ilk başta içtiğim şeyin ne olduğundan emin bile değildim. Eve gidince babam suratıma tokadı patlattı."

(İşin aslı öyle değil. Brenda'ya tokat atan Cornelius'du. Henüz evli değillerdi. O sıralar Cornelius geceleri madende çalışıyordu, Brenda ise karanlık çöktükten sonra kendi yaşıtı birkaç arkadaşıyla kumsalda oturuyordu. Ertesi gün Brenda, Cornelius'a bundan bahsetti ve Cornelius da onu tokatladı.)

Neil ve arkadaşlarının pastanede tek yaptıkları tıkınıp kafaları kıyak, mutlu bir şekilde dalgın dalgın dolanmak ve masaların üzerinde oyuncak arabaları yarıştırarak aptalca oyunlar oynamaktı. Bir defasında aralarından biri yere uzanmış ve diğerleri de onun üzerine ketçap sıkmıştı. Umurlarında değildi. Dükkâna gündüz vakti gelen müşteriler –ekmek ve pasta pişirme malzemeleri alan ev kadınları ve bir kahve içerek vakit öldüren emekliler– geceleri asla uğramıyorlardı. Lisa ve annesi otobüsle eve, yaşadıkları yere gitmişlerdi. Hatta babaları bile akşam yemeğinin ardından kısa bir müddet sonra eve gitmek için yola çıkmıştı. Dükkâna Maria bakıyordu. Maria, Neil ve arkadaşları dükkâna zarar vermedikçe ve yiyip içtiklerinin parasını ödedikleri sürece aldırış etmiyordu.

Burası yaşça daha büyük delikanlılara ait, yeniyetmelerin uzak tutuldukları bir uyuşturucu dünyasıydı. Fakat kısa bir süre önce yeniyetmelerin de bir şeyler karıştırdıklarını fark etmişlerdi. Onların da kendilerine ait sırları vardı. Küstah ve kendini beğenmiş tavırlar takınıyorlardı. Hatta bazıları kendilerine de uyuşturucu satın

almaları için delikanlılara musallat oluyordu. Bu ufaklıkların kaynağı belli olmayan paralara sahip oldukları da böylece ortaya çıktı.

Neil'in Jonathan adında kendisinden küçük bir kardeşi vardı. (Jonathan şimdilerde öğretmenlik yapıyor, evli ve gayet düzgün bir hayatı var.) Jonathan üstü kapalı imalarda bulunmaya başlamıştı; diğer çocuklar da ağızlarından laf kaçırıyorlardı. Sırlarını saklı tutamıyorlardı ve çok geçmeden her şey açığa çıktı. Çocukların cebindeki paraların kaynağı Maria idi. Maria, kendisiyle cinsel ilişkiye girmeleri için ufaklıklara para veriyordu. Geceleri dükkânı kapadıktan sonra arkadaki barakada birlikte oluyordu onlarla. Barakanın anahtarı ondaydı.

Ayrıca dükkânın kasasına günlük giren paralar da Maria'nın elinden geçiyordu. Geceleri kasayı boşaltıp muhasebeyi tutuyordu. Anne babası bu konuda ona güveniyordu. Neden güvenmeyeceklerdi ki zaten? Hesabı kuvvetliydi ve kendini dükkânın işlerine adamıştı. Pastaneyi işletmeyi onlardan daha iyi biliyordu. Anlaşılan o ki Hırvatlar para konusunda bilinçsiz ve tereddütlüydüler. Kazançlarını bankaya yatırmak istemiyorlardı. Parayı emniyetli bir yerde ya da çelik bir kasada tutuyor ve ihtiyaç duydukça oradan alıyorlardı. Ailenin dışında bankalara ya da başkalarına güvenemeyeceklerini düşünüyor olmalıydılar. Kim bilir Maria onların gözünde ne büyük bir nimetti. Şaşmaz, çalışkan ve zeki, umutlarını ya da enerjisini iş dışında herhangi bir şeye yönlendirecek, başka şeylerin cazibesine kapılacak kadar güzelliğe sahip olmayan bir kız; adeta ailenin direği.

Para karşılığı birlikte olduğu o çocuklardan neredeyse yirmi santim uzun ve yirmi kilo daha ağırdı Maria.

Brenda ne zaman otoyoldan ayrılıp yan yola sapsa bir anlığına kötü hislere kapılıyor. En azından otoyolda

araba kullanırken biri görse neden orada bulunduğunu açıklayabilecek bir mazeret üretebilir. Ama kamyonetin görülmesi işten değil. Fakat Brenda otoyoldan sapıp artık araba kullanmaması gereken bir yan yolda ilerlemeye başladıktan sonra kendini daha güçlü hissetmeye başlıyor. Çıkmaz bataklık yoluna döndükten sonra artık hiçbir bahanesi yok. Burada biri görse işi biter. Ağaçlara varmadan önce açıklık alanda yaklaşık yarım mil ilerlemesi lazım. Buraya mısır ekeceklerini umuyordu. Uzayan mısırlar otoyoldan görülmesini engellerdi en azından; ama mısır yerine fasulye ekilmişti. En azından burada, yol kenarındaki arazi şeridine su püskürtülmemiş; çimenler, yabani otlar, dut çalıları uzamış ama kamyoneti gizleyecek kadar değil. Her yerde sarı çiçekli altınbaşaklar, tohum kabukları açılıp tomurcuklanmış ipekotları, parlak, zehirli meyve salkımları vardı ve yabani asma ağaçları dört bir yana dallarını sarmış, hatta sürüngenler gibi ilerleyip yola kadar uzamıştı. Nihayet Brenda etrafı yan yana dizilmiş, bir tünel gibi uzayan ağaçlarla çevrili yola girdi. Sedir ağaçları, katran ağaçları, daha geride, arazinin daha sulak olduğu yerde yeni yeni büyüyen karaçamlar, benekli sarı ve kahverengi tonlarda yaprakları olan sürüyle akçaağaç. En arkalardaki ağaçların arasında bile durgun sular ya da pis su birikintileri yok. Şansları var ki yaz ve sonbahar ayları yağmursuz geçmiş. Tabii çiftçiler Brenda ve Neil kadar şanslı değil. Eğer yağışlı bir yıl olsaydı buluşmak için burayı asla kullanamazlardı. Tekerlek izleri arasından geçerek kamyoneti dikkatle kullandığı yoldaki sert ve kurumuş toprağın yerine vıcık vıcık çamur olur ve yolun sonundaki geri dönüş noktası ise bataklık kıvamında, sulak bir obruğa dönüşürdü.

Bu nokta, otobandan saptıktan sonra yaklaşık bir buçuk mil ileride. Araba kullanırken ustalık ve dikkat isteyen bazı yerler var. Bataklığın içinden yükselen bir-

iki engebeli tümsek ve etrafında sadece kuru çamurdan beslenen, sarımtırak renklerde, boğucu bahçe tereleri ve ısırgan otlarının göze çarptığı, altındaki suyun görünmediği, dar kütükten bir köprü.

Neil mavi renkli eski bir Mercury kullanıyor. Ağaçların altında bir su birikintisine, bataklık görünümünde bir karaltıya dönüşebilen koyu mavi bir renk bu. Brenda arabayı görebilmek için gözlerini kısıyor. Üstünü başını toparlayıp, saçlarını fırçalamak ve yüzüne gözüne bakıp, ağız spreyi ve bazen da bacak arasına parfüm sıkmak için oraya Neil'den birkaç dakika önce varmak işine geliyor. Birkaç dakikadan fazla beklerse geriliyor. Yabani köpeklerden, tecavüzcülerden ya da sık çalılıkların ardından kendini gözetleyenlerden korkmuyor. Daha küçük bir kızken buralarda dut topluyordu; burayı da ta o zamanlardan biliyor. Orada olanlardan değil, orada olamama ihtimali olandan korkuyor. Neil'in yokluğu, vazgeçip gelmeme olasılığı, durup dururken kendisini reddedip geri çevirmesi. Bu, herhangi bir yeri, herhangi bir şeyi çirkinleştirip tehditkâr ve saçma bir hale sokabilir. Ağaçlar ya da bahçeler ya da otopark sayaçları veya kahve masaları – hiç fark etmez. Bir defasında Neil hastalanıp gelememişti. Gıda zehirlenmesi geçirmişti ya da akşamdan kalma bir vaziyette hayatının en korkunç içki sersemliğini yaşıyordu –o gece telefonda Brenda'ya berbat halde olduğunu söylemişti– Brenda ise sanki telefonda kendilerine koltuk satmak isteyen biri varmış gibi konuşmuştu Neil'le. O gün onu nasıl da beklediğini, umutlarının tükenişini, sıcak havayı ve böcekleri asla unutamıyordu. Temmuz ayıydı ve kamyonetin koltuğu üzerinde, vücudunun her yanından ter fışkırarak tiksindirici bir mağlubiyete boyun eğercesine kalakalmıştı orada.

Neil orada. İlk o gelmiş; Brenda, sedir ağacının koyu gölgesi altında Mercury'nin farlarından birini görebiliyor.

Sıcaktan kavrulmuş, yaz vakti çalıların arasında dut toplarken her yanı sıyrılmış, kolları bacakları böcek ısırığı içinde kalmış bir halde suya atlamak gibi bir his bu. Suyun insanı şefkatle kucaklayan o tatlı serinliği, derinlikleri içinde tüm sıkıntılarınızın kaybolup gitmesi. Brenda kamyoneti park edip saçlarını şöyle bir kabartıyor, kamyonetten dışarı atlıyor ve kapıyı kapatıp kilitli olduğunu göstermek için eliyle yokluyor; aksi takdirde tıpkı Cornelius gibi Neil de, "Kamyonetin kapısını kilitlediğine emin misin?" diye sorup onu geri yollayacak. Güneşin aydınlattığı küçük bir alan boyunca yürüyor Brenda. Dökülmüş yaprakların dört bir yanına saçıldığı toprak zemine yansıyan gölgesini seyrede seyrede ilerliyor. Dar beyaz bir pantolon ve turkuvaz rengi bir bluz giymiş; düşük bel beyaz bir kemer takmış, ayaklarında yüksek topuklu ayakkabılar, omzunda ise çantası var. Biçimli bir vücuda sahip bir kadın; çilli, açık tenli, mavi far ve kalem sürülmüş ve güneşin parlak ışıkları altında cazibe uyandıracak bir edayla kısılmış bir çift mavi göz. Daha dün kuaförün elinden geçmiş kızıla çalan sarı saçları güneş ışınlarını çiçeklerin taçyaprakları gibi yakalıyor. Sadece bu yürüyüş için, Neil'in gözleri üzerindeyken o yolu geçtiği kısa bir an için, kalçaları birazcık daha salınsın, bacakları biraz daha uzun görünsün diye giyiyor topukluları.

Birbirlerine devamlı sabredip beklemelerini söylemelerine rağmen sık sık buluştukları bu yerde, Neil'in arabasının içinde sevişiyorlar. "Dur, karavana geçene kadar bekleyelim." "Bekle" kelimesi bir süre sonra zıt anlamı kastedilerek çıkıyor ağızlarından. Bir defasında araba kullanırken sevişmeye başlamışlardı. Brenda gözlerini yoldan ayırmadan ve tek kelime etmeden külotunu sıyırarak çıkarıp bol yazlık eteğini yukarı kaldırmış ve sonunda büyük bir tehlikeyi göze alarak otoyolun yanında arabayı durdurup tamamlamışlardı işlerini. Artık ne zaman ora-

dan geçseler Brenda, "Burada yoldan çıkma," ya da, "Birileri bir uyarı levhası koymalı," gibi şeyler söylüyor.

Neil de, "Tarihsel bir dönüm noktasını simgeleyen bir levha koyabilirler," diye cevap veriyor.

Tıpkı birbiriyle ilişki içinde olan aileler ya da aynı okula giden insanların ortak geçmişleri olması gibi, Brenda ve Neil'in de şehvet dolu ortak bir geçmişleri var. Başka bir paylaşımları da yok zaten. Birlikte oturup bir yemek yemişlikleri ya da sinemaya gitmişlikleri yok. Ama ikisi birlikte epey çetrefilli maceralar yaşayıp tehlikeler atlattılar. Ve bunlar sadece otoyolda durup sevişmek türünden şeyler değil. Göze aldıkları tehlikeler sırasında birbirlerini hep hoş sürprizlerle şaşırtmışlardı. Rüyalarınızda, bu rüyayı daha önce gördüğünüz hissine kapılabilirsiniz; aynı rüyayı tekrar tekrar gördüğünüzü ve bunun aslında o kadar da basit bir şey olmadığını düşünürsünüz. Bunları ifade edecek daha iyi bir kelime olmadığından "rüyalar" diye nitelediğiniz koca bir yeraltı sistemi olduğunu bilirsiniz; bu sistem yollar ya da tüneller gibi değil, daha çok canlı organlardan oluşan, hepsi birbirine sarılıp sarmalanmış, uzayıp genişleyen, öngörülemez ama nihayetinde aşina olduğumuz –şu anda olduğunuz, geçmişte hep bulunduğunuz yer– bir ağ gibidir. Brenda ve Neil arasındaki ilişki ve cinsellik ya da öyle bir yere gitmek gibiydi; bundan aynı şeyi algılayıp aynı keyfi alıyor ve şimdilik birbirlerine güveniyorlardı.

Bir başka defa, bir yaz ayında otoyolda ilerledikleri sırada, Brenda üstü açık beyaz bir arabanın, eski model beyaz bir Mustang'in yaklaştığını fark etti ve görünmemek için hemen aşağı doğru kaydı.

"Kim var o arabada?" dedi. "Hemen bak ve söyle bana."

"Kızlar," dedi Neil. "Dört ya da beş kız. Erkek bulmak için çıkmışlar."

"Kızım," dedi Brenda toparlanıp koltuktaki yerini tekrar alırken. "İyi ki emniyet kemerini takmamışım."

"Senin araba kullanacak yaşa gelmiş kızın mı var? Üstü açık arabası olan bir kızın var öyle mi?"

"Araba arkadaşının. Lorna henüz araba kullanmıyor. Ama on altı yaşında, isterse ehliyet alabilir."

Brenda, o sırada Neil'in aklında söylemek isteyebileceği bir şeyler –erkeklerin genç kızlar hakkında söylemek zorunda hissettikleri türden şeyler– olduğunu hissetmiş ve bunları dile getirmeyeceğini ummuştu.

"Senin de o yaşlarda bir kızın olabilirdi," dedi Brenda. "Belki de var ve senin haberin yok. Ayrıca kızım bana yalan söyledi. Tenis oynamaya gideceğini söylemişti."

Neil'in ağzından Brenda'nın duymamayı umduğu herhangi bir laf çıkmamış, yalanlar hakkında sinsice bir hatırlatma yapmamıştı hâlâ. Bir tehlike daha atlatılmıştı.

Neil sadece, "Sakin ol. Dert etme. Hiçbir şey olmadı," dedi.

Brenda'nın o anda, Neil'in hislerini ne ölçüde anlayabildiğini bilebilmesi mümkün değildi. Brenda'nın yaşamının o kısmıyla ilgili neredeyse hiç söz açılmamıştı. Asla Cornelius'un bahsi geçmemişti. Oysa Neil, Mobilya Ambarı'na gittiğinde ilk Cornelius'la konuşmuştu. Kırsal bölgelerde sürmek için ucuz bir bisiklet bakmaya gelmişti ambara. O sırada ambarda satılık bisiklet yoktu ama Neil oradan hemen ayrılmayıp Cornelius ile satın almak istediği bisikletin modeli, tamiratı ve aksesuvarları ve nereden böyle bir bisiklet bulabilecekleriyle ilgili sohbet etmiş, daha sonra tekrar uğrayacağını söylemişti. Çok geçmeden Neil ambara yeniden uğradığında bu sefer sadece Brenda oradaydı. Cornelius yatmak için eve gitmişti; kötü bir gün geçiriyordu. O gün Brenda ve Neil kesin hiçbir şey konuşmadan birbirlerine her şeyi açıkça ifade etmişlerdi sanki. Neil, göl kıyısı yolundaki bir ta-

vernada birlikte içki içmek için Brenda'yı aradığında, Brenda, Neil'in ne istediğini ve kendisinin de buna ne cevap vereceğini biliyordu.

Brenda daha önce böyle bir şey yapmadığını söylemişti Neil'e. Bu bir anlamda yalan, bir başka anlamda ise doğruydu.

Maria dükkânda çalıştığı saatlerde farklı işlerin birbirine karışmasına izin vermiyordu. Her zaman olduğu gibi herkes yediğinin içtiğinin parasını ödüyordu. Farklı davranmıyordu ve hâlâ dükkânın sorumluluğu ona aitti. Çocuklar bir ölçüde pazarlık güçlerinin olduğunu biliyorlardı ama bunun kaç paraya denk geldiğinden emin değildiler. Bir dolar, iki dolar. Beş. Maria bu oğlanlardan bir ya da ikisine bel bağlamış değildi. Eve gitmek için otobüse binmeden önce aralarından birini barakaya götürdüğünde dışarıda her zaman hazır ve istekli bekleyen birkaç çocuk vardı. Maria, boşboğazlık ettikleri takdirde onlarla alışveriş yapmaktan vazgeçeceği uyarısında bulunmuştu ve çocuklar da bir süre ona inanmışlardı. Maria ilk başta düzenli olarak ya da sık sık para karşılığı ilişkiye girmedi çocuklarla.

Ama bu sadece ilk başlarda böyleydi. Birkaç ay içerisinde işler değişmeye başladı. Maria'nın ihtiyaçları arttı. Artık daha açık ve sıkı pazarlıklar yapılmalıydı. Haberler yayıldı. Maria'nın pazarlık gücü azalıyor ve gitgide yok oluyordu.

Hadi Maria, bana da bir onluk ver. Bana da Maria, ben de bir onluk istiyorum. Hadi Maria, beni biliyorsun.

Yirmi Maria. Bana bir yirmilik ver. Hadi. Yirmi papel. Bana borçlusun Maria. Hadi ama.

Söylememi istemezsin herhalde. Hadi Maria.

Bir yirmilik, bir yirmilik, bir yirmilik daha. Maria paraları sökülüyor. Her gece barakaya gidiyor. Ve bu yet-

mezmiş gibi bazı çocuklar inkâr etmeye başlıyor. Önce parayı istiyorlar. Parayı aldıktan sonra da Maria'ya itiraz ediyorlar. Kendilerine asla para vermediğini söylüyorlar. Ama Maria onlara ödeme yapıyordu, hem de tanıkların önünde. Fakat bütün tanıklar ödeme yaptığını inkâr ediyor. Başlarını sağa sola sallıyorlar, onunla alay ediyorlar. *Hayır Ona asla ödeme yapmadın. Ödediğini görmedim. Bana şimdi ödeme yaparsan gideceğim. Söz veriyorum ki gideceğim. Bana bir yirmilik ver Maria.*

Küçük kardeşlerinden olan biteni öğrenen delikanlılar, kasada duran Maria'ya yanaşıp, "Benimle birlikte olmaya var mısın Maria? Beni de tanıyorsun. Hadi Maria. Bir yirmiliğe ne dersin?" O delikanlılar asla Maria ile barakaya gitmedi. Maria geleceklerini mi zannediyordu yoksa? Ona asla söz bile vermemişler, ondan sadece para istemişlerdi. *Beni uzun zamandır tanıyorsun Maria.* Onu tehdit ediyorlar, tatlı dille kandırıyorlardı. *Ben de senin arkadaşın değil miyim Maria?*

Kimse Maria'nın arkadaşı filan değildi.

Maria'nın o ağırbaşlı anaç görüntüsü, uyanık ve sakin halleri kaybolmuştu. Yabani, acımasız, suratsız biri olmuştu. Çocuklara nefret dolu bakışlar fırlatıyor ama bir yandan da onlara para vermeye devam ediyordu. Onluk, yirmilik banknotları ellerine teslim ediyordu. Artık pazarlık etmeye ya da tartışıp ayak diremeye çalışmıyordu bile. Sessiz bir öfke içinde veriyordu paraları. Onunla ne kadar çok alay ederlerse, yirmi dolarlık banknotlar kasadan o kadar hızlı çıkıyordu. Artık o paraların karşılığında pek az şey, belki de hiçbir şey yapılmıyordu.

Neil ve arkadaşları sürekli kafaları güzel geziyorlar. Artık ellerinde para olduğundan sürekli uyuşturucu kullanıyorlar ve kafalar hep kıyak. Masaların formika yüzeyleri üzerinde ahenkle uçuşan atomlar görüyorlar. Rengârenk ruhları tırnaklarının altından dışarı fırlıyor. Maria

çılgına dönmüş vaziyette. Dükkân sürekli para kaybedip zarara uğruyor. Bu böyle nasıl devam edecek? Bu işin sonu ne olacak? Maria artık çelik kasaya ulaşmak zorunda; günün sonunda kasada ona yetecek para kalmıyor. Annesi durmadan çörek ve piruhi pişiriyordu ve babası ise dükkânın önündeki kaldırımı süpürmeye ve müşterileri karşılamaya devam ediyordu. Kimse onlara bir şey söylememişti. Günlük yaşamları eskisi gibi aynen devam ediyordu.

Neler döndüğünü kendileri fark edecekti. Maria'nın ödemediği bir fatura olduğu ortaya çıktı –galiba birileri, elinde ödenmemiş bir faturayla dükkâna gelmişti– ve ödeme yapmak için çelik kasayı açtıklarında içinde para olmadığını gördüler. Para sakladıkları yerde değildi ve başka hiçbir yerde de yoktu. Paralar yok olmuştu. Böylece anne baba olanları öğrendiler.

Maria ellerinde avuçlarında ne varsa çarçur etmeyi başarmıştı. Tüm birikimleri, yavaş yavaş artan kârları, işlerini döndürmek için kullandıkları tüm para. Tam anlamıyla her şey elden gitmişti. Artık ne kirayı ne elektrik faturasını ne de tedarikçilerin paralarını ödeyebiliyorlardı. Pastaneyi işletecek güçleri kalmamıştı. Ya da en azından öyle olduğuna inanıyorlardı. Belki de işi sürdürmeye istek ve hevesleri kalmamıştı.

Dükkânın kapısına kilit vuruldu. "BİR SONRAKİ DUYURUYA KADAR KAPALI" diye bir yazı asıldı cama. Dükkân yaklaşık bir yıl sonra bu kez bir çamaşırhane olarak açıldı.

İnsanlar, Maria'nın annesinin, o iriyarı, yumuşak başlı, kamburu çıkmış kadının kızı hakkında yasal işlem başlatmak için ısrarcı olduğundan söz ediyorlardı. İngilizce konuşmak ve yazarkasa kayıtları kadının gözünü korkutuyordu ama o yine de Maria'yı mahkemeye vermekten geri durmadı. Elbette Maria ancak bir çocuk

mahkemesinde yargılanabilir ve genç suçluların ıslah edildiği bir yere gönderilebilirdi; ayrıca ilişkiye girdiği çocuklara da hiçbir suç yüklemek mümkün değildi. Zaten hepsi de yalan söyleyip inkâr ettiler. Maria'dan para almadıklarını söylediler. Maria'nın anne babası iş bulup Victoria'da yaşamlarını sürdürmeye devam etmiş olmalılar, zira Lisa hâlâ Victoria'da yaşıyor ve Genç Kadınlar Hıristiyan Birliği'nde yüzmeye gidiyordu. Birkaç yıl sonra meşhur Eaton's Mağazası'nın kozmetik bölümünde çalışmaya başlamış, çekici ve kendini beğenmiş bir kadın olmuştu.

Neil içmeleri için her zaman yanında votka portakal getiriyor. Brenda'nın tercihi bu. Bir yerlerde, alkolün vücuttan emdiği C vitaminini portakal suyunun takviye ettiğini okumuştu ve votkanın kokusunun nefesinden anlaşılmayacağını umuyordu. Ayrıca Neil karavanını da tertipliyor. Ya da içi boş bira kutusu dolu, mutfak dolabına dayalı kesekâğıdına, katlanmadan üst üste istiflenmiş gazetelere, bir köşeye atılmış bir çift çoraba bakan Brenda öyle sanıyor. Belki de karavanı Neil'in ev arkadaşı topluyor. Gary adında Brenda'nın hiç tanışmadığı, hatta resmini bile görmediği biri; sokakta rastlaşsalar onu tanımaz. Acaba Gary görse onu tanır mıydı? Brenda'nın buraya geldiğini, ne zaman burada olduğunu biliyor; ama ismini biliyor mu acaba? Sürdüğü parfümü fark edip, akşamları eve geldiğinde odaya sinen sevişme kokusunu alıyor mu? Brenda bu karavanı seviyor, içindeki her şeyin uyumsuz, geçici ve iğreti bir görüntü verecek bir düzende yerleştirilmiş olması hoşuna gidiyor. Eşyalar nerede rahat ve kullanışlı olacaksa oraya konmuş. Ne perde ne de servis altlığı, hatta tuzluk ve biberlik dahi yok – sadece marketten alındıkları gibi kutuları içinde duran tuz ve biber. Brenda, Neil'in yatağının ekose desenli, kaba bat-

taniye ve düz bir yastıkla uyduruk bir biçimde düzenlenmiş haline de bayılıyor. Öyle evli bir çifte yakışır, hastayken, dinlenmeye ya da sıkıntılı günlerde kullanmaya uygun bir yatak değil. Burası, Neil'in şehvet ve uyku alanı; önemsemeden, umursamadan yapılan ama aynı ölçüde zahmetli, yorucu işler. Brenda, Neil'in hak ve taleplerinden son derece emin, bedeninin canlılığına tutkun. Neil'in iplerini eline almasını istiyor ve asla bir istekte bulunmuyor. Onun hükümranlığı altına girmeyi seviyor.

Onun az da olsa rahatını kaçıran tek şey, başkalarının pisliğine pek katlanamayan biri olarak banyonun o kirli hali; tuvaleti ve küveti keşke daha temiz tutsalar, diye geçiriyor içinden.

Masada oturup karavanın camından gölün çelik gibi parlayan çırpıntılı suyunu seyrederek içkilerini yudumluyorlar. Burada, gölün üzerinde esen rüzgâra maruz ağaçlar neredeyse tamamen yapraksız. Uzun kamışlar gibi dik ve parlak huş ağaçları ve akkavaklar göl suyunun çevresine mumlar gibi dizilmiş. Gelecek aylarda kar yağabilir buralara. İki ay içinde yağacağı kesin zaten. Denizyolu kapanacak, göldeki botlar kış ayında kızağa çekilip bağlanacak, kıyı ve açık sular arasına serpiştirilmiş gibi duran buzlarla bezeli yaban ve ıssız bir manzara çıkacak ortaya. Neil, kumsalda süren iş bitince ne yapacağını bilmediğinden söz ediyor. Belki de buralarda kalıp başka bir işe girmeye çalışır. Belki de bir süre işsizlik sigortasından faydalanır, kışın keyfini çıkarmak için kendine motorlu bir kar kızağı alır. Ya da gidip başka yerde iş arar ve o arada arkadaşlarını ziyaret eder. Kuzey Amerika'nın dört bir yanında, hatta Peru'da bile arkadaşları var.

"Peki ne oldu?" diye sorar Brenda. "Maria'ya ne olduğuna dair ilgili hiçbir fikrin yok mu?"

"Hayır," der Neil. Hiçbir fikri yok.

Hikâye Brenda'nın aklından çıkmaz bir türlü; dilini kaplayan, ağzında kalan bir tat gibi zihninde yer eder.

"Evlenmiştir belki de ne dersin?" der Brenda. "Islahevinden çıktıktan sonra yani. Hiç de güzel olmayan bir sürü insan evleniyor sonuçta. Buna şüphe yok. Belki de kilo vermiştir ve hatta güzel bir görünüme bile kavuşmuştur."

"Tabii," der Neil. "Belki de artık erkekler onunla birlikte olmak için para ödüyordur."

"Ya da hâlâ hapishane, cezaevi gibi insanları tıktıkları o yerlerden birinde yaşayıp gidiyordur."

Konuştukları sırada Brenda bacaklarının arasında bir ağrı hisseder. Yatak fasıllarının ardından alışageldiği bir durum bu. Eğer o anda kalkıp ayakta duracak olsa orasının zonkladığını, kanın ezilen ve örselenen tüm o küçük damar ve kılcal damarlara doğru geri aktığını hissedecek, bütün bedeninin kocaman, su toplayıp şişmiş bir kabarcık gibi zonkladığını hissedecek.

İçkisinden uzun bir yudum alır ve, "Söyle bakalım, Maria'dan kaç para kopardın?" diye sorar Brenda.

"Ben onun tek kuruşunu almadım," der Neil. "Paraları alan diğer o çocukları tanıyordum sadece. Maria'dan para alan kardeşim Jonathan'dı. Şimdi ona bunu hatırlatsam ne der doğrusu merak ediyorum."

"Yaşı büyük delikanlılar da, dedin. Sizin ekibin de aldığını söyledin ama. Öylece durup olanları seyrederek kendi payına düşeni almadığını söyleme bana şimdi."

"Evet aynen öyle söylüyorum. Asla para almadım ben."

Brenda dilini şaklatır, "Tüh, tüh." Bardağı başına dikip masaya bırakır ve ardından masanın üzerinde çevirerek kuşkulu gözlerle oluşan ıslak halkalara bakar.

"Doldurayım mı bardağını?" diye sorar Neil ve bardağı Brenda'nın elinden alır.

"Gitmem lazım," der Brenda. "Biraz sonra." İnsan mecbur kalırsa şipşak sevişebilir ama tartışıp kavga etmek için zaman lazım. Şimdi bir de kavga etmeye mi başlayacaklar yani? Brenda biraz gerildiğini hisseder ama mutludur. Kendi içine hapsedip tek başına yaşadığı bir mutluluk bu; insanın zapt edemeyip etrafındaki her şeyi sarıp sarmalayan, umursamazca ağzına geleni söyleten türden bir mutluluk değil. Bilakis. Brenda kaygısız, uyanık ve ilgisiz hissediyor kendini. Neil bardağını doldurup getirdiğinde bu hissini dışa vurmamak için hemen içkiden bir yudum alır.

"Kocamla isimleriniz aynı," der. "Tuhaf, bunu hiç düşünmemiştim."

Brenda bunu daha önce aklından geçirmişti. Neil'in duymaktan hoşlanacağı bir şey olmadığını bildiğinden sadece bahsini açmamıştı.

"Cornelius, Neil ile aynı değil," der Neil.

"Flemenkçe bir isim. Bazı Hollandalılar kısaca Neil der Cornelius'a."

"Evet ama ben Hollandalı değilim ve bana konan isim Cornelius değil, sadece Neil."

"Öyle de olsa, Cornelius'un ismi kısaltılsa isimleriniz aynı olurdu."

"Onun ismi kısaltılmıyor ama."

"Ben kısaltıldığını hiç söylemedim ki. Eğer öyle olsaydı dedim."

"Kısaltılmıyorsa neden bu konuyu açıyorsun?"

Neil, Brenda ile aynı şeyi hissediyor olmalı – yeni bir heyecan dalgasının yavaş ama karşı konulmaz yükselişi, dilin ucuna gelmiş tehlikeli, korkutucu şeyleri söyleme ve duyma isteği. O ilk darbede ne kadar da keskin ve içindekileri söylemenin rahatlığını veren bir keyif, ne kadar da büyüleyici bir cazibe var. Durup bir an neden yıkıp zarar vermek istediğini düşünmez insan. Sadece o an bunu yapmak ister.

"Neden her seferinde içmek zorundayız?" der durup dururken Neil. "Alkolik mi olmak istiyoruz, nedir bu?"

Brenda hızlı bir yudum alır içkisinden ve bardağı masaya koyup iter. "Kim içmek zorunda ki?" der.

Neil'in içki yerine bundan böyle kahve ya da kola içmekten bahsettiğini düşünür Brenda. Ama Neil kalkıp elbiselerinin durduğu gardıroba doğru yürür, çekmecelerden birini açar ve, "Gel buraya," der.

"O zımbırtıların hiçbirine bakmak istemiyorum," der Brenda.

"Ne olduğunu bile bilmiyorsun ama."

"Tabii ki biliyorum."

Tabii ki orada özellikle ne olduğunu bilmiyordu Brenda.

"Seni ısıracağını mı düşünüyorsun?"

Brenda bir yudum daha alır ve pencereden dışarıya bakmaya devam eder. Güneş gökyüzünde alçalmaya başlamıştır bile. Giderek batıya kayan güneşin masanın üzerinde ilerleyen ışınları Brenda'nın ellerini ısıtır.

"Bunu onaylamıyorsun tabii, değil mi?"

Kontrolünü biraz kaybettiğini, eskisi kadar mutlu olmadığını fark eden Brenda, "Ne onaylıyorum ne de kınıyorum," der. "Ne yaptığın beni ilgilendirmez. Bu senin hayatın."

"Ne onaylıyorum ne de kınıyorum. Ne yaptığın beni ilgilendirmez," der Neil alaycı ve manalı bir sesle.

İkisinden birinin vermek zorunda olduğu bir tehlike sinyali işte bu. Bir anlık nefret, tıpkı bir bıçağın keskin çeliğinin bir anlığına parlaması gibi saf bir acımasızlık. O korkulan kavganın patlak verebileceğinin işareti. Brenda sanki uzun zamandır içmeye hasret kalmış gibi içkisinden büyük bir yudum alır. Boş, yavan bir tatmin hissi var içinde. Ayağa kalkar ve, "Gitme zamanım geldi," der.

"Peki ya ben henüz gitmeye hazır değilsem?" der Neil.

"Ben gidiyorum dedim, seni kastetmedim."

"Dışarıda araban mı var yoksa?"

"Yürüyebilirim."

"Kamyonet buradan beş mil uzakta ama."

"Beş mili her zaman yürür insanlar."

"O ayağındaki ayakkabılarla mı?" der Neil. Brenda'nın üzerindeki turkuvaz bluza işlenmiş saten kuş figürleriyle uyum içindeki sarı ayakkabılarına bakar ikisi de. Brenda her ikisini de Neil'le buluşacakları gün için satın alıp onun için giymiş!

"O ayakkabıları yürümek için değil, attığın her adımda o koca popon sallanıp kendini göstersin diye giyiyorsun."

Brenda göl kıyısı boyunca uzayan yolda, ayakkabıların arasına girerek ayaklarını sıyırıp bereleyen ince çakılların arasında, bileğini burkma korkusuyla her adımını dikkatle atarak yürür. Artık öğleden sonraları bir bluzla idare edilemeyecek kadar soğuk bir hava var. Rüzgâr, gölün üzerinden yan taraflarına doğru esiyor ve ne zaman yanından bir araba, özellikle de bir kamyon geçse, sert bir esinti anafor gibi etrafını sarıp havalandırdığı iri taneli kumları suratına çarpıyor. Kamyonlardan bazıları ve tabii bazı arabalar yavaşlıyor ve pencereden başını uzatan adamlar davetkâr bir sesle bağırıyor ona. Arabalardan biri ince çakılların üzerinde kayarak az ötesinde durur. Brenda hareketsiz öylece kalır. Başka yapabilecek bir şey gelmez aklına ve bir an sonra araba yeniden yönünü yola çevirerek uzaklaşır ve Brenda da yeniden yürümeye başlar.

Sorun yok. Gerçek bir tehlikeyle karşı karşıya değil. Tanıdığı birinin onu görmesi olasılığını bile umursamıyor.

Buna aldırmayacak kadar özgür hissediyor kendini. Neil'in ilk kez Mobilya Ambarı'na gelişini, kolunu köpekleri Samson'un boynuna dolayıp, "Hanımefendi, bekçi köpeği diye buna mı güveniyorsunuz?" deyişini hatırlıyor. "Hanımefendi" ifadesinin küstahça, eski bir Elvis Presley filmindeki gibi yapmacık bir havada söylendiğini düşünmüştü. Hatta Neil'in sonra söyledikleri daha da berbattı. Brenda, Samson'a bakıp, "Geceleri daha iyi," deyince, Neil de, "Ben de öyleyim," diye karşılık vermişti. Yüzsüz, kasıntı, kibirli, diye geçirmişti aklından Brenda. Ayrıca Neil bu sözlerinin hoş görüleceği kadar genç de değildi. Brenda'nın fikri onu ikinci kez gördüğünde de pek değişmemişti. Boş verip unutulacak bir şeye dönüşmüştü ilişkileri. Olan buydu. Artık Neil'in bunu sürdürmek zorunda olmadığını söyleyebilirdi ona. Neil'in yeteneklerini ciddiye almak onun işiydi. Böylece Neil'in de ciddi, rahat olmasını, minnettarlık duymasını sağlayabilirdi. Onun beğenmediği huylarının aslında gerçek olmadığından nasıl bu kadar kısa zaman içinde emin olabilirdi?

Brenda henüz iki mil bile yürümeden, Mercury arkasından yetişir. Yolun karşısındaki ince çakıllı alanda durur araba. Brenda, oraya doğru yürüyüp arabaya biner. Neden binmesin ki? Onunla konuşacağı ya da bataklık yoluna ve kamyonete kadar geçecek birkaç dakikadan daha fazla beraber olacakları anlamına gelmiyor bu. Neil'in varlığı yolda esen rüzgârın savurduğu kumlu çakıllardan daha fazla ağırlık yapmayacak.

Brenda, Neil'in söyleyebileceklerini duymamak, sesini bastırmak niyetiyle içeriye soğuk rüzgârın hücum etmesi için pencereyi sonuna kadar açar.

"Sana karşı sarf ettiğim sözlerden ötürü beni affetmeni istiyorum," der Neil.

"Neden?" der Brenda. "Kıçımın büyük olduğu doğru."

"Hayır."

"Evet, büyük," der Brenda ve bunu o kadar içten ve kesin bir bıkkınlıkla söyler ki Neil birkaç mil boyunca hiç konuşmaz. Ta ki bataklık yoluna sapıp ağaçların altında ilerlemeye başlayana kadar.

"Eğer çekmecede bir iğne olduğunu sanıyorsan yanılıyorsun."

"Orada ne olduğu beni ilgilendirmez," diye karşılık verir Brenda.

"Uyarıcı haplar ve biraz da haşhaş vardı sadece."

Brenda, Cornelius'la tutuştuğu ve neredeyse nişan atmalarına varan kavgalardan birini hatırlar. Mariuhana içtiği için Cornelius'un onu tokatladığı kavga değil bu. Onun hemen ardından barışmışlardı. Kendi hayatlarıyla hiç ilgisi olmayan bir mesele yüzünden patlak vermişti tartışma. Cornelius'un madende beraber çalıştığı bir adam, karısı ve zihin özürlü çocuklarıydı konu. Cornelius çocuğun bir bitkiden farksız olduğunu söylüyordu; tek yaptığı oturma odasının bir köşesine kurulmuş kafes gibi bir yuvanın içinde anlamsız sesler çıkarmak ve altına pislemekti. Çocuk altı ya da yedi yaşlarındaydı ve hayat boyu böyle bir insan olarak yaşayacaktı. Cornelius böyle bir çocuğa sahip olan insanların ondan bir şekilde kurtulmaya hakları olması gerektiğini savunuyordu. O insanların yerinde olsa kuşkusuz böyle bir yola başvuracağını söylüyordu. Bunu asla yakalanmadan yapabilmenin çok yolu vardı ve birçok insanın bunu yaptığından emindi. Brenda'yla korkunç bir kavgaya tutuştular bu yüzden. Fakat tartışıp kavga ettikleri tüm o zaman zarfında Cornelius'un gerçekten böyle bir şeye kalkışabileceğine pek inanmamıştı Brenda. Sadece yapacağını söylemek zorunda olduğu bir şeydi bu. Ve bunu sadece Brenda'ya söylüyordu. Cornelius, gerekirse bunu yapacağını ısrarla ona söylemek zorundaydı sanki. Eğer Cornelius'un bu konuda tamamen ve acımasızca samimi olduğuna inansaydı ona bu kadar

kızgınlık duymazdı. Cornelius, sırf Brenda ile tartışıp münakaşa etmek için açmıştı bu konuyu. Brenda'nın itiraz edip dehşete kapılmasını istemişti. Peki neden? Erkekler zihin özürlü bebeklerden kurtulma, uyuşturucu ya da son sürat araba kullanma konusunda dır dır yapıp yaygara koparmamızı istiyorlar, peki ama niye? Kötü çocuklar olmakla böbürlenip, caka satarak sizin küçük kızlar gibi saflık ve iyilik dolu halinizle dalga geçmek için mi? Sonunda homurdanarak pes edip boyun eğmeleri ve artık kötü ve umursamaz davranmaktan vazgeçmek için mi? Sebebi her neyse bıktırıcıydı.

Maden kazasında Cornelius ezilerek ölebilirdi. Kaza olduğunda Cornelius gece vardiyasında çalışıyordu. Büyük kaya tuzu duvarlarının altı oyulur, ardından kayalara delikler açılır ve patlayıcılar bu deliklere yerleştirilir; her gece, gece yarısına beş dakika kala patlama gerçekleşir. Koca koca tuz dilimleri gevşeyip kaymaya başlayarak yüzeye doğru yolculuğa çıkar. Cornelius kazıyıcının kolunun ucuna yerleştirilmiş bir kafesin içinde havaya kaldırılmıştı. Tavandaki gevşeyen malzemeyi koparıp ayırmak ve patlama için tavanı tutan cıvataları tamir etmek için oradaydı. Cornelius'un kullandığı hidrolik kontrol mekanizmasında bir sorun çıktı. Motorun hızı kesilip durdu, yeniden çalıştırmak için Cornelius hidrolik motora biraz yüklenince birden ortaya çıkan güç dalgası onu havalandırdı ve Cornelius bir kaya tavanının kapak gibi tepesine kapanmak üzere olduğunu gördü. Eğildi, kafesin sallanması durdu, kopan kaya gibi sert bir tuz kütlesi sırtına çarptı.

Cornelius bundan önce madende yedi yıl işçilik yapmış ve Brenda'ya nasıl bir ortamda çalıştığından neredeyse hiç bahsetmemişti. Şimdi ona anlatıyor. Burasının, gölün altında millerce uzayıp giden büyük mağara ve oyukları, dev tuz sütunları olan kendine has bir dünya

olduğunu söylüyor. Eğer gri duvarları aydınlatacak donanımın olmadığı bir kanala girip koruyucu kaskın üzerindeki farı kapatırsan, yeryüzündeki insanların asla göremeyeceği kadar zifirî bir karanlığın içinde kalır ve gerçek karanlığın ne olduğunu anlarsın. Makine ve donanım hep yerin altında kalır. Bazıları parça parça indirilip yeraltında kurulur; hepsi de orada tamir edilir. Son olarak da işe yarayacak kısımları yağma edilircesine tek tek sökülerek çıkmaz bir kanala yığılırlar ve üzerleri sıkıca kapatılıp mühürlenir. Burası bir anlamda o yeraltı makinelerinin gömüldüğü mezarlardır. Bu makineler çalışırken korkunç gürültüler çıkarır; gürleyen motorların ve havalandırma pervanelerinin sesleri insan sesini bastırır. Şimdi, Cornelius'un o kafes içinde havaya kaldırılarak yaptığı işi insansız yapan yeni bir makine var. Brenda, Cornelius'un yeraltındaki o madende çalışmayı özleyip özlemediğini bilmiyor. Cornelius özlemediğini söylüyor gerçi. Suyun yüzeyine ne zaman baksam, altındaki tüm o oluşum, görmeyen birinin asla hayal edemeyeceği o yeraltı şekilleri gözlerimin önüne geliyor.

Neil ve Brenda tek başlarına ağaçlıklı yolda ilerlemeye devam ederler. Birden rüzgâr bıçak gibi kesilir, en ufak bir esinti hissedilmez olur.

"Ben de Maria'dan biraz para aldım," der Neil. "Kırk dolar aldım ve bu, diğer çocukların aldığına kıyasla devede kulak kalır. Yemin ederim ki sadece kırk dolar. Bir kuruş fazla almadım."

Brenda sesini çıkarmaz.

"Bunu itiraf etmek değildi niyetim," der Neil. "Sadece anlatmak istedim. Buna rağmen yalan söylemiş olmak canımı sıkıyor."

Brenda şimdi Neil'in sesini daha iyi duyuyor ve tıpkı kendi sesi gibi tekdüze ve yorgun çıktığını fark ediyor.

Neil'in direksiyonu kavrayan ellerini görüyor ve onu tarif etmeye çalışsa nasıl zorlanacağını düşünüyor. Uzaktan, arabanın içinde onu beklerken hep parlak bir leke gibi görünürdü gözüne; varlığı rahatlama sağlıyor, umut vaat ediyordu. Yakından farklı yönleri ön plana çıkıyordu. İpeksi ya da sertleşmiş cildi, fırça gibi saçlar, tıraşlanıp diken gibi uzamış sert kıllar, ona has ya da başka erkeklerde de algılanan kokular. Ama esasen bu bir enerji, Brenda'nın, onun o küt ve kısa parmaklarında ya da alnının o güneş yanığı kıvrımında gördüğü ona ait bir özellik. Aslında buna tam olarak enerji de denmez. Bu daha çok Neil'in köklerinden çıkan, berrak ve hareket halinde, onu tıka basa dolduran bir özsuyu gibi. Brenda, sanki tek gerçek bunlardan ibaretmiş gibi o özsuyun peşinden gitmeye, Neil'in özünde var olan o akımın cereyanına kapılmaya hazırlamıştı kendini.

Eğer şimdi başını çevirip baksa Neil'in gerçek halini görebilirdi. O güneş yanığı kıvrımlı alın, kahverengi kıvırcık saçların alına dökülen perçemleri, aralarında kırlaşmış tüyler seçilen kalın kaşlar, çukura kaçmış açık renk gözler, kibirli bir somurtmayla kendini belli eden sözünü sakınmaz bir ağız. Yaşlanmaya başlayan çocuksu bir adam. Neil'in hafifliğini hissedip çılgınca sevişmelerini hatırlıyor. Hele Cornelius'un bir ton battaniye gibi üzerine çöken sahiplenici ağırlığı düşünülürse. Cornelius'un omuzlarına sorumluluk yüklediğini hissediyordu o zamanlar Brenda. Acaba Neil için de aynı şeyleri hissedecek miydi?

Neil arabanın yönünü geldiği yola çevirir ve geri dönmeye hazırlanır. Şimdi Brenda'nın arabadan inip kamyonete doğru yürüme zamanı gelmiştir. Neil, araba çalışır haldeyken ellerini direksiyondan ayırır, parmaklarını esnetir ve ardından direksiyonu –sanki posasını çıkarmak istermiş gibi– sert bir kavrayışla yeniden tutar. "Tanrı aşkına, hemen çıkıp gitme öyle!" der. "Çıkma arabadan!"

Brenda daha elini kapıya bile uzatmamış, arabadan çıkmak için hareket bile etmemişti. Neil ne olduğunun farkında değil mi? Belki de evliyken yaşanan birçok kavganın tecrübesine sahip biri anlar bunu ancak. Sizin için mutlak bir son olacağını düşündüğünüz şeyin sadece yaşamınızda yeni bir dönemin başlangıcına, bir devama dönüşeceğinin aklınızdan geçeceğini –bir an için bunu umacağınızı– bilmek. Olan buydu işte. Tıpkı daha önce olduğu gibi. Neil'in gözünde Brenda ışıltısını biraz kaybetmişti; artık eskisi gibi hissetmeyebilirdi. Muhtemelen aynı şey Brenda için de geçerliydi. Artık Neil'in ağırlığını ve öfkesini hissedip şaşırtıcı hallerini görüyor. Aynı ağırlık ve öfkeyi kendi içinde de hissediyor. Şimdiye kadar işler kolaydı, diye geçiriyor içinden.

MENESETEUNG

I

Renkli küpeçiçekleri, kan otları,
Ve yabani bergamotları,
Kucaklar dolusu toplayıp,
Gidiyoruz başımız döne döne.

Kitabın ismi *Adaklar.* Donuk mavi renkli bir kapağın üzerine altın yaldızlı harflerle yazılmış. Yazarın tam adı, bu başlığın altında: Almeda Joynt Roth. Yerel gazete *Vidette* ondan "kadın şairimiz" diye söz ediyor. Sanki hem mesleğine hem de cinsiyetine –ya da bu ikisinin öngörülebilir uyumuna– karşı bir hürmet ve nefret karışımı var bu yorumda. Kitabın önyüzünde bir fotoğraf ve bir köşesinde de fotoğrafı çekenin adı ve bir tarih var: 1865. Kitap daha sonra, 1873'te basılmış.

Fotoğraftaki kadın şairin uzun bir yüzü ve çok uzun bir burnu var; hüzünlü bakan iri gözleri her an yanağına süzülüp akmaya hazır koca birer gözyaşı damlası gibi. Yüzünün etrafını kat kat kıvrımlı perdeler gibi saran gür siyah saçları çarpıyor göze. Bu resimde daha yirmi beş yaşında olmasına rağmen yer yer kırlaşmış saç telleri iyice belirgin. Güzel biri değil ama sağlıklı yaşlanabilecek ve muhtemelen şişmanlamayacak bir kadın gibi duruyor fotoğrafta. Üzerinde kenarları şeritlerle süslenmiş, pilili

siyah bir elbise ya da ceket var. Beyaz kumaştan dantelli –fırfır ya da fiyonk niyetine– kabarık bir işleme elbisenin derin dekoltesini dolduruyor. Ayrıca başında da elbiseye uyacak koyu bir renkte kadife kumaştan yapılmış olabilecek bir şapka var. Uzun boynu ve öne eğik başıyla ince, uzun boylu, biraz da aksi biri olduğu izlenimi uyandıran bu kadındaki sanatsal eğilimlerinin ya da en azından utangaç ve inatçı ayrıksılığının farkına varmamı sağlayan da işte bu yumuşak bir bereye benzeyen şekilsiz, kenarlar kesmesiz şapka. Belden yukarısına bakınca bir başka yüzyılda yaşamış genç asilzadelere benzeyen birini görüyorsunuz. Belki de dönemin modası buydu.

"1854 yılında," diyor yazar kitabın önsözünde, "babam bizi –annemi, kız kardeşim Catherine'i erkek kardeşim William'ı ve beni– Batı Kanada'nın yaban ve tenha bu yerlerine getirdi (o zamanların Batı Kanada'sı). Babam deri koşum takımları yapan bir saraçtı ama İncil'den, Shakespeare'den ve Edmund Burke'ün kitaplarından ezbere alıntılar yapabilen kültürlü bir adamdı. Yeni yerleşime açılmış bu topraklarda işlerini büyütüp zenginleşmiş ve deri koşum takımları ve malzemeleri satan bir dükkân açmıştı. Aradan bir yıl geçtikten sonra ise şimdi tek başıma yaşadığım konforlu evi inşa etmişti. Kingston'dan, güzel sokaklarını bir daha görmediğim ama sık sık hatırladığım o kasabadan bu ülkeye göç ettiğimizde on dört yaşındaydım ve ailenin en büyük çocuğuydum. Kız kardeşim on bir, erkek kardeşim ise dokuz yaşındaydı. Burada geçirdiğimiz üçüncü yaz sırasında kardeşlerim yaygın rastlanan ateşli bir hastalığın pençesine düştü ve birkaç gün arayla yaşamlarını yitirdiler. Ailemizin yediği bu darbeden sonra annem büyük bir kedere boğuldu, neşesinden ve canlılığından eser kalmadı. Sağlığı kötüye gitti ve üç yıl sonra o da hayata veda etti. Böylece babamın bakıcılığını ben üstlendim ve bir sabah, dükkânında aniden

ölene kadar on iki yıl boyunca memnuniyet içinde evi çekip çevirdim.

Çocukluk yıllarımdan beri şiirden keyif alıyordum ve kompozisyonu için uğraşarak şiir yazmaya çabalıyordum – bazen de bu yolla kederimi, dünyaya gelen her insanın yaşadıklarından daha kötü olmadığına inandığım acılarımı dindiriyordum. Tığ işini becerebilecek ellere sahip değildim; bugün gördüğümüz o göz kamaştırıcı süsler, oya ve nakış işleri de –dolup taşan meyve ve çiçek sepetleri, küçük Hollandalı çocuk figürleri, ellerinde bahçıvan kovalarıyla boneli hizmetçiler– benim el becerilerimi aşan şeylerdi. Ben de bunlar yerine, boş vakitlerimde bu yarım yamalak vecizeleri, halk şarkılarını, beyitleri yazıyor, hayal ve düşüncelerimi kâğıda aktarıyordum."

Kitaptaki bazı şiirlerin başlıkları şöyle: "Oyun Oynayan Çocuklar", "Çingene Panayırı", "Bir Aile Ziyareti", "Kardaki Melekler", "Meneseteung'un Ağzındaki Champlain Kasabası", "Kadim Ormanın Yok Oluşu" ve "Bir Bahçe Derlemesi". Ayrıca kuşlar, yabani çiçekler ve kar fırtınalarıyla ilgili daha başka kısa şiirler de var. Kilisede vaaz dinleyen insanların aklından neler geçtiği üzerine mizahi bir dille yazılmış edebî değeri olmayan birkaç şiir de eklenmiş bu derlemeye.

"Oyun Oynayan Çocuklar" : Şiir, kız ve erkek kardeşiyle oynayan bir kız çocuğunun diliyle yazılmış. İki takıma ayrılan çocukların birbirlerini kandırıp yakalamasına dayalı oyunlardan biri bu. Kız akşamın alacakaranlığına kadar oynar ve havanın giderek karardığı bir sırada orada tek başına kaldığını ve çok daha yaşlı biri olduğunu fark eder. Ama bu arada ortalarda görünmemelerine rağmen erkek ve kız kardeşinin (hayalet misali) kendisine seslenişlerini işitmektedir. *Bu tarafa gel, bu tarafa gel, Meda bu tarafa gel.* (Belki de Almeda'yı aile arasında

Meda diye çağırıyorlardı ya da belki de şiire uysun diye ismini kısaltmıştı.)

"Çingene Panayırı": Çingeneler kasabanın yanında kamp kurup kıyafet ve değersiz süs eşyaları satan bir panayır alanı yaratmışlar. Yazar, çocuk Çingenelerin kendisini kaçıracağından, ailesinden koparacağından korkuyor. Ama aslında Çingeneler ailesini kaçırmış ve kız, bu Çingenelerin yerini yurdunu bulup onlarla pazarlık yapacak durumda değil.

"Bir Aile Ziyareti": Mezarlığa yapılan bir ziyaret ve aile mezarının başında tek taraflı bir sohbet.

"Kardaki Melekler": Yazar bir zamanlar kız ve erkek kardeşlerine, karlara uzanıp kanat şekilleri ortaya çıkarmak için kollarını oynatarak "melek" figürleri yaratmayı öğretmiştir. Erkek kardeşi her defasında yattığı yerden dikkatsizce ayağa fırlayarak kardaki melek figürlerinden birinin kanadını çarpıtıp onu sakat bırakır. Acaba kanat cennette mükemmel haline döndürülecek mi yoksa melek o eğreti kanatla boş yere uçmaya çalışıp yerinde mi sayacak?

"Meneseteung'un Ağzındaki Champlain Kasabası": Bu şiir, Huron Gölü'nün doğu kıyısı boyunca yolculuk eden ve nehrin büyük kolunun ağzında karaya çıkan gezginle ilgili yaygın ama asılsız halk inanışını övüp göklere çıkarır.

"Kadim Ormanın Yok Oluşu": İlk ormanda kesilen tüm ağaçların –isimleri, biçimleri ve faydalarıyla birlikte– tek tek listelenmesi ve burada yaşayan ayıların, kurtların, kartalların, geyiklerin ve su kuşlarının genel betimlemesi.

"Bir Bahçe Derlemesi": Belki de orman şiirini tamamlamak üzere tasarlanmış. Avrupa ülkelerinden getirilmiş bitkilerin derlendiği ve tarih bilgisiyle açıklayıcı notları içeren bir harita eklenmiş kataloglar ve bu karışımın bir sonucu olan nihai Kanadalılık kimliği.

Şiirler dörtlük kıtalar ya da beyitler halinde yazılmış. Sone denemeleri de var, fakat uyak düzeni çoğunlukla basit – *a b a b* ya da *a b c b*. Bir hecenin kafiyesinden oluşan ve eskiden "eril" olarak anılan ("ehil" / "sahil") zaman zaman da iki ya da daha fazla hecenin kafiyesinden oluşan ve "dişil" olarak anılan ("sadak" / "adak") uyaklar kullanılmış. Acaba bu terimler artık biliniyor mu? Uyaksız hiçbir şiir yok kitapta.

II

Kar gibi soğuk güller
O meleklerin uzandığı yerde açar
Toprağın altında mı yatar ölüler
Yoksa, Tanrı'nın mucizesiyle mi uçar?

1879 yılında Almeda Roth hâlâ Pearl ve Dufferin sokaklarının köşesinde, babasının ailesi için inşa ettiği evde yaşıyordu. Ev, günümüzde aynı yerde ve içki dükkânının işletmecisi orada yaşamakta. Evin dış cephesi sac kaplı; eskiden terasın olduğu yerde etrafı çevrilmiş bir sundurma var. Odunluk, çit, bahçe kapıları, binanın dışındaki tuvalet ve hayvan barınağının yerinde şimdi yeller esiyor. 1880'lerde çekilen bir fotoğrafta bunların tümü mevcut. Ev ve etrafını kuşatan çit biraz eski bir görüntü arz ediyor ama belki de bunun nedeni kahverengiye çalan ağarmış fotoğrafın yarattığı etki. Dantel perdeli pencereler gözaklarını andırıyor. Görünürde büyük gölgeli ağaçlar yok. Hatta 1950'lere dek şehrin üzerinde gölgeleri eksik olmayan uzun karaağaçlar ve yanı sıra günümüzde güneşin ışınlarına yapraklarını siper eden akçaağaçlar henüz o dönemde cılız ve genç; ineklerden korumak için çitlerle çevrilmiş. Bu ağaçların koruyucu gölgelerinden yoksun arka avlular, çamaşır ipleri,

odun yığınları, derme çatma kulübeler, hayvan barınakları ve evlerin dışındaki tuvaletler; hepsi cascavlak, açıkta kalmış ve iğreti bir görünüm içinde. Sadece birkaç ev, dağınık yamalar halinde kuzudilleri, karınca yuvaları ve tırmıklanmış toprak ve çerçöp yığınlarıyla dolu çimenlik sayılabilecek alanlara sahip. Yer yer, kesilmiş bir ağacın kökü üzerinde, yuvarlak bir teneke kutunun içinde boy veren petunyalar göze çarpıyor. Sadece anacaddeye çakıllı kum döşenmiş; diğer sokaklar mevsime göre toz içinde ya da çamura batmış toprak yollardan ibaret. Avluların etrafındaki çitler hayvanların girmesini önlemek için çekilmiş olmalı. İnekler boş arsaların içine bağlanmış ya da arka avlularda otlatılıyor ama zaman zaman da ipleri gevşeyince kaçıp kayboluyorlar. Domuzların da iplerinden kurtulduğu oluyor. Ayrıca başıboş, özgürce dolaşan ya da tahta kaldırımlar üzerinde azametli bir tavırla uzanıp kestiren köpekler göze çarpıyor. Kasaba iyice yerleşip kök salmış, haritadan silinip gidecek değil elbette ama daha çok bir kamp yerini andırıyor. Ve tıpkı bir kamp yeri gibi sürekli hareketli, etraf genellikle kasaba ve civarında gidecekleri yere yürüyen insanlarla dolu; yollar etrafa dışkılayan atlar, inekler, köpeklerle dolu. Kadınlar eteklerini toplayıp yukarı çekerek yürümek zorunda. Devam eden inşaatların, atlarına bağıran arabacıların ve günde birkaç kez uğrayan trenlerin gürültüsü ortalığı velveleye boğuyor.

O dönemin yaşamıyla ilgili yazıları yerel gazete *Vidette*'in sayfalarından okudum.

Nüfus günümüze kıyasla ve bir daha asla olamayacağı kadar genç. Yaşı elliyi geçmiş insanlar genellikle yeni yerleşime açılmış bir yere gelmez.

Halihazırda mezarlıkta yatan epeyce insan var ama çoğu ya doğum yaparken ölmüş ya da genç yaşta kazalara veya salgın hastalıklara kurban gitmişler. Kasabadaki

genç nüfus açıkça göze çarpıyor. Erkek çocuklar gruplar ya da çeteler halinde avare avare sokakları arşınlıyor. Okul yılda sadece dört ay zorunlu ve tarlalardan keten toplamak, atları tutmak, evlere bakkaliye malzemeleri teslim etmek, dükkânların önündeki tahta kaldırımları süpürmek gibi sekiz-dokuz yaşında çocukların bile yapabileceği birçok geçici iş var. Bu çocuklar zamanlarının çoğunu macera arayarak geçiriyor. Kraliçe Aggie lakaplı yaşlı ve sarhoş bir kadının peşine düşüp onu kargatulumba bir el arabasının içine koyuyor ve kasabanın dört bir yanında gezdirip sonra da ayılması için bir hendeğin içine yuvarlıyorlar. Ayrıca çoğu kez tren istasyonu civarında vakit öldürüyorlar. Makas değiştiren vagonlara atlıyor, birbirlerini kışkırtıp meydan okuyarak ok gibi fırlayıp hızla vagonların arasından geçiyorlar ve bu tehlikeli oyunlar bazen sakatlanma ya da ölümle sonuçlanıyor. Ayrıca kasabaya gelen yabancıları takip edip fırsat kollayarak parça başına beş sent karşılığında valizlerini taşımak ve onlara otelin yolunu göstermek için teklifte bulunuyorlar. Varlıklı görünmeyen, üstü başı düzgün olmayan yabancılarla alay edip onlara sataşıyorlar ve eziyet çektiriyorlar. Belirsizlikler bu insanların etrafını bir sinek sürüsü gibi sarıyor. Kasabaya yeni bir iş kurmak için mi insanları bir projeye yatırım yapmaya ikna etmek için mi, yoksa her derde deva diye sahte ilaçlar, hileli ıvır zıvırlar satmak ya da köşe başlarında durup vaaz vermek için mi geliyorlar acaba? Her gün böyle şeylere rastlamak olası. *Vidette*, "Gözünüzü dört açın ve önleminizi alın," diye uyarıyor insanları. Fırsat ve tehlikelerle dolu bir zamanda yaşıyoruz. Serseriler, üçkâğıtçılar, paragöz işportacılar, dalavereciler, adi hırsızlar yollarda, özellikle de demiryollarında seyahat ediyor. Yapılan hırsızlıklar halka duyuruluyor: yatırım yapılan para buhar oldu, çamaşır ipinden bir pantolon, odunluktan odun, kümesten

yumurta çalındı. Bu gibi olaylar sıcak havayı daha da kızıştırıyor.

Sıcak hava kazaları da beraberinde getiriyor. Birçok at çığırından çıkıp kontrolsüzce dörtnala koşarak peşlerinden sürükledikleri arabaları deviriyor. Çamaşır yıkarken eller merdanenin arasına sıkışıyor, adamın biri kereste fabrikasında hızara kapılıp ikiye bölünüyor, kereste deposunda üzerine tomruk düşen afacan bir çocuk hayatını yitiriyor. Kimse doğru dürüst uyuyamıyor. Yaz hastalıklarına yakalanan bebekler yitip gidiyor ve kilolu insanların solukları kesiliyor. Cesetler hiç vakit yitirilmeden defnedilmek zorunda. Adamın biri, elinde ineklerin boynuna asılan bir çıngırakla sokaklarda gezip, "Tövbe edin! Tövbe edin!" diye bağırıyor. Bu, kasabanın yabancı olduğu biri değil, kasap dükkânında çalışan genç bir adam. "Onu evine götürün, soğuk ve ıslak bezlerle vücudunu sarın, sinirlerini yatıştıracak bir ilaç verin, yatağından çıkmasın ve akli dengesinin yerine gelmesi için dua edin. Eğer iyileşmezse onu tımarhaneye kapatmalısınız," diye tavsiyede bulunuyor doktor.

Almeda Roth'un evi, hatırı sayılır, kalburüstü insanların yaşadığı Duferin Sokağı'na bakıyor. Bu sokakta tüccarların, imalathane sahibi bir adamın ve tuz madenleri işleten bir başka şahsın evleri bulunmakta. Fakat Roth'un evinin arka pencerelerinin baktığı ve arka avlu kapısının açıldığı Pearl Sokağı'nın farklı bir hikâyesi var. Şairin evinin bitişiğinde işçilerin yaşadığı evler bulunuyor. Küçük ama düzgün sıra evler bunlar. Sokağın sonuna doğru ilerledikçe evlerin kalitesi de düşüyor ve en uçtaki evler iyice kasvetli, iç karartıcı bir görüntü arz ediyor. Pearl Sokağı Bataklığı olarak anılan ve zemini hakikaten de bir bataklığı andıran –geçen zaman içerisinde kurutulmuş– bu alanın kıyısındaki evlerde zerre kadar itibar edilmeyen, hiçbir şeye layık görülmeyen yoksul insanlardan

başka yaşayan kimse yok. Burada yetişen yabani otlar gür çalılıklara dönmüş, derme çatma barakalar, kulübeler, çöp ve moloz yığınları göze çarpıyor; sağda solda ufak tefek çelimsiz çocuklar geziniyor, kapı aralıklarından iğrenç konuşmalar işitiliyor, ağza alınmayacak sözler sokağa taşıyor. Kasabada yaşayanlar bu insanları evlerinin dışına tuvalet kulübeleri yapmaya zorluyor ama garibanlar çalılıklara gidip hacetlerini görmeyi tercih ediyor. Kasabada gruplar halinde cirit atan çocuklar macera aramak için bu mahallelere gittiklerinde umduklarından daha fazlasını bulmaları mümkün. Söylentilere göre kasabadaki polisler bile cumartesi geceleri Pearl Sokağı'ndan uzak duruyorlar. Almeda Roth sıra evlerin önünden yürüyerek asla geçmemiş. Bu evlerden birinde, Roth'a ev işlerinde yardımcı olan Annie adında genç bir kız yaşıyor. Edepli, düzgün bir kız olduğu için sıra evlerin en sonuna ya da bataklığa kadar yürümemiş. Aklı başında hiçbir kadın gitmez zaten oralara.

Fakat Almeda Roth'un evinin doğusunda uzanan bu bataklık şafak vakti hoş bir görüntü sunuyor. Almeda evin arka tarafında uyuyor. Bir zamanlar kız kardeşi Catherine'le paylaştığı odada kalıyor hâlâ. Evin ön tarafında bulunan, eskiden annesinin bütün gün boyunca yataktan çıkmadığı, daha sonraları ise babasının tek başına kaldığı o büyük odaya geçmeyi düşünmüyor. Almeda, odasının penceresinden güneşin yükseldiğini, bataklığın üzerine çöken sisin arasına sızan ışığı, eve en yakın, kocaman ağaçların sanki sisin üzerinde süzülürmüşçesine havada asılı durduğunu, geri plandaki ağaçların ise giderek şeffaflaştığını görebiliyor. Tüylü bataklık meşeleri, ince, narin akçaağaçlar, karaçamlar ve ceviz ağaçları.

III

Nehir içdenize kavuşurken bu yerde,
Mavi eteklerini ormandan uzaklara yayar;
Aklımda kuşlar, vahşi hayvanlar ve sırra
kadem basan insanlar,
Gözlerim bu beyaz kumların üzerindeki
sivri çatılı, boş evlerini sayar.

Birkaç yıl önce trenle buraya gelen yabancılardan biri olan Jarvis Poulter şimdi Almeda Roth'un, Dufferin Sokağı'ndaki yan komşusu. İkisinin evini, Poulter'ın satın aldığı boş bir arsa ayırıyor. Ev, Roth'un evine kıyasla daha sade ve çevresine meyve ağaçları ya da çiçekler ekilmemiş. Anlaşılan o ki, bunun nedeni Jarvis Poulter'ın tek başına yaşayan dul bir adam olması. Bir erkek evini temiz ve düzenli tutabilir ama –eğer tipik bir erkekse– evi dekore etmek için çok çaba harcamaz. Evlilik onu daha fazla süs eşyasıyla yaşamaya ve daha çok duyarlılık göstermeye zorlar; ayrıca onu erkek doğasının aşırılıklarından –histen yoksun, cimriliğe varan bir tutumluluktan ya da aşırıya varan bir tembellikten, pislik içinde yaşamaktan, durmadan uyumaktan ya da okumaktan, sigara ve içki içmekten veya boş boş hayal kurup özgürce düşünce üretmekten– korur.

Kasabamızda yaşayan itibarlı bir beyefendinin, ekonomik çıkarları icabı umuma açık çeşmeden sürekli su taşıdığına ve yakıt olarak kullanmak amacıyla demiryolu hattında etrafa saçılmış kömür parçalarını topladığına kanaat getirilmiştir. Acaba bu beyefendi kasabaya ya da demiryolu şirketine bedava tuz tedarik ederek mukabelede bulunmayı düşünüyor mu?

Vidette, günümüzdeki hiçbir gazetenin göze alamayacağı türden esprili dokundurmalar, taşlamalar, kinayeli laflar ya da dolaysız ithamlar içeren yazılarla dolu. Yukarıdaki yazıda bahsettikleri beyefendi ise Jarvis Poulter'dan başkası değil. Buna karşın, yazının diğer bölümlerinde bir sulh yargıcı, işveren ve kiliseye düzenli devam eden biri olarak kendisinden büyük bir saygıyla söz ediliyor. Sadece cimri biri, hepsi bu. Bir ölçüde alışılmadık, tuhaf bir adam. Tüm bunlar dul kalmasının, bekâr yaşamasının bir sonucu olabilir. Kullandığı suyu kasabadaki çeşmeden doldurup evine taşıması ve demiryolu hattında gezerek elindeki kovayı kömürle doldurması bile bu şekilde açıklanabilir. Düzgün, varlıklı bir yurttaştan bahsediyoruz. Koyu takım elbise ve cilalı botlar giymiş, uzun boylu –biraz göbekli mi ne?– bir adam. Sakalı da var galiba? Aralarında kırlaşmış teller seçilen siyah saçlar. Vakur, sert ve soğukkanlı bir duruş ve çalı gibi, gür kaşlarından birinin arasında büyük bir siğil. İnsanlar, genç, güzel ve çok sevilen; ama doğum sırasında ya da evde çıkan bir yangında veya bir tren kazasında feci şekilde yaşamını yitiren karısından söz ediyorlar. Belli bir dayanağı yok bu söylentilerin ama merak uyandırıyor. Poulter sadece karısının öldüğünden bahsetmiş onlara.

Ülkenin bu bölgesine petrol aramak için gelmiş Poulter. Dünyadaki ilk petrol kuyusu 1850'lerde buranın güneyindeki Lambton eyaletinde açılmış. Petrol aramak için kuyu açan Jarvis Poulter yerin altında tuz madeni bulmuş ve bundan en iyi biçimde faydalanmak üzere işe koyulmuş. Almeda Roth'la birlikte kilise dönüşü eve yürürken ona tuz madenlerinden bahsediyor. Kaynak üç yüz altmış metre derinlikte. Tuzun çözülmesi için kuyuların içine sıcak su pompalanıyor. Ardından tuzlu su yüzeye pompalanıyor. Bu karışım, kısık ve sürekli yanan ateşlerin üzerine yerleştirilmiş büyük buharlaştırıcı tep-

silerin üzerine dökülüyor ve böylece su buharlaşıp geriye saf ve mükemmel tuz kalıyor. Talebin asla azalmayacağı bir ticari mal.

"Yeryüzünün tuzu," diyor Almeda.

"Evet," diyor Jarvis kaşlarını çatarak. Bunun saygısızca bir ima olduğunu düşünmüş olabilir. Ama Almeda böyle bir niyetle söylemedi o lafı. Jarvis diğer kasabadaki rakiplerinden, onu taklit edip piyasayı ele geçirmeye çalışan rakip firmalardan bahsediyor. Neyse ki onların ya kuyuları o kadar derin açılmamış ya da buharlaştırma süreçleri yeterince verimli değil. Ülkenin topraklarının altı tuzla dolu; fakat bazılarının düşündüğü gibi o tuzu bulup ortaya çıkarmak ve satacak hale getirmek o kadar da kolay değil.

"Bir zamanlar uçsuz bucaksız bir deniz olduğu anlamına gelmiyor mu bu?" diye soruyor Almeda.

"Büyük ihtimalle," diyor Jarvis Poulter. "Yüksek ihtimalle." Sonra diğer girişimlerinden bahsediyor Almeda'ya. Bir tuğla fabrikası, bir kireç ocağı. Bunların nasıl işletildiğini, kaliteli kilin nerede bulunduğunu açıklıyor. Poulter'ın ayrıca iki çiftliği var ve ocakların işletilmesi için gerekli odun bu çiftliklerdeki ağaçlıklardan temin ediliyor.

Geçtiğimiz Şabat günlerinden birinde, güneşli bir pazar sabahı kiliseden eve yürüyerek dönen çiftler arasında, gençliklerinin baharında olmasalar da henüz yaşlılığın kara kışına teslim olmamış tuzu kuru bir beyefendi ile edebî kimliğe sahip bir hanımefendi dikkatimizi çekti. Bir tahminde bulunabilir miyiz?

Vidette gazetesinde sürekli bu gibi satırlara rastlamak mümkün.

Bir tahminde bulunabilir miyiz ve acaba bu bir flört

mü? Almeda Roth'un babasından kalan bir miktar parası ve bir evi var. Çocuk sahibi olamayacak kadar yaşlı değil. Evlenmemiş, yaşı geçkin sayılabilecek kadınlarda görülen süslü kek ve turta merakı onda da var ve ev idaresinden anlayan biri. (Sonbahar Festivali'nde mansiyon ödülü almış.) Dış görünümünde hiçbir sorun yok, işle ve çocukla uğraşmamış, hayatın yükü altına fazla girmemiş biri olarak evli akranlarının çoğundan daha iyi ve doğal bir fiziğe sahip. Fakat kadınların bir eş bulup çocuk doğurmasının münasip görüldüğü bir yerde, nasıl olup da daha genç ve evlenmeye müsait olduğu yaşlarda onu göz ardı etmişler? Epey hüzünlü, içine kapanık bir kızmış. Belki bu hali sorun yaratmıştır. Erkek ve kız kardeşlerinin ölümü ve ardından akli dengesi bozulup bir yıl boyunca yatağa mahkûm, abuk sabuk konuşmalar yapan bir hasta olarak yaşayan annesini kaybetmesi onu üzüntüye boğmuş ve bu yüzden neşeli ve hayat dolu bir eş ve arkadaş olamamış. Sürekli kitaplarla ve şiir yazmakla haşır neşir olması ise sonuçta vaktini doldurmayı amaçlayan orta yaşlı bir kadın için olağan karşılansa da genç bir kız açısından bir sakınca, insanlarla arasına bir duvar örme girişimi, bir saplantı alameti olarak görülmüş olabilir. Neyse, kitabı basılalı beş yıl olmuş; artık belki de sıkıntılarını atlatmıştır. Belki de kibirli ve kitap okumaya düşkün babası onu yüreklendirip teşvik etmiştir, kim bilir?

Herkes, Almeda Roth'un Jarvis Poulter'ı bir koca adayı olarak gördüğüne ve kendisine evlenme teklif etmesi halinde olumlu cevap vereceğine kesin gözle bakıyor. Almeda büyük umutlara kapılmaktan kaçınıyor ve kendini gülünç duruma düşürmek istemiyor. Bir işaret bekliyor. Eğer Jarvis, pazar akşamları kilisedeki ayine katılırsa yılın bazı ayları karanlık bastırdıktan sonra eve birlikte yürüme fırsatı doğacak. Jarvis'in elinde bir fener olacak (kasabanın sokakları henüz elektrikle aydınlatıl-

mıyor) ve hanımefendinin yürüdüğü yolu aydınlatmak ve bastığı yeri görmesini sağlamak amacıyla feneri sallarken Almeda'nın ince ve zarif ayaklarını fark edecek. Ayrıca tahta kaldırımdan yola inerlerken kolunu tutabilir. Ama Jarvis akşamları kiliseye gitmiyor.

Ayrıca pazar sabahları evine uğrayıp birlikte kiliseye yürümeleri için teklifte de bulunmuyor. Bu, Jarvis'in niyetini açıkça ortaya koyan bir işaret olurdu. Sadece kilise dönüşü bahçe kapısına kadar ona eşlik ediyor, şapkasını kaldırıp onu selamlıyor ve ayrılıyor. Almeda onu evine davet etmiyor. Yalnız yaşayan bir kadın asla böyle bir şey yapamaz. Aşağı yukarı aynı yaşlarda olan bir erkekle bir kadın dört duvar arasında yalnız kalır kalmaz aralarında bir şeyler yaşanacağı varsayılır hep. Doğal olarak gelişip birden ortaya çıkan bir patlama, derhal bir zina girişimi, bir tutku hamlesi. Hayvani içgüdü, hislerin zaferi. Erkekler ve kadınlar birbirlerinde ne görüyorlar ki böyle tehlikeli senaryolar uydurabiliyorlar? Ya da bu gibi tehlikelerin gerçekten yaşanacağına dair olasılıkları ne sıklıkta düşünüyorlar?

İkisi yan yana yürürken, Almeda, Jarvis'in tıraş sabununun, saç yağının, pipo tütününün, kıyafetlerindeki yün, keten ve derinin kokusunu alabiliyor. Tıpkı babası için fırçalayıp, kolalayıp ütülediği türden, uyumlu, derli toplu, kalın kıyafetler giyiyor Jarvis. Almeda babasına hizmet etmeyi –babası tarafından takdir edilmeyi, onun o belli belirsiz, müşfik otoritesini– özlüyor. Jarvis Poulter'ın kıyafetleri, kokusu, hareketleri, Almeda'nın içini kıpır kıpır yapıyor, hafif bir ürpertiyle kolundaki tüyler diken diken oluyor. Acaba bunu bir aşk alameti olarak mı görmek lazım? Almeda, Jarvis'in uzun donu ve şapkasıyla yatak odasına *–yatak odalarına–* geldiğini hayal ediyor. Bunun gülünç bir kılık olduğunun farkında, fakat onun zihninde canlandırdığı haliyle Jarvis'in komik bir

görüntüsü yok; bilakis Jarvis ciddi, vakur ve küstah bir figür olarak yer alıyor bu hayalde. Almeda'nın odasına geliyor ve yatağına girip yanına uzanarak onu kollarına almaya hazırlanıyor. Herhalde şapkasını da çıkarıyor olmalı? Almeda bunun farkında bile değil, zira o sırada kendini davetkârca şehvet ve teslimiyet hislerine kaptırmış, soluğu kesilmiş vaziyette. Birlikte gerdeğe girecekler ve Jarvis kocası olacak.

Almeda, evli kadınların birçoğunun kocalarını yeni baştan yaratmaya eğilim duyduklarını fark etmiş. Bu kadınlar, tercihlerini, fikirlerini, amirane tavır ve yöntemlerini dayatmak zorunda hissederek girişirler işe. "Kocam çok kendine özgü bir insan," derler hep. "Turpa elini sürmez. Kızarmış et yemez. (Ya da eti sadece kızarmış sever.) Benim hep mavi (kahverengi) kıyafetler giymemi ister. Orgla yapılan müziklere tahammülü yok. Sokakta şapkasız kadın görmekten nefret eder. Sigaradan bir nefes çektiğimi görse beni öldürür." Böylece, şaşkına dönmüş, yan yan, gözucuyla bakan erkekler yaratılır ve kocaya, evin reisine dönüştürülürler. Almeda Roth bunları yapacak bir kadın olarak hayal edemiyor kendini. O, yeni baştan yaratılmaya ihtiyaç duymayan bir erkek istiyor; daima kendinden emin, kararlı ve gizemli. Hayat arkadaşı aramıyor. Babası dışındaki erkeklerin birilerine ya da bir şeylere muhtaç ve kayıtsız olduklarını düşünüyor. Kuşkusuz bunlar olmazsa olmaz, erkeklerin zorunlu hal ve tavırlarını belirleyen özellikler. Toprağın altında bir yerlerde tuz olduğunu bilen biri olarak onu madenlerden çıkarıp ticari mala dönüştürerek satabilir miydi? Buna pek ihtimal yok. Onun aklına daha çok antik dönemlerdeki denizler gelirdi. Doğrusu Jarvis Poulter'ın böyle hayallere ayıracak vakti yok.

Jarvis evine uğrayıp onu alarak kiliseye yürürken ona eşlik etmek yerine daha cüretkârca bir girişimde bu-

lunabilir. Mesela bir at kiralayıp onu kasabanın kırlıklarında gezintiye çıkarabilir. Jarvis bunu yapsaydı Almeda hem memnun olur hem de üzülürdü. Onun yanında olmaktan, arabayla onu gezdirmesinden, herkesin gözü önünde kendisine ilgi göstermesinden memnun olurdu. Ama Jarvis'in sohbetinin ve zihnini meşgul eden düşüncelerinin bir anlamda kasabanın güzelliklerini uzaklaştıracağına, manzarayı bulanıklaştırıp gölgede bırakacağına da üzülürdü. Almeda'nın şiirlerine konu ettiği kırsal bölgeler ve sayfiye yerleri, çaba göstererek dikkatle ve kararlılıkla gözlemlenmesi gereken yerler. Elbette bazı şeyleri göz ardı etmek lazım. Mesela dışkı yığınları, kömürleşmiş koca koca ağaç kökleriyle dolu bataklık alanlar ve yakılmak için güneşli bir günü bekleyen çalı çırpı kümeleri. Kıyılardaki yüksek, çamurlu setler döne kıvrıla akan dereleri düzleştirip hendeklere dönüştürmüş. Bazı ekili alanlar ve hayvanların otlatıldığı çayırların etrafı koca koca, biçimsizce devrilmiş duran ağaç kökleriyle çevrili; diğerleri ise derme çatma çitlerle nakışlanmış tarlalar halinde uzayıp gidiyor. Koruluklara kadar bütün ağaçlar kesilmiş. Bu koruluklar genç ormanın yok edilmesinden sonra yetişen ağaçlardan ibaret. Yeni ekilmiş, genç ve henüz sıska fidanlar dışında ne yol kenarlarında ne de patikalar boyunca tek bir ağaç var. Ağaç kütüklerinden yapılma hayvan ağılları ve ambarlar –sonraki yüzyıl boyunca kasabanın manzarasına egemen olacak büyük ağıl ve ambarlar henüz yeni yeni inşa edilmeye başlanıyor– sefil görünümlü kütük evleri ve her dört-beş milde bir karşınıza çıkan kilise ve okul binaları, günlük ihtiyaçların satıldığı bir dükkân ve nalbant atölyesi göze çarpan düzensiz, bakımsız küçük bir köy. Ormanı işgal ederek oluşturulmuş yeni yerleşimler olmasına rağmen her yer insanla kaynıyor. Elli hektarlık her alan çiftliğe dönüştürülmüş ve her çiftlikte bir aile yaşıyor. Çoğu ailelerin on-on iki

çocukları var. Kuzey Ontario'ya ve Batı'ya akın akın göç edecek insanlar bu topraklardan yola çıkacak. Baharda koruluklardan yabani kır çiçekleri toplamak mümkün elbette ama oraya ulaşmak için boynuzlu manda sürülerinin arasından yürüyerek geçmek lazım.

IV

Çingeneler toparlanıp gitti,
Kamp yerleri bomboş şimdi.
Ah, nasıl da cesurca pazarlık yapardım
Çingene Panayırı'nda olsaydım şimdi.

Almeda uykusuzluktan çok şikâyetçi. Doktorlar ona bromürlü ilaçlar ve yatıştırıcılar vermiş. İlaçları alıyor almasına ama bu kez de akıldan çıkmayan ve rahatsız edici rüyalar görüyor. Bu yüzden ilaç şişesini sadece acil durumlarda kullanmak üzere bir kenara kaldırmak zorunda kalmış. Gözlerinde kuruluk hissettiğinden ve eklem yerlerinin sızladığından bahsetmiş doktora. "Çok okuma," demiş doktor. "Çalışma; bol bol ev işleriyle uğraş ve egzersiz yap." Eğer evlenirse sıkıntılarından kurtulacağına inanıyor doktoru. Sinir yatıştırıcı ilaçları çoğunlukla evli kadınlar için yazmasına rağmen buna inanıyor.

Böylece Almeda evini temizler ve kilisenin temizliğine ve evlerine duvar kâğıdı döşeyip evlilik hazırlıkları yapan arkadaşlarına yardım eder. Kilisenin düzenlediği piknik için o meşhur keklerinden birini pişirir. Ağustos ayının sıcak bir cumartesi günü üzüm jölesi yapmaya karar verir. Küçük kavanozların içinde üzüm jöleleri güzel bir Noel armağanı ya da hastalara sunmak için uygun bir yiyecek olur. Ama Almeda mutfağa geç girmiş ve karanlık çöktüğünde henüz jöleler hazır değil. Hatta daha suyu tülbentten süzülmemiş küspe halinde durmakta.

Almeda bir fincan çay içer ve çocukça keyif aldığı bir alışkanlıkla üzerine tereyağı sürdüğü bir dilim keki yer; akşam yemeği için başka bir şey istemiyor. Lavaboda saçını yıkar ve pazar günü temiz olmak için vücudunu süngerle ovalar. Gaz lambasını yakmaz. Oda penceresi ardına kadar açık yatağına uzanır, çarşafı ancak beline kadar çeker ve üzerine tatlı bir yorgunluk çöker. Hatta pencereden odaya dolan esintiyi de biraz hisseder.

Uyandığında cehennem gibi bir sıcak hisseder ve tehlikelerle dolu bir geceye açar sanki gözlerini. Ter içinde yatmaktadır ve bıçak, testere ve balta sesleri işitmektedir – kafasının içinde kesip doğrayan, saplanıp delen geçen öfkeli bir alet edevat topluluğu var sanki. Ama gerçek bu değil tabii. Uyku mahmurluğu iyice dağılınca bir süre önce duyduğu sesleri tanır – yaz vakti, bir cumartesi gecesinde Pearl Sokağı'nda kopan patırtılar, bir dalaşma. Gürültülerin kaynağı çoğunlukla bir kavga. Sarhoş insanlar birbirine girmiş ve kavgayı protesto edenler kadar sarhoşları yüreklendirenler de var. O kargaşa içinde bir çığlık işitilir. "Cinayet!" Bir defasında cinayet işlenmişti hakikaten. Fakat bu bir kavga sırasında olmadı. Kulübesinde yaşayıp giden yaşlı bir adam, belki de yatak şiltesinin altına sakladığı birkaç dolar için bıçaklanarak öldürülmüştü.

Almeda yataktan kalkar ve pencereye yürür. Gece gökyüzü açık, ay yok ama yıldızlar parlıyor. Pegasus takımyıldızı tam tepede, bataklığın üzerinde ışıldıyor. Bu takımyıldızını ona babası öğretmiş. Kontrol edemediği bir dürtüyle Pegasus'un yıldızlarını sayar. Şimdi sesleri daha iyi duyabiliyor. Kavgaya karışan başka insanların seslerini ayırt ediyor. Belli ki kendisinden başkaları da seslere uyanmış, uykuları bölünmüş. "Kapatın çenenizi!" diye bağırıyorlar. "Azgın sokak kedileri gibi kapışıp haykırmaktan vazgeçin yoksa aşağıya inip hepinizin kıçını kamçılamaya gelirim!"

Fakat patırtı sürüp gider. Sanki Pearl Sokağı'nda ateşten bir top, kıvılcımlar saçarak yuvarlanmakta – tek fark, ateşin yerini gürültünün, haykırışların ve kahkahaların, acı feryatların ve küfürleşmelerin alması; kıvılcımlar ise bu hararetli gürültünün içinden fırlayan insan sesleri. Giderek sadece iki kişinin sesleri ayırt edilmeye başlanır. Uluma sesi gibi önce yükselip giderek alçalan bir çığlık ve aralıksız vuruş sesleri işitilir. Tiz bir sesle savrulan bir dizi küfür Almeda'nın tehlikeyle, fesatla, kötü kokularla ve iğrenç görüntülerle ilişkilendirdiği bütün o kelimeleri içeriyor. Birisi, –"Öldür beni! Hemen şimdi öldür beni!" diye çığlıklar atan biri– dövülüyor. Bir kadın dayak yiyor. Çığlıkları kesilmiyor. "Öldür beni! Öldür beni!" Sanki ağzı kanla doluymuş gibi çıkıyor sesi. Buna karşın çığlığında bir zafer ve alaycılık havası var. Dramatik bir abartı var bu çığlıkta. Çevrede toplanmış insanlar kendilerinden geçip galeyana gelmiş bir halde sanki bir tiyatro, heyecanlı bir spor müsabakası ya da ödüllü bir dövüş maçı seyredermiş gibi, "Dur artık! Yapma!" Ya da, "Öldür onu! Öldür onu!" diye bağırıyorlar. Evet, diye düşünür Almeda, bunu daha önce de fark etmişti – bu insanlar için bu tür rezaletler bir anlamda gösteri niteliğinde; kaba güldürülerde rastlanan türden bir parodi, bir abartı, olaylar arasında bir kopukluk var bu gösterilerde. Bir yandan, sanki birbiriyle dalaşan o insanların böyle şeyler yapabileceğine –hatta bir cinayet işleyeceklerine– pek ihtimal vermezler ama öte yandan da olacaklar karşısında âciz ve seyirci kalırlar.

Şimdi de savrulan bir nesnenin –bir sandalyeden mi yoksa uzun bir tahta parçasından mı geldi bu ses?– ve ardından da devrilen bir odun yığını ya da kırılan bir çit tahtasının sesi duyulur. Durmadan yükselen şaşkınlık çığlıkları, koşuşturma sesleri, kenara çekilip yol veren insanlar ve giderek daha da yakından işitilen gürültü ve

patırtılar. Başını eğmiş koşan, ince elbiseli bir figür çarpar Almeda'nın gözüne. Çığlıklar atan kadın bu olmalı. Elinde tahta bir sopa ya da ahşap bir çatı kiremiti var; bir an dönüp karanlıklar içinde peşinde koşan adama doğru fırlatıyor elindekini.

"Hadi koş yakala şunu!" diye bağıranlar var. "Geçir suratına yumruğu!"

Etrafta toplanan kalabalıktan birçoğu geride kalmıştı şimdi; sadece canhıraş koşan iki figür ortaya çıkar ve kapışıp cebelleşmeye başlarlar, ardından kadın adamın elinde kurtulup kaçmak için yeniden hamle yapar ama sonunda Almeda'nın evini çevreleyen çitin üzerine yığılır kalır. Adamla kadından çıkan öğürme, kusma, darp sesleri, hırıltılar birbirine karışıyor. Ardından ikisinden de çıkmış olabilecek uzun, titreşen bir ses, boğuk, rezil, kontrol edilemez bir çığlık.

Almeda pencereden çekilip yatağa oturur. Acaba bir cinayete mi tanık olmuştu az önce? Ne yapılmalı, şimdi ne yapması gerekiyor? Bir fener yakmalı. Evet, hemen aşağı inmeli ve bir fener yakmalı. Avluya gitmeli. Merdivenlerden inip avluya gitmeli. Avluya. Fener orada. Sırtüstü yatağa serilir ve yastığı yüzüne bastırır. Hemen, şimdi. Merdivenler, fener. Aşağıya indiğini, arka holde durup arka kapının sürgüsünü çektiğini hayal eder ve uykuya dalar.

Sabahın ilk ışıklarıyla irkilerek uyanır. Büyük bir karganın pencere pervazında oturduğunu, önceki gece yaşananları onaylamayan ama olanlara hiç de şaşırmamış bir ifadeyle konuştuğunu geçirir aklından. "Uyan ve şu el arabasını kımıldat!" der karga azarlayan bir ses tonuyla; Almeda, karganın "el arabası" derken aslında başka bir şeyi kastettiğini anlar. Kötü ve hüzünlü bir şey. Sonra uyanır ve pencerede karga filan olmadığını görür. Derhal yataktan kalkar ve camdan dışarı bakar.

Çitinin üzerinde yığılmış, kırık tahtaların arasına sıkışmış bir insan bedeni.

El arabası.

Geceliğinin üzerine bir şal alır ve aşağıya iner. Mutfaktaki perdeler kapalı olduğundan ön odalar hâlâ loş. *Plop, plup* diye sesler işitir mutfağın dışından. Karganın sakin ve yavaş ama tenkit eder bir tonla konuşmasını anımsatan sesler. Gece boyunca suyunu salan üzüm küspesinden süzülen iri damlaların yere düşerken çıkardığı sesler sadece. Almeda sürgüyü çeker ve arka kapıdan dışarı çıkar. Örümcekler geceleyin ağlarını kapı aralığına örmüşler ve üzerlerinde biriken çiy damlalarının ağırlığı altında hatmi çiçekleri boynunu eğmiş. Çitin yanına gelen Almeda nemli hatmi çiçeklerini aralar ve aşağı bakınca manzarayı görür.

Yüzü yarıya kadar çamurun içine batmış bir kadın yan dönmüş vaziyette oracığa yığılıp kalmış. Almeda kadının yüzünü göremiyor. Ama kadının göğüslerinden biri elbisesinin içinden dışarı çıkmış, kahverengi meme ucu bir ineğinki gibi sünüp uzamış. Kalçası ve bacağı da görünüyor yırtılan elbisesinin altında. Kalçasının üzerinde ayçiçeği iriliğinde bir morluk. Başka bir yara berenin göze çarpmadığı cildi ise yolunmuş, çiğ bir tavuk budu gibi grimsi bir renge çalıyor. Üzerinde bir gecelik ya da gündelik bir elbise var. Elbiseden kusmuk kokusu yayılıyor. Sidik, alkol kokularıyla karışık bir kusmuk.

Almeda, üzerinde geceliği ve incecik şalıyla yalınayak koşarak uzaklaşır. Evinin yan tarafından dolaşıp elma ağaçlarının ve verandanın arasından geçer; ön bahçe kapısını açar ve Duffin Sokağı'ndan aşağı seğirterek en yakın komşusu Jarvis Poulter'ın evine gider. Avucunun içiyle kapıya defalarca vurur.

Nihayet Jarvis üzerinde askıyla tutturulmuş siyah bir pantolon, düğmeleri yarıya kadar iliklenmiş bir göm-

lekle suratı tıraşsız, saçları dikilmiş vaziyette kapıda belirince, "Bir kadın cesedi var," der Almeda. "Bay Poulter, sizi rahatsız ettim kusura bakmayın ama arka bahçe kapımın önünde bir kadın yatıyor."

Jarvis öfkeli gözlerle bakar Almeda'ya. "Ölmüş mü?"

Jarvis'in nefesi kokuyor, yüzü kırış buruş, gözleri kan çanağı.

"Evet," der Almeda. "Sanırım bir cinayete kurban gitti." Kapıda dururken Jarvis'in zevksiz ve kasvetli giriş holünün bir kısmını görebiliyor. Şapkası bir iskemlenin üzerinde duruyor. "Gece uyandım," der Almeda alçak ve duyarlı bir ses tonuyla konuşmaya çabalayarak. "Pearl Sokağı'ndan gürültüler geliyordu. Bir adamla bir kadının kavga ettiklerini işittim."

Jarvis iskemlede duran şapkasını alıp giyer. Ön kapıyı kapatıp kilitler ve anahtarı cebine koyar. Tahta kaldırım boyunca yürürler ve Almeda yalınayak olduğunu fark eder. Hemen bir şeyler söyleme ihtiyacı duysa da kendini tutar. Kendini olanlardan ötürü sorumlu hissettiğini, elinde bir fenerle dışarı çıkabileceğini, çığlık atıp (kimsenin daha fazla çığlık duymaya ihtiyacı yoktu ya gerçi) adamı oradan def edebileceğini, şimdi değil, o sırada yardım için koşuşturması gerektiğini geçiriyor aklından.

Almeda'nın avlusuna girmek yerine Pearl Sokağı' ndan aşağı dönerler. Elbette kadıncağız hâlâ orada yatmakta. Almeda'nın onu ilk kez gördüğü gibi kamburu çıkmış, yarı çıplak yatıyor.

Jarvis Poulter ne telaş ne de tereddüt ederek doğrudan yerde yatan kadına doğru yürüyüp başında durur ve bakar. Çizmesinin ucuyla kadının bacağını tıpkı bir köpeği ya da dişi bir domuzu dürtüklermiş gibi şöyle bir dürter.

Sesini fazla yükseltmeden ama kararlı bir tonla, "Hey, sen," der ve kadını yeniden dürter.

Almeda mide suyunun ağzına geldiğini hisseder.

"Yaşıyor," der Jarvis Poulter ve kadın bunu doğrularcasına yattığı yerde kımıldanıp cılız bir sesle sızlanır.

"Doktor çağıracağım," der Almeda. Oysa kadına dokunmuş olsaydı, eğer kadına dokunmak için kendini zorlasaydı böyle bir hata yapmayacaktı.

"Bekle," der Jarvis Poulter. "Bekle. Bakalım ayağa kalkabilecek mi?"

"Kalk artık," der Jarvis kadına. "Hadi bakalım. Kalk. Ayaklan."

Bunun üzerine çok şaşırtıcı bir şey yaşanır. Kadın ellerinin ve dizlerinin üzerinde doğrulur ve kafasını kaldırır –kan ve kusmuğa batmış saçları keçe gibi olmuştur– ve birden başını ritim tutmuş bir baterist gibi art arda ve sertçe Almeda Roth'un bahçe çitlerine vurmaya başlar. Başını vururken sesi de çıkmaya başlar ve var gücüyle, sanki acı çekmekten zevk alan vahşi bir hayvan gibi ulumaya başlar.

"Bizden daha canlı bu," der Jarvis Poulter. "Ben olsam doktoru hiç meşgul etmezdim."

Kadın çamura bulanmış suratını çevirip baktığı sırada, "Kanları akıyor ama," der Almeda.

"Burnundan akmış," der Jarvis. "Kurumuş bile." Jarvis eğilir ve başını çitlere vurmasına mâni olmak için kadının iğrenç haldeki saçlarını kafa derisine yakın bir yerden sıkıca kavrar.

"Kes artık şunu," der. "Vazgeç. Hadi evine git bakalım hemen. Ait olduğun yere git, hadi." Kadının ağzından çıkan o ürpertici sesler kesilir. Jarvis kadının kafasını hafifçe sallar ve sıkıca kavradığı saçlarını bırakmadan önce onu uyarır. "Hadi, doğruca evine git!"

Serbest kalan kadın öne doğru hamle yaparak ayağa kalkar. Yürüyebiliyor. Alçak bir sesle sızlana söylene, sağa sola yalpalayıp sendeleyerek sokak boyunca ilerlemeye

başlar. Jarvis Poulter kadının uzaklaştığından emin olmak için onu bir süre izler. Sonra yerde bulduğu büyük bir ağaç yaprağına elini silerken Almeda'ya dönüp, "Bak, senin ceset ayaklanmış gidiyor!" der.

Arka avlu kapısı kilitli olduğundan dolanıp ön tarafa yürürler. Öndeki kapı açık duruyor. Almeda hâlâ midesinde bulantı hissediyor. Karnı şişmiş; ateşi var ve başı dönüyor.

"Evin ön kapısı kilitli," der cılız bir sesle. "Mutfak kapısından çıkmıştım dışarı." Jarvis onu bıraksa tuvalete gidecek ama peşinden geliyor. Arka kapıya ve evin arka tarafındaki hole kadar takip ediyor Almeda'yı. Daha önce Almeda'nın ondan hiç duymadığı kadar keyifli ama sert bir ses tonuyla konuşuyor Jarvis. "Telaşlanmaya gerek yok," diyor, "içkiyi kaçırmanın sonuçları bunlar. Bir hanımefendi böylesine kötü bir muhite bu kadar yakın bir yerde tek başına yaşamamalı." Almeda'nın kolunu dirseğinin hemen üzerinden tutuyor. Almeda ağzını açıp teşekkür etmek için tek kelime bile söyleyemiyor. Eğer ağzını açarsa kusacak.

Jarvis Poulter'ın Almeda Roth'a karşı o anda hissettikleri, tüm o tedbirli ve mesafeli yürüyüşler sırasında ya da Almeda'nın kıymetini, su götürmez saygınlığını, yeterli sayılabilecek güzelliğini kafasında tartarken hissettiklerinden farklı. Jarvis, o âna kadar kafasında Almeda'yı karısı olarak canlandırmayı başaramamıştı. Şimdi bu mümkün. Almeda'nın açık –erken kırlaşmış fakat gür ve yumuşak– saçları, kızarmış yanakları, sadece bir kocanın görmesi gereken incecik geceliği Jarvis'in hislerini harekete geçirmiş durumda. Ayrıca telaşa kapılıp düşüncesizce davranmasından, akılsızca hareket etmesinden ve kendisine ihtiyaç duymasından da etkilenmiş olabilir mi?

"Sana daha sonra uğrarım," diyor Almeda'ya. "Beraber kiliseye yürürüz."

Geçtiğimiz pazar sabahı, Pearl ve Dufferin sokaklarının kesiştiği köşede, mahalle sakinlerinden bir hanımefendi, Pearl Sokağı'nda yaşayan bir kadını bahçe kapısı önünde yere yığılmış halde buldu; ilk başta ölü olduğu sanılan ama daha sonra zilzurna sarhoş olduğu ve kendinden geçtiği anlaşılan kadın, mahalle sakini hanımefendinin olay yerine çağırdığı sulh yargıcı komşusu Mr. Poulter'ın gayretleriyle ayılıp kendine geldi. Bu gibi yakışıksız, can sıkıcı ve kasabamız açısından utanç verici olaylara son zamanlarda sık sık rastlanmaya başlanmıştır.

V

Derin uykulara dalmışım
Denizin dibine dalar gibi
Derinlerdeki Düşsel Yurttaşlarım
Nazikçe selamlıyor beni.

Jarvis Poulter'ın bir an önce gitmesi için sabırsızlanan Almeda, ön bahçe kapısının kapandığını işitir işitmez tuvalete koşar. Fakat midesi tam olarak rahatlamaz ve belden aşağısındaki sızı ve şişkinliğin vücudunda birikip henüz akmaya başlamayan âdet kanamasından kaynaklandığını fark eder. Arka kapıyı kapatıp kilitler. Ardından Jarvis Poulter'ın kiliseyle ilgili söyledikleri aklına gelince bir kâğıda, "Kendimi iyi hissetmiyorum ve bugün dinlenmek istiyorum," diye not yazar. Kâğıdı ön kapıdaki küçük pencerenin dış çerçevesine dikkatle sıkıştırır ve ön kapıyı da kilitler. Sanki büyük bir şok ya da tehlike atlatmışçasına titremektedir. Çay yapmak için ocağın ateşini yakar. Suyu kaynatır, ne kadar çay yaprağı katacağını ölçer ve koca bir demlik dolusu çay yapar ama demlikten yayılan buhar ve koku midesini daha da çok bulandırır. Çay henüz yeterince demlenmemiş haldeyken

bir fincan doldurur ve içine birkaç damla sinir yatıştırıcı şuruptan ekler. Mutfak perdelerini açmadan oturup çayını içer. Mutfağın ortasında duran iki sandalyenin sırtının arasına konmuş süpürge sapından sarkan tülbent torba üzüm küspesiyle iyice şişmiş ve üzümün suyu tülbendi koyu mor bir renge boyamış. Torbanın altına yerleştirilmiş leğene akan iri damlalar *plop, plup* diye sesler çıkarıyor. Almeda orada öylece oturup bu manzarayı seyredecek değil. Fincanını, demliği ve ilaç şişesini alıp yemek odasına geçer.

Kiliseye gitmek üzere yola çıkan at arabaları toz bulutları kaldırarak evin önünden geçtikleri sırada Almeda hâlâ orada oturmakta. Çok geçmeden yollar kor gibi sıcak olacak. Bahçe kapısı açılıp kendinden emin adımlarla yürüyerek kapıya yaklaşan bir adamın ayak seslerini verandanın zemini üzerinde işittiğinde de hâlâ yemek odasındadır Almeda. Kulakları o kadar hassas ki, sanki katlanmış not kâğıdının pencere çerçevesinden çekilip alınırken çıkardığı sesi işitiyor – adeta Jarvis'in notu okuduğunu, zihninde kelimelerin yankılandığını duyabiliyor. Ardından ayak sesleri uzaklaşıyor ve bu kez de merdivenden inen adımların çıkardığı sesler işitiliyor. Almeda'nın gözlerinin önüne mezar taşları geliyor ve bu onu tebessüm ettiriyor. Mezar taşları küçücük ayaklarında çizmelerle yol boyunca uygun adım yürüyorlar. Uzun gövdeleri öne doğru eğilmiş, düşünceli ve ciddi bir ifadeleri var. Kilisenin çanları çalıyor.

Ardından holdeki saat on iki kez çınlıyor. Öğle vakti gelmiş ve aradan bir saat geçmiş.

Evin içindeki sıcak artıyor. Almeda birkaç fincan daha çay içiyor ve her defasında çayına yatıştırıcı şuruptan katıyor. İlacın onu etkilediğinin farkında. Olağanüstü halsizliğinin, yerinden kımıldayamamasının, hiçbir direnç göstermeden çevresindekilere tamamen teslim ol-

masının nedeni aldığı ilaç. Ama sorun değil. Anlaşılan o ki ilaç alması gerekli.

Yemek odasının ortamı ve etrafını çevreleyen eşyaların bir kısmı şöyle: koyu yeşil şeritlerle süslü duvar kâğıtlarıyla kaplı duvarlar, pencerelerde dantel tül perdeler ve karadut renginde kadife perdeler, üzerinde tığ ile işlenmiş bir örtü ve balmumundan yapılmış meyvelerle dolu bir kâse bulunan bir masa, mavi ve pembe gül demeti desenleri olan ve pembeye çalan gri bir halı, içinde çeşitli desenli tabaklar, sürahiler ve gümüş çay takımları bulunan, üzerine ince uzun, nakışlı örtüler konmuş bir büfe. Gözü meşgul edecek bir sürü ıvır zıvır. Zira bu desenlerin, süslemelerin her biri sanki hareket etmeye, değişmeye hazır adeta hayat dolu şekiller. Almeda Roth gün boyunca bunlara göz kulak olmakla meşgul. Değişim geçirmelerini önlemekten çok onları değişim geçirirken gözlemlemeyi –bu değişimleri anlamayı ve sürecin bir parçası olmayı– amaçlıyor. Bu odada o kadar çok şey oluyor ki başka yere gitmeye gerek yok. Buradan ayrılmayı düşünmek bile yersiz.

Elbette yaptığı gözlemler sırasında Almeda'nın zihnine kelimeler üşüşmesine mâni olması, bu kelimelerden kurtulması mümkün değil. Kurtulmayı düşünebilir ama nafile. Çok geçmeden bu zihinsel coşku ve yükselme akla sözcükler getiriyor. Belirli birtakım sözcükler değil, fakat bir yerlerde aklına gelmeye hazır bekleyen sözcükler dizisi. Hatta şiirler. Evet, yine şiirler. Ya da tek bir şiir. Zaten amaç da bu değil mi? Her şeyi içerecek ve tabii ki diğer tüm şiirleri, yazdığı tüm şiirleri önemsiz kılacak, deneme yanılmadan ibaret değersiz karalamalar gibi gösterecek muazzam bir şiir. Yıldızlar ve çiçekler ve kuşlar ve ağaçlar ve kardaki melekler ve alacakaranlıktaki çocuklar. Bunlar daha hiçbir şey değil. Pearl Sokağı'ndaki küfürlü kavgayı ve Jarvis Poulter'ın çizmesinin

cilalı ucunu ve yerde yatan kadının yolunmuş çiğ tavuk budunu andıran kalçasındaki mavi siyah çiçeği de hesaba katmak lazım. Almeda şu anda insana özgü acıma ya da korku hislerinden veya evin konforuyla ilgili kaygı ve düşüncelerinden çok uzaklarda. O zavallı kadın için neler yapılabileceğini ya da Jarvis Poulter'ın akşam yemeğini sıcak tutmanın yolunu ve uzun paçalı donlarını çamaşır ipine asmayı düşünecek durumda değil. Leğen üzüm suyuyla dolup taşmış ve üzüm suları yere akarak mutfağın ahşap zeminini lekelemiş. Bu leke asla çıkmayacak.

Almeda birçok şeyi aynı anda düşünmek zorunda. Champlain kasabasını ve çıplak Kızılderilileri ve yer yüzünün yüzlerce metre derinliğindeki tuzu ve tuzun yanı sıra parayı ve Jarvis Poulter gibilerin kafalarında gelişip güçlenen para kazanma niyetini. Ayrıca kışın acımasız fırtınalarını ve Pearl Sokağı'ndaki hoyrat, cahil insanların yaptıklarını. İklimde yaşanan değişimler çoğu zaman şiddetli ve düşündüğünüz zaman yıldızlarda bile huzur olmadığını anlıyorsunuz. Tüm bunlar ancak bir şiire aktarıldığı takdirde hayat bulabilir. Şiirin adı ise "Meneseteung". Şiirin adı nehrin adından geliyor. Hayır, aslına bakarsanız derin çukurları, coşkuyla akan ırmak kolları, yaz ağaçlarının altında keyifle uzanan göletleri, kış mevsimi sona ererken su yüzeyine çıkan erimeye yüz tutmuş koca koca buz parçaları ve bahar aylarında etrafını ıssızlaştıran taşkınlarıyla Meneseteung Nehri bizzat şiirin kendisi. Almeda zihninde akan nehrin en derinlerine bakar ve gözleri masa örtüsünün desenlerine takılır; örtüye tığ ile işlenmiş güller havada süzülmektedir. Demetler halinde uçuşan çiçeklerin saçma bir görüntüsü var. Annesinin işlediği güller pek de gerçek çiçeğe benzemiyorlar. Fakat çabaları, özgürce havada süzülmeleri, saçma görüntülerinden keyif alan, memnuniyet duyan halleri

Almeda'da hayranlık uyandırıyor. Bu iyiye alamet. Bir umut belirtisi. *Meneseteung.*

Almeda akşam karanlığı çökene dek yemek odasından ayrılmaz. Evin dışındaki tuvalete yeniden gittiğinde âdet kanamasının, akıntının başladığını fark eder. Bir havlu bulup sargı bezi gibi bacak arasından geçirerek beline bağlamalı. Sağlıklı olduğu zamanlarda asla sabahtan akşama kadar bütün bir günü üzerinde bir gecelikle geçirmiş değil. Bu onu pek de kaygılandırmıyor ama. Mutfağa doğru giderken yerdeki üzüm suyu birikintisinin içinden geçiyor. Bunu paspaslayıp temizlemek zorunda kalacağını biliyor ama şimdi değil; ardında mor ayak izleri bırakarak ve o sıcak ve kapalı odada bütün gün oturan bedeninden akan kanın ve terin kokusunu alarak yukarı kata çıkar.

Telaşa gerek yok.

Zira masa örtüsüne işlenmiş o güllerin havada süzülebileceğini ya da mezar taşlarının hızlı adımlarla sokak boyunca yürüyeceklerini geçirmiş değil aklından. Gerçeklerle bunları birbirine karıştırmış değil ve aslında başka şeyleri de gerçeklikle karıştırmaz o; aklı başında olduğunu, delirmediğini bu şekilde anlıyor.

VI

Geceleri rüyalarıma giriyorsunuz,
Mezarlarınızı ziyaret ediyorum güpegündüz.
Annem, Babam,
Kız Kardeşim, Erkek Kardeşim,
Yok mu söyleyecek hiçbir sözünüz?

22 Nisan, 1903. Geride bıraktığımız yıllarda yazdığı dokunaklı ve anlamlı şiirleriyle yerel edebiyatımızı zenginleştirip değer katan yetenekli ve zarif bir hanımefendi

geçtiğimiz salı günü öğleden sonra üç sularında yaşama gözlerini yummuştur. Son dönemlerinde bu iyi ve güzel insanın zihninin bulanıklaşması ve bunun neticesinde birtakım tuhaf hal ve tavırlar sergilemesi hazin bir talihsizliktir. Şairin nezaket kurallarına, giyim kuşamına ve kişisel bakımına gösterdiği özen, geçmişte zarafet ve nezaketine kayıtsız kalan insanların gözünde garip bir şahsiyete ve hatta ne yazıktır ki alay konusu edilen uçuk kaçık bir tipe dönüşmesine yol açacak derecede sekteye uğramıştır. Fakat artık bu gibi kusurlar, yitip giden itibarlar hafızalardan silinmiş ve şairin yayımlanmış mükemmel şiirleri, geçmişte kilisede yaptığı çalışmalar, anne babasına gösterdiği hürmet ve verdiği önem, asil yaradılışlı bir kadına yakışır halleri, hayırseverce girişimleri ve dinî inancına sarsılmaz bağlılığı akıllarda yer etmiştir. Geçirdiği son hastalık kısa sürmüş ve büyük acılar çekmeden aramızdan ayrılmıştır. Şair, bir bataklıktan farksız Pearl Sokağı'nda amaçsızca dolanırken sırılsıklam olmasının ardından üşütmüş (anlatılanlara göre mahalledeki bazı haşarı sokak çocukları kadının peşine düşüp onu bir gölete kadar kovalamışlar; toplumumuzdaki bazı gençlerin cüretkârlıkları, acımasızlıkları ve bu hanımefendiye eziyet çektirdiklerinin iddia edilmesi, olayda doğruluk payı olduğunu düşündürüyor) ve soğuk algınlığı zatürreeye dönüşerek ölümüne yol açmıştır. Şairin eski komşusu Mrs. Bert (Annie) Friels, onun son anlarına ve huzur içerisinde hayata gözlerini yummasına tanıklık etmiştir.

Ocak 1904. Cemiyetimizin kurucularından ve kasabamızın gelişmesinde öncülük eden işadamlarımızdan Jarvis Poulter, geçtiğimiz pazartesi günü şirketindeki makamında görüşmeler yaptığı sırada beklenmedik ve ani bir biçimde aramızdan ayrılmıştır. Müteşebbis bir ruha ve keskin bir ticari zekâya sahip Mr Poulter, kurduğu yerel işlet-

melerin sanayi faaliyetleri sayesinde kasabamızda verimlilik ve istihdam yaratmıştır.

Vidette gazetesinde bu gibi yazıların sonu gelmiyor. Ayrıntıları verilmeyen bir ölüm haberi ya da kıymet biçilmeyen, takdir edilmeyen bir yaşam hikâyesi neredeyse yok.

Mezarlıkta Almeda Roth'un kabrini aradım. Aile mezarlığına ait taşı buldum sonra. Taşın üzerinde sadece tek bir isim yazılıydı: Roth. Ardından, dikili taşın bir-iki metre uzağında iki tane yatay taş olduğunu fark ettim. Bunlardan birinin üzerinde "Baba" diğerinin üzerinde ise "Anne" yazılıydı. Bunların daha ötesinde ise üzerlerinde William ve Catherine yazan iki yatay taş daha buldum. Catherine'in adının tamamını okuyabilmek için taşın etrafında uzayan otları ve üzerine birikmiş tozu toprağı temizlemek zorunda kaldım. Hiçbirinin mezar taşına doğum ve ölüm yılları ya da sevgiyle anma üzerine tek bir kelime yazılmamış. Dünyadan soyutlanmış ailevi bir anma söz konusuydu. Güller ya da gül fidanlığından da eser yoktu. Ama belki de bunlar sökülüp atılmıştı. Mezarlık bakıcısı bu gibi şeylerden hoşlanmaz; bunlar çim biçme makinesi için engel teşkil ederler ve itiraz edecek kimse yoksa bakıcı bunları çıkarıp atar.

Almeda'nın başka bir yere gömülmüş olabileceğini düşündüm. Kardeşlerinin yaşamlarını yitirdiği dönemde buradaki parsel satın alındığında Almeda'nın evleneceği ve sonunda kocasının yanına gömüleceği düşünülüyordu. Burada onun için yer kalmamış olabilirdi. Sonra, yerdeki yatay taşların dikili taştan dışa doğru yayıldıklarını fark ettim. Önce anne ve baba için sonra da çocuklar için ikişer taş; fakat bunlar öyle bir şekilde yerleştirilmişlerdi ki yelpaze biçimindeki düzeni tamamlamak için üçüncü

bir taşa da yer ayrılmıştı. "Catherine"den "William"a gitmek için attığım adım kadar mesafeyi "Catherine" yazan taştan itibaren yürüdüm ve bu noktada durup otları ellerimle yolarak toprağı eşeledim. Çok geçmeden elimle taşı hissettim ve haklı olduğumu anladım. Etrafını iyice temizleyip taşı ortaya çıkardım ve üzerindeki adı okudum: "Meda". Diğerleriyle birlikte onun mezarı da buradaydı. Gökyüzüne bakan yatay taşlı mezar.

Taşın her köşesini iyice temizlediğimden emin olunca bir daha baktım ama üzerinde sadece Meda yazıyordu. Aile bireyleri arasında bu isimle anıldığı doğruydu demek ki. Sadece şiirde kullanılan bir isim değildi bu. Ya da belki de o ismi mezar taşına yazdırmak üzere şiirden alıntılamıştı.

Yeryüzünde bunu bilen, bu bağlantıyı kurabilecek benden başka kimse olmadığını düşündüm. Benden sonra da kimse bunu bilmeyecekti. Ama belki de durum farklı. Bazı insanlar meraklıdır. Basit şeyleri bile ortaya çıkarıp, ipuçlarını birleştirerek gerçeği öğrenme dürtüsüne sahiptirler. Geçen zaman içerisinde geride kalan en ufak ayrıntıları yakalamak, aralarında bir ilinti kurabilmek, bir sürü çerçöpün içinden işe yarar bir şeyi bulup çıkarmak için ellerinde not defterleriyle dolaşırlar, mezar taşlarının üzerindeki kiri toprağı temizlerler, mikrofilmleri incelerler.

Ve nihayetinde yanlış bilgiler edinebilirler. Ben de yanlış bilgilere sahiptim belki de. Almeda'nın sakinleştirici niyetine afyon ruhu alıp almadığını bilmiyorum. O dönemde birçok kadın bu gibi sinir yatıştırıcı şurupları kullanıyordu. Hatta üzüm jölesi yapıp yapmadığını bile bilmiyorum.

BENİ SIMSIKI TUT, ÖLMEME İZİN VERME

"Ormandaki Kilise"nin yıkıntıları. Eski mezarlık, 1298 yılında William Wallace burada İskoçya'nın Koruyucusu ilan edildi.

Sir Walter Scott'un hüküm verdiği mahkeme binası, 1799-1832.

Philiphaugh? 1945.

Kasvetli kasaba. Edinburgh kadar eski bir gri taş. Ayrıca griye çalan kahverengi sıva, pek eski değil. Bir zamanlar cezaevi (kodes) olan kütüphane.

Tepelerin, alçak dağların çevresindeki kırsal bölgeler. Taba rengi, leylak rengi, gri. Birtakım koyu lekeler, çam ağaçlarını andırıyor. Yeniden ağaçlandırma mı yapılmış? Kasabanın hudutlarındaki koruluklar, meşe, kayın, huş ağaçları, çobanpüsküllleri. Yapraklar altın sarısıyla kahverengiye dönmüş. Güneş parlıyor ama sanki yerden fışkırırmış gibi soğuk bir rüzgâr ve rutubet var. Şirin ve küçük, tertemiz bir nehir.

Toprağa gömülmüş, çarpık bir mezar taşı; isim, tarih, üzerinde yazan her şey silinmiş, sadece tehlike emaresi çapraz kemikler ve üzerinde bir kurukafa. Saçları pembeye boyanmış kızlar, ellerinde sigarayla geçip gidiyorlar.

Hazel "hüküm verdiği" ifadesinin üzerini çizip "adalet

dağıttığı" yazdı. Ardından göz alıcı loş tepeleri betimlemek için yetersiz kalan, kulağa uyduruk gelen "leylak" kelimesinin üzerini çizdi. Yerine ne yazacağını kestiremedi.

Bir içki siparişi verebilmek umuduyla şöminenin yanındaki düğmeye basmıştı ama hiç kimse gelmemişti.

Hazel bu odada üşüyordu. O gün öğleden sonra Royal Otel'de bir oda tuttuğunda, kabarık ve yaldızlı saçları olan cildi pürüzsüz, sivri suratlı bir kadın onu tepeden tırnağa şöyle bir süzmüş ve akşam yemeğinin çıktığı saati söyleyip oturması için üst kattaki salonu işaret ederek bir anlamda aşağı kattaki sıcak ve gürültülü barın oturup beklemek için uygun bir yer olmadığını ima etmişti. Hazel, burada kadın müşterilere barda oturtulmayacak kadar itibarlı gözle bakılıp bakılmadığını merak etmişti. Ya da bilakis, belki de barda oturması için yeterince düzgün bir kıyafet yoktu üzerinde. Fitilli kadife kumaştan bir pantolon, tenis ayakkabıları ve bir rüzgârlık giymişti. Saçları yaldızlı kadın ise üzerinde parlak düğmeleri olan süslü bir tayyör, beyaz dantel çoraplar ve Hazel'ı yarım saat içinde öldürebilecek yüksek topuklu ayakkabılar giyiyordu. İki saatlik bir yürüyüşün ardından otele geldiğinde yanında getirdiği tek elbisesini giymeyi düşünmüş ama sonradan gözü korkmuştu. Gösteriş yapmaya çalıştığı izlenimini vermemek için siyah, kadife kumaştan pantolon ve ipek gömleğini de giymemiş, yarı yarıya kırlaşmış, rüzgârda elektriklenip kabararak birbirine dolanacak kadar ince telli, sarı saçlarını fırçayla tarayıp tokayla tutturmuştu.

Hazel dul bir kadındı. Ellili yaşlarındaydı ve Ontario'daki Walley şehrinde bir lisede biyoloji öğretmenliği yapıyordu. Bu yıl izne ayrılmıştı. Panik atakları yaşamamak için dünyanın bir köşesinde, ait olmadığı bir yerde tek başına oturup not defterine yazılar yazarken ona rastlamak hiç de şaşırtıcı değildi. Hazel çoğunlukla sa-

bah vakitlerinde iyimser bir ruh haline sahip olduğunu, fakat akşam karanlığı çökmeye başlayınca panik atakları yaşadığını fark etmişti. Bu, para ya da biletler ya da hazırlıklar veya yabancısı olduğu bir yerde karşılaşabileceği tehlikelerle ilgili bir panik değildi. Amaçsız kalmakla, "Neden buradayım?" sorusunu sormakla ilgili bir durumdu herhalde. Elbette bazı insanlar bu soruyu evlerinde otururken de kendi kendilerine sorabilir ama genellikle tanıdık bir ortamda bunu zihinlerinden uzaklaştırabilmelerine yetecek kadar meşguliyet vardır.

Hazel "Philiphaugh" ifadesinin yanına yazdığı tarihi fark etti: 1945. 1645 yerine 1945 yazmıştı. Bu odanın tarzının etkisi altında kalmış olabileceğini düşündü. Cam tuğladan pencereler, helezon kıvrımlı desenleri olan koyu kırmızı bir halı, bej bir zemin üzerine kırmızı çiçekler ve yeşil yaprak desenleriyle bezenmiş kreton perdeler. Kısa ve küt, koyu kumaşlarla döşenmiş tozlu mobilyalar. Ayaklı abajurlar. Tüm bu eşyalar, kocası Jack savaş sırasında bu otele geldiğinde bu odada olabilirdi. O dönemde şöminenin içinde bir şeyler olmalıydı – gaz alevi ya da kömür koymak için demir ızgara. Şimdi şöminenin içi boştu. Ve muhtemelen piyano da dans partileri için her zaman akortlu ve açık tutuluyordu. Ya da dakikada 78 devir yapan taş plakların çalındığı bir gramofon vardı. Oda, askerlerle ve kızlarla doluydu muhtemelen. Koyu ruj sürmüş, saçlarını topuz yapmış, kalp biçimli göğüs dekoltesi ya da beyaz dantelden çıkarılabilir yakaları olan bürümcük kumaştan elbiseler giymiş genç kızları gözünün önüne getirebiliyordu. Askerlerin keçe gibi sert kumaştan dokunmuş üniformaları kızların kollarına ve yanaklarına sürünüyor olmalıydı. Ayrıca üniformaların mayhoş, dumansı, heyecan verici bir kokusu vardı herhalde. Savaş sona erdiğinde Hazel on beş yaşındaydı. Dolayısıyla bu gibi partilere pek fazla katılmışlığı yoktu.

Katıldığında ise ciddiye alınmayacak kadar küçük bir yaştaydı ve ya diğer kızlarla ya da bir arkadaşının kendisinden yaşça büyük ağabeyiyle dans ediyordu. Üniformaların dokusunu ve kokusunu hayalinde canlandırıyor olmalıydı.

Walley, göl kenarına kurulmuş bir liman şehri. Hazel da Jack da orada büyümüşler ama birbirleriyle asla tanışmamışlardı. Hazel onu ilk kez, genç kızlara eşlik eden öğretmenlerden birinin, bir İngilizce öğretmeninin kavalyesi olarak bir lise dans partisine katıldığında gördüğünde on yedi yaşındaydı. Jack kendisiyle dans ettiğinde o kadar gergin ve heyecanlıydı ki titriyordu. Jack ona bir sorun olup olmadığını sorduğunda ise, "Sanırım gribe yakalanmak üzereyim," diye cevap vermişti. Daha sonra Jack İngilizce öğretmeniyle konuşup anlaşarak Hazel'ı evine bırakmıştı.

Hazel on sekiz yaşındayken evlendiler. Evliliklerinin ilk dört yılı içerisinde üç çocukları oldu. Başka çocuk yapmadılar. (Jack, Hazel'ın bunun sebebini anladığını söylüyordu tanıdıklarına.) Jack, Hava Kuvvetleri'nden ayrılır ayrılmaz ev aletleri satan ve tamir eden bir şirkette çalışmaya başladı. Şirketin sahibi Jack'ın ülke dışına hiç çıkmamış bir arkadaşıydı. Jack, öldüğü güne kadar burada çalıştı ve hemen hemen hep aynı işleri üstlendi. Elbette mikrodalga fırın gibi yeni icatlarla ilgili ayrıntıları da öğrenmek durumundaydı.

On beş yıllık evliliğin ardından, Hazel dışarıdan üniversite bitirmek için kurslara katıldı. Ardından tam gün öğrenci olarak elli mil uzaklıktaki bir üniversiteye gidip gelmeye başladı. Diplomasını alıp evlenmeden önce planladığı gibi öğretmen oldu.

Jack bu odada bulunmuş olmalıydı. Bu perdelere bakmış, bu koltukta oturmuş olması kuvvetle muhtemeldi.

Nihayet odaya bir adam girdi ve Hazel'a ne içmek istediğini sordu.

Hazel, "İskoç viskisi," diye karşılık verince adam tebessüm etti.

"*Viski* yeterli."

Elbette İskoçya'da viski siparişi verirken İskoç diye belirtmek abesti.

Jack'ın görev aldığı askerî birlik Wolverhampton yakınlarındaydı ama buraya izinli olduğu zamanlarda geliyordu. Büyük Britanya'da tanıdığı tek akrabasını –annesinin kuzeni olan Margaret Dobie adında bir kadını– ziyaret etmek ve ara sıra da yanında kalmak için geliyordu buraya. Margaret evli değildi ve yalnız yaşıyordu; o zamanlar orta yaşlı olduğuna göre, şayet şimdi hayattaysa bir hayli yaşlı olmalıydı. Jack, Kanada'ya döndükten sonra Margaret'la olan irtibatını kesmişti. Mektup yazmayı pek sevmiyordu. Gerçi ondan bahsediyordu ve Hazel, Jack'ın eşyalarını karıştırırken kadının adını ve adresini bulmuştu. Hazel, Jack'ın öldüğünü ve kocasının sık sık İskoçya'ya yaptığı ziyaretlerden bahsettiğini bildirmek için Margaret Dobie'ye bir mektup yazdı. Ama bu mektubuna asla yanıt alamadı.

Anlaşılan o ki, Jack ve kuzeni Margaret iyi geçiniyorlardı. Jack, Margaret'ın köpekleri ve koyunlarıyla birlikte yaşadığı, tepelik bir arazi üzerine kurulmuş bir çiftlikteki büyük, soğuk ve bakımsız bir evde kalıyordu. Kadının motosikletini ödünç alıp kırsal bölgelerde geziyor, zaman zaman da kasabaya inerek içki içmek, arkadaşlar edinmek ya da diğer askerlerle kapışmak veya kızların peşinden koşmak için bu otele geliyordu. Burada, otel sahibinin kızı Antoinette ile tanışmıştı.

Antoinette o dönemde on altı yaşındaydı ve partilere katılmasına ya da barlara girebilmesine izin verilmeyecek kadar gençti. Jack ile otelin arka tarafında ya da

nehir kıyısı boyunca uzanan patikada buluşabilmek için gizlice sıvışıyordu. Son derece sevimli, pervasız, saf ve narin, uçarı bir kızdı küçük Antoinette. Jack, Hazel'ın yanındayken hatta doğrudan Hazel'a ondan bahsediyor, onu sanki bir başka ülkede değil, bir başka dünyada tanıştığı bir insanmış gibi rahatlıkla anlatıyordu. Hazel da, "Senin şu Sarışın Bomban" diye söz ediyordu Antoinette'ten. Antoinette'i pastel renkli yünlü pijama giymiş bir halde kafasında canlandırıyor ve bebeklerinki gibi ipeksi saçları ve yaralı bereli yumuşak dudakları olduğunu düşünüyordu.

Jack'la ilk tanıştıklarında Hazel da sarışındı ama uçarı halleri yoktu. Hazel utangaç, fazlasıyla alçakgönüllü, iffetli ve zeki biriydi. Jack onun o utangaç ve iffetli halleriyle kolayca başa çıkıyordu ve o dönemlerdeki çoğu erkek gibi kadınların zeki olmasından rahatsızlık duymuyor, bunu şakaya vuruyordu.

Hazel'ın siparişini alan adam elinde bir tepsiyle odaya girdi. Tepside iki bardak viski ve bir sürahi dolusu su vardı.

Hazel'a içkisini verdi ve diğer bardağı da kendine alıp Hazel'ın karşısındaki koltuğa kuruldu.

Demek ki bu adam barmen filan değil, ona içki ısmarlayan bir yabancıydı. Hazel itiraz etmeye başladı.

"Ben zili çalmıştım," dedi. "Zili çaldığım için geldiğinizi sandım."

"O zil işe yaramaz," dedi adam suratında hoşnut bir ifadeyle. "Antoinette sizi buraya yolladığını söylemişti ve ben de bir şeyler içmek isteyip istemediğinizi sormak için uğradım."

Antoinette.

"Antoinette, öyle mi?" dedi Hazel. "Bugün öğleden sonra konuştuğum hanımefendi o mu?" Yüreğinin hop ettiğini, cesaretinin kırıldığını hissetti Hazel.

"Antoinette," dedi adam. "Konuştuğunuz hanımefendi o."

"Otelin yöneticisi o mu?"

"O, otelin sahibesi."

Hazel'ın umduğunun tam tersi bir sorun vardı ortada. İnsanların arkalarında iz bırakmadan başka yerlere gitmiş ve binaların yıkılmış olabileceğini düşünüyordu, oysa tam tersine insanlar da binalar da yerli yerindeydi. O öğleden sonra konuştuğu ilk insan Antoinette'ti demek.

Gerçi anlaması gerekirdi ya! Antoinette gibi tertipli, düzenli bir kadının bu adamı bir barmen olarak çalıştırmayacağını anlamalıydı. Hele şu üzerinde çuval gibi duran kahverengi pantolona ve V yakalı kazağının ön tarafındaki sigara yanığına bakılırsa. Kazağın altından rengi solmuş, pis bir gömlek ve kravat görünüyordu. Ama adamın öyle sağlıksız ya da kederli bir hali yoktu. Daha çok derbeder ve biraz hırpani kılıklı olmayı göze alabilecek kadar kendinden hoşnut, kendisiyle barışık bir insan olduğu izlenimi veriyordu karşısındakine. Tıknaz, güçlü bir yapısı, köşeli, kırmızılaşmış bir suratı, alnının etrafında birbirine girmiş kabarık, saçak tüyler gibi havaya dikilmiş saçları vardı. Sanki karşısındakini kafaya alıp kandırmayı başarmışçasına, Hazel'ın kendisini barmen sanmış olmasından keyif almış gibiydi. Bu adam Hazel'ın öğrencisi olsaydı onu sınıftaki sorun çıkaran öğrenci olarak mimlerdi hemen; gürültücü ya da aptal veya alaycı ya da bıkkın değil ama daha ziyade en arka sıralarda oturan, zeki ama tembel ve ne dediği tam anlaşılmayan türden ama her halükârda sorun çıkaran bir öğrenci. Yumuşak başlı ama kurnaz ve kararlı bir biçimde düzeni bozan öğrencilerden; sınıfta kökünü kazımanın en zor olduğu şeylerden biri. Ne yapmalı? Hazel okuldaki genç öğretmenlere ya da kendine kıyasla cesareti daha kolay kırılan öğretmenlere bundan bahsetmişti. Yapılması gereken

şey, bu gibi öğrencilerin zekâsını ateşlemenin bir yolunu bulmak. O zekâyı önemsiz olmaktan çıkarıp kötüye kullanılmasını engelleyip bir araç haline getirmek. Böyle bir insan çoğunlukla zekâsını yeterince kullanmaz.

Bu adamı niye önemsiyordu ki? Dünya bir derslik değil ne de olsa. "Numaranı biliyorum ama bu konuda bir şey yapmak zorunda değilim," dedi Hazel içinden.

Antoinette'e aklını takmamak için kafayı bu adama yoruyordu.

Adam isminin Dudley Brown olduğunu ve avukatlık yaptığını söylemişti Hazel'a. Burada yaşadığından (Hazel onun burada, otelde bir odası olduğunu düşünmüştü) ve aynı sokağın az ilerisinde bir ofisi olduğundan bahsetmişti. Otelin temelli müşterisiydi – o halde dul ya da bekâr olmalıydı. O pırıltılı, muzip gülüş, kendinden pek hoşnut, heyecanlı haller genellikle evlilik hayatında varlığını sürdüremez zaten.

Kırlaşmış saçlarına rağmen savaşta yer almış olamayacak kadar genç biri.

"Peki öyleyse, aile köklerini bulmak için mi geldiniz buraya?" diye sordu Dudley. Bunu söylerken de kelimeyi en abartılı Amerikan aksanıyla telaffuz etti.

"Ben Kanadalıyım," dedi Hazel tebessüm ederek. "Biz 'kökler" kelimesini o şekilde telaffuz etmeyiz."

"Ah, özür dilerim," dedi Dudley. "Korkarım bu hataya düşüyoruz çoğunlukla. Sizi Amerikalılarla aynı kefeye koyuyoruz."

Bunun ardından Hazel buraya neden geldiğinden bahsetmeye başladı. Neden olmasın ki? Kocasının savaş sırasında burada olduğunu ve hep bu yolculuğu birlikte yapmayı planladıklarını ama bunu bir türlü gerçekleştiremediklerini ve sonra kocasının öldüğünü, böylece bu seyahati tek başına gerçekleştirdiğini söyledi ona. Bu, kısmen doğruydu. Hazel sık sık bu yolculuğa çıkmalarını

gündeme getirmiş ama Jack her defasında hayır demişti. Hazel bunun kendisiyle ilgisi olduğunu, Jack'ın bu yolculuğa onunla birlikte çıkmayı istemediğini düşünüyordu. Hazel uzun bir zaman boyunca olayları haddinden fazla kişisel algılamış, üzerine alınmıştı. Jack muhtemelen tam olarak söylediğini kastediyordu. "Hayır, hiçbir şey eskisi gibi olmaz," demişti.

Eğer Jack insanların eskiden yaşadıkları yerde olmayacaklarını kastediyorduysa yanılıyordu. Hatta şu anda bile, Dudley Brown, Jack'ın taşrada yaşayan kuzeninin adını sorduğunda ve Hazel, "Margaret Dobie, Miss Dobie ama büyük bir olasılıkla artık ölmüştür," diye karşılık verdiğinde Dudley gülmüştü. Tebessüm edip, başını her iki yana sallamış ve, "Hayır, kesinlikle değil," demişti.

"Maggie Dobie turp gibi. Elbette çok yaşlı bir kadın ama ölmeyi aklının ucundan bile geçirdiğini zannetmiyorum. Her zaman yaşadığı çiftlikte hayatını sürdürüyor. Gerçi farklı bir evde yaşıyor artık. Sıhhati yerinde."

"Mektubuma cevap vermedi."

"Pek mektup yazmaz o."

"O halde tahminimce misafir de kabul etmez, değil mi?"

Hazel neredeyse Dudley'nin bu soruya olumsuz cevap vermesini dilemişti içinden. *Korkarım Miss Dobie tam bir münzevi. Misafir kabul etmez.* O kadar yolu boşuna mı gelmişti peki?

"Eğer oraya kendi başınıza gitmeyi düşünüyorsanız, bilemiyorum, tabii o da bir ihtimal," dedi Dudley Brown. "Bunu nasıl karşılar bilmiyorum. Ama eğer onu arayıp sizden bahsedersem ve birlikte ziyarete gidersek sanırım sizi memnuniyetle misafir eder. Ne dersiniz? Çiftliğe giden yol da çok keyiflidir. Yağmurlu olmayan bir gün seçin, gidelim."

"Size zahmet olacak, çok naziksiniz."

"Önemi yok, çiftlik uzak değil."

Yemek salonunda Dudley Brown küçük bir masada, Hazel ise bir başka masada oturup yediler akşam yemeklerini. Burası mavi duvarları ve kasaba meydanına bakan pencereleri olan güzel bir odaydı. Hazel bekleme salonunda hüküm süren kasvetli havayı ve ihmal edilmişliği burada hiç hissetmedi. Yemek servisini Antoinette yaptı. Gümüş servis tepsilerindeki sebzeleri kullanması epey zahmetli mutfak aletleriyle ve hiç hata yapmadan, hatta biraz da kibirli bir havayla servis etti. Yemek servisi yapmadığı anlarda ise kaskatı spreyli saçları, lekesiz ve tertemiz tayyörü ve yüksek topuklu ayakkabıları içindeki narin ve şişmemiş ayaklarıyla büfenin yanında dimdik durarak dikkatle etrafı süzdü.

Dudley balık yemeyeceğini söyledi. Hazel da balığı geri çevirmişti.

"İşte bak Amerikalılar bile," dedi Dudley, "Amerikalılar bile o donmuş balıkları yemiyorlar. Ve sen buna alışmış olabileceklerini düşünüyorsun; zira her şeyi donduruyorlar."

"Ben Kanadalıyım," dedi Hazel ve Dudley'nin bunun zaten kendisine söylenmiş olduğunu hatırlayarak özür dileyeceğini düşündü. Fakat ne Dudley ne de Antoinette ona kulak verdiler. O kadar hırçınca ve çekişerek tartışmaya tutuşmuşlardı ki gören onları evli bir çift zannedebilirdi.

"Ben başka bir şey yemem," dedi Antoinette. "Dondurulmamış balığı ağzıma sürmem. Hatta müşterilerime de sunmam. Eskiden, suların şimdiki gibi her türlü kimyasalla kirlenmediği dönemlerde bu sorun değildi belki. Şimdiki balıklar o kadar kirlenmiş ki zehirlenmemek için onları dondurmak lazım." Antoinette, Hazel'a dönerek onu da tartışmanın içine katmak için, "Bu doğru,

öyle değil mi?" dedi. "Amerika'da bu gerçeğin farkındalar."

"Ben ızgara balığı tercih ederim," dedi Hazel.

Hazel'ın söylediğine aldırmayan Antoinette, "O yüzden sadece dondurulmuş balığı güvenle yiyebilirsiniz," dedi. "Ve dahası var: En iyi balıkları dondurmak için ayırıyorlar. Taze satılanlar ise geriye kalan ıskartalar."

"Bana o ıskartalardan ver o zaman," dedi Dudley. "Kimyasal kirliliğe maruz kalmış balık yeme tehlikesini göze alıyorum."

"Aptallığına doyma sen. Ben ağzıma bir lokma bile taze balık koymam."

"Zaten buralarda taze balık bulma şansın yok."

Balıkla ilgili yasa ve prensipler bu şekilde belirlenirken Dudley Brown bir-iki kez Hazel'la ile göz göze geldi. Dudley hiç yüz ifadesini bozmamıştı ki bu da, şefkat ve küçümseme hislerinin bir karışımını zoraki, yapmacık bir tebessümden daha iyi belli ediyordu. Hazel ise sürekli Antoinette'in tayyörüne bakıyordu. Tayyör, kesimi ve dikiminden çok, kusursuz haliyle aklına Joan Crawford'u getiriyordu. Yıllar önce, Joan Crawford'la yapılan bir röportajı okumuştu. Röportajda, ünlü aktris saçının, kıyafetlerinin, ayakkabılarının, tırnaklarının kusursuzluğunu korumak için birçok küçük sırrını açıklıyordu. Hazel, kıyafetlerin dikiş yerlerini ütüleme yöntemiyle ilgili bir ayrıntıyı hatırladı. Dikiş yerleri asla ütülenip açılmamalıydı. Antoinette tüm bu ayrıntıları adeta ezbere biliyor gibiydi.

Her şeye rağmen Antoinette'i hâlâ çocuksu, uçarı ve çekici bir kadın olarak bulmayı ummuyordu elbette Hazel. Bilakis onu –biraz da tatmin edici bir hisle– takma dişleri olan tıknaz bir kadın olarak canlandırmıştı kafasında. (Jack, Antoinette'in öpüşme aralarında ağzına karamelli şeker atma alışkanlığından bahseder ve şekeri

son zerresine kadar emip bitirinceye dek yeniden öpüşmek için kendisini beklettiğini anlatırdı.) Antoinette'in iyi huylu, konuşkan, yalpalaya yalpalaya yürüyen sıradan bir yaşlı kadına, ufak tefek bir babaanneye dönüşmüş olacağını geçiriyordu aklından. Oysa karşısında bir gram fazlalığı olmayan, dipdiri, aptal mı kurnaz mı tam anlaşılmayan ve her yanını spreylerle, boyalarla, muhtelif kozmetik ve makyaj ürünleriyle kamufle etmiş bir kadın vardı. Boyu da uzundu üstelik. Ama on altı yaşındayken bile sevimli bir sarışın fıstık olma ihtimali pek yoktu.

Fakat Jack'ın dans partisinde tanışıp evine bıraktığı Hazel nasıl birine dönüşmüş, ondan geriye ne kalmıştı? Solgun yüzlü, tiz sesli, sarı saçlarını pembe renkli kurdelelerle başının arkasında toplayan Hazel Joudry'nin ne kadarını bugün Hazel Curtis'de görebilmek mümkündü? Hazel da ince yapılıydı ama o Antoinette gibi narin değil sırım gibiydi. Bahçe işleri, yürüyüşler ve kayak krosu sayesinde vücudu kaslanmıştı. Ama bu uğraş ve faaliyetler aynı zamanda cildini kurutmuş, kırıştırmış ve sertleştirmiş, o da bir süre sonra bunlara aldırmamaya başlamıştı. Coşkulu ya da umutsuz hissettiği zamanlarda satın aldığı tüm renkli makyaj malzemelerini, makyaj kalemlerini ve mucize merhemleri atmış, saçının rengine müdahale etmeyip başının arkasına sıkıca toplamıştı. Giderek şüpheli ve masraflı hale gelen güzelliğinin kabuğunu kırıp, dışarı çıkmıştı. Hatta bunu Jack ölmeden yıllar önce yapmıştı. Bu, kendi yaşamının dizginlerini kendi ellerine almasıyla ilgiliydi. Yaşamına hâkim olmasının zamanının geldiğini düşünmüş ve başkalarını da aynı süreçten geçmeleri yönünde teşvik etmişti. Hazel eyleme geçme, tatbik etme, yönlendirme konusunda diğerlerini teşvik eden biri. Otuzlu yaşlarındayken sinir krizi ya da bunalım diye tabir edilen bir süreçten geçtiğini kimseden gizlemiyor. O dönemde yaklaşık iki ay boyunca evden çıkamamış, zaman-

nın çoğunu yatakta geçirmişti. Pastel kalemlerle çocukların boyama kitaplarındaki resimleri boyayarak vakit öldürüyordu; korkusunu ve sebebi üzerine kafa yormadığı kederini kontrol edebilmek için elinden gelen tek şey buydu. Sonra dizginleri eline aldı. Üniversite katalogları getirtti. Kendine gelip yeniden eyleme geçmesine sebep olan neydi bilemiyordu. Buna verecek bir cevabı yok. Belki de sadece sıkılmıştı. Bunalım içinde yaşamaktan usanmıştı.

Yataktan çıktığında benliğinin bir kısmını ardında bıraktığını biliyordu. Ama işin bu tarafını kimseye söylememişti. Bunun Jack'la ilgili bir kısım olduğundan kuşkulanıyordu. O dönemde kalıcı bir terk edilme yaşayacağını asla düşünmemişti. Ama elden de bir şey gelmiyordu tabii.

Etini ve sebzelerini bitiren Dudley birden ayağa kalktı. Hazel'ı başıyla selamlayıp Antoinette'e döndü ve, "Ben gidiyorum kuzum," dedi. "Kuzum" mu demişti hakikaten? Dudley, Antoinette ile aralarındaki sevgiyi ifade eden bir sözcüğü alaycı bir ses tonuyla söylemişti muhtemelen. Ya da belki de "kızım" demişti. Buradaki insanlar "kızım" sözcüğünü kullanıyorlardı. O gün öğleden sonra Edinburgh'dan gelirken otobüs şoförü de aynı sözcüğü Hazel'a söylemişti.

Antoinette, Hazel'a bir dilim meyveli pasta ikram etti ve hemen Dudley hakkında bilgi vermeye başladı. Hazel, Jack'ın anlattıklarından olmasa da, okuduklarından hatırladığı kadarıyla burada yaşayan insanların ketum olduklarına kanaat getirmişti. Fakat görünen o ki bu her zaman geçerli bir durum değildi.

"Bakıcısı, annesini yatırmadan önce onu görmeye gitti," dedi Antoinette. "Pazar günleri eve gitmek için hep erken ayrılır buradan."

"Burada yaşamıyor mu?" diye sordu Hazel. "Otelde yani?"

"Sana otelde yaşadığını söylemedi, değil mi?" dedi Antoinette. "Eminim bunu söylememiştir. Kendi evi var. Çok güzel bir ev. Annesiyle birlikte kalıyor. Kadıncağız yatağa mahkûm. İhtiyaçlarının karşılanması için başkasına muhtaç yaşayan biri. Hem gündüz hem de gece bakıcısı var. Ama Dudley her zaman ona uğrar ve kadın oğlunu artık asla tanıyamasa da pazar geceleri onunla sohbet eder. Yemeklerini burada yediğini kastetmiş olmalı sanırım. Bakıcı hemşirenin kendisine yemek hazırlamasını bekleyemez tabii. Zaten bakıcı da yemek filan hazırlamaz. Artık bakıcılar asla fazladan iş yapmıyorlar. Sadece kendilerinden beklenen görevleri yerine getiriyorlar ve başka hiçbir şeye ellerini sürmüyorlar. Benim yanımda çalışanlar da aynı kafada. Eğer onlara, "Yerleri süpür," deyip, "işin bitince süpürgeyi yerine kaldır," diye söylemezsem emin ol işleri bitince süpürgeyi yerde bırakırlar.

Hazel "şimdi tam zamanı" diye geçirdi aklından. Eğer ertelemeye devam ederse asla söyleyemeyecek.

"Kocam eskiden buraya gelirdi," dedi. "Savaş zamanında gelirdi buraya."

"Evet, bir hayli zaman geçmiş aradan, değil mi? Kahvenizi şimdi alır mıydınız?"

"Lütfen," dedi Hazel. "Kocam bir akrabasını ziyaret etmek için gelmişti ilk kez buraya. Miss Dobie diye biri. Sanırım Mr. Brown onu tanıyor."

"Epey yaşlı bir kadın o," dedi Antoinette. Kadının bundan pek hoşlanmadığı izlenimini aldı Hazel. "Uzakta bir vadide yaşıyor."

"Kocamın adı Jack'ti." Hazel bekledi ama Antoinette herhangi bir tepki vermedi. Yemeklerin tümü o kadar iyiydi ki kahvenin tadının kötü olması şaşırtıcıydı.

"Jack Curtis," dedi Hazel. "Annesi Dobie ailesinden. Kocam izinli olduğu zamanlarda buraya gelir ve kuzeni-

nin evinde kalırdı. Akşamları ise kasabaya inerdi. Buraya, Royal Otel'e de gelirdi."

"Savaş zamanında burası epey işlek bir yerdi," dedi Antoinette. "En azından bana öyle anlattılar. "Ben sürekli burada değildim," diye ekledi sonra –sanki bütün hayatının burada geçtiğini farz eden biri onu aşağılamış olacaktı. "Evli olduğum dönemde İngiltere'de yaşadım. O yüzden buradaki insanlar gibi konuşmuyorum."

"Kocam öldü," dedi Hazel. "Sizden bahsetmişti. Otelin sahibinin babanız olduğunu söylüyordu. Sizin sarışın olduğunuzdan söz etmişti."

"Hâlâ sarışınım," dedi Antoinette. "Saçım eskiden nasılsa şimdi de aynı renk; hiçbir müdahalede bulunmaya gerek duymadım. Savaş yıllarını pek iyi hatırlamıyorum. O zamanlar küçücük bir kızdım. Savaş başladığında doğmuş olduğumu sanmıyorum. Savaş ne zaman başladı? Ben 1940 yılında doğdum."

Bir solukta söylenmiş çifte yalan; buna şüphe yok. Önceden tasarlanmış, ikiyüzlülükle, işine geldiği gibi söylenmiş yalanlar. Fakat Hazel, Antoinette'in Jack'ı tanımama konusunda yalan söyleyip söylemediğini nasıl anlayabilir? Yaşı hakkında en başından beri söylediği yalan göz önüne alınırsa Antoinette'in Jack'ı tanımadığını söylemekten başka seçeneği yoktu.

Sonraki üç gün boyunca aralıklarla yağmur yağdı. Yağmur yağmadığı zamanlarda ise Hazel kasabada yürüyüşe çıktı. Sebze bahçelerinde infilak etmiş gibi açan lahanalara, evlerin pencerelerindeki astarsız, çiçek desenli perdelere ve hatta yerleri cilalı, daracık bir yemek salonundaki masanın üzerinde duran kâsede balmumundan yapılmış meyvelere varana kadar birçok ayrıntıya dikkat etti. Yürürken yavaşlayıp dikkatle evlerin içine bakarken görünmez olduğunu sanıyordu herhalde. Buradaki evle-

rin tespih taneleri gibi yan yana dizilmiş olmasına alışmıştı. Sokağın sonuna varınca bir anda büyüleyici tepelerin puslu manzarası çıkabilirdi karşısına. Nehir boyunca yürüdü ve kabukları fillerin derilerini, üzerlerindeki yumruları ise pörtlek gözleri akla getiren kayın ağaçlarından ibaret bir koruluğa girdi. Ağaçlar havaya grimsi bir aydınlık veriyordu.

Yağmur yağdığında kütüphaneye kapanıp tarih kitapları okudu. Bir zamanlar Selkirk kentinde bulunan eski manastırlar, Kraliyet Ormanları ve buraları sahiplenen krallar ve İngilizlerle yapılan tüm o savaşlar hakkında yazılanları okudu. Flodden Field.[1] Daha evden ayrılmadan *Britannica Ansiklopedisi*'nde okuduğu bazı şeyleri hatırladı. William Wallace'ın kim olduğunu ve Macbeth'in Duncan'ı yatakta değil savaş alanında öldürdüğünü biliyordu.

Dudley ve Hazel her akşam yemekten önce otelin bekleme salonunda birer viski içiyorlardı. Şöminenin önüne elektrikli bir ısıtıcı kurulmuştu. Akşam yemeğinin ardından Antoinette de onlara katılıyordu ve hep birlikte kahve içiyorlardı. Akşamın daha geç saatlerinde de Dudley ve Hazel birer viski daha içiyorlar, Antoinette ise televizyon seyrediyordu.

"Ne uzun bir tarih," dedi Hazel nazikçe. Dudley'ye okuduklarından, göz gezdirdiği kitaplardan bahsetti. "Yolun karşısındaki o binanın üzerinde Philiphaugh ifadesini ilk kez okuduğumda ne anlama geldiğini bilmiyordum."

"Philiphaugh'da başladı savaş," dedi Dudley de. Şüphesiz duyduklarını ya da okuduklarını aktarıyordu. "Nasıl olduğunu biliyor musun?"

"Ahitçiler," dedi Hazel.

1. 16. yüzyılda İngiliz ve İskoç krallıkları arasında geçen bir savaş. (Ç.N.)

"Philiphaugh Savaşı'ndan sonra ne oldu biliyor musun? Ahitçiler tüm tutsaklarını astı. Hemen dışarıdaki kasaba meydanında, yemek salonunun penceresinden bakınca görünen meydanda. Savaş alanındaki tüm kadın ve çocukları doğrayıp katlettiler. Birçok aile Montrose ordusuyla birlikte yolculuk ediyordu zira birçoğu İrlandalı paralı askerdi. Tabii ki Katolik mezhebine mensuptular. Hayır, aslında hepsini doğramadılar. Bazılarını Edinburgh'a kadar yürüttüler, fakat yolda onları köprüden aşağı itmeye karar verdiler."

Dudley, tebessüm ederek son derece cana yakın bir ses tonuyla anlatıyordu bunları Hazel'a. Hazel daha önce bu tebessümü görmüş ama ne anlama geldiğinden asla emin olamamıştı. Acaba bu şekilde tebessüm eden bir adam karşısındakine meydan okuyup onu inanmamaya, kabullenip onaylamamaya ve işlerin ilelebet böyle yürümesi gerektiğine mi ikna etmeye çalışıyordu?

Jack'la tartışmak zor işti. Her türlü saçmalığa, müşterilerin, çocukların, muhtemelen Hazel'ın her türlü abes davranışına katlanıyordu. Ama her yıl anma gününde savaşla ilgili acıklı hikâyeler yazan yerel gazeteleri okudukça küplere biniyordu.

Bu hikâyelerden birine "SAVAŞIN KAZANANI OLMAZ" diye bir başlık atmışlardı. Jack da gazeteyi öfkeyle yere savurup, "Tanrı aşkına! Eğer savaşı Hitler kazansaydı her şeyin şimdiki gibi mi olacağını sanıyor bunlar?" demişti.

Televizyonda barış göstericilerini izlerken de öfkeleniyordu ama çoğunlukla bir şey söylemiyor, sadece kendine hâkim ve bıkkın bir ifadeyle onları yuhalıyordu. Hazel'ın anlayabildiği kadarıyla Jack hayatının en önemli bölümünün içine etmek için bir sürü insanın –elbette kadınların ama zaman ilerledikçe giderek artan sayıda

erkeğin de– kararlı bir şekilde bir araya geldiklerini düşünüyordu. Bu insanlar şanlı bir askerlik kariyerini sözde dinsel ve ahlaki kaygılarla, göstermelik bir üzüntü ve kınamayla rezil ediyorlardı. Hiçbiri savaşın eğlenceli bir yanı olabileceğini kabul etmiyordu. Eski Ordu Mensupları Birliği'nin toplantılarında bile asık bir suratla dolaşıp üzgün bir ifade takınmalıydınız; artık, "Bunu hayatta kaçırmazdım," dememeniz gerekiyordu.

Jack ve Hazel evliliklerinin ilk yıllarında dans partilerine, Birliğin toplantılarına ya da diğer çiftlerin evlerine gittiklerinde erkekler önünde sonunda savaşla ilgili hikâyeler anlatmaya başlıyorlardı. En çok askerlik anısını ya da en uzun hikâyeleri anlatan Jack değildi ve onun anlattıkları asla kahramanlık öykülerinden ya da ölümle burun buruna gelinen anlardan ibaret değildi. Jack genellikle komik olayları aktarıyordu. Ama bir savaş pilotu olarak o hep zirvedeydi ve bu da bir erkek açısından en saygın askerî konumlardan biriydi. Jack iki tam kapsamlı operasyonda görev almıştı. (Kadınlar bile askerlerin mesleki diline uyup operasyon kelimesini kısaltarak "ops" diye ifade ediyordu.)

Hazel diğer genç kadınlarla birlikte oturup mütevazı bir ifadeyle ama gurur duyarak –arzularına kapılıp aklı başından gitmiş bir âşık misali– anlatılanları dinliyordu. Bu kocalar ispatlanmış bir cesaretle, çakı gibi erkekler olarak hayatlarına girmişlerdi. Hazel sıradan erkeklerle evlenen kadınlara acıyordu.

On-on beş yıl sonra aynı kadınlar, toplantılarda gergin surat ifadeleriyle oturup birbirlerinin bakışlarını yakalıyor ya da hikâyeler anlatılırken uzak duruyorlar, ortadan kayboluyorlardı. (Hazel da ara sıra bu gibi ortamlardan uzak duruyordu.) Bu hikâyeleri anlatan erkeklerin sayısı gittikçe azalmıştı. Ama Jack yine de bu sohbetlerin merkezindeydi. Giderek daha detaycı, düşüncelere

dalan ve bazılarına göre lafı uzatıp kabak tadı veren biri olmuştu. Yakınlardaki Amerikan havaalanındaki uçakların gürültülerini, şafak vakti motorları ısınırken çıkardıkları güçlü sesleri ve ardından üçlü gruplar halinde havalanıp Kuzey Denizi üzerinde filo düzeninde uçmalarını hatırlıyordu. Uçan Kaleler. Amerikalılar gündüz vakti bombardıman harekâtı düzenliyor ve uçakları asla bir başına uçmuyordu. Peki ama neden?

"Uçağı doğru dürüst kullanıp yön bulmayı bilmiyorlardı," demişti Jack. "Yani biliyorlardı ama bizim kadar iyi değil." Açıklama gereği duymadığı fazladan bir beceri, bir gözü karalık, delice bir cesaretle övünüyordu. R.A.F[1] uçaklarının nasıl birdenbire birbirlerini gözden yitirdiklerini ve altı-yedi saat boyunca tek başlarına uçtuklarını anlatıyordu. Bazen telsizden pilotları yönlendiren ses kusursuz bir İngiliz aksanıyla konuşan ve ölümcül sonuçlar doğurabilecek bilgiler veren bir Alman'a ait oluyordu. Jack apansız ortaya çıkan, tepenizde, altınızda süzülerek uçan uçaklardan ve isabet alıp, adeta hayalî ve ani bir ışık parlamasıyla infilak eden uçaklardan bahsediyordu. Asla filmlerdeki gibi güçlü ya da birbiri ardına gelişen olaylar zincirinden ibaret değildi bu sahneler – hiçbir şey anlam ifade etmiyordu. Bazen Jack uçağın motor gürültüleri arasında ya da ötesinde bir sürü değişik sesler, tuhaf ama kulağa aşina gelen enstrümantal müzikler işittiğini düşünüyordu.

Sonra yeryüzüne geri dönüyor, ayakları –kelimenin tam manasıyla– yere basmaya başlıyor ve izinler ve sarhoşlar, karartma gecelerinde izindeki askerlerin barların dışına taşan kavgaları, kışladaki muziplikler ve eşek şakalarıyla ilgili hikâyeler anlatıyordu.

1. Royal Air Force: Kraliyet Hava Kuvvetleri. (Ç.N.)

Hazel İskoçya'daki üçüncü gecesinde Miss Dobie'yi ziyaret etmek için çıkılacak yolculukla ilgili Dudley'ye konuşmaya karar verdi. Hafta geçip gidiyordu ve buraya biraz alışmış biri olarak bu ziyaret fikri artık onu pek fazla telaşa düşürmüyordu.

"Sabah ararım onu," dedi Dudley. Konunun kendine hatırlatılmasından memnun bir hali vardı. "Miss Dobie'nin müsait olup olmadığını öğreneceğim. Havanın açma ihtimali de var. Yarın ya da öbür gün gideriz."

Antoinette, karmaşık bir yarışma süreci içinde bir tanışma randevusunda ilk kez bir araya gelmek üzere çiftlerin birbirlerini seçtikleri ve ertesi hafta yeniden yarışmaya katılıp randevunun nasıl geçtiğini anlattıkları bir televizyon programı izliyordu. Yarışmacıların korkunç itiraflarına kahkahalarla gülüyordu.

Antoinette, Jack'la buluşmak için ceketinin altında sadece geceliğiyle dışarı çıkarmış. "Babası bilse onu bağlayıp kırbaçlardı. Hatta ikimizi de kırbaçlardı," diye anlatıyordu Jack.

Kahvaltı sırasında Antoinette, "Miss Dobie'yi ziyarete sizi arabayla ben götüreceğim," dedi Hazel'a. "Dudley'nin çok işi var."

Hazel da, "Hayır, hayır, eğer Dudley çok meşgulse sorun değil," dedi.

"Her şey ayarlandı artık," dedi Antoinette. "Ama Dudley'nin planladığından biraz daha erken gideceğiz. Öğle yemeğinden önce gideriz, diye düşünüyorum. Öncelikle halletmem gereken birkaç iş var."

Böylece iki kadın sabah on bir buçuk civarında Antoinette'in arabasıyla yola çıktılar. Yağmur durmuş, bulutlar beyaza dönmüştü, meşe ve kayın ağaçlarının rüzgârla salınan yaprakları önceki geceden kalma yağmur sularını altın ve pas rengi yapraklarından silkeliyordu.

Alçak taş duvarların arasında yol kıvrılarak, suyu berrak ve dingin bir ırmağın yanından geçerek ilerliyordu.

"Miss Dobie'nin güzel bir evi var," dedi Antoinette. "Küçük, şirin bir sayfiye evi. Eski çiftliğin bir köşesine inşa edilmiş. Miss Dobie, çiftliği sattığında bir köşesini elinde tuttu ve kendine küçük bir ev yaptırdı. Diğer eski evi ise harabeye dönüştü."

Hazel, o diğer eski evi zihninde açıkça canlandırabiliyordu. Alçıyla kabaca sıvanmış büyük mutfağını, perdesiz pencerelerini gözünün önüne getirebiliyordu. Telli et dolabı, ocak, at kılından yapılmış harika bir koltuk. Çok sayıda kova, alet edevat, silah, olta, yağdanlıklar, fenerler, sepetler. Pilli bir radyo. Arkasız bir sandalyeye oturmuş, elindeki silahı yağlayan, patates doğrayan ya da balık temizleyen iriyarı, gürbüz, pantolon giymiş bir kadın. Jack, Miss Dobie'nin elinden hiçbir işin kurtulamadığını söyleyerek Hazel'ın zihninde eski günlerdeki o eski evin canlanmasını sağlamış ve kendisini de bu tabloya yerleştirmişti. Bugünkü gibi yarı sisli yarı aydınlık ama çimenlerin ve ağaçların yemyeşil olduğu bir günde Jack mutfak kapısının dışındaki basamaklara oturuyor ve köpeklerle oynayarak ya da ev sahibesinden ödünç aldığı ayakkabılara yapışmış gübre ve çamurları temizlemeye çalışarak zaman geçiriyordu.

Hazel, "Bir defasında Jack, Miss Dobie'nin ayakkabılarını ödünç almış," dedi Antoinette'e. "Anlaşılan kadının ayakları büyükmüş ve hep erkek ayakkabıları giyiyormuş. Jack'ın ayakkabılarına ne olmuştu bilemiyorum. Belki de sadece çizmeleri vardı. Neyse Jack, Miss Dobie'nin ayakkabılarını giyip dans partisine gitmiş ve sonra bilemediğim bir nedenden ötürü" –tabii ki bir kızla, muhtemelen de Antoinette ile buluşmak için– "nehre inmiş ve ayakkabılar çamura ve gübreye batmış. Jack o kadar sarhoşmuş ki yatağa girerken üzerindeki hiçbir şeyi çıkarma-

mış ve yorganın üzerinde sızıp kalmış. Miss Dobie ise bu konuda tek kelime etmemiş. Ertesi gece Jack eve yine geç gelmiş ve karanlıkta yatağa girmiş ama bu kez suratına bir kova dolusu soğuk su çarpmış. Miss Dobie ağırlıklar ve ipler kullanarak öyle bir düzenek kurmuş ki yatağın yayları Jack'ın ağırlığıyla çökünce kova harekete geçerek devrilmiş ve sular suratına boca olmuş; böylece Jack hak ettiği cezayı bulmuş."

"Mis Dobie o kadar zahmete girmeye aldırmamış olmalı," dedi Antoinette. Ardından da öğle yemeği için mola vereceklerini söyledi. Hazel, sırf Antoinette'in vaktinin kısıtlı olması ve ziyareti erkenden halletmek için yola sabah çıktıklarını düşünmüştü. Ama anlaşılan o ki hemen varmak için pek acele etmiyorlardı.

İsim yapmış bir barda mola verdiler. Hazel burada bir düello yapıldığını okumuştu; eski bir halk şarkısında bu düellodan bahsediliyordu. Fakat artık barın sıradan bir görüntüsü vardı ve henüz iç dekorasyonu tamamlamakla uğraşan bir İngiliz tarafından işletiliyordu. Adam, Hazel ve Antoinette'in sandviçlerini mikrodalga fırında ısıttı.

"Ben o mikrodalga fırını mutfağıma sokmam. Yemekleri sulandırıyor," dedi Antoinette; Miss Dobie ve kendine baktırmak için yanına aldığı kız hakkında konuşmaya başladı.

"Aslına bakarsan artık ona kız denmez. Adı Judy Armstrong. Judy bir yetim olarak büyümüş. Dudley'nin annesinin yanında çalışmaya başlamış. Bir süre orada çalıştıktan sonra –genelde birçok yetim kızın yaptığı gibi– başını derde sokmuş ve sonuçta bir bebeği olmuş. Elbette bu olayın ardından kasabada eskisi kadar rahat bir yaşam sürememiş ama şansı varmış ki tam da o sıralarda Miss Dobie yanında çalışacak birine ihtiyaç duyuyormuş. Judy, çocuğunu alıp onun yanına yerleşmiş ve bu, her iki taraf için de son derece faydalı bir anlaşma olmuş.

Antoinette, Judy ve Miss Dobie'nin kendilerini misafir etmeye hazır olduklarına hükmedene kadar barda oyalandılar.

Vadi giderek daraldı. Miss Dobie'nin evi yola yakındı ve arka planda dimdik yükselen tepeler göze çarpıyordu. Evin önünde parlak defne yapraklarından bir çit ve tamamı kırmızı yapraklı ya da üzerleri böğürtlen yüklü nemli çalılıklar vardı. Evin dış cephesi alçı sıvayla kaplıydı ve banliyölere has tuhaf bir tarza uygun olarak duvarların orasına burasına taşlar yerleştirilmişti.

Kapı aralığında genç bir kadın duruyordu. Parlak dalgalar halinde omuzlarına dökülen göz alıcı kızıl saçları vardı. Günün o saati için bir hayli garip kaçan bir kıyafet, kahverengi ipekli kumaştan, metalik altın rengi iplikle karışık dokunmuş ince bir parti elbisesi vardı üzerinde. Kollarını göğüslerinin üzerinde sıkıca kavuşturduğuna bakılırsa o kıyafet içinde epey üşüyor olmalıydı.

Antoinette sanki hafif sağır ya da isyankâr birine konuşurmuş gibi sesini yükselterek, "İşte bak geldik Judy. Dudley gelemedi. Çok meşguldü. Sana telefonda bahsettiği hanım işte bu," dedi.

El sıkışırken Judy'nin yüzü kızardı. Neredeyse görünmeyecek kadar açık renk kaşları hislerini kolayca dışa vuran koyu kahverengi gözlerini iyice belirginleştiriyordu. Sanki bir şey canını sıkmış gibiydi – misafirlerin gelmiş olması mı yoksa saçlarının aşırı parlaklığı mıydı acaba bunun nedeni? Ama saçlarını bu derece parlatacak kadar fırçayla tarayıp sergiler gibi sere serpe açan da kendisinden başkası değildi herhalde.

Antoinette, Miss Dobie'nin iyi olup olmadığını sordu ona.

Judy cevap vermeye çalışırken gırtlağına takılan bir balgam pıhtısı sesini çatallaştırdı. Judy boğazını temizledi ve, "Miss Dobie'nin sağlığı yıl boyunca iyiydi," dedi.

Antoinette ve Judy bu kez de mantolarını çıkarırken biçimsiz bir durum yaşadılar. Judy ne zaman elini uzatıp misafirlerin mantolarını alması gerektiğini ya da onları ne tarafa yönlendireceğini bilemedi. Fakat Antoinette kontrolü ele aldı, koridordan geçip desenli döşemelikler, pirinç ve porselen süs eşyaları, hanımpüsküllleri, tavus kuşu tüyleri, kurutulmuş çiçekler, saatler, fotoğraflar ve yastıklarla dolu oturma odasına giden yolu göstermek için öne geçti. Tüm bu eşya ve aksesuvarların ortasında, pencerelerden içeri süzülen ışığın üzerine vurduğu yüksek arkalıklı bir koltukta yaşlı bir kadın oturmuş onları bekliyordu. Yaşlı olmasına rağmen asla yüzü gözü kırışıp buruşmuş bir kadın değildi. Kalın kolları ve bacakları, çalı gibi gür, beyaz saçları vardı. Cildi tıpkı kızıl kahverengi bir elma gibi esmerdi ve gözlerinin altında mora çalan torbalar vardı. Fakat gözleri, sanki canı istediği zaman o gözlerin ardından bakan akıllı bir varlık –bu kaba saba, siğilli, esmer ve yaşlı suratın ardında ok gibi ileri geri fırlayan bir sincap kadar çevik bir varlık– oradaymış gibi kurnazca parlıyordu.

Antoinette'e bakıp, "Demek Kanada'dan gelen hanımefendi sizsiniz," dedi. Güçlü bir sesi vardı. Dudaklarının üzerindeki benekler siyaha çalan mavi üzümler gibiydi.

"Hayır, Kanada'dan gelen ben değilim," dedi Antoinette. "Ben Royal Otel'denim ve benimle daha önce tanıştınız. Dudley Brown'un arkadaşıyım ben." Antoinette çantasından bir şişe Madeira şarabı çıkardı ve söylediklerinin ispatı olarak Miss Dobie'ye uzattı. "Sevdiğiniz şarap buydu değil mi?"

Mss Dobie şişeyi alırken, "Ta Kanada'dan geldi hem de," dedi. Hâlâ erkek ayakkabıları giyiyordu ve şimdi de ayağında bağcıksız erkek ayakkabıları vardı.

Antoinette daha önce söylediğini daha yüksek sesle tekrarladı ve Hazel'ı takdim etti.

"Judy! Judy, kadehler nerede, biliyorsun sanırım!" diye seslendi Miss Dobie. O sırada Judy de elinde bir tepsiyle odaya giriyordu. Tepsinin üzerinde üst üste konmuş çay fincanları, tabaklar, bir çaydanlık, dilimlenmiş meyveli bir kek, süt ve şeker vardı. Miss Dobie'nin kadeh talebi Judy'nin dikkatini dağıtmış gibiydi. Yüzünde şaşkın bir ifadeyle etrafına bakınırken Antoinette ayağa kalkıp tepsiyi elinden aldı ve, "Sanırım Miss Dobie önce şarabı tatmak istiyor Judy," dedi. "Ne güzelmiş bu! Keki sen mi yaptın? Giderken bir parça da Dudley'ye götürebilir miyim? Meyveli keke bayılır o. Kendisi için yapıldığını düşünecek. Bu doğru olamaz tabii, zira Dudley daha bu sabah burayı aradı ve meyveli keki hazırlamak daha uzun sürer, değil mi? Ama aradaki farkı asla anlayamayacak."

"Şimdi çıkardım kim olduğunuzu," dedi Miss Dobie. "Royal Otel'deki hanımsınız siz. Dudley ile evlenmemiş miydiniz?"

"Ben zaten evliyim," dedi Antoinette canı sıkkın bir sesle. "Boşanmak niyetindeyim ama kocamın nerede olduğunu bilmiyorum." Ardından, Miss Dobie'yi rahatlatmak istercesine sesini hemen yumuşatarak lafını tamamladı. "Belki zamanla."

"Demek Kanada'ya bu yüzden gittiniz," dedi Miss Dobie.

Judie, elinde şarap kadehleriyle odaya girdi. Miss Dobie'nin ellerinin şarabı kadehlere koyamayacak kadar titrediği açıkça görülüyordu. Antoinette şişeyi yaşlı kadının elinden aldı ve şarap kadehlerinden birini kaldırıp ışığa tuttu.

"Bana bir peçete getirebilir misin Judy?" dedi Antoinette. "Ya da temiz bir havlu. Ama temiz olmasına dikkat et lütfen!"

Hazel, Miss Dobie'ye dönerek, "Kocam Jack," diye

kararlılıkla lafa girdi. "Kocam Jack Curtis, Hava Kuvvetleri'ndeydi ve sizi savaş sırasında ziyaret ederdi."

Miss Dobie bu defa söylenileni doğru kavradı.

"Kocanız beni neden ziyaret etmek istesin ki?"

"O zamanlar kocam değildi. Çok gençti. Sizin kuzeniniz olur kendisi. Kanadalı. İsmi Jack Curtis. Geçtiğimiz yıllar içinde birçok akrabanız sizi ziyaret etmiş olmalı."

"Asla ziyaretçimiz olmadı. Sapa bir yerdeyiz biz," dedi Miss Dobie kendinden emin bir tavırla. "Ben anne ve babamla yaşadım burada. Babamı kaybettikten sonra annemle ve daha sonra da tek başıma yaşadım. Koyun beslemekten vazgeçip kasabada çalışmaya başladım. Postanede çalıştım."

Şarapları dağıtan Antoinette düşünceli bir ifadeyle, "Doğru," dedi, "postanede çalıştı."

"Ama kasabada hiç yaşamadım," dedi Miss Dobie. Sesinde belli belirsiz, kulağa kindarca gelen bir gurur vardı. "Her gün o yolu motosikletle gidip geldim."

Hazel, yaşlı kadının hafızasını canlandırıp hatırlamasını teşvik etmek umuduyla, "Jack motosikletinizden bahsetmişti," dedi.

"O zamanlar eski evde yaşıyordum. Berbat insanlar kalıyor orada şimdi."

Miss Dobie biraz daha şarap almak için kadehini uzattı.

"Jack motosikletinizi ödünç alırdı," dedi Hazel. "Sizinle balığa çıkardı ve siz de balıkları temizlediğinizde köpekleriniz balıkların kafalarını yerdi."

Antoinette, "Öğğ!" dedi.

"Ne mutlu ki, buradan bakınca onu görmüyorum," dedi Miss Dobie.

Antoinette, alçak ama pişmanlık dolu bir sesle, "Evi kastediyor," diye açıklamada bulundu. "Evde yaşayan çift evli değil. Birlikte yaşıyorlar ama evli değiller." Sonra,

sanki o anda doğal olarak aklına gelmiş gibi Judy'ye dönüp, "Tania nasıl?" diye sordu.

"Gayet iyi," dedi Judy. Bir tek o şarap içmiyordu. Meyveli kekin olduğu tabağı tepsiden alıp masaya koydu. "Anaokuluna gidiyor şu sıralar."

"Otobüsle gidiyor," dedi Miss Dobie. "Otobüs gelip onu kapıdan alıyor."

"Ne kadar iyi değil mi?" dedi Antoinette.

"Ayrıca geri de getiriyor," dedi Miss Dobie etkileyici bir ses tonuyla. "Hem de kapıya kadar."

"Jack, yulaf lapası yiyen bir köpeğiniz olduğundan bahsetmişti," dedi Hazel. "Ayrıca bir defasında ayakkabılarınızı ödünç almıştı. Jack yani. Kocam."

Miss Dobie'nin yüzü bir an için Hazel'ın söylediklerine kafa yorar gibi bir ifadeye büründü ve sonra, "Tania'nın kızıl saçları var," dedi.

"Saçlarını annesinden almış," dedi Antoinette. "Ayrıca gözleri de annesininkiyle aynı. Kız, Judy'nin bir kopyası adeta."

Miss Dobie bir alay manasız ayrıntıyı bir kenara itip sadede gelen bir havada, "Kız gayrimeşru," dedi. "Ama Judy onu iyi yetiştirdi. Judy çalışkan biri. Başlarını sokacakları bir evleri olmasına seviniyorum. Ezilenler hep masumlar oluyor."

Hazel bu konuşmanın ardından Judy'nin gözyaşları içinde koşarak mutfağa gideceğini düşündü. Bunun yerine Judy sanki bir karara varır gibi yerinden kalkıp herkese kek ikram etti. Yüzündeki, boynundaki ve üzerindeki parti elbisesinin dekoltesinden görünen kısmındaki kızarıklık hiç geçmemişti. Sanki birileri onu tokatlamış gibi yanıyordu cildi; konuklara kek ikram etmek için her eğildiğinde yüzünde öfke, acı ve nefretle çığlık atmamak için kendini zor tutan bir çocuğun ifadesi okunuyordu. Miss Dobie, Hazel'a dönüp, "Ezberden okuyabiliyor musunuz?" dedi.

Hazel ezberden okumanın ne olduğunu hatırlamak için bir an düşünmek zorunda kaldı. Ardından okuyamadığını söyledi.

"Sizin için mahsuru yoksa ben bir şiir okumak isterim," dedi Miss Dobie.

Elindeki boş kadehi masaya koydu ve omuzlarını dikleştirip ayaklarını bitiştirdi.

"Ayağa kalkamadığım için kusura bakmayın," dedi.

İlk başlarda zorlanan, tereddütlü ve tutuk bir sesi vardı ama çok geçmeden kararlı, derinden gelen, düşünceli bir sesle okumaya başladı. İskoç aksanı iyice belirginlik kazandı. Şiirin içeriğinden çok kelimeleri, dizeleri ve dörtlükleri şaşırmadan ve teklemeden okumaya dikkat ediyordu. Sarf ettiği çaba esmer suratını daha da koyulaştırmıştı sanki. Fakat tümüyle ifade ve duygudan yoksun bir sesle okumuyordu şiiri; Hazel bunun okulda kendilerine öğrettikleri gibi yavan ve sıkıcı bir "hafıza gösterisi" olmadığını fark etti. Bu daha çok okulun en iyi öğrencisinin okul konserindeki performansını, ses tonundaki her değişikliği her mimiği prova edilmiş, seyirci karşısındaki bir nevi gönüllü bir fedakârlığını akla getiriyordu.

Hazel kulağına aşina gelen bazı dizeleri anımsamaya başladı. Perilerden bahseden deli saçması bir tekerleme, periler tarafından tutsak edilen bir delikanlı ve ardından ona âşık olan Güzel Jennet adında bir kız. Güzel Jennet babasına küstahça karşılık verir ve yeşil pelerinine sarınıp sevgilisiyle buluşmaya gider. Daha sonra cadılar bayramı sırasında, gecenin bir yarısında, periler at sırtında büyük bir taarruz başlatır. Bunlar o bildiğimiz şirin, sevimli periler değil, bilakis korkunç bir gürültü ve kargaşa içinde gece boyunca at süren vahşi bir grup yaratıktır.

Güzel Jennet zihni bomboş dikilip durur,
Tepesinde kasvetli bir hava;
Perilerin gürültüsü giderek artar,
Atların üzerinde ilerlerken dörtnala!

Judy, kek tabağı kucağında oturup koca bir dilim meyveli keki mideye indirdi. Ardından bir dilim daha yedi. Yüzünde hâlâ o öfkeli, affetmez ifade vardı. Konuklara kek vermek için eğildiğinde Hazel onun vücudundan yayılan kokuyu aldı. Kötü değil ama yine de yıkanıp parfümlenmiş olmasının verdiği sıra dışı bir kokuydu bu ve eğilip hareket ettikçe al al olmuş göğüslerinden buram buram yayılıyordu.

Pek konuşkan olan Antoinette, minik bir pirinç küllüğe uzanıp, sahiplenir gibi önüne aldı, çantasından sigaralarını çıkardı ve bir tane yakıp içmeye başladı. Günde üç sigaradan fazlasını içmediğinden söz etti.

İlk önce simsiyah küheylan, geçip gitti yanından,
Ve sonra doru küheylan, geçip gitti yanından;
Ama kız sımsıkı yakaladı süt beyazı atı yularından,
Çektiği gibi indirdi biniciyi üzerinden!

Hazel, Jack hakkında daha fazla soru sormanın faydasız olduğunu düşündü. Bu civarlarda biri muhtemelen hatırlıyor olmalıydı onu. Motosiklet üzerinde yolda giderken onu gören ya da bir gece barda onunla sohbet eden biri. Fakat nasıl bulacaktı o kişiyi? Antoinette'in Jack'ı unuttuğu bir ihtimal doğruydu. Antoinette'in zihni şu sıralar yaşadıklarıyla yeterince meşguldü. Miss Dobie ise kafasına göre takılıyor, aklına ne eserse onu söylüyordu. Kafa şişiren şiirinde bu kez cüce bir cin başroldeydi.

Güzel Jennet'in kollarında biçimlendirdiler onu,
Bir balık ama aynı zamanda da bir engerek;
Sımsıkı tutup bağrına basarak çocuğunu,
Çocuğunun babası olmak için!

Miss Dobie'nin sesindeki hüzünlü tatmin havası şiirin sonuna yaklaştığının bir habercisi olabilirdi. Balıkama da neyin nesiydi? Neyse, boş ver. Jennet sevgilisini, "anadan doğma bir adamı" yeşil pelerinine sararken, perilerin kraliçesi ise onun kaybından ötürü yas tutup kederlenirken ve tam da dinleyiciler birtakım yeni gelişmelerin yaşanmasından korkarken –zira Miss Dobie'nin sesinde yeniden o teslimiyet havası vardı ve sanki uzun soluklu bir kıta daha okumak üzere biraz hızlandığı sırada– şiir sona erdi.

Antoinette, şiirin sona erdiğinden emin olunca, "Aman Tanrım," dedi. "Bu kadar şeyi aklınızda nasıl tutabiliyorsunuz? Dudley de öyle. Siz ve Dudley iyi bir ikili olursunuz!"

Judy fincan ve tabakları tangırdatarak konukların önüne koyup çay servisine başladı. Antoinette önündeki fincanın dolmasını bir süre izleyip ardından Judy'yi durdurdu.

"O çay biraz koyu oldu galiba tatlım, değil mi?" dedi. "Korkarım benim için fazla sert. Zaten yavaş yavaş kalkıp geri dönmemiz lazım. Bütün günün yorgunluğunun ardından Miss Dobie dinlenmek isteyecektir."

Judy itiraz etmeden tepsiyi kaldırıp mutfağa doğru yöneldi. Hazel da kek tabağını alıp onun peşinden gitti.

"Sanırım Mr. Brown gelmek istedi," dedi Judy'ye usulca. "Bizim yola o kadar erken çıkacağımızdan haberi yoktu bence."

"Evet, tabii," dedi Judy fincandaki çayı evyeye boşaltırken. Yüzündeki ifade ve vücudundaki kızarıklık yerli yerinde duruyordu.

"Eğer bir mahzuru yoksa çantamı açıp içinden bana bir sigara verebilir misin?" dedi Antoinette. "Bir sigara daha içmem lazım. Eğer başımı eğip çantanın içine bakarsam kusabilirim. Kadının inleye sızlaya vızıldar gibi okuduğu o şiirler başımı ağrıttı."

Gökyüzü yeniden kararmıştı ve hafif çiseleyen bir yağmurda yol alıyorlardı.

"Kendini yalnız hissediyor olmalı," dedi Hazel. "Judy yani."

"Kızı Tania var."

Miss Dobie'nin evinden ayrıldıkları sırada Antoinette giderayak Judy'nin eline bozukluklar sıkıştırmıştı.

"Tania için," demişti.

"Belki de evlenmek istiyordur," dedi Hazel. "Ama orada evlenebileceği biriyle tanışabilir mi?"

"Onun herhangi bir yerde herhangi biriyle tanışmasının ne kadar kolay olabileceğini bilemiyorum," dedi Antoinette. "İçinde bulunduğu durum göz önüne alınırsa."

"Bugünlerde çok önemli değil o durum," dedi Hazel. "Kızlar önce çocuk sahibi olup sonra evleniyorlar. Film yıldızları da, sıradan kızlar da. Sürekli. Önemi yok artık."

"Bana kalırsa buralarda önemli ama," dedi Antoinette. "Bizim buralarda pek film yıldızı yok. Erkekler durup düşünmek zorunda. Ailesini düşünmek zorunda. Annesini küçük düşürebilir. Bundan haberi olmasa bile anne için küçük düşürücü olur bu. Ve eğer kamusal bir alanda çalışıyorsanız bunu da hesaba katmak zorundasınız."

Antoinette arabayı yolun kenarına çekti. "İzninle," deyip arabadan indi ve taş duvara doğru yürüdü. Öne doğru eğildi. Ağlıyor muydu yoksa? Hayır. Kusuyordu. Kamburu çıkmıştı ve titriyordu. Antoinette duvarın üzerinden meşe ormanının düşen yapraklarının arasına bir temiz kustu.

Hazel arabanın kapısını açıp ona doğru yürüyecek oldu ama Antoinette tek elini sallayıp geri dönmesi için işaret etti.

Kırların, puslu bir havada çiseleyen yağmurun dinginliğinde kusmanın âciz ve mahrem sesi.

Antoinette eğildi ve bir an için duvara tutundu. Sonra doğrulup arabaya geri geldi ve kâğıt mendillerle elleri titreyerek ama bir güzel ağzını sildi.

"Oluyor bazen bu," dedi. "Baş ağrılarımla birlikte geliyor."

"Arabayı benim kullanmamı ister misin?"

"Yolun bu tarafında sürmeye alışkın değilsindir sen."

"Dikkatli sürerim."

Yer değiştirdiler. Hazel, Antoinette'in teklifini kabul etmesine epey şaşırmıştı. Hazel arabayı yavaş kullanırken Antoinette de çoğunlukla gözleri kapalı ve eli ağzının üzerinde oturdu. Pembe makyajının altında cildi kül rengine dönmüştü. Fakat kasaba sınırına yaklaşınca gözlerini açtı, ellerin indirdi ve, "Burası Cathaw," dedi.

Nehrin yanındaki alçak bir araziden geçiyorlardı. Antoinette, daha fazla kusmamak için kendini zor zapt eden biri gibi hızlı hızlı konuşarak, "O şiirin hangi kısmında kız dışarı çıkıp bekâretini kaybediyor?" dedi.

Sosyal konutları andıran binalarla çevrili arazi çamurlu ve bataklık gibi vıcık vıcıktı.

Hazel tüm bir kıtayı hatırlayabildiğine şaşırmıştı. Miss Dobie'nin tekdüze bir sesle, terane tutturur gibi şiiri kendilerine okuyan sesi çınlıyordu kulaklarında.

Artık altın yüzükler alabilirsiniz genç kızlar,
Fırlatıp atabilirsiniz yeşil pelerinlerinizi;
Ama eğer bekâretinizi kaybederseniz
Göremezsiniz bir daha eski günlerinizi!

Miss Dobie'nin herhangi bir şeyi gizlemek için sürüyle kelime vardı aklında.

O akşam otelin salonuna gelen Hazel, Dudley Brown'a, "Antoinette iyi değil," dedi. Bulantıyla birlikte baş ağrısı var. Bugün Miss Dobie'yi görmeye gittik arabayla."

"Bana gideceğine dair not bırakmıştı," dedi Dudley viskisine su katarken.

Antoinette yataktaydı. Hazel yatmasına yardımcı olmuştu zira tek başına yatağa gidemeyecek kadar başı dönüyordu. Antoinette iç gömleğiyle yattı ve yüzünde kalan makyajı temizlemek ve yastık kılıfını berbat etmemek için bir el bezi istedi. Sonra, yine kusma ihtimaline karşı bir havlu istedi. Hazel'a elbisesini –hâlâ aynı tayyördü bu ve mucizevi bir şekilde üzerinde en ufak bir leke bile yoktu– destekli askısına nasıl asması gerektiğini söyledi. Antoinette'in odası kasvetli ve daracık bir yerdi. Hemen yan taraftaki banka binasının alçı duvarına bakıyordu. Metal çatkılı bir portatif karyolada uyuyordu. Şifonyerin üzerinde saçlarını boyarken kullandığı tüm malzemeler sanki sergilenir gibi dizilmişti. Hazel'ın bunları görmüş olabileceğini fark ederse canı sıkılır mıydı? Muhtemelen hayır. Söylediği o yalanı çoktan unutmuş bile olabilirdi. Ya da söylediği her şeyi doğru olarak addeden bir kraliçe gibi yalan söylemeye hazır olabilirdi.

"Mutfaktaki kadının yukarı çıkıp akşam yemeğiyle ilgilenmesini istedi," dedi Hazel. "Yemek büfede olacak ve biz de kendi yemeğimizi kendimiz servis edeceğiz."

"Önce bunu servis edelim kendimize," dedi Dudley. Yanında viski şişesini getirmişti.

"Miss Dobie kocamı hatırlayamadı."

"Hatırlayamadı demek, öyle mi?"

"Orada bir kız vardı. Kadın demek daha doğru olur. Miss Dobie'nin bakıcısı."

"Judy Armstrong," dedi Dudley.

Hazel, Dudley'nin daha başka soru sormaktan kendini alıkoyup koyamayacağını, konuyu değiştirmek için kendini zorlayıp zorlamayacağını görmek için bekledi. Ama Dudley konuyu değiştirmedi ve soruyu sordu. "Hâlâ o harika kızıl saçları duruyor mu?"

"Evet," dedi Hazel. "Saçlarını kazıtacağını mı düşünüyordun yoksa?"

"Kadınlar saçlarına korkunç şeyler yapıyor. Her gün görüyorum. Ama Judy o tarz biri değil."

"Çok güzel bir meyveli kek ikram etti," dedi Hazel. "Antoinette bir parça da sana getirmekten bahsetti. Ama sanırım unuttu. Galiba ayrıldığımızda midesi bulanmaya başlamıştı bile."

"Belki de kek zehirliydi," dedi Dudley. "Hikâyelerde genellikle öyle olur ya."

"Judy iki dilim yedi ve ben de, Miss Dobie de biraz yedik. Sanmıyorum zehirli olacağını."

"Belki de sadece Antoinette'in yediği zehirliydi."

"Antoinette kek yemedi. Sadece biraz şarap ve bir sigara içti."

Bir anlık bir sessizliğin ardından Dudley, "Miss Dobie sizi nasıl ağırladı?" dedi.

"Uzun bir şiir okudu ezbere."

"Evet, sık sık yapar onu. Aslına bakarsan halk şarkısı denir onlara daha çok, şiir değil. Hangisi olduğunu hatırlıyor musun?"

Hazel'ın aklına gelen dizeler bekâretle ilgili olanlardı. Fakat çok yavan ve art niyetli bulduğu için bunlardan bahsetmedi ve başka dizeleri hatırlamak için zihnini yokladı.

"Önce beni süt birikintisine bandır?" dedi tereddütle. "Sonra bir su birikintisine?"

"Ama beni sımsıkı tut, ölmeme izin verme," dedi

Dudley yüksek ve memnuniyet dolu bir sesle. "Senin çocuğunun babası olacağım!"

Bunlar Hazel'ın aklına ilk gelen dizeler kadar incelikten yoksun ve yavandı ama görünen o ki Dudley buna pek aldırmamıştı. Hatta kendini koltuğuna atıp özgürlüğüne kavuşmuş bir mahkûmun yüz ifadesiyle başını kaldırdı ve Miss Dobie'nin okuduğu şiiri okumaya başladı; ama şimdi sakince, tadını çıkararak ve belli bir üslupla, sıcak, hüzünlü ve azametli bir erkek sesiyle konuşuyordu. İskoç aksanı iyice koyulaştı ama şiirin büyük bir kısmını zaten ister istemez ezberleyen Hazel artık her kelimeyi anlayabiliyordu. Periler tarafından ele geçirilip tutsak edilen delikanlı, serüvenlerle ve ayrıcalıklarla dolu bir yaşam sürüyor –mesela acıyı hissetmiyor– fakat yaşlandıkça ürkek ve tedbirli biri oluyor, "cehenneme düşmekten" korkuyor ve insanların yaşadığı ortama ve iklime duyduğu özlem yüzünden gözüpek bir kızı baştan çıkarıyor ve kıza talimat vererek kendisini nasıl tutsaklıktan kurtarabileceğini anlatıyor. Kız, delikanlıya tutunarak ve ne olursa olsun, periler onu neye dönüştürürse dönüştürsün onu bırakmayarak yapacaktı bunu. Perilerin tüm sihir ve numaraları tükenene ve en sonunda delikanlının yakasından düşene kadar ona sıkıca tutunacaktı Jennet. Elbette Dudley'nin demode bir üslubu vardı ve kendiyle biraz dalga geçiyordu. Fakat bu sadece görünüşte böyleydi. Bu şiir okuma daha çok şarkı söylemeyi andırıyordu. İnsan kendini gülünç duruma düşürme korkusu yaşamadan da duyduğu arzu ve özlemleri dışavurabilirdi.

Ve nihayet kızın kollarında biçimlendirdiler onu
Bir adam, anadan üryan;
Kız sardı yeşil pelerinine onu,
Ve böylece gerçek aşkı oldu ziyan!

Sen ve Miss Dobie iyi bir ikilisiniz.

"Antoinette'in Jack ile buluşmak için gittiği yeri gördük," dedi Hazel. "Dönüş yolunda Antoinette bana gösterdi orayı. Nehrin aşağısında." Hazel burada, bu insanların yaşamlarının içinde olmanın, entrikalarını, yaralarını ve zayıflıklarını görmenin nasıl da şaşırtıcı ve harika bir şey olduğunu düşündü. Jack burada değildi; her şeye karşın o burada değildi ama kendisi buradaydı.

"Carterhaugh mu?" dedi Dudley alaycı ve heyecanlı bir sesle. "Orası nehrin aşağısında değil ki! Antoinette ne söylediğinin farkında değil! Orası nehre tepeden bakan yüksek arazi. Cadı halkası denen mantarların olduğu yer. Eğer mehtap olsaydı bu gece arabayla oraya gider bakardık."

Hazel adeta kucağına bir kedi atlamış gibi bir hisse kapılmıştı. Seks. Gözbebeklerinin genişlediğini, cildinin gerildiğini, kol ve bacaklarının uyuştuğunu hissetti. Fakat bu gece ay çıkmayacaktı. Dudley bunu açıkça ifade etmişti. Bir viski daha koydu, fakat bunun baştan çıkarmaya faydası dokunmayacaktı. Küçücük, önemsiz bir gönül macerasını bile –Hazel bunun farkındaydı, zira biri üniversitede, diğeri de öğretmenler kongresinde iki küçük gönül macerası olmuştu– idare etmek için gerekli tüm niyet, beceri, kayıtsızlık hissi o anda ikisinin de uzağındaydı. Cinsel çekimin köpüklü dalgalarının bir gelgit akıntısı gibi üzerlerine hücum edip ardından da yavaş yavaş çekildiği hissine kapılacaklardı. Antoinette'in buna razı olacağından emindi Hazel. Antoinette önünde sonunda çekip gidecek önemsiz birine, bir tür Amerikalıya hoşgörüyle bakabilirdi. Antoinette'in bu durumu kabul edecek olması, kendilerini geri çekmeleri, ilişkiye sakınca ile yaklaşıp kılı kırk yarmaları için bir başka nedendi.

"O küçük kız," dedi Dudley daha alçak bir sesle. "O da orada mıydı?"

"Hayır o yoktu. Anaokuluna gidiyor." Hazel basit bir şiirin zihnini bir iğne gibi deşip kurcalayan sorulardan kurtarıp rahatlamasını sağlamaya nasıl da yettiğini düşündü.

"Anaokuluna gidiyor demek, öyle mi? Nasıl da ilginç bir adı var o çocuğun. Tania."

"O kadar da garip bir ad değil," dedi Hazel. "En azından günümüzde."

"Biliyorum. Bütün çocukların tuhaf, Tania, Natasha, Erin, Solange ve Carmen gibi uluslararası isimleri var. Hiç kimsenin aile adı yok artık. Sokaklarda gördüğüm horoz ibiği gibi saçları olan o kızlar var ya. Onlar seçiyor bu isimleri. Çocukların anneleri onlar."

"Brittany adında bir torunum var," dedi Hazel. "Ayrıca ismi Cappuccino olan küçük bir kızdan bahsedildiğini duydum."

"Cappuccino! Doğru mu bu hakikaten? Etli yahni koysalarmış ismini bari. Ya da Fettucini veya Alsace-Lorraine."

"Muhtemelen veriyorlardır çocuklara o gibi isimler."

"Schleswig-Holstein! Al sana güzel bir isim daha!"

"Peki sen ne zaman gördün onu en son?" dedi Hazel. "Tania'yı yani."

"Onu görmüyorum," dedi Dudley. "Gitmiyorum oraya. Parasal meseleler var aramızda ama gitmiyorum."

Hazel tam da, "Ama gitmen gerekir; oraya gitmeli ve Antoinette'in bugün yaptığı gibi devreye girip bozacağı aptalca planlar yapmamalısın," demek üzereydi ki Dudley ondan önce davrandı. Oturduğu yerden Hazel'a doğru yanaşıp eğildi ve biraz da sarhoşluğun verdiği bir içtenlikle konuştu.

"Ne yapabilirim ki? İki kadını birden mutlu edemem."

Budalaca, kibirli ve kaçamaklı bir açıklama olarak algılanabilirdi bu.

Gelgelelim doğruydu. Hazel'ın lafı ağzına tıkılmıştı. Doğruydu. Öncelikle Judy'nin hak talep etmesi gerekiyordu çünkü bir çocuğu vardı, yalnızdı ve harika saçlara sahipti. Fakat Antoinette sırf uzun zamandan beri rekabete dahil olduğu, ince hesaplar ve planlar yaptığı, kusurlara katlanabildiği ve dış görünümü üzerinde bir hayli uğraştığı için neden kaybeden taraf olsundu ki? Antoinette yararlı ve sadık biri olmalıydı ve belki de sevecen bir sevgiliydi. Ve bir erkeğin salt kendine ait olmasını bile talep etmiyordu. Arada sırada gizlice yapılan bir ziyarete göz yumuyor bile olabilirdi. (Gerçi o durumda midesi bulanabilir ve başını öte yana dönüp kusabilirdi.) Oysa Judy tüm bunlara katlanamazdı. Halk şarkılarında dile getirilen o hararet ve hırsla ant içip, beddua edip lanet okurdu herhalde. Öyleyse bugün Antoinette, Dudley'yi kendi iyiliği için atlatıp Miss Dobie'nin evine gitmesinin önüne geçmiş olmalıydı. Olaya bakış açısı buydu ve kısa bir süre sonra Dudley de muhtemelen bu açıdan bakacaktı olaya. Belki de şu anda bile o halk şarkısı onu harekete geçirip içini rahatlatmıştı.

Jack bir defasında buna benzer bir şey söylemişti. İki kadını değil ama bir kadını –Hazel'dan bahsediyordu– mutlu etmek hakkında bir şey. *Seni çok mutlu edebilirim.* Hazel'ı doyuma ulaştırabileceğini kastediyordu. Erkeklerin sizi ikna etmeye çalıştıklarında söyledikleri bir laftı bu o dönemlerde ve kadına orgazmı tattırmayı kastediyorlardı. Belki de hâlâ söylüyorlar bunu. Muhtemelen günümüzde o kadar da imalı laflar kullanmıyorlar. Jack verdiği sözü tutma konusunda haklılığını ortaya koymuştu. Fakat Hazel'a bunu daha önce kimse söylememişti; o da şaşırmış ve bu vaadi çoğunlukla kastedildiği anlamıyla yorumlamıştı. Jack'ın bu sözü ona aceleyle

söylenmiş, fazlasıyla iddialı, baş döndürücü ama küstahça gelmişti. Hazel *mutlu* edilebilecek biri olarak bunu bizzat deneyimleyip görmeliydi. Endişeli, mücadeleci ve anlaşılması zor bir insan olarak Hazel acaba öyle kolay kolay *mutlu* edilebilir miydi?

Yaklaşık yirmi yıl sonra bir gün, Walley'nin anacaddesinde arabayla giderken Hazel, Jack'ı görmüştü. Jack, ev gereçleri satan mağazanın ön camından dışarı bakıyordu. Hazel'a doğru bakmadığı için arabayı da görmemişti. Hazel'ın üniversiteye gittiği dönemdi ve yapacak gündelik işleri, katılması gereken dersleri, sınavları, teslim etmesi gereken dönem ödevleri ve ev işleri vardı. Ancak bir-iki dakika boyunca hareketsiz durunca –tıpkı o sırada olduğu gibi trafikte, yeşil ışığın yanmasını beklerken– etrafında olup biteni fark edebilecek durumdaydı. Sonra, Jack'ı fark etti. Kumaş pantolonu ve kazağı içinde ne kadar da zayıf ve genç, ne kadar sıkıntılı ve güçsüz göründüğünü fark etti. Kocasının orada, o mağazada öleceği aklının ucundan bile geçmezdi (Jack hakikaten de bir müşteriyle konuşurken yere yığılıp, o mağazada hayatını yitirmişti ama bu yıllar sonra olmuştu). Jack'ın hayatının neye dönüştüğünü birdenbire hesaba katmamıştı Hazel. Haftada iki ya da üç gün Birlik toplantısı, akşam yemeğinden sonra yatana kadar koltukta uzanıp içki içerken televizyon seyrederek geçen diğer geceler. Asla sarhoş olup huysuzlaşmadan, gürültü yapmadan, sızmadan içilen üç-dört duble içki. Ardından yatmadan önce bardağını mutfak musluğunda durulaması. Günlük angaryalarla, sıradan, alışılagelmiş işlerle, hoşbeşle geçen bir yaşam. Hazel sadece kocasının sessiz, dingin, ruh gibi denecek hallerini görüyordu. Jack yakışıklılığını –İkinci Dünya Savaşı dönemine has, esprili bir mizaç ve kibirli bir edilgenliğin tamamladığı bir yakışıklılık olarak görüyordu Hazel bunu– hâlâ koruyordu ama

enerjisini, pırıltısını yitirmişti. Tatlı ve sevimli bir hayalet görmüştü o gün Hazel o mağaza camının ardında.

O zaman olduğu gibi şimdi de onu anlamaya, kollarını açıp ona koşmaya çalışabilirdi. Yıkıcı umutlarla, enerji ve şevkle ve suçlamalarla dolu bir yürekle. O zaman dizginlemişti kendini – düşüncelerini ondan uzaklaştırmak için bir sınavı ya da market alışverişini getirmişti aklına. Ve eğer şimdi kendini koyverse bile bu sadece yitirilen bir uzvun yerini yoklayıp, ağrıyıp ağrımadığını denemek gibi olacaktı. Çabucak yapılan bir deneme, tüm bir uzvu yeniden eski yerinde hissettiren ani ve keskin bir acı. O kadarı yetecekti.

Hazel şimdi çakırkeyif olmuştu ve içinden Dudley'ye, "Belki de o iki kadını gerçekten de mutlu ediyorsun," demek geçti. Fakat bunu söyleyerek neyi kastediyor olabilirdi? Belki de Dudley, Judy ve Antoinette'e üzerine odaklanabilecekleri bir şey veriyordu. Eskiden "olmazsa olmaz" diye düşündüğünüz ama günün birinde artık bir erkekte aramayacağınız bir özellikle, onun zihnine takılan bir sorunu çözmekle, içinde uyuyan bir hissi dürtüp harekete geçirmekle ilgili bir şey. Aldırmamaya kararlı olduğunuzda bile yine de dikkatinizi vermeye sevk edecek bir şey. Bunun bir kadını mutlu ettiği söylenebilir miydi?

Bu arada erkekleri ne mutlu eder?

Epey farklı bir şey herhalde.

BENZEŞMEZLİKLER

"Shawtown'dan gelen bir kızı tezgâhtar olarak işe aldım," dedi Murray'nin babası. "Delaney'lerden ama şimdilik kötü bir huyunu görmüş değilim. Erkek giyim kısmına koydum onu."

1955 yılının baharıydı. Murray üniversiteyi yeni bitirmişti. Eve dönmüş ve kendisini nasıl bir yazgının beklediğini hemen anlamıştı. Günden güne kötüye giden bir hastalığın pençesine düşen ve o kış girmeden ölecek olan babasının avurtları çökmüştü, kasvetli suratından okunan bu yazgıyı kim olsa görürdü. Altı ay içinde Murray işlerin başına geçecek, mağazanın arka tarafında bir kafes gibi asılı duran ve bir gözetleme kulesini andıran, mantarlı yer muşambası ile döşenmiş küçük ofiste oturmaya başlayacaktı.

Zeigler, o zamanlar hâlâ Zeigler Alışveriş Merkezi olarak anılıyordu. Kasabayla neredeyse aynı yıllarda kurulmuştu. Mevcut üç katlı, kırmızı tuğladan yapılmış bina ve Murray'nin gözüne hep merak uyandıracak kadar gösterişli ve Doğu'ya özgü görünen gri tuğladan, köşeli harflerle oluşturulmuş Zeigler yazısı 1880 yılında ahşap bir binanın yerine dikilmişti. Mağazada artık yiyecek ve nalburiye satılmıyordu ama Erkek, Bayan, Çocuk Giyimi, Mensucat, Ayakkabı ve Çizme, Tuhafiye, Ev Eşyası ve Mobilya bölümleri vardı.

Murray, yeni tezgâhtarı görmek için yürüyerek mağazaya gitti. Kızı selofanlı ambalajları içinde sıra sıra dizilmiş gömleklerin arkasında hapsolmuş vaziyette buldu. Barbara. Babasının alçak ve pişmanlık dolu bir sesle söylediği gibi uzun boylu ve epey serpilmiş bir kızdı. Gür ve siyah saçları kıvırcık ya da düz değildi ve geniş beyaz alnının üzerinde bir taç gibi yükseliyordu. Kaşları da kalın ve siyahtı ve parlıyorlardı. Murray daha sonra Barbara'nın kaşlarına vazelin sürdüğünü ve burnunun üzerinde bitişen yerlerini cımbızla aldığını öğrenecekti.

Barbara'nın annesi bir taşra çiftliğini çekip çeviriyordu. Kadın öldükten sonra aile, Walley sınırında kurulmuş hareketli, yarı kırsal bir yerleşim yeri olan Shawtown'a göçtü. Barbara'nın babası bir dizi sıra dışı işte çalışmış, iki erkek kardeşi ise araba hırsızlığı ve haneye tecavüz gibi suçlardan başlarını derde sokmuşlardı. Hatta biri daha sonra ortadan kaybolmuştu. Diğeri ise zorluklara rağmen hayata tutunmayı başaran bir kızla evlenip sakin bir yaşam sürmeye başlamıştı. O sıralarda mağazaya gelen ve Barbara'yı ziyaret etme bahanesiyle etrafta dolanan da bu erkek kardeşti.

"Ona dikkat edin," demişti Barbara diğer tezgâhtarlara. "Ahmağın tekidir ama eli de uzundur."

Bunu işiten Murray, Barbara'nın ailevi hislerden yoksun olmasından etkilenmişti. Murray tek çocuktu, şımartılmamış ama her zaman sevilip korunmuştu ve hep yükümlülük, terbiye kuralları ve sevgi bağlarıyla kuşatıldığını hissetmişti. Üniversiteden eve döner dönmez mağazada dolaşıp tüm çalışanları –çoğunu çocukluk günlerinden beri tanıyordu– selamlamak zorunda kalmıştı. Walley sokaklarında karşılaştığı insanlarla cana yakın ve nazik bir veliaht prens gibi gülümseyerek sohbet etmek durumundaydı.

Barbara'nın erkek kardeşi bir cebinde bir çift çorap, diğerinde ise bir paket perde kancası ile yakalanmıştı.

Murray, "Perde kancalarını nerede kullanacaktı acaba?" diye sordu Barbara'ya. Kardeşinin hırsızlıkla suçlanmayacağını belli etmek için bu konuda espri yapmaya can atıyordu.

"Nerden bilebilirim?" dedi Barbara.

"Belki de psikolojik rehberliğe ihtiyacı var," dedi Murray. Bir dönem Birleşik Kilise'de papaz olmayı umduğundan okulda bir-iki sosyoloji dersi almıştı.

Barbara, "Belki de idam edilmeye ihtiyacı var," dedi.

Murray zaten gönlünü kaptırmaya niyetli olduğu Barbara'ya işte o anda âşık oldu. "Ne asil bir kız," diye geçirdi aklından. İrlanda bataklığında yetişen siyah beyaz bir zambak. Lorna Doone'un daha sivri dilli ve daha gözü kara hali. "Annem onu sevmeyecek," diye düşündü. (Bu konuda tamamen haklıydı.) Tanrı'ya olan inancını yitirdiğinden beri ilk defa bu kadar mutluydu. (Bunu bu şekilde ifade etmek yetersizdi. Murray daha ziyade sanki kapalı tutulan bir odaya girmiş ya da bir çekmeceyi açmış ve inancının bir ağaç dalı gibi kuruyup gittiğini, o odanın ya da çekmecenin bir köşesinde bir toz yığınına dönüştüğünü görmüştü.)

Barbara'yı elde etmeyi aklına koyduğunu söylüyordu hep ama ona açıkça taptığını belli etmekten öte bir taktik kullanmıyordu. İyi huylu ve hep ezilenleri arkadaş edinme eğilimiyle birlikte tüm okul hayatı boyunca tapınmaya hazır halleri dikkat çekmişti. Ama başkaları tarafından kolay kolay bastırılıp ezilmeyecek kadar da güçlüydü ve kendine göre avantajları vardı.

Barbara, Şehir Merkezi Tüccarları'nın düzenlediği Koloni Günü Törenlerinin Kraliçesi seçmelerine yarışmacı olarak katılıp geçit töreninde yer almayı reddetmişti.

"Sana tamamen katılıyorum," dedi Murray. "Güzellik yarışmaları kadını aşağılar."

"Kullandıkları kâğıttan çiçekler esas mesele," diye karşılık verdi Barbara da. "Hapşırtıyorlar beni."

Murray'le Barbara, Walley'nin yirmi-yirmi beş mil kuzeybatısındaki Zeigler Tatil köyünde yaşıyorlar. Buradaki arazi engebeli ve tepelik. Çiftçiler yüzyılın başlarında burayı terk etmiş ve arazi çalılığa dönüşmüştü. Murray'nin babası arazinin iki yüz dönümünü satın alıp içine ilkel bir kulübe inşa ederek burayı avlanma kampı ilan etmişti. Murray iflas edip Walley'deki mağazayı, büyük evi ve mağazanın arkasındaki alana inşa edilmiş küçük evi kaybedince, Barbara ve iki küçük çocuğunu alıp buraya yerleşmişti. Para kazanmak için okul otobüslerinde şoförlük yapmaya ve geri kalan zamanını da sekiz tane yeni kulübe inşa etmek ve mevcut kulübeyi de ailesi için yaşam alanına dönüştürmek üzere yenilemekle geçirmeye başladı. Marangozluk, duvarcılık, kablo döşeme, sıhhi tesisatçılık öğrendi. Ağaçları kesti, dereye bentler inşa etti, dere yatağını temizledi ve yüzme havuzu ve kumsal yapmak için kamyonlarla kum getirtti. Kendi ifadesiyle, "malum nedenlerden dolayı" maliyet hesaplarını Barbara tutmuştu.

Murray sıradan bir yaşam hikâyesi olduğunu söylüyordu. Çok bilinen, klasik bir hikâye olarak nitelendirilebilir miydi acaba? "Büyük büyük babam işi kurdu. Büyükbabam ihtişamlı bir mağaza haline getirdi. Babam korudu. Ve ben de batırdım."

Bunu çevresindeki insanlara anlatmaktan gocunmuyor. Yolda giderken onları çevirip hemen içini döktüğünden filan değil. Konuklar onu her zaman çalışırken görmeye alıştı artık. İskeleyi tamir ederken, kayığı boyarken, alışveriş torbalarını eve taşırken, hendekler kazarken o kadar becerikli, enerjik, neşe içinde kendini işe vermiş bir hali var ki insanlar onu tatil beldesi işletmeci-

liğine soyunmuş bir çiftçi olarak görüyorlar. Ancak taşralı bir çiftçide görmeyi umacakları türden bir sabıra, anlayışlı ve dost canlısı hallere, atletik olmasa da güçlenmiş, dayanıklı ve iş görür bir bedene, güneş yanığı surata, olgun bir çocuksuluğa sahip. Ama aynı konuklar her yıl geliyorlar ve bazen Murray ve Barbara'yla arkadaş olup yazlıktaki son gecelerinde aile sofrasında akşam yemeğine davet ediliyorlar. (Düzenli gelen konuklar ve yazlığın müdavimleri arasında heybetli Barbara'yla arkadaş olmak bir başarı olarak addediliyor. Bazıları asla o mertebeye erişemiyor.) O vakit Murray'nin hikâyesini dinleme şansını buluyorlar.

"Büyükbabam Walley'deki binamızın çatısına çıkardı," diye anlatıyor Murray. "Çatıya çıkıp aşağıya para atardı. Her cumartesi öğleden sonra. Çeyreklikler, on sentlik, beş sentlik bozukluklar. Bu, kalabalıkları mağazaya çekiyordu. Walley'yi kuran adamlar göz kamaştırıcı insanlardı. O kadar iyi eğitimli değillerdi. Soylu, kibarlık taslayan insanlar da değillerdi. Chicago gibi bir şehir kurduklarını düşünüyorlardı."

Sonra farklı bir gelişme yaşandığından bahsediyor Murray. Kasabaya hanımlar, papazlar geliyor ve okullar açılıyor. Meyhaneler gözden düşüyor ve bahçe partileri revaç buluyor. Murray'nin babası Aziz Andrew Kilisesi'nin kıdemli üyelerindendi ve Muhafazakâr Parti'den seçimlere girmişti.

"Ne tuhaf ki, 'Adaylığını koydu,' yerine, 'Seçimlere girdi,' diyorduk. Mağaza o dönemde artık tanınmış, yerleşik bir kuruma dönüşmüştü. Onlarca yıl hiçbir şey değişmedi. Bombeli cam kapakları olan eski teşhir kutuları ve o metal silindirler içinde çınlayan bozukluklar. Ellili yıllara girerken tüm kasaba böyleydi. Karaağaçlar henüz ölmemişti. Yeni yeni büyümeye başlamışlardı. Yaz aylarında, meydanın dört bir yanında eski tip bez tenteler vardı."

Murray mağazayı modernize etmeye karar verdiğinde canını dişine takıp elinden geleni yaptı. 1965 yılıydı. Murray tüm binayı beyaz sıvayla kaplatmıştı. Pencereler duvarla örüldü.

Sadece binanın sokak boyunca uzanan tarafında, adeta kraliyet mücevherleri sergilemek maksadıyla yapılmış ufak, şık, göz hizasındaki pencerelere dokunulmadı. Zeigler yazısı pembe neondan hareketli harflerle beyaz dış kaplamanın üzerine yazılmıştı. Murray, bel hizasındaki tezgâhları kaldırtıp atmış, cilalı zemini halıyla döşetip gizli aydınlatma ve dört bir yana aynalar koydurtmuştu. Merdiven boşluğunun üzerinde büyük bir tavan penceresi yapıldı. Fakat pencere su sızdırıyordu ve tamir edilmesi gerekiyordu. Nihayet ikinci kışı görmeden kaldırıldı. Kapalı mekân ağaçları, minik havuzlar, kadınlar tuvaletinde bir nevi fıskiyeli süs havuzu.

Tam bir çılgınlık.

Bu arada kasabanın güneyinde bir alışveriş merkezi açılmıştı. Acaba Murray mağazayı oraya mı taşımalıydı? Yerinden kıpırdayamayacak kadar borca batmıştı. Ayrıca şehir merkezinde faal olan bir girişimciydi o. Salt Zeigler Mağazası'nın imajını değiştirmekle kalmamış, kendisi de değişip belediye işleriyle meşgul, ağzı ve başı kalabalık birine dönüşmüştü. İnşaat komitesi dahil, birçok komitede görevliydi. Logan'dan gelen, simsarlık ve gayrimenkul komisyonculuğu yapan bir adamın eski binaları restore etmek amacıyla hükümetten para aldığını da bu şekilde keşfetmişti. Ama aslında adam eski binaları yıkıp, yeni, çirkin, kötü inşa edilmiş, kârlı apartman blokları dikmek için sadece temellerin bir kısmını koruyordu.

Murray bunu ne zaman hatırlasa, "Tam bir ahlaksızlık ve yozlaşma," der. "Herkes öğrensin! Gazetelere anlattım. Sokak köşelerinde durup gelene geçene bağıra çağıra söyledim. Ne düşünüyordum, aklımdan ne geçiyordu

acaba? İnsanların bundan haberdar olmadığını mı düşünüyordum? Canıma susamış olmalıydım. Kesinlikle ecelime susamıştım. Fazla sivri dilli ve doğruları hararetle savunan biri olmalıydım herhalde ki komiteden atıldım. İtibarımı, inanılırlığımı yitirdim. Bana söyledikleri buydu. Ayrıca mağazayı da kaybettim. Banka el koydu. Büyükbabamın inşa ettiği büyük ev ve aynı arsa üzerinde, Barbara ve çocuklarımla birlikte yaşadığım küçük ev de gitti. Banka onlara el koyamadı ama ödeşmek için ben sattım. Öyle olmasını uygun gördüm. İflas bayrağını çekmeden annemin yaşamını yitirmiş olması ise bir şanstı."

Bazen Murray konuşurken Barbara izin isteyip masadan kalkıyor. Kahveleri tazelemek için gidip kısa bir süre sonra dönebiliyor. Ya da köpekleri Sadie'yi alıp göletin civarında, huş ve kavak ağaçlarının soluk gövdeleri arasında ve sarkık katranağaçları altında yürüyüşe çıkıyor. Murray, çaktırmadan Barbara'nın dönüş yolunu gözlese de karısının neden sofradan kalktığını açıklama zahmetine girmiyor. Onlarla arkadaş olan herhangi biri, Barbara'nın ilişkilerini ara sıra ortalarda görünmeyerek dengelediğini anlamak zorundadır; tıpkı Barbara'nın hiçbir şey yapmak istemediğini anlamak zorunda olmaları gibi. Elbette Barbara bir sürü şey yapıyor. Yemekleri hazırlıyor, tatil köyünü çekip çeviriyor. Fakat insanlar Barbara'nın ne kadar çok okuduğunu ve üniversiteye asla gitmediğini öğrendiklerinde zaman zaman bir üniversiteye gidip diploma sahibi olması gerektiğini ileri sürüyorlar.

"Ne için?" diye soruyor Barbara.

Ve anlaşılıyor ki Barbara bir öğretmen ya da öğretim üyesi ya da kütüphaneci olmak, kitap eleştirisi yapmak ya da makaleler yazmak istemiyor. Barbara'nın yapmak istemediği şeylerin listesi kolunuz kadar uzun. Görünen o ki, Barbara halihazırda yaptığı şeyleri yapmaya devam etmek istiyor– kitap okumak ve yürüyüşlere çıkmak,

keyfini çıkara çıkara yemek ve içmek, ara sıra eş dostla bir araya gelmek. Ve onun bu durumuna – zaman zaman ortalarda görünmek istememesine ve şiddetli tembelliği ve ağırkanlılığına (otuz kişilik mükemmel bir akşam yemeği hazırlarken bile ağırkanlı davranabiliyor) itibar edip onu olduğu gibi kabul etmeyenler Barbara'nın ara sıra bir araya geldiği insanlar arasında yer alamıyorlar.

Murray mağazayı yenilemekle, borç para bulmakla ve belediye işleriyle haşır neşirken Barbara da kitap okuyordu. Eskiden beri okumaya meraklıydı ama şimdi giderek daha çok vakit ayırıyordu buna. Çocuklar okula başlamıştı. Bazı günler Barbara evden dışarı çıkmıyordu. Koltuğunun yanı başında her zaman bir fincan kahve ve kütüphaneden alınıp eve getirilmiş bir yığın kalın ve tozlu kitap olurdu. Marcel Proust'un *Kayıp Zamanın İzinde*, Thomas Mann'ın *Yusuf ve Kardeşleri*, Murray'nin isimlerini hiç duymadığı, nispeten az tanınmış Rus yazarların kitapları. Murray'nin annesi, Barbara'nın tam bir okuma delisi olduğundan söz edip, "O kitapları kütüphaneden alıp eve getirme konusunda hiçbir kaygı yaşamıyor mu? Kim bilir kimlerin elinden geçiyor o kitaplar?" diyor.

Kalın ciltli, ağır kitapları okuyan Barbara'nın kendisi de giderek ağırlaştı. Obez filan olmadı ama yaklaşık on iki kilo aldı ve bu kilolar uzun ve asla narin olmayan vücuduna eşit olarak dağıldı. Bu arada yüzü de değişti. Tombullaşan ve yüzünün keskin hatlarını belirsizleştiren, onu bir bakıma daha hoş ve genç gösteren yanaklarının arasında ağzı daha küçük görünüyor. Zaman zaman bencil ve inatçı bir küçük kızın ifadesi okunuyor yüzünde. Bugünlerde Çek, Japon ve Rumen yazarların incecik kitaplarını okuyor ama kendisi hâlâ şişman. Yüzünün etrafında incecik bir türban gibi duran kırlaşmış telleri saymazsak saçları da hâlâ uzun ve siyah.

Murray ve Barbara arabayla tepelerin arasından ilerleyip döne kıvrıla uzayıp giden dağlık yollardan geçerek tarıma elverişli arazilerden, ekilmiş topraklardan oluşan düzlüklere varırlar. Özel bir nedenden ötürü Walley'ye gidiyorlar. İki hafta önce Barbara kalçalarından birinde bir yumru olduğunu fark etti. Gölette yüzdükten sonra –yazın son demleriydi ve son kez yüzmeye gitmişti– kurulanırken hissetmişti bilye büyüklüğündeki bu kitleyi. Barbara pişmanlığa ya da telaşa kapılmadan, "Eğer bu kadar şişman olmasaydım, muhtemelen bunu daha önce fark edecektim," dedi. O ve Murray, sanki çürük bir dişten, halledilmesi gereken bir sıkıntıdan bahseder gibi bahsediyorlardı yumrudan. Barbara, Walley'deki hastanede aldırmıştı onu. Ardından biyopsi yapılacaktı.

Barbara, "Kalça kanserine yakalanmak mümkün mü?" diye sordu doktora. "Ne kadar da rezil, küçültücü bir şey!"

Doktor, yumrunun hareketli bir kitleden ibaret olabileceğini ve kökeninin, vücudun diğer herhangi bir yerindeki habis hücrelere dayanabileceğini söyledi. Mührü ileride açılacak kapalı bir mektup, gizli bir mesaj. Merkezi asla bulunamayan bu kötü hücreler gizemini her zaman koruyabilir. Tabii kötü hücreler oldukları ispatlanabilirse eğer. "Bunların kötü hücreler olduklarını anlayana kadar gelecek belirsiz," dedi doktor.

Dün doktorun resepsiyon görevlisi telefon etti ve biyopsi sonuçlarının geldiğini söyledi. O öğleden sonra Walley'deki muayenehanesinde doktoru görmesi için Barbara'ya randevu verdi.

"Hepsi bu mu?" dedi Murray.

"Hepsi derken?"

"Başka bir şey söylemedi mi?"

"Kız sadece bir resepsiyon görevlisi. Başka bir şey söylemekle yükümlü değil ki!"

Murray'le Barbara yolun sağında ve solunda bir duvar gibi yükselen mısır tarlaları arasında arabayla gidiyorlar. Mısır saplarının boyları iki buçuk-üç metreye varıyor. Çiftçiler bugün yarın onları kesmeye başlayacak. İkindi güneşi, mısır saplarının arasından ışıyıp sızarak onları bakırımsı altın rengine döndürecek kadar alçalmış bile. Millerce biteviye uzayan bu parlaklığın arasından geçerek yol almaya devam ediyorlar.

Önceki gece geç saatlere kadar uyumadılar; *The Trail of the Lonesome Pine* [Lonesome Pine Yolu] diye çok eski bir filmi seyrettiler. Murray bu filmi çocukken Walley'deki Roxy Sineması'nda izlemişti. Buddy'nin öldürüldüğü ve Henry Fonda'nın çam ağacından bir tabut yonttuğu sahneler kalmış aklında sadece.

Aklından bunları geçiren Murray şarkı söylemeye başladı. "Ah, kestiler o eski çam ağacını ve kaldırıp götürdüler değirmene." Sonra, şarkıyı yarıda kesip, "Bunun filme ait bir şarkı olduğunu düşünürdüm hep," dedi.

Murray'nin kaldığı yerden Barbara devam etti şarkıyı söylemeye. "Çam ağacından tabut yapmak için benim güzel sevgilime." Sonra, Murray'ye dönüp, "Bu kadar da hassas olma," dedi.

"Hassaslıktan değil, şarkının devamını unuttum."

"Gelip de muayenehanenin bekleme salonunda oturma. Berbat bir şey o. Sahile gidip beni orada bekle. Günbatımı Merdivenleri'nden inip gelirim."

Beatrice Sawicky'nin at çiftliğinin yanından geçtiler. Beatrice bir dönem binicilik okulu işletiyordu burada. Fakat uzun ömürlü olmadı okul. O vakitler ata biniyor, atçılıkla meşgul oluyordu ve muhtemelen bu sayede geçimini sağlıyordu, zira atçılıkla uğraşmaya devam etmiş ve dört-beş yıl öncesine kadar o çiftlikte yaşamıştı. Nihayet çiftliği elden çıkardı ve büyük ihtimalle başka bir yere taşındı. Barbara ve Murray, Beatrice'in nere-

ye gitmiş olabileceğini bilmiyorlardı; onu birkaç kez kasabada görmüşler ama hiç konuşmamışlardı. Çiftliğin yanından geçtiklerinde ve tarlada gezinen atları gördüklerinde ya biri ya da diğeri, "Victor'a ne oldu acaba?" diye soruyordu. O yoldan her geçtiklerinde değil ama aşağı yukarı yılda bir, ikisinden biri bu soruyu soruyor ve diğeri de, "Tanrı bilir," gibisinden bir cevap veriyordu. Ama Beatrice ve atlar gittikten sonra bu soruyu sormaktan vazgeçtiler.

Victor Sawicky mağazaya ilk kez geldiğinde –Murray'nin Barbara'ya söylediğine göre– tezgâhtarlar çil yavrusu gibi dağılmıştı. Doğrusu Murray'ye mağazayla birlikte miras kalan bu saçları kırlaşmış, asla evlenmemiş ve bekâr olmalarına rağmen şişmanlayıp, tıknaz, iri göğüslü kadınlara dönüşmüş tezgâhtarların çoğu gerçekten de çil yavrularını ya da güvercinleri andırıyorlardı. Victor'u gören bu kadınlar arasında bir telaş yaşanmış olmasını hayal etmek hiç de zor değildi. Kadınlardan biri mağazada yabancı biri olduğunu ve tezgâhtarlardan hiçbirinin adamın ne istediğini anlamadığını söylemek üzere Murray'nin ofisine çıkan rampayı hızlı adımlarla tırmanmıştı.

Victor iş tulumu satın almak istiyordu. Söylediğini anlamak o kadar da zor değildi. Ne de olsa birkaç yıl boyunca İngiltere'de yaşamıştı. Zeigler'deki tezgâhtarları şaşkınlığa sürükleyen Victor'un Polonya aksanı değil dış görünümüydü. Murray, Victor'u derhal Barbara türünden insanlar sınıfına koymuştu, fakat Barbara'ya kıyasla onu çok daha mükemmel ve tedirgin edici buluyordu. Barbara'ya bakıp, "Bu nadir bulunur bir kız," diye düşünebilmişti. Ama o yine de bir kızdı ve Murray onunla yatmak istiyordu. O sırada yedi yıllık evliydiler. Victor ise şık ve gösterişli, altın renkli bir at gibi gözüpek ama gergin, hayvani cazibeye sahip biriydi ve yarattığı telaş

yüzünden mahcup olmuş haldeydi. Eğer izin verse, yatıştırıcı ama hürmetkârca bir şeyler söylemeye çalışıp parlayan boynunu okşayabilirdiniz.

"İş tulumu," dedi Murray.

Victor uzun boylu, ince kemikli ve gösterişliydi. Murray'yle birlikte gitmeyi alışkanlık haline getirdikleri British Exchange Oteli'ndeki kafenin kadın garsonlarından biri bir gün Victor'a, "Arkadaşlarla aramızda bahse girdik. Sizin için sakıncası yoksa boyunuzun ne kadar olduğunu sorabilir miyim?" dedi.

"Bir doksan beş," dedi Victor.

"O kadar mı? İki metre on santime kadar bahse girenler vardı aramızda."

Victor'un cildi soluk zeytuni renkteydi. Kumrala çalan sarı saçları ve açık, parlak mavi gözleri vardı. Gözleri hafif pörtlekti ve gözkapakları hep yarı aralıktı. Nikotin yüzünden parmakları gibi iri dişleri de sararmıştı. Durmadan sigara içerdi. Zeigler Mağazası'ndaki iş tulumlarına kafası karışmış bir ifadeyle bakarken de sigara içiyordu. Hepsinin de bacak boyu kısaydı.

Dediğine göre bir İngiliz olan karısıyla birlikte kasabanın hemen çıkışında bir çiftlik satın almışlardı. Murray, etraflarında şaşkınlık ve merak içinde gezinen tezgâhtarlar olmadan Victor'la konuşmak istediği için onu alıp dışarı çıktı ve yol boyunca yürüyüp, o gün ilk kez British Exchange Oteli'ne gittiler. Murray, Victor'un bahsettiği çiftliği biliyordu ama üzerine fazla kafa yormamıştı. Victor, çiftlikte tarımcılık yapmaya niyetleri olmadığını söylemişti. At yetiştirecekler ve bir binicilik okulu işleteceklerdi. Victor, bunun başarılı bir girişim olup olmayacağı konusunda Murray'ye fikrini sormuştu. Civarda yeterince zengin küçük kız var mıydı? "Bence eğer bir binicilik okulunuz varsa zengin ailelerin küçük kızlarını müşteri edinmelisiniz. At binmeyi en çok seven onlar."

"Şehirdeki gazeteye reklam verebilirsin ve kızlar da yazları gelebilirler," demişti Murray.

"Elbette. Kampa. At kampına. Burada ve Birleşik Devletler'de küçük çocuklar her sene yaz kampına giderler, öyle değil mi?"

Victor bu fikre bayılmış görünüyordu. Ona göre her şey manasız her şey kabul edilebilir ve makuldü. Kış ayları mesela. Ekim ayından mayısa kadar kırağı ve buzlanma olduğu doğru muydu? Kar gerçekten de pencere pervazlarına kadar erişiyor muydu? Kuyudan çekilen sular kaynatılmadan içilebilir mi, yoksa tifoya yakalanma tehlikesi var mı? Kesilen ağaçlardan hangi türün odunu ocağa atılınca en çok ısıyı verir?

Daha sonraları Murray, kafeye gittikleri o ilk gün Victor'un hangi soruları sorduğunu ya da nesnel, somut sorularla daha genel ve kişisel sorular arasında bir ayrım ya da sınır olup olmadığını hatırlayamadı. Herhalde yoktu. Sorular karışık ve birbiri ardına geliyordu. Victor merak ettiği her şeyi soruyordu. O binalar ne zaman inşa edilmişti? İnsanlar başlıca hangi dine mensuplardı ve inançlarına sıkı sıkıya bağlı mıydılar? Şu saygın görünümlü adam, orada duran o üzgün ifadeli kadın kimdi? İnsanlar hangi işlerde çalışıyordu? Kasabada ortalığı karıştırıp, insanları kışkırtanlar, hür düşünceli insanlar, büyük servet sahipleri, komünistler var mıydı? Ne gibi suçlar işleniyordu, en son ne zaman cinayet işlenmişti, zina yapanlar var mıydı? Murray golf oynuyor muydu, gezi teknesi var mıydı, yanında çalışanlar ona "efendim" diye hitap ediyor muydu. (Murray kendiyle ilgili sorulara sırasıyla; pek değil, hayır ve hayır cevaplarını vermişti.) Sorular ve cevaplar ne olursa olsun, Victor'un mavi gözleri keyifle ışıldıyordu. Uzun bacaklarını kafede oturdukları masanın dışına doğru uzatmış ve ellerini başının arkasında kavuşturmuştu. Her söyleneni kabul ederek

sohbetin keyfini çıkarıyordu. Çok geçmeden Murray büyükbabasının mağazanın çatısına çıkıp sokağa nasıl bozuk para attığından, babasının koyu renk takım elbiselerinden ve sırtı ipek yeleklerinden ve vaktiyle papaz olma düşüncesinden söz etmeye başlamıştı.

"Ama papaz olmadın, öyle mi?"

"İnancımı yitirdim." Murray bunu ne zaman söylese sırıtmak zorunda olduğunu hissediyordu. "Anlayacağın–"

"Anlıyorum, anlıyorum."

Victor, Murray'yi görmek için mağazaya geldiğinde, tezgâhtarlardan herhangi birine sormadan doğruca rampayı tırmanıp kafesi andıran bu küçük ofise dalıyordu. Ofisin etrafında neredeyse Victor'un boyunda ferforje parmaklıklar vardı. Victor çaktırmadan girmeye çalışıyordu ofise ama tabii ki mağazadaki varlığı içeride çoktan hareketlilik ve karışıklığa, gerginliğe ve heyecana yol açmış oluyordu. Murray, onun genelde ne zaman geldiğini bilse de bilmezlikten geliyordu. Ardından Victor sürpriz yapıp Murray'yi şaşırtma niyetine, ışıl ışıl parlayan kafasını duvarın üzerine dayayıp boynunu sivri uçlu, dekoratif demirlerin arasından uzatarak ebleh bir ifadeyle sırıtıyordu.

Murray bunun tarif edilemeyecek derecede gururunu okşadığını hissediyordu.

Elbette Victor'un da bir hayat hikâyesi vardı. Murray'den on yaş büyüktü; savaş patlak verdiğinde on dokuz yaşındaydı. O zamanlar Varşova'da öğrenciydi. Uçuş dersleri alıyordu ama henüz pilot brövesini almamıştı. Yine de Polonya Hava Kuvvetleri'nin uçaklarının bulunduğu uçuş pistine gitmişti. O ve bazı arkadaşları Alman işgalinin sabahında adeta muziplik olsun diye uçaklardan birkaçına atlayıp havalanmışlar ve sonra İsveç'e uçmuşlar. Ardından Victor, İngiltere'ye gitmiş ve Kraliyet Hava Kuvvetleri'ne bağlı Polonya Hava Kuvvetleri'ne katılmış. Birçok hava taarruzunda görev almış ve Fransa üzerinde

uçağı vurulmuş. Victor paraşütle atlayıp kurtulmuş; koruluklarda saklanmış, tarlalardan çiğ patates toplayıp yemiş, Fransız Yeraltı Teşkilatı'nın yardımıyla İspanyol sınırına ulaşmış ve İngiltere'ye geri dönmüş. Bir daha uçmasına izin verilmeyeceğini öğrenince büyük bir hayal kırıklığı yaşamış. Victor o dönemde birçok askerî bilgiye sahipti ve şayet bir daha vurulup ele geçirilir ve sorgulanırsa bu tehlike yaratabilirdi. O kadar hayal kırıklığına uğramış, o kadar yerinde duramaz olmuş ve kendini sıkıntıya sokmuş ki ona başka bir iş verilmiş ve gizli sayılabilecek bir görevle, Balkanlar üzerinden kaçan Polonyalılara ve diğerlerine yardım eden bir şebekede yer almak üzere Türkiye'ye gönderilmiş.

Murray ve arkadaşları model uçaklar monte edip okuldaki bisiklet kulübesinde güya Almanya'yı bombalarmış gibi yapmak için bir pilot kabini kurdukları sırada Victor da bu görevi üstlenmişti.

"Bu hikâyeye gerçekten de inanıyor musun?" dedi Barbara.

Murray de inatla, "Almanlar ele geçirmeden Polonya uçaklarını havalandırıp İsveç'e uçmuşlar ama," diye karşılık verdi. "Ayrıca Fransa üzerinde uçarken vurulup kaçmayı başaran insanlar var gerçekten de."

"Victor gibi dikkat çekici birinin kaçabilmesi mümkün mü sence?" Onun kadar göze batacak birine hiç gizli bir görev verirler mi? Gizli bir göreve gönderilmek için daha çok Alec Guiness'e benzemen lazım."

"Belki de o kadar dikkat çekici ki insanların gözüne masum görünüyor," dedi Murray. "Belki de gizli bir görev için bir yerlere gönderilecek en son insan olduğu gibi bir izlenim bırakıyordu ve tam da bu nedenden ötürü kimse ondan kuşkulanmayacaktı."

Murray belki de ilk kez, Barbara'nın kötümser ve menfi yaklaşımının içgüdüsel ve rahatsız edici olduğunu

düşünüyordu. Bu, Barbara'da garip bir eğilim, bir tik haline gelmişti.

Bu konuşma, Victor ve Beatrice akşam yemeğine geldikten sonra geçmişti aralarında. Murray, Barbara ve Victor'un tanışması için can atıyordu. Onları birbirine takdim etmek, adeta ikisini birbirine övmek istiyordu. Fakat bu fırsat doğduğunda Barbara da, Victor da o havada değildi. İkisi de ilgisiz ve çekingen, gergin ve alaycı tavırlar takınmıştı.

Mayıs ayının sonlarına doğru düzenlenen akşam yemeği daveti acayip derecede soğuk ve yağmurlu bir güne denk geldi. Çocuklar –o zamanlar Felicity beş, Adam ise üç yaşındaydı– sabahtan beri evde oyun oynuyor, Barbara'nın ayağına dolanıyor, yeni temizlediği oturma odasını dağıtıyorlardı; yatma vakti geldiğinde bile yaramazlıklarına son verip durulacak kadar yorulmamışlardı. Uzun ve aydınlık akşamüzerinin de faydası olmamıştı. Çocuklar sürekli su istemiş, karın ağrısından şikâyet etmiş ve bir önceki hafta Felicity'yi neredeyse ısıran bir köpekten söz edip yakınmışlardı. Nihayet Adam, üzerinde sadece pijama üstüyle, "Biski istiyom, biski istiyom!" diye bağırarak oturma odasına yıldırım hızıyla daldı. "Biski" Adam'ın bebekliğinde "bisküvi" demeye çalışırken söylediği ve artık çoğunlukla kullanmadığı bir kelimeydi. Görünen o ki büyük ihtimalle Felicity, Adam'ı bu gösteriye teşvik etmiş ve ne yapacağını söylemişti. Murray de, Adam'ı kaptığı gibi çocuk odasına götürmüş ve çıplak poposuna bir şaplak atmıştı. Ardından da verdiği cezayı pekiştirmek için Felicity'nin kıçına da bir şaplak atmış ve ellerini ovuşturarak oturma odasına dönmüştü. Katı disiplin yanlısı ebeveyn rolünü oynamaktan nefret ediyordu. Çocuk odasının kapısı kapalıydı ama dinmek bilmez, hınç dolu inleme ve ağlama seslerinin dışarıya taşmasına engel teşkil etmiyordu.

Bu yemek davetinde her şey en başından itibaren ters gitmeye başladı. Murray konuklara kapıyı açıp havaya gönderme yaparak ve Beatrice'in bir İngiliz şiiri duymaktan hoşlanacağını düşünerek samimi ve coşkulu bir ifadeyle, "Kestane şamdanını sarkıtır ve akdikenlerin çiçekleri esen rüzgârla uzaklara uçuşur!" dedi. Victor şaşkınlık içinde tebessüm ederek, "Ne? Ne söylüyorsun?" dedi. Beatrice ise sanki birisi, "Yolun karşısında koşan şu şey de ne?" diye sormuş ve o da, "bir kunduz" diye cevap vermiş gibi kayıtsız bir tavırla, "Bir şiir bu," dedi.

Victor'un o neşeli hallerinden eser yoktu. Parlayan gözlerini kocaman açarak sırıtışı, kahkahası yerini zoraki, coşkudan yoksun gülümsemelere terk etmişti. Cildi bile donuk, macun rengindeydi. Murray'nin çocukluk günlerinden hatırladığı bir hikâyedeki prens heykelini andırıyordu. Prens, değerli taşlardan yapılma gözlerini çıkarttırıp yoksullara yardım etmek için satılmasını ister ve aynı amaç için üzerindeki tüm altın varaklı kaplamaları birer birer verir. Kör olduğunda küçük bir kırlangıç ona yardım eder ve biricik dostu olur.

Evin her yerine yemek kokusu sinmişti. Barbara domuz ızgarası pişirmişti. Patatesleri yeni bir tarife uyarak dilim dilim kesmiş ve tereyağında fırınlamıştı. Murray ise patateslerin fazla yağlı olduğunu ve biraz çiğ kaldıklarını düşünüyordu. Barbara mutfaktayken çocuklar tarafından o kadar çok taciz edilmişti ki sebzeleri de fazla haşlamıştı. Amerikan cevizli turta o yemeğin ardından çok ağır kaçan bir tatlıydı ve üzeri fazla pişip koyu kahverengi bir renk almıştı. Beatrice tatlının tadına bile bakmadı. Tabağındaki patatesleri bitirmedi. Adam hücum eder gibi odaya daldığında gülmedi. Muhtemelen çocukların da atlar gibi eğitilip katı bir disiplinle hizaya getirilmeleri gerektiğini düşünüyordu.

Murray, o güne dek kafayı atlarla bozmuş bir kadınla tanışıp da ondan hoşlandığını asla hatırlamıyordu. Dar görüşlü, doğrucu, espri anlayışı kıt ve genelde çirkin kadınlardı bunlar. Beatrice'in pembemsi, neredeyse çiğ eti andıran bir cildi vardı. Cansız ve kırlaşmış saçları biçimsizce kesilmişti. Ruj sürmüyordu. O dönemde kadınlarda dindarlığın ve süslenmeyi hor gören bir aldırışsızlığın ifadesiydi bu. Beli gevşekçe tutturulmuş, mantar rengi elbisesi bu akşam yemeğinden bir beklentisi olmadığını ve bunu sıradan bir davet olarak gördüğünü ilan eder gibiydi.

Buna karşın Barbara belini siyah kemerle sıkıca tutturduğu sarı, turuncu ve bakır tonlarında parlak, pamuklu kumaştan bir etek, açık yakalı siyah bir bluz giymiş ve halka biçiminde iri ve ucuz küpeler takmıştı. Murray'nin Barbara ile ilgili –anlamadığı ama gurur duyduğu şeylerin aksine– anlamadığı ve pek de gurur duymadığı şeylerden biri de karısının bu ucuz denecek kadar kışkırtıcı kıyafet zevkiydi. Düşük yakalar, beli sımsıkı saran ve eyer kolanlarını andıran kemerler, boğa güreşçilerinin giydiklerine benzer dar pantolonlar. Dönemin moda anlayışına –ya da moda anlayışlarından birine– uyup iri vücudunu cömertçe sergileyerek Walley sokaklarında dolaşıyordu Barbara. Bu, Audrey Hepburn'den çok Tina Louise'in tarzıydı ve Murray bu yüzden karmaşık ve tarifsiz bir utanç yaşıyordu. Karısının ciddiyeti ve soğuk, mesafeli halleriyle iğneleyici konuşma tarzıyla uyuşmayan bir şey yaptığını düşünüyordu. Annesinin öngörüde bulunabileceği türden bir tutum içerisindeydi Barbara. Murray'nin annesi, "İyi bir kız olduğuna şüphem yok ama iyi bir eğitim aldığından emin değilim," demiş ve Murray bile annesinin, Barbara'nın okumuş olabileceği kitaplardan ya da okulda aldığı notlardan söz etmediğini anlamıştı. İşin daha da sıkıntı verici yanı, Barbara'nın cinsel tavrıyla, Murray'nin bu cin-

sel tavra aşina olduğu kadarıyla (ki karısının cinsel tabiatını çok tavrına olduğunu varsaymak zorundaydı) asla uyum içinde olmayan davranışlarıydı. Barbara o kadar da ateşli bir kadın değildi. Murray, karısının bazen olduğundan daha ateşliymiş gibi yaptığını düşünüyordu. Bu kıyafetler Barbara'nın bu gibi davranışlarını ve neden bu konuyu karısına asla açamadığını hatırlatıyordu Murray'ye. Karısının tüm o zor ve karmaşık tavırlarını –katı yürekliliğini veya uyuşmazlığını ve inatçılığını– anlamaya hazırdı ama onu bir budala ya da hüzünlü biri gibi gösterebilecek hallerini anlamaya ve kabullenmeye razı değildi.

Yemek masasının ortasında bir leylak demeti vardı. Çiçekler servis tabaklarının rahatça masada dolaştırılmasına mâni oluyorlar ve kopan taçyaprakları masa örtüsünün üzerine düşüyordu. Murray bunlara baktıkça sinir oluyordu ve sonunda dayanamayıp, "Barbara, masada bu çiçeklerin durması şart mı?" diye sordu. (Aklı başında bir kocanın bıkkın sesi.) "Konuşurken birbirimizin suratını göremiyoruz."

O sırada, masada kimse kimseyle konuşmuyordu.

Barbara öne doğru eğilip hiç utanç duymadan göğüs dekoltesini sergiledi. Tek kelime etmeden, yaprak ve çiçeklerini masa örtüsüne ve et tabağına döke saça leylak demetini kaldırdı. Küpelerinden biri de kulağından düşüp elma püresinin içine düştü.

Aslında herkesin buna gülmesi gerekirdi. Ama kimsenin bunu yapacak hali yoktu. Barbara, Murray'ye hiddet dolu bir bakış savurdu. Murray o anda herkesin masadan kalkıp, pek de hoşa gitmeyen o yemekleri orada öyle bırakarak, o sıkıcı ve boş sohbete hemen son verip kendi yoluna gitmesinin çok daha iyi olacağını geçirdi aklından.

Victor bir kaşık yardımıyla küpeyi sosun içinden çıkardı. Peçetesine sildi ve Barbara'ya doğru hafifçe eğile-

rek tabağının yanına koydu. "Bana bir romanın kadın kahramanını hatırlatıyorsunuz ve kim olduğu şimdi geldi aklıma," dedi.

Barbara küpeyi alıp kulağına taktı. Beatrice, bakışları sanki kocasının kafasını delip içinden geçercesine ya da onu görmezden gelircesine Murray'nin annesinin kır evi için seçtiği –fildişi fon üzerine krem rengi dairesel desenli– zevkli ama hesaplı duvar kâğıdına göz gezdirdi.

"Katerine Ivanova Verkhovtsev," dedi Victor. Hani şu nişanlanıp..."

"Biliyorum kim olduğunu," dedi Barbara. "Bence tam bir baş..."

Murray, Barbara'nın birden sözünü yarım bırakmasından, "Tam bir baş belası," demek üzere olduğunu anlamıştı.

Murray, Barbara'ya bulaşıkları yıkaması için yardım ederken, "Mesele Beatrice," dedi. Leylaklar yüzünden yaşanan gerginlik için Barbara'dan özür dilemişti. Herkesin gecesini berbat eden Beatrice'in sinirini bozduğunu söylüyordu. "Victor onun yanındayken başka biri oluyor. İçindeki cevheri ortaya çıkarmıyor." Murray'ye göre Beatrice, kocasının coşkusunu ve ateşini söndürüyordu.

"Ne birine ne de ötekine ısındım. Hayatımda olmasalar da olur," dedi Barbara. Göze batan, dikkat çekici insanlar ve gizli görevlerle ilgili sohbet de işte o sırada geçmişti aralarında. Ama sonunda oturup şarabı bitirdiler ve Adam'la Felicity'nin yaptıklarını akıllarına getirip güldüler.

Victor akşamları uğramaya başladı. Anlaşılan o ki, akşam yemeği davetinde yaşananlar dostluklarının sekteye uğraması için bir neden teşkil etmiyordu. Hatta onu daha da rahatlatmış, içini hafifletmişti sanki. Şimdi evliliğiyle ilgili bir şeyler söyleyebiliyor; bir yakınma ya da

açıklama değil ama daha çok, "Beatrice istiyor ki..." ya da, "Beatrice'e göre...." diye lafa girip konular açıyor ve birçok şeyin anlaşılabileceğinden emin olabiliyordu.

Ve aradan bir süre geçtikten sonra Victor daha çok şey anlattı.

"Beatrice atlar için ahırı hazırlamadığımda sabırsızlanıyor, fakat önce kanalizasyon sorunuyla ilgilenmem lazım ve ayrıca fayanslar da henüz gelmedi. Bu yüzden çiftlikte ortam biraz tatsız. Ama yaz çok güzel geçiyor. Burada mutluyum."

Sonunda da, "Para Beatrice'te. Bunu biliyor muydun? Dolayısıyla işin ceremesini de onun çekmesi lazım. Yanlış mı düşünüyorum sence?"

Tam da Murray'nin tahmin ettiği gibiydi durum.

"Kadınla parası için evlendi ve şimdi bunun karşılığında çalışmak zorunda," dedi Barbara. "Gelip seni ziyaret edecek vakti de buluyor ama."

"Sabah akşam çalışacak hali yok ya adamın," dedi Murray. "Artık gündüzleri kahve içmek için uğramıyor."

Victor hakkındaki sohbetleri bu çerçevede devam ediyordu. Barbara eleştiriyor, Murray ise savunuyordu. Bir oyuna dönüşmüştü bu. Murray, Barbara'nın Victor'u davetsiz bir misafir gibi tatsızca karşılamadığını gördüğünde rahatlayıp seviniyordu; Victor akşamları geldiğinde Barbara hoşnutsuz bir tavır takınmıyordu.

Victor çoğunlukla Murray çim biçme makinesini yerine kaldırdığı ya da çocukların etrafa dağılmış oyuncaklarını topladığı seyyar havuzu boşalttığı veya annesinin bahçesindeki fıskiyeyi taşıdığı sıralarda geliyordu. Annesi her zamanki gibi yazın bir kısmını geçirmek üzere Okanagan Vadisi'ne gitmişti. Victor, kafası karışık ve nazik bir robot gibi eğile kalka bu işlere yardım ediyordu. Ardından iki ahşap katlanır sandalyeyi bahçenin ortasına koyup oturuyorlardı. Sonra Barbara'nın ışıkları açmadan

mutfakta iş yaptığını duyabiliyorlardı. Barbara'nın dediğine göre lambalardan yayılan sıcaklık onu bunaltıyordu. Barbara işini bitirdiğinde duş alıp yalınayak, bacakları çıplak, uzun saçları ıslak, üzerinden limon sabunu kokuları saçarak bahçeye geliyordu. O akşam Murray eve girip cin, tonik, buz ve misket limonuyla üç içki hazırladı. Barbara'nın misket limonlarını buzlukta tutmadığını çoğunlukla unuttuğundan nerede olduklarını ya da Barbara'nın satın alıp almadığını öğrenmek için bahçeye doğru seslenmek zorunda kalıyordu. Victor oturduğu katlanır sandalyeden kalktı ve boylu boyunca çimenlere uzandı. Sigarası akşamın alacakaranlığında parlıyordu. Gökyüzüne bakıp uydulardan birini görmeye çalıştılar. Bu hâlâ nadiren görülen harika ve şaşırtıcı bir şeydi. Su püskürten fıskiyeleri ve bazen de uzaklardan gelen çığlıkları, polis sirenlerini, kahkahaları işitebiliyorlardı. Sokak boyunca uzanan evlerin açık pencerelerinden ve tel örgülü kapılarından dışarı taşan TV programlarının sesleriydi bunlar. Bazen, insanlar televizyonlarını kapayıp dışarı çıktıklarında tel örgülü kapıların hızla çarpma sesleri duyuluyor, yaygaracı ama tereddütlü seslerle insanların tıpkı Barbara, Murray ve Victor gibi oturup içki içtikleri ya da gökyüzünü seyrettikleri diğer arka bahçelerdeki komşulara sesleniliyor. Tıpkı aynı odada yatanların uykuya dalmak üzereyken birbiriyle kaygısızca konuşmaları gibi, evlerin önünde ya da arka tarafındaki açıklık alanlarda kayın ağaçlarının ve akçaağaç dallarının altında insanların birbirlerinden bağımsızca devam eden, görülmeyen ama işitilen yalnız yaşamları hissediliyordu. İçkilere katılan buz küpleri gözle görülmese de çınlama sesleri dinginlik verici ve rahatlatıcıydı.

Bazen üçü, Barbara'nın icat ettiği ya da başka bir şeyden yorumlayarak uydurduğu bir oyun oynuyorlardı. Oyunun adı "elma ile portakal"dı ve Barbara araba yol-

culuklarında çocukları oyalamak için oynuyordu bu oyunu. Oyun tercihlerle ilgiliydi ve çok kolaydan çok zora farklı seviyeleri vardı. Örneğin fıstık ezmesi ya da yulaf lapasıyla başlayabilir, daha zor olan fıstık ezmesi ya da elma püresiyle devam edebilirdiniz. Gerçekten zor tercihler çok sevdiğiniz ya da hiç sevmediğiniz iki şey arasında veya şu ya da bu nedenden ötürü birbiriyle kıyaslanması neredeyse mümkün olmayan, benzeşmeyen şeyler arasında yapılıyordu. Oyunda galip gelmenin hiçbir yolu yoktu. İşin zevkli yanı azap çektiren tercihleri düşünmek ya da tercih yapmak zorunda kalmanın azabını yaşamaktı. Ancak taraflardan biri, "Vazgeçtim. Dayanamıyorum. Çok aptalca. Buna daha fazla kafa yormak istemiyorum!" dediğinde oyun sona eriyordu.

Koçanından ısıra ısıra taze mısır mı yoksa ev yapımı çilekli dondurma mı yemek istersin?

Kavurucu, sıcak bir günde serin bir göle mi dalmak istersin yoksa bir kar fırtınası sırasında bir bataklığı boydan boya yürüdükten sonra taze ekmek pişirilen sıcacık bir mutfağa mı girmek istersin?

Mrs. Kruşçev ile mi yoksa Mrs. Eisenhower ile mi sevişmek istersin?

Bir parça soğuk domuz yağı mı yemeye yoksa Kiwanis'in düzenlediği bir öğle yemeği davetinde yapılan bir konuşmayı mı dinlemeye razı olursun?

Çiftlikte işler kötü gidiyordu. Kuyu suyu içmeye elverişli değildi. Patateslerin toprağın üzerinde kalan kısımları hastalanıp kurumuştu. Çeşit çeşit böcek evi istila etmişti ve kanalizasyon hâlâ tamamlanmamıştı. Fakat görünen o ki insanların kötü niyetiyle kıyaslandığında bunlar devede kulak kalıyordu. Bir akşam, Barbara evdeki işlerini bitirip bahçede oturan Murray ve Victor'a katılmadan önce, Victor Murray'ye dönüp, "Artık çiftlikte

yemek yiyemiyorum. Bütün öğünlerimi otelin kafesinde yemeliyim," dedi.

"O kadar kötü mü gerçekten de?" diye sordu Murray.

"Hayır, hayır. Her zaman kötüydü zaten ama şimdi keşfettiğim şey kötüden de beter."

Zehir. Victor çiftlikte bir şişe siyanür asidi bulduğundan bahsetti. Beatrice'in o şişeyi ne zamandan beri tuttuğunu bilmiyordu ama uzun bir zamandan beri tutmadığını düşünüyordu. Çiftlikte kullanılabilecek bir şey değildi o asit. Victor'un aklına tek bir şey geliyordu.

"Kesinlikle olmaz," dedi Murray. "Beatrice yapmaz öyle bir şey herhalde. Çılgın değil. Birini zehirleyip öldürecek bir insana benzemiyor."

"Ama bilemezsin. Nasıl bir insan olduğu ya da ne yapabileceği hakkında kesin bir fikre sahip olamazsın. Kimseyi zehirlemeyeceğini düşünüyorsun ama o bir İngiliz kadını. İngiltere'de sürüyle cinayet işleniyor ve failler çoğu zaman hanımefendiler, beyefendiler ve karıkocalar. Onun evinde yemek yiyemem ben artık. Orada uyumam bile güvenli mi bilemiyorum. Dün gece yanında gözünü kırpmadan yattım ve Beatrice uyurken bir yılan kadar soğuktu. Kalkıp diğer odaya gittim ve yerde yatıp uyudum."

O sırada Murray'nin aklına bekçilerinin yıllardır boş olan dairesi geldi. Mağaza binasının arka tarafında, üçüncü kattaydı bu daire.

"Pekâlâ, eğer gerçekten de öyle düşünüyorsan," dedi Murray, "eğer gerçekten de çiftlikten taşınmak istiyorsan..." Ve Victor teklifini şaşkınlık, rahatlama ve minnetle kabul ettikten sonra Murray, "Barbara senin için orayı temizletir," dedi.

O sırada kendisinin ya da Victor'un da pekâlâ bir dairedeki kirli odaları silip süpürebileceği ya da ovup fırçalayıp temizleyebilecek beceriye sahip olduğu aklına

gelmemişti Murray'nin. Doğrusu Barbara'nın da aklına gelmemişti bu. Ertesi gün Barbara, zehirlenmekten kuşkulanmasına rağmen daireyi temizledi ve içeriye birkaç havlu, nevresim takımı, tencere, tabak koydu. "Victor'un ölmesi Beatrice'e ne fayda sağlar ki?"

Victor hemen iş buldu. Şehirdeki tuz madeninin yüzey tesisinde gece bekçisi oldu. Geceleri çalışmayı seviyordu. Artık bir arabaya ihtiyacı yoktu ve gece yarısı işe, sabahları da aynı yolu geriye yürüyüp dairesine dönüyordu. Eğer Murray sabah sekiz buçuktan önce mağazada olursa Victor'un arka merdivenleri çıktığını duyabiliyordu. Güpegündüz, o kutu gibi odada, o sıcak, düz tavanın altında nasıl uyuyabiliyordu?

"Gayet güzel uyuyorum," dedi Victor. "Yemek yapıyorum, yiyorum, uyuyorum. İçim rahat. Birden huzur buldum."

Ve bir gün Murray, öğle vakti beklenmedik bir saatte eve geldi.

Daha sonra bu kelimeler zihninde şekillenmişti. Alabildiğine basmakalıp ve karamsar kelimelerdi bunlar. *Bir gün beklenmedik bir saatte eve geldim...* Eve beklenmedik bir vakitte gelen bir kocanın çok keyifli bir sürprizle karşılaştığı kaç vaka var acaba?

Murray beklenmedik bir saatte eve geldi ve... Hayır. Victor'la Barbara'yı yatakta yakalamış filan değil. Victor evde bile değildi. Hatta evde kimse yoktu. Victor avluda da değildi. Avluda Adam vardı ve plastik havuzun içinde etrafa sular sıçratarak oynuyordu. Havuzun az ötesinde ise Barbara, vücuduna plajda kullandıkları güneş kreminden sürmüş ve soluk bir örtü üzerine uzanmıştı. Üzerinde siyah, askısız mayosu vardı. Korseyi andıran bu mayolar ancak gelecek birkaç yıl içerisinde çekici diye nitelendirilecekti. Mayo, bacakların üst kısmını boylu

boyunca kesip birbirine bitiştiriyordu; bel ve karnı, kalçaları sıkıca sarıyordu ve göğüsleri yukarı kaldırıp dışa doğru itiyor, yapay ve katı ambalaj köpüğü kadar sert ve sıkı bir malzemeden yapılmış gibi bir biçim almalarına neden oluyordu. Barbara'nın kolları, bacakları, göğsü ve omuzları güneşin altında beyaz görünüyordu ama eve girdiğinde hafifçe bronzlaşmış bir ten rengi çarpıyordu göze. Yanında sayfaları açık bir kitap duruyordu ama kitabı okuduğu yoktu. Kollarını yanlara uzatmış sırtüstü yatıyordu. Murray tam da tel örgülü kapıdan ona seslenecekken vazgeçti.

Neden? Barbara'nın, elini gözüne siper yapmak için bir kolunu kaldırdığını görmüştü. Ardından Barbara kalçalarını kaldırdı, hafifçe yana dönüp pozisyon değiştirdi. Bu tamamen doğal, rasgele, vücudumuzun kendiliğinden yaptığı neredeyse istençdışı bir hareketti. Murray'ye bunun böyle olmadığını düşündüren neydi? Bedenin hafifçe kabarması ve yeniden eski halini alması sırasında yaşanan bir anlık bir tereddüt ya da kasıtlı yapılmış bir hareket, halindeki farkındalık –bu kadının vücudunu yakından tanıyan bir adam olarak– Murray'ye, Barbara'nın yalnız olmadığını açıkça gösteriyordu.

Murray, lavabonun üzerindeki pencereye doğru yürüdü. Sedir ağacından yüksek bir çitin ardına gizlediği avlu, arka taraftaki dar yoldan ve mağazanın arkasındaki teslimat rampasından bakıldığında görülmüyordu. Fakat üçüncü kattaki dairenin penceresinden bakıldığında avlunun arka tarafını –Barbara'nın yattığı kısmı– görebilmek mümkündü. Barbara daireye perde asmamıştı. Murray de, Victor'u o pencerede otururken görmüştü. Victor pencerenin yanına bir sandalye çekip rahatça dışarı bakmak için oraya oturmuştu. Sanki yüzüne bir gaz maskesi takmış gibi tuhaf bir görüntüsü vardı suratının.

Murray yatak odasına gitti ve kısa bir süre önce, kır-

larda yürüyüşe çıkıp çocuklara kuşları öğretmek düşüncesiyle aldığı dürbünü çıkardı. Evin içinde sessizce hareket ederek ilerledi. Adam dışarıda epey dikkat dağıtacak kadar ses çıkarıyordu zaten.

Murray dürbünüyle Victor'a bakınca, kendininki gibi bir suratla karşılaştı. Kısmen dürbünün arkasına gizlenmiş bir surat. Victor'un elinde de dürbün vardı ve Barbara'yı seyrediyordu.

Görünüşe göre çıplaktı. En azından vücudunun görülen kısmı çıplaktı ve o sıcak odada, sırtı dik bir sandalyede oturuyordu. Murray, o odanın sıcaklığını ve sandalyenin terden ıslanmış sert oturağını ve Victor'un güçlü ama kontrollü ve yoğun heyecanını hissedebiliyordu. Ve Barbara'ya baktığında ise, Victor'un gözleriyle yaptığı tecavüze teslim olmuş vücudunun yüzeyindeki parıltısını, cildine birikmiş tüm o enerjiyi hissedebiliyordu. Pek de hareketsiz yatmıyordu orada Barbara. O küçük dönüşler ve kıpırtılarla birlikte bedeni de durmadan ama hafifçe dalgalanıyordu. Kıpırdanmalar, pozisyon değiştirmeler. Katlanılmaz bir şeydi bu manzarayı seyretmek. Barbara güpegündüz, kendi arka avlusunda, yanında çocuğu olduğu halde, sere serpe yatıyordu. Umut verici miydi bu? Hayır. Barbara zaten son derece cüretkârca bir işbirliği içindeydi. Yakışıksız ve müstehcen, davetkâr ve katlanılmaz bir manzaraydı.

Murray elinde dürbünle, bir kadını dikizleyen bir adamı dürbünle izlerken görebiliyordu kendini. Komik bir filmden bir sahneydi bu adeta.

Nereye gideceğini bilemedi. Avluya çıkıp buna bir son veremezdi. Mağazaya gidip kafasında dolanan düşüncenin gerçekten doğru olduğuna tanık da olmak istemiyordu. Evden ayrılıp annesinin garajında tuttuğu arabasını çıkardı ve sürüp oradan uzaklaştı. Şimdi, *Bir gün beklenmedik bir saatte eve geldim*, cümlesine ekleye-

ceği yeni kelimeler dönüyordu zihninde: *Anladım ki hayatım değişmiş.*

Anladığı filan yoktu aslında. "Hayatım değişti, hayatım değişti," diyordu ama asla anlamıyordu bunu.

Walley'nin arka sokakları civarında dolaştı ve bir demiryolu geçidinin üzerinden sürüp giderek kırsal alanlara doğru ilerledi. Her şey olağan görünümündeydi, bununla birlikte gerçeğin kötü bir kopyası gibi görünüyordu gözüne. Rüzgâr içeri essin diye camları açmıştı ama çok yavaş gidiyordu. Kasaba sınırları dışına çıkmıştı ama kasabadaki hız sınırının altında sürüyordu arabayı. Tuğla fabrikasının önünde bir kamyon korna çalarak yanından geçti. Kamyonun korna sesi ve tuğlalardan yansıyan güneşin kör edici parıltısı birdenbire sert bir şamar gibi suratında patladı ve sanki akşamdan kalma bir mahmurluk yaşıyormuşçasına hafifçe iç geçirip inledi.

Günlük yaşam, hararetli bir ateş çemberi misali felaketlerle kuşatılmış bir şekilde sürüp gidiyordu. Murray, evinin, yaşamının gözler önünde, apaçık ortada olduğunu hissediyordu. O ise ses çıkarmamak için ayakuçlarına basarak yürüyen, haince planlar yapan, uyanık, tetikte bir yabancıydı. Kim bilir daha neler görecek, daha neler su yüzüne çıkacaktı? Akşam yemeğinde kızı annesine dönüp, "Anne, bu yaz neden denize gitmedik hiç?" diye sordu. Bu kızın her şeyden haberdar olmadığına inanmak zordu doğrusu.

"Sen gidiyorsun ya," dedi Barbara. "Heather'in annesiyle gidiyorsun."

"Peki neden sen, ben ve Adam birlikte gitmiyoruz?"

"Adam ve benim burada rahatımız yerinde." Halinden gayet memnun ve kaygısız Barbara tatlı bir dille konuşuyor, söyledikleri kulağa yumuşak geliyordu. "Diğer annelerle çene çalmaktan usandım."

"Heather'in annesini sevmiyor musun?"

"Tabii ki seviyorum."

"Sevmiyorsun."

"Seviyorum. Sadece üşengecim Felicity. İnsanların içine fazla karışmayı sevmiyorum. Çekingenim."

"Sevmiyorsun işte," dedi Felicity gayet hoşnut bir ifadeyle. Ardından masadan kalkıp gitti ve Barbara, sanki Murray'nin zihnini başka bir şeyle meşgul etmek, ilgisini başka tarafa çekmek istercesine diğer annelerin kumsalda kurduğu kamp yerini anlatmaya başladı. Katlanır sandalyelerinden ve plaj şemsiyelerinden, şişme oyuncaklarından ve minderlerinden, havlularından ve değiştirdikleri kıyafetlerinden, vücut losyonlarından, yağlarından, antiseptik kremlerinden, yara bantlarından, güneş şapkalarından, limonatalarından ve meşrubatlarından, ev yapımı buzlu dondurmalarından ve sağlığa faydalı şekerlemelerinden bahsetti. "Küçük canavarları patates kızartması yemek için yalvarıp mızmızlanmaktan alıkoymak için yanlarında getiriyorlar şekerleri," dedi Barbara. "Yüzenler arasında kendi çocukları yoksa dönüp göle bakmıyorlar bile. Çocuklarının astım rahatsızlığından ya da en ucuz tişörtleri nereden alabileceklerinden konuşuyorlar."

Victor akşam ziyaretlerine devam ediyordu. Hâlâ arka bahçede oturup cin içiyorlardı. Artık oyun oynarken ya da amaçsızca sohbet ederken sanki hem Barbara hem de Victor, Murray'nin kararlarına ve söylediklerine hiç itiraz etmeden razı geliyorlar, onu onaylarcasına anlattıklarına, yaptığı şakalara gülüyorlar, kayan bir yıldız gördüğünde onu alkışlıyorlardı. Murray cin ya da buz getirmek için mutfağa giderek ya da çocuklardan birinin içeriden seslendiğini iddia edip neler olduğuna bakma bahanesiyle eve girerek sık sık ikisini baş başa bırakıyordu. Victor'un büyük, çıplak ayağını sandaletinden çıkarıp Barbara'nın davetkârca uzattığı baldırına sürttüğünü, ovup masaj yap-

tığını hayal ediyordu. Ellerini birbirlerinin neresine denk getirebilirlerse uzatıp maharetli hareketlerle okşuyorlardı. Bir an için tehlikeyi göze alıp dillerini birbirine dokunduruyor bile olabilirlerdi. Fakat Murray ne zaman sesler çıkararak bahçeye çıksa her ikisini de kuşkulu ve güvenilmez denecek kadar olağan bir vaziyette oturmuş, sıradan bir sohbet içinde buluyordu.

Victor tuz madenindeki işine gitmek için o akşam her zamankinden daha erken bir saatte yanlarından ayrılmıştı. "Hadi bakalım, doğruca tuz madenine," diyordu işe giderken. Buralarda birçok insanın şaka yollu söylediği şey Victor için kelimenin tam manasıyla doğruydu.

O gece Murray karısıyla sevişti. Daha önce yatakta ona karşı bu kadar sert olmamış, bu denli rahat ve doğalca yaklaşmamıştı. Umutsuzluk ve yozlaşmışlık hissine kapılmıştı. Bu bir yıkım, diye geçirdi aklından. Şimdi kafasında yeni bir cümle şekillenmişti: *Bu, aşkın harap olmasıdır.* Sevişmenin ardından hemen uykuya daldı ve sonra uyanıp Barbara ile bir kez daha sevişti. Barbara daha önce olmadığı kadar uysal, edilgen ve uyumluydu; kahvaltı sofrasından kalkıp Murray'ye tuhaf, daha öncekilerden farklı bir ilgi ve sevgi gösterisi gibi gelen bir coşkuyla veda öpücüğü vermişti. Güneş her gün ışıldıyor, özellikle de sabahları gözlerini acıtacak kadar parlıyordu. Artık daha çok alkol tüketiyorlardı. Akşamları iki yerine üç ya da dört kadeh içiyorlardı ve Murray içkilere daha fazla cin katıyordu.

Murray öğleden sonraları mağazada kalamaz olmuştu ve her gün arabasına binip kırsal bölgelere doğru yol alıyordu. Denizden uzaktaki iç kısımlara; Lagon, Carstairs, Dalby Hill gibi kasabalara gidiyordu. Zaman zaman eskiden babasına, şimdi ise kendisine ait olan av kampına kadar sürüyordu. Kampa varınca arabadan inip yürüyor ya da ihmal edilmiş ve üzerine tahtalar çakılarak kapatıl-

mış ahşap kulübenin basamaklarında oturuyordu. Bazen sanki yaşadığı tüm o sıkıntılardan haz alırcasına berbat bir coşkuya kapılıyordu. Soyguna uğramıştı. Hayatı ellerinin arasından çekilip alınıyordu.

Diğer yaz aylarında olduğu gibi o yaz da bir pazar gününü kasaba yolları boyunca gezip böğürtlen toplayarak geçirdiler. Murray'yle Barbara, Adam'la Felicity böğürtlen topladılar ve eve dönerken çiftlik ürünleri satılan bir tezgâhtan tatlı mısır aldılar. Barbara koçanlı mısırları haşladı ve yazın ilk taze böğürtlenli turtasını yaparak yıllık geleneksel akşam yemeği sofrasını hazırladı. Daha böğürtlen topladıkları sırada hava değişmeye başlamıştı ve mısır alırlarken çiftçinin karısı da tezgâhının kepenklerini kapatmış, satamadığı ürünleri bir kamyonun arkasına yüklemeye başlamıştı. Murray'yle Barbara son müşterileriydi. Gökyüzünde karabulutlar dolaşıyordu ve aylardır hissetmedikleri kadar sert bir rüzgâr ağaçların dallarını sallayıp kuru yaprakları yerlerinden söküyordu. Arabanın ön camına birkaç yağmur damlası çarptı. Walley'ye vardıklarında artık kuvvetli sağanak altında yol alıyorlardı. Ev o kadar soğuktu ki Murray fırını yaktı ve ateşten yayılan ilk ısı dalgasıyla birlikte evin içini küflü bir mahzen kokusu kapladı. Bitki köklerinden, topraktan, ıslak betondan yayılan o unutulmuş mağara kokusu.

Murray yağmurda dışarı çıkıp fıskiyeyi ve plastik havuzu kaldırdı. Katlanır bahçe sandalyelerini çatı saçağının altına soktu.

Yağmur sularını kafasından silkelerken, "Yaz bitti mi?" diye sordu Barbara'ya.

Çocuklar çizgi film seyrettiler ve kaynayan mısırlardan yayılan buhar camları buğuladı. Akşam yemeğini yediler. Murray çocukları yatırırken Barbara da bulaşıkları yıkadı. Murray çocukların odasının kapısını kapatıp

mutfağa döndüğünde Barbara'yı yarı karanlıkta masada oturmuş kahve içerken buldu. Geçen kış aldığı bir kazak vardı üzerinde.

"Victor ne yapıyor acaba?" dedi Murray. Işıkları açtı. "Battaniye bırakmış mıydın dairesine?"

"Hayır," dedi Barbara.

"Bu akşam üşüyecek o. Binada ısıtıcı yok."

"Üşürse gelip buradan battaniye alabilir," dedi Barbara.

"Gelip istemez o," dedi Murray.

"Neden?"

"Gelmez işte."

Murray gidip holdeki gömme dolabı açtı ve iki kalın battaniye çıkardı. Battaniyeleri mutfağa götürdü.

"Bunları ona götürsen iyi olur sanırım, ne dersin," diyerek masaya, Barbara'nın önüne koydu elindekileri.

"Neden sen götürmüyorsun?" dedi Barbara. "Hem evde olup olmadığını nereden biliyorsun ki?"

Murray mutfak lavabosunun üzerindeki pencereye doğru yürüdü. "Işığı yanıyor. Evde."

Barbara dimdik ayağa kalktı. Sanki kendini tutup birden bırakmış gibi ürperdi ve üşüdüğünü hissetti.

"O üzerindeki kazak yetecek mi?" dedi Murray. "Cekete ihtiyacın yok mu? Saçını taramayacak mısın?"

Barbara yatak odasına gitti. Dışarı çıktığında üzerinde beyaz saten bluzu ve siyah pantolonu vardı. Saçını taramıştı ve yeni aldığı, uçuk renkteki ruju sürmüştü. Yaz güneşinin bronzlaştırdığı suratında dudakları ağarmış gibi duruyor, ağzı ona sapkın bir hava veriyordu.

"Ceket almayacak mısın üzerine?" diye sordu Murray.

"Üşüyecek kadar durmayacağım dışarıda."

Murray battaniyeleri Barbara'nın kollarına bıraktı ve çıkması için kapıyı açtı.

"Bugün pazar," dedi Barbara. "Kapılar kilitlidir."

"Doğru," dedi Murray ve mutfaktaki kancanın üzerinde duran yedek anahtarları aldı. Binanın yan kapısını hangi anahtarın açtığını gösterdi Barbara'ya.

Saten bluzunun parlaklığı gözden kaybolana kadar karısının ardından baktı ve sonra derin derin nefes alıp vererek evin dört bir yanında hızlı adımlarla yürüdü. Yatak odasında durdu ve Barbara'nın üzerini değiştirirken çıkardığı kot pantolonu, gömleği ve kazağı eline aldı. Giysileri yüzüne yaklaştırıp kokladı ve bunun bir oyundan farksız olduğunu geçirdi aklından. Barbara'nın külotunu da değiştirip değiştirmediğini merak ediyordu. Kot pantolonu silkeledi ama külot orada değildi. Çamaşır sepetinin içine baktı ama külotu orada da göremedi. Acaba Barbara kurnazca davranıp külotunu çocukların çamaşırlarının arasına saklamış olabilir miydi? Artık kurnazca davranmanın ne faydası vardı?

Barbara'nın kot pantolonu bir süredir yıkanmadan giyilmiş bir kot gibi kokuyordu. Sadece vücut kokusu değil, Barbara evde uğraşırken üzerine sinmiş kokular da geliyordu pantolondan. Murray temizleme tozu ve yemek kokusu aldı. Ayrıca, Barbara turtanın hamurunu hazırlarken üzerinden silkelediği unun kokusu da vardı. Gömleğe ise sabun, ter ve muhtemelen duman kokuları sinmişti. Duman kokusu muydu bu? Sigara dumanı mıydı acaba? Murray emin olamayıp bir kez daha kokladı gömleği. Barbara'nın iyi bir eğitim almadığını söyleyen annesi geldi aklına. Annesinin kıyafetleri, bedeni, yaşamı asla böyle kokmazdı. Barbara'nın iyi huylu, terbiyeli biri olmadığını kastediyordu annesi ama acaba onun *gevşek*, *hafifmeşrep* biri olduğunu da ima etmiş olabilir miydi? Hafifmeşrep bir kadın. Murray ne zaman insanların bu ifadeyi kullandığını duysa aklına düğmeleri açık bir bluz, bedenin cinsel iştahına, kadının elde edilebilirliğine işaret eden açık saçık kıyafetler gelirdi. Şimdi ise sadece

söylendiği gibi bir anlamı olduğunu düşünüyordu. Gevşek, hafifmeşrep bir kadın bağlılık hissinden yoksundu, güvenilir değildi ve aklına eseni yapar, çekip gidebilirdi.

Barbara ailesinden kopmuştu. Onları tamamen terk etmişti. Murray'nin bunu göz önünde bulundurup Barbara'nın kendisini de terk edeceğini şimdiye dek anlamış olması gerekmez miydi? Bu kadar zaman anlamamış mıydı?

Sürprizler yaşanacağını biliyordu.

Mutfağa geri döndü. *(Murray sendeleyerek mutfağa girer.)* Büyük bir su bardağını yarıya kadar cinle doldurdu ve üzerine tonik ya da buz eklemedi. *(Murray koca bir bardağı yarısına kadar cinle doldurur.)* İleride yaşayacağı başka rezillikleri, içine düşeceği utanç verici durumları düşündü. Annesinin yaşamına yeni bir heyecan gelebilirdi. Çocukların bakımını üstlenirdi. Kendisi çocuklarla birlikte annesinin evine taşınırdı. Ya da belki de çocuklar taşınır, kendisi de burada kalıp cin içerdi. Barbara'yla Victor onu görmeye gelirler, belki de onunla arkadaş kalmayı isterlerdi. Victor, Barbara'yla birlikte bir ev ve aile kurar ve akşamları kendisini evlerine davet ederdi ve belki de kalkıp giderdi. Hayır. Victor ve Barbara'nın aklına bile gelmezdi o. Onu tamamen akıllarından çıkarıp buradan giderlerdi herhalde.

Murray çocukluğunda pek az kavgaya karışmıştı. Nazik ve iyi huyluydu. Fakat sonunda bir gün bir kavgaya karışmış ve Walley'deki okulun avlusunda yere serilip muhtemelen yarım dakika boyunca baygın yatmıştı. Sersemlemiş bir halde sırtüstü yerde yatmış ve tepesindeki ağaç dallarının üzerindeki yaprakların kuşlara dönüştüğünü görmüştü. Önce siyah ama gün ışığı dalların arasına sızıp rüzgârla birlikte yapraklar kımıldayınca parlak renklerde kuşlar. Her şeyin bir ışık huzmesinden ve değişken şekillerden ibaret olduğu fakat kendisinin

aynı kaldığı özgür, esintili bir boşluğun içinde baygın yatmıştı. Orada öylece yatıp, *sonunda bu da geldi başıma*, diye geçirmişti aklından.

Kumsaldan sarp kayalıkların tepesindeki parka kadar çıkan yetmiş sekiz basamaklı merdiven Günbatımı Merdivenleri diye biliniyor. Bu basamakların hemen yanında, haziran başından eylül sonuna kadar her gün güneşin batış saatinin ilan edildiği bir levha var. Merdivenleri gösteren bir ok işaretiyle birlikte, "GÜNEŞİN BATIŞINI İKİ DEFA GÖRÜN" yazısı okunuyor levhada. Eğer en alttaki basamaktan en tepeye kadar hızla koşarak çıkarsanız güneşin son kavisinin ikinci bir kez ufukta kaybolduğunu görebileceğinizi anlatıyor bu yazı. Ziyaretçiler bu kavramın ve güneşin batış saatini her gün ilan etmenin eski bir Walley geleneği olduğunu düşünüyorlar. Aslına bakılırsa, Ticaret Odası'nın icat ettiği tamamen yeni bir turistik kurnazlıktan başka bir şey değil.

Tahta iskele de yeni. Parktaki eski moda orkestra sahnesi yeni. Orada daha önce hiçbir zaman orkestra sahnesi olmamıştı. Tüm bu sevimli görüntüler, icat ve düzenekler ziyaretçileri memnun ediyor. Murray'nin bunlara karşı olması pek olası değil; nihayet o da turizmden para kazanıyor. Bugünlerde kasaba sakinleri de bunlardan memnun. Murray'nin kasaba civarında saatlerce arabayla dolaştığı altmışlı yıllardaki o yaz mevsiminde sanki daha önceki dönemlerden kalma her şey yerinden sökülüyor, yok ediliyor, çürümeye terk ediliyor ya da ihmal ediliyordu. Yeni ekipmanlar çiftlik planlarını tahrip ediyor, daha geniş yollar inşa etmek için ağaçlar kesiliyor, köy ardiyeleri, okullar ve evler terk ediliyordu. Nefes alıp veren herkes sanki hasret ve özlemle açık otoparklar, alışveriş merkezleri ve yağlıboya tablolar kadar pürüzsüz çim alanlar inşa edilmesini bekliyordu. Murray, salt tesadüfi ya da

geçici olan şeyler sanki nihai ve kesinmiş gibi farklı olmayı, değerlendirmeyi kabullenip göze almalıydı. Kuşkusuz böyle bir kabullenme, yıkım, tadilat ve yenileme cümbüşünü de beraberinde getirdi. Birkaç ay içinde Murray kolları sıvayıp bu işlerle meşgul olmaya başlayacaktı.

Şimdi herkes sanki Murray'nin eski usul düşüncelerini benimsemiş gibi. İnsanlar eski evleri restore ediyorlar ve eski tarz verandası olan evler inşa ediyorlar. Geniş gölgeli ağaçları, taşra marketlerini, itfaiye tulumbalarını, salıncakları, köşe bucaktaki ıvır zıvırları istemeyen tek bir kişi bile bulmak zor. Fakat bizzat Murray bunlardan ne haz aldığını pek hatırlamıyor; bunları pek sığınılacak şeyler olarak da görmüyor.

Tahta iskelenin bittiği noktanın ötesine, sedir ağaçlarının kümelendiği kumsala doğru yürüyen Murray bir kayanın üzerine oturdu. İlk anda bunun ne denli tuhaf ve güzel bir kaya olduğunu fark etmişti. Sanki boydan boya ikiye bölünmüş ve ardından parçaları birbirine tam oturmadan, gelişigüzel yapıştırılmış gibi bir köşeden diğerine pürüzlü ve ince bir çatlak geçiyordu kayanın ortasından. Murray, bunun bir fay çatlağı olduğunu ve kayanın bulunduğu noktadan yüz mil ötedeki bir Kambriyen öncesi kaya örtüsünden kalma olduğunu anlayacak kadar jeoloji bilgisine sahipti. Kaya, son Buzul Çağı öncesinde oluşmuştu ve altında uzanan kumsaldan çok daha yaşlıydı. Çatlağın yanı sıra, dalgaların dövüp sertleştirdiği üst kısımdaki katmanın kat kat dökülen krema gibi katılaşıp kıvrıldığı da dikkatini çekmişti.

Murray kayayı incelemeyi bırakıp üzerine oturdu ve gözlerini göle dikti. Sanki ince uçlu bir dolmakalemle çizilmiş gibi dümdüz uzanan turkuvaz rengindeki ufuk çizgisi, ardından dalgakırana kadar uzanan ve sonra yeşil ve gümüş renkli dalgalara dönüşerek sahilde kumlara

çarpıp dağılan berrak mavi sular. Fransızlar bu gölü La Mer Douce[1] diye adlandırmıştı. Ama elbette rengi bir saat içinde değişebiliyor, esen rüzgâra ya da dip akıntılarına bağlı olarak tatsız, huzursuz bir hal alabiliyordu.

İnsanlar, rüzgârda dalgalanan otlar ve tahıl başaklarıyla dolu bir tarlaya asla göstermeyecekleri bir ilgiyle oturup gözlerini dikiyorlardı göle. Başaklar da sular gibi dalgalandığına göre neden göle daha çok ilgi duyuluyordu? İnsanların gözlerini gölden ayıramamasına sudaki bu gelgitler, devinim ve aşındırmalar neden oluyordu herhalde. Sürekli dönüp devinen, kıyıyı dövüp aşındırarak biçimlendiren, şeklini değişime uğratan su.

Bu gibi bir döngü içinde hayatını sürdürüp ölen bir insan da benzer şeyler yaşar. Murray, babasının ve başkalarının böyle bir yaşam sürdüğünü görmüştü. Gelgitli dalgaların dövdüğü kayalar gibi ince ince aşınan ve yok olup giden hayatlar.

Murray o yöne doğru bakmıyor ama Barbara'nın ne zaman ortaya çıkacağını biliyor. Arkasını döndüğünde karısını basamaklarda görüyor. Uzun boylu Barbara, buğday rengi yünle elde örülmüş, dökümlü şalı omzunda, hiçbir telaş ya da tereddüt yaşamadan ve parmaklıklara tutunmadan, o her zamanki ihtiyatlı ama kayıtsız havasıyla basamaklardan aşağı inmeye başlar. Murray, Barbara'nın hareketlerinden ve yürüyüşünden bir anlam çıkaramaz.

Barbara arka kapıyı açıp içeri girdi. Yağan yağmur saçlarını sırılsıklam ıslatıp sicim gibi yapmıştı ve su damlaları saten bluzunu mahvetmişti.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu. "Ne içiyorsun? Sek cin mi o?"

1. (Fr.) Dingin Deniz. (Ç.N.)

Bunun üzerine Murray ikisinin de asla bir daha bahsini açmayacakları ya da unutmayacakları bir şey söyledi: "Victor seni istemedi mi yoksa?"

Barbara masaya doğru yanaştı, Murray'nin başını tutup ıslak saten gömleğinin küçük düğmelerine doğru çekti ve sert göğüslerinin arasına acımasızca bastırdı. "Bu konuda asla konuşmayacağız," dedi. "Asla. Tamam mı?" Barbara'nın gömleği üzerine sinen sigara dumanının ve yabancı tenin kokusu burnuna geliyordu şimdi. Barbara, söylediğini tekrar edene kadar Murray'nin başını bırakmadı.

"Tamam."

Murray, Victor'un sabah otobüsüne binip gittiğinden ve her ikisine hitaben yazılmış bir not bıraktığından söz ettiğinde bile Barbara sözünden caymadı. Notu görmek ya da ona dokunmak istemedi. O kâğıtta ne yazdığını bile sormadı.

Minnettarlık hisleriyle doluyum ve artık yeterince param var; hayatımı bir başka yerde sürdürmemin zamanı geldi sanırım. Fransızca konuşmaktan keyif duyacağım Montréal'e gitmeyi düşünüyorum.

Basamakların bittiği yerde Barbara eğilir ve yerden beyaz bir şey alır. Tahta iskele boyunca Murray'yle birbirlerine doğru yürürler ve Barbara'ya yaklaşınca Murray, beyaz cismin ne olduğunu görür: buruşup, büzüşmüş beyaz bir balon.

Barbara, Murray'ye doğru yaklaşınca, "Şuna bak," der. Balonun ipine tutturulmuş bir kartta yazanı okur." "Anthony Butler. On iki yaşında. Joliet İlkokulu. Crompton, Illinois. 15 Ekim." Üç gün önce yazılmış. Üç günde buraya kadar uçup gelmiş olabilir mi?

"Ben iyiyim," der Barbara ardından. "Önemli bir şey yok. Kötü bir şey değildi. Üzülmeye değecek bir şey yok."

"Hayır, yok," der Murray. Karısının kollarını tutar, siyah beyaz saçlarına sinen mutfak kokusu gelir burnuna.

"Titriyor musun?" der Barbara.

Murray titrediğini sanmıyor. Hiç suçluluk duymadan, kolayca, uzun yıllardır evli olanların yaptığı gibi, Barbara'yı basamakların tepesinde gördüğünde bir anda zihninde beliren o cümleyi kafasından silip atar: *Beni bir daha hayal kırıklığına uğratma.*

Murray, karısının elindeki karta bakar ve, "Başka bir şey daha yazıyor bak. 'En sevdiği kitap – *Mohikanların Sonuncusu*,'" der.

"Yok, o öğretmene yaranmak için," der Barbara, o bilindik, umursamaz ve umut verici gülüşüyle. "Yalan o."

BUZ RESİMLERİ

Austin Cobbett, yaşamını yitirmeden üç hafta önce –daha önce kimseye adından bile bahsetmediği bir nehirdeki tekne kazasında boğulacaktı– Logan'daki Crawford Erkek Giyim Mağazası'nda üç taraflı bir ayna önünde durup aynanın derinliklerine yansıyan, şarap rengi spor gömlek ve krem, kahve ve şarap renginde, kareli kumaş pantolon içindeki görüntüsüne baktı. Gömlek de pantolon da ütü istemeyen cinstendi.

"Dinle beni," dedi Jerry Crawford, Austin'e. "Daha koyu bir gömlek ve açık renk pantolondan şaşma. Seni genç gösteriyor."

Austin kesik kesik güldü. "Sen hiç, 'genç kız gibi giyinmiş yaşlı kadın' lafını duydun mu?"

"O kadınlara hitaben söylenmiş bir laf," dedi Jerry. "Neyse, artık her şey değişti. Artık yaşlı adam, yaşlı kadın kıyafeti diye bir şey yok. Moda ve giyim kuşam stilleri herkese hitap ediyor."

Austin'in gözü üzerindekilere alışınca, Jerry uyumlu renklerde bir boyun bağı ve krem rengi bir süveteri de denemesi için onu ikna etmeye çalışacaktı. Austin vücudunu gizlemek için ne kadar çok giyinirse o kadar iyiydi. Karısı yaklaşık bir yıl önce öldüğünden bu yana ve nihayet Birleşik Kilise'ye yeni bir papaz atadıklarından beri

(Yetmişini aşan Austin resmen emekli olmuştu ama kilise yönetimi yeni bir papaz atamak için çekişip karara varana ve ona ne maaş verecekleri üzerinde anlaşana dek geçici olarak görevini sürdürmeye devam ediyordu.) kilo vermiş, kasları zayıflayıp küçülmüştü ve iyice yaşlı, çökmüş, şiş göbekli bir ihtiyar görünümüne bürünmüştü. Boynu kalın kırışıklarla dolmuş, burnu uzamış ve yanakları sarkmıştı. Yaşlı, sıska bir horozdu artık – sıska ama çetin cevizdi ve ikinci bir evlilik için hazırlanacak kadar yaşama bağlıydı.

"Pantolonun paçalarını kısaltmak gerekecek," dedi Jerry. "Bunun için bize zaman tanırsın, değil mi? Mutlu gün ne zaman?"

Austin, Hawaii'de, müstakbel karısının yaşadığı yerde evlenecekti. Düğün için iki hafta öncesinden gün belirlemişti.

Toronto Dominion Bankası'ndan Phil Stadelman o sırada mağazaya girdi ve mensubu olduğu kilisenin eski papazı olmasına rağmen arkadan bakınca Austin'i tanıyamadı. Onu daha önce böyle kıyafetler içinde hiç görmemişti.

Phil, AIDS'le ilgili, Newfoundland'lilerle dalga geçen bir şaka patlattı – Jerry ona engel olamadı.

Bunun üzerine Austin arkasına döndü ve, "Arkadaşlar sizi bilmem ama AIDS'in şaka konusu yapılması pek aklıma yatmıyor," ya da, "Merak ediyorum acaba Newfoundland'de Huron eyaletindekilerle ilgili ne şakalar yapılıyor?" demek yerine, gülerek, "Çok komikmiş," dedi.

Çok komikmiş. Ardından Phil'e bakıp kıyafetleriyle ilgili ne düşündüğünü sordu.

"Hawaii'ye gittiğimde beni görenler bana gülerler mi acaba?"

Öğleden sonraları kısa süre yaya trafiği görevlisi ola-

rak çalışan Karin o gün işini bitirip bir bardak kahve içmek için donut satan bir kafeye girdiğinde bundan haberi oldu. Bankoya oturan Karin arkadaki bir masada oturan adamların konuşmasına kulak misafiri oldu. Bunun üzerine taburesinin üzerinde arkasına dönüp, "Bana bakın, size onun değiştiğini söyleyebilirim. Onu her gün görüyorum ve size onun değiştiğini söyleyebilirim."

Karin uzun boylu, ince yapılı, cildi yıpranmış, boğuk sesli bir kadın. Uzun sarı saçları diplerine doğru siyahlaşmış. Saç diplerindeki siyahları uzatıyor ve bu koyu teller artık kısaltabileceği kadar çoğalmış ama saçlarını kestirmiyor. Eskiden zayıf, sırık gibi, utangaç ama güzel bir kızdı Karin. Kocasının motosikletinin arkasına oturur ve birlikte gezintiye çıkarlardı. Sonradan biraz tuhaflaştı – çok fazla değil tabii, aksi takdirde Austin Cobbett'in tavsiyesiyle bile yaya trafik görevlisi olamazdı.

Karin başkalarının konuşmasını bölüyor. Kot pantolon ve eski lacivert bir denizci kabanından başka bir şey giydiği yok. Katı ve kuşkucu bir yüz ifadesi var ve eski kocasına karşı duyduğu garezi açıkça dışa vurmaktan asla çekinmiyor. Herifin tozlu araba camına parmağıyla yazılar yazıyor. *Sahte Hıristiyan. Sahtekâr. yalaka. Brent Duprey yılanın tekidir.* Karin'in bir gece vakti arabanın camına *Lazarus boktandır*, yazdığından kimsenin haberi yok, zira bunu yazdıktan sonra geriye dönüp ceketinin koluyla camı silmişti. Neden? Çünkü bu onun başını derde sokabilecek kadar tehlikeliydi – polisle sorun yaşamasından çok, doğaüstü sayılabilecek türden bir tehlike. İncil'de adı geçen Lazarus'la bir alıp veremediği yok. Eski kocası Brent'in idare ettiği ve içinde yaşadığı Lazarus Evi'ne duyduğu nefreti dile getiriyor aslında.

Karin, Brent ile son birkaç ay boyunca yaşadığı evde kalıyor. Hırdavatçı dükkânının üst katında, arka tarafta

bebek için bir girintisi bulunan büyük bir oda ve diğer uçta da bir mutfak. Karin, zamanının büyük bir bölümünü Austin'in evini temizleyerek ve Hawaii seyahati için hazırlanmasına yardım ederek geçiriyor. Austin hâlâ Pondicherry Sokağı'ndaki eski papaz evinde yaşıyor. Kilise yeni papaz için yeni bir ev inşa etti. Açık bir avlusu ve iki arabalık garajı olan güzel bir ev. Papazların eşleri artık çoğunlukla çalışıyorlar; hemşire ya da öğretmen olarak iş bulabilirlerse bunun büyük katkısı oluyor. Bu durumda iki arabaya ihtiyaç duyuluyor. Eski papaz evi griye çalan beyaz tuğladan, verandası ve yan duvarı mavi renkte kenarlıkla süslenmiş. Evin birçok yerinin elden geçmesi lazım. Yalıtma, kumlama, yeni boya, yeni perdeler, banyoya döşenecek yeni fayanslar. Karin bazı geceler evine dönerken o papaz evine ve maddi imkânlara sahip olsa orada neler yapacağına kafa yorarak zihnini meşgul ediyor.

Austin, Karin'e, müstakbel karısı Sheila Brothers ile çekilmiş bir fotoğrafını gösteriyor. Aslında, fotoğrafta üç kişi var. Austin, karısı ve Sheila Brothers, kütükten yapılma bir bina ve bir grup çam ağacı önünde poz vermişler. Burası, Sheila ile tanıştıkları bir dinlenme ve tatil beldesi. Austin siyah papaz gömleğini giymiş ve beyaz yakalığını takmış; papazlara özgü o mahcup tebessümünde kurnaz bir hava var. Karısı, Austin'e yüzünü çevirmiş uzaklara bakıyor ama çiçek desenli fularının kocaman fiyongu esen rüzgârla kocasının boynuna doğru dalgalanıyor. Kabarık, beyaz saçları, derli toplu, şık bir duruşu var. O vakit bir dul olan Mrs. Brothers ise dümdüz ileriye dikmiş bakışlarını. Aralarında gerçekten neşeli gözüken bir tek o. Kısa kumral saçları, işkadınları gibi yüzünün etrafında düzgünce toplanıp taranmış, kahverengi kumaş pantolon, beyaz pamuklu kazak epeyce büyük göğüslerinin kabarıklığını belli ederek göbeğini açıkça

gözler önüne serse de kameraya doğruca bakıyor ve ortaya çıkacak resmin kendini nasıl göstereceği konusunda endişesizmiş gibi bir görüntü çiziyor.

"Mutlu görünüyor," der Karin.

"Evet. O zaman daha benimle evleneceğini bilmiyordu."

Austin, Sheila'nın yaşadığı şehrin bir kartpostal resmini gösteriyor ona. Hawaii'de yaşayacağı şehir burası. Ayrıca, Sheila'nın evinin de bir fotoğrafını gösteriyor. Şehrin anacaddesinin ortasında bir sıra palmiye ağacı var. Kirli beyaz ya da pembeye çalan renklerde binaları, kenarlarından çiçekler taşan sepetler asılmış elektrik direkleri göze çarpıyor; baştan başa turkuvaz renkli bir gökyüzü üzerine ise uçuşan ipek kurdeleleri andıran harflerle şehrin ismi –telaffuz etmeye ya da hatırlamaya çalışmanın faydasız olduğu, Hawaii dilinde bir isim– yazılmış. Havada süzülen isim, en az diğer özellikleri kadar garip ve olasılık dışı bir izlenim bırakıyor insanda. Ev ise zar zor görünüyor fotoğrafta. Kırmızı, pembe ve altın renkli çiçekler açmış ağaçların ve çalılıkların arasından balkonun bir kısmı göze çarpıyor sadece. Ama evin önünde uzanan kumsalı unutmamak lazım. Kaymak gibi pürüzsüz kumlar ve sahile vurup çatlayan mücevher parlaklığında dalgalar. Austin Cobbet dost canlısı Sheila ile buralarda yürüyecek. Tüm o yeni kıyafetlere ihtiyaç duymasına şaşmamak lazım.

Austin, Karin'in evi boşaltıp her şeyi tahliye etmesini istiyor. Hatta kitapları, eski daktilosu, karısının ve çocuklarının resimleri de buna dahil. Oğlu Denver'da, kızı ise Montréal'de yaşıyor. Austin onlara mektup yazdı, telefonda konuştu ve evden ne isterlerse alabileceklerini söyledi. Oğlu yemek odasındaki mobilyaları talep etti. Haftaya bir kamyon gelip alacak bunları. Kızı bir şey is-

temediğini söyledi. Karin, onun bu kararını gözden geçireceğini düşünüyor, zira insanlar her zaman *bir şeyler* ister. Tüm mobilyalar, kitaplar, tablolar, perdeler, tabaklar, kap kacak mezat ambarına gidecek. Austin'in arabası ve ayrıca elektrikli çim biçme makinesi ile oğlunun ona geçen Noel'de hediye ettiği kar püskürtücü de açık artırmaya konacak. Bunlar Austin, Hawaii'ye taşındıktan sonra satışa çıkarılacak ve elde edilen gelir ise Lazarus Evi'ne bağışlanacak. Austin papaz olduğu dönemde kurmuştu bu evi. Ama burayı ilk başta Lazarus değil de Turnaround Evi diye adlandırmıştı. Ama şimdi ismi değiştirmeye karar vermişlerdi –daha doğrusu Brent Duprey vermişti bu kararı– ve evin daha dinsel, Hıristiyanlığı daha çok çağrıştıran bir isme sahip olması iyi olacaktı.

Austin ilk başta tüm eşyaları evin içinde ya da çevresinde kullanılsın diye verecekti. Ama sonra, karısının tabaklarını kullanmak ya da basma kumaşla kaplı koltuğu üzerinde oturmak yerine diledikleri gibi harcayıp, istediklerini satın almaları için para bağışında bulunmanın evdekilere daha saygılı davranmak olacağını düşündü.

"Ya parayı alıp piyango biletlerine yatırırlarsa?" diye sordu Karin. "Bu onlar için çok baştan çıkarıcı olmayacak mı sence?"

Austin de, "Baştan çıkma olmasa insanlar hayatta hiçbir yere varamaz," diye cevap verdi o sinir bozucu tebessümüyle. "Piyangoyu kazandıklarını bir düşünsene."

"Brent Duprey yılanın biri."

Brent Duprey, Austin'in kurduğu Lazarus Evi'nin kontrolünü tamamen eline geçirmişti. Burası alkolden ya da sürdürdükleri yaşam tarzından kurtulmak isteyen insanların sığınıp kalabilecekleri bir yerdi; şimdi ise gece boyunca süren dua toplantıları, şarkıları, iniltileri ve günah çıkarma seanslarıyla yeniden doğuşçu bir yer olmuştu. Brent idareyi bu şekilde ele geçirmişti – Austin'den

daha dindar biri haline gelerek. Austin, Brent'in içkiyi bırakmasını sağlamıştı; Brent'i sürdürdüğü yaşamdan çekip çıkarana ve kilise ve hükümetten gelen parayla bu evi idare etmeye başlayacağı yeni bir hayatın içine çekene kadar Austin inatla mücadele etti. Ama Austin, Brent'i orada tutabileceğini düşünmekle büyük bir hataya düşüyordu. Hidayete eren ve kutsal yola bir kez baş koyan Brent geçmişe sünger çekti; hiç vakit kaybetmeden Austin'in ölçülü, sakin dindarlık anlayışını bir kenara iterek, kendi kilisesinin daha katı ve koyu bir Hıristiyanlık anlayışını benimseyen mensuplarıyla birlikte Austin'i gölgede bıraktı. Austin hem Lazarus Evi'ndeki hem de kilisedeki görevinden hemen hemen aynı zamanda emekliye sevk edildi ve Brent yeni papazın iplerini hiç güçlük çekmeden eline aldı. Ve buna rağmen ya da bu yüzden, Austin parayı Lazarus Evi'ne vermek istiyor.

"Brent'in izlediği yolun Tanrı'ya benim yolumdan daha yakın olmadığını kim bilebilir ki?" diyor.

Karin artık karşısında kim olursa olsun ağzına gelen hemen her şeyi söylüyor. Austin'e bakıp, "Kusturacaksın beni," diyor.

Austin, yaptığı işin parasını eksiksiz alması için Karin'in çalıştığı süreyi hesaplamasını, ayrıca evde beğendiği bir şey varsa kendisine söylemesini istiyor.

"Akla yatkın olduğu sürece istediğini alabilirsin. Eğer arabayı ya da kar püskürtücüyü istersen sanırım hayır demek zorunda kalacağım zira bu Lazarus Evi'ndekileri kandırmak olur. Elektrikli süpürgeye ne dersin?"

Austin onu böyle biri –evleri temizlemekten başka bir şey düşünmeyen biri– olarak mı görüyor acaba? Zaten elektrikli süpürge de antika denecek kadar eski bir alet.

"Bahse girerim ki Brent bu işi bana verdiğini duyunca, 'Onu kontrol etmesi için başına bir avukat dikecek misin?' demiştir. Söylemiştir bunu! Değil mi?"

Buna cevap vermek yerine Austin, "Neden bir avukata senden daha fazla güvenecekmişim ki?" diye karşılık verdi.

"Ona söyledin mi bunu?"

"Sana söylüyorum ya işte. Bence birine ya güvenirsin ya da güvenmezsin. Güvenmeye karar verdiğinde de bir yerden başlamalısın."

Austin nadiren Tanrı'dan söz eder. Yine de bu gibi cümleleri kurarken dilinin ucunda hep bir Tanrı sözcüğü varmış hissi uyandırır insanda; bu o kadar rahatsız edicidir ki –Karin boynundan aşağı inen bir ürperti hisseder– bir an önce ne söyleyecekse söyleyip lafını bitirmesini istersiniz.

Dört yıl önce Karin ve Brent hâlâ evlilerdi, bebekleri doğmamıştı ve hırdavat dükkânının üst katındaki eve taşınmamışlardı. Eskiden mezbaha olan bir yerde yaşıyorlardı. Burası Morris Fordyce'a ait kıytırık bir apartmandı, fakat geçmişte bir dönem gerçekten de mezbaha olarak kullanılmıştı. Karin yağmurlu havalarda domuz kokusu alıyordu ve ayrıca kan kokusu olduğunu düşündüğü bir başka koku daha geliyordu burnuna. Brent duvarları ve yere eğilip zemini kokluyordu ama Karin'in aldığı koku onun burnuna gelmiyordu. Kendi midesinden dalga dalga yükselip nefesiyle birlikte dışarı vuran alkol kokusundan başka bir kokuyu algılaması mümkün olabilir miydi zaten? O zamanlar Brent bir alkolikti ama içip içip sızan o hissiz alkoliklerden değildi. Otuz yaş üstü hokey takımında oynuyordu –yaşı Karin'den epeyce büyüktü– ve asla ayık kafayla sahaya çıkmadığını iddia ediyordu. Bir müddet Fordyce İnşaat Şirketi'nde, ardından da kasaba belediyesinin ağaç kesme ekibinde çalışmıştı. Çalışırken her fırsatta içiyordu ve mesai sonrası

da Green Haven Oteli'nin Greasy Heaven diye anılan barında ya da Avcılık Kulübü'nde kafayı çekiyordu. Bir gece barın önünde duran bir buldozere atlayıp kasabanın öte yanındaki Avcılık Kulübü'ne gitmişti. Elbette ardından yakalanmış ve alkollü buldozer kullanmaktan ceza yemişti. Bu olay tüm kasabada bir fıkra gibi ağızdan ağıza dolaştı. Tabii fıkraya gülenlerden hiçbiri çıkıp da Brent'in cezasını ödemedi. Brent ise giderek daha çılgınca şeyler yapmaya başladı. Bir başka gece ise apartmanda kaldıkları eve çıkan merdivenleri tutup yerinden söktü. Basamakları bir sinir krizi sırasında kırıp dökmüş filan değildi. Bilakis onları planlanmış bir yöntem izleyerek en üst basamaktan itibaren tek tek yerinden çıkarmış ve bir yandan da geri geri giderek aşağıya inmişti. Karin ise kapıda durup küfrediyordu. İlk başta Brent'e gülen Karin –kendisi de birkaç şişe bira devirmişti– sonradan kocasının ciddi ciddi basamakları söktüğünü ve evde mahsur kalacağını fark edince küfretmeye başlamıştı. Korkak komşuları da kapalı kapıların ardında gözetleme deliğinden olan biteni izlemekle yetinmişlerdi.

Ertesi gün öğleden sonra eve dönen Brent şaşkınlığa uğradı – ya da şaşırmış numarası yaptı. "Basamaklara ne oldu?" diye bağırdı. Çizgilerle dolu, yorgun, telaşlı bir ifadeye bürünmüş suratı seğirmeye, mavi gözleri fıldır fıldır dönmeye başladı. Yüzünde masum ama aynı zamanda da entrikacı bir tebessüm vardı. "Lanet olsun Morris! Kahrolası basamaklar göçmüş. Onu dava edip mahkemelerde sürüşdüreceğim. Lanet olası herif!" Yiyecek yarım paket pirinç gevreği ve bir kutu fasulye konservesi dışında hiçbir şeyi olmayan, süt almak için bile dışarı çıkamayan Karin ise eve hapsolmuştu. Bir merdiven getirmesi için birilerini aramak geçti aklından ama çok sinirlenmişti ve inatçıydı. Eğer Brent onu açlığa mahkûm etmek istiyorsa o da inat edip aç kalacaktı.

Gerçekten de her şeyin değişmeye başladığı bir dönemdi ve bu bir anlamda sonun başlangıcıydı. Brent, Morris Fordyce'i görmeye, onu dövmeye ve mahkemelerde süründüreceğini söylemeye gitti ama Morris ona teskin edici, sakin ve akılcı bir dille konuşunca Brent dava açmaktan ya da dövmekten vazgeçip intihar etmeye karar verdi. Bunun üzerine Morris, Austin Cobbett'i aradı; zira Austin çaresiz insanlarla nasıl başa çıkılacağını bilen biri olarak tanınıyordu. Austin ilk başta Brent'i alkolizmden kurtulması ya da kiliseye gelmesi için değil, intihardan vazgeçmesi için ikna etti. Karin ve Brent, aradan bir-iki yıl geçip de bebekleri ölünce tanıdıkları ve arayabilecekleri tek papaz olan Austin, cenaze töreni için konuşmaya geldiğinde Brent evde ne bulduysa içmişti ve daha fazla içki almak için dışarı çıkmıştı. Austin de peşinden gitmiş ve bunu izleyen beş günü –bebeği gömmek için geçen kısa bir süre dışında– onunla içki âlemi yaparak ertesi haftayı ise onu içki alışkanlığından kurtarmak için geçirmişti. Sonraki ay boyunca Austin onunla oturup konuştu ve Brent içkiden vazgeçmeye karar verene kadar onunla birlikte vakit geçirdi. Brent, Tanrı'yla temasa geçirildiğine kanaat getirmişti. Austin'e göre, Brent bunu söylerken aslında kendi yaşamının ve iç dünyasının verdiği güç ve enerjiyi kastediyordu. Brent ise bunun bir an için bile kendisiyle ilgisi olmadığı ve Tanrı'yla iletişim kurduğu iddiasındaydı.

Karin, bir süre Brent'le birlikte Austin'in kilisesine gitti; bunu pek önemsemiyordu aslında. Bir yandan bunun Brent'i dizginlemeye yetmeyeceğini de anlamıştı. Brent'in hoplaya zıplaya, kollarını sallayıp, yumruklarını sıkarak, tüm vücudu titreyip kasılarak ilahiler söylediğini görmüştü. Üç ya da dört bira yuvarlayıp içmeye devam etmekten kendini alıkoyamadığı o eski hallerinden farksız bir görüntü sergiliyordu Brent. Çok geçmeden

Austin'in himayesinden çıkıp kilisenin çoğunluğunu kendi tarafına çekti. Kiliseye devam eden birçok insan uzun bir zamandan bu yana sakin ve ikna etmeye yönelik konuşmalardan çok boşalıp gevşemeyi, bir şamata içerisinde şarkılar söyleyip dua etmeyi istiyordu.

Bunların hiçbiri Karin'i şaşırtmadı. Brent resmî evrakları doldurmayı öğrenip, yetkililer üzerinde iyi bir izlenim bırakarak hükümetten para aldığında ya da Austin sayesinde girdiği Turnaround Evi'nin kontrolünü ele geçirip Austin'i saf dışı bıraktığında da hiç şaşırmamıştı. Brent için olanaksız diye bir şey yoktu. Eskiden eğlenceye son verip gece yarısı saat ikide yatağa girmek istediğinde kendisine kızan adamın şimdi bir bira içtiği ya da bir sigara yaktığı için küplere binmesine de şaşırmıyor Karin. Karar vermek için kendisine bir hafta süre tanıdığını söylemişti Brent. Artık içki ya da sigara içmek yoktu. İsa Mesih, Karin'i kurtarmaya gelmişti. Bir haftası vardı. Karin ise bir hafta beklemeye gerek olmadığını söyledi. Brent gittikten sonra sigarayı bıraktı, içki içmekten neredeyse tamamen vazgeçti ve ayrıca Austin'in kilisesine de devam etmedi. Brent'e karşı içinde giderek büyüyen bir nefret beslemek dışında neredeyse her şeyden vazgeçmişti. Austin onu bir gün sokakta durdurduğunda içindeki garezle ya da kiliseye gitmekten vazgeçmesiyle ilgili nazik bir dille kişisel ya da kınayıcı bir şeyler söyleyeceğini düşünmüştü ama papaz sadece evine gelmesini ve o hafta hastaneden eve dönen karısına bakması için yardım etmesini istemişti.

Austin Montréal'deki kızıyla telefonda konuşuyor. Kızının adı Megan. Otuz yaşlarında bekâr bir televizyon yapımcısı.

"Hayat birçok sürprize gebe," diyor Austin. "Bunun annenle bir ilgisi yok, biliyorsun. Bu bütünüyle yeni bir

hayat. Ama ne yazık ki... Hayır, hayır. Söylemek istediğim, Tanrı'yı sevmenin birden fazla yolu var. Bunu epey geç keşfettim. Annene faydası dokunmayacak kadar geç... Hayır. Suç bir günahtır ve baştan çıkarıcıdır. Suça batmış olmaktan, günah bataklığında debelenmekten zevk duyan o kadar zavallı insana söyledim ki bunu. Pişmanlık ise başka bir mesele. Uzun bir yaşam sürüp de pişmanlıktan kaçınabilmek mümkün mü?"

Karin, "Haklıydım," diye geçirdi aklından; Megan gerçekten de bir şey almak istiyor. Fakat kısa bir sohbetin ardından –Austin, "Gülme ama golf oynamaya başlayabilirim," diyor ve Sheila'nın bir tiyatro ve senaryo okuma grubuna üye olduğunu, ayrıca kilise kürsüsünde attığı onca nutuktan sonra yıldız bir golf oyuncusu olmayı umduğunu söylüyor– telefon görüşmesi sona erer. Austin mutfağa döner –telefon evin ön tarafındaki holde duruyor; eski tarz bir ev burası– ve başını kaldırıp tezgâhın üzerine çıkmış, üst taraflardaki dolapları temizleyen Karin'e bakar. Yüzünde muzip bir ifadeyle iç geçirerek, "Anne babalar ve çocuklar Karin," der. "Çocuk sahibi olduğumuzda ne kadar da karmaşık bir ilişkiler ağı örmeye başlarız aslında. Sonra büyüyünce hep aynı kalmamızı, ebeveyn olmaya devam etmemizi isterler. Yapacağımızı düşünmedikleri bir şeyi yapınca da bu onları çok sarsar. Hem de fazlasıyla."

Karin, karşısındakinin hislerini pek de fazla paylaşmayan bir ifadeyle, "Sanırım ileride alışır bu duruma," der.

"Evet, alışır, alışır. Biçare Megan."

Sonra Austin saçını kestirmek için şehre ineceğini söyler. Daha fazla gecikmeden saçlarını kestirmesi gerekiyor, zira yeni kesilmiş saçların kendisine gülünç bir görüntü verdiğini düşünüyor. Tebessüm ederken dudakları önce yukarı ve sonra da aşağı kıvrılıyor. Ağzının eğilip bükülüp dudaklarının aşağı kıvrılması nerede olsa fark

ediliyor. Yüzü sarkmış gerdanına doğru kayarken göğsündeki hava boşalıyor ve birden ortaya o tuhaf, küçük göbek çıkıyor. Tüm bu mimik ve jestler yüzünde kırışıklıklar, derin çizgiler bırakmış. Buna rağmen Austin'in konuşurken –konuşmaktan adeta sapıkça bir zevk alıyor– sanki zinde ve görüntüsüyle gurur duyan genç bir insanmış havası yaratıyor.

Kısa bir süre sonra telefon yeniden çalar ve Karin elindeki işi bırakıp cevap vermek için aşağı iner.

"Karin? Sen misin, Karin? Ben Megan!"

"Babanız az önce çıkıp saçını kestirmek için şehre indi."

"İyi. İyi. Memnun oldum. Böylece seninle konuşmaya fırsatım olur. Seninle konuşmak için bir fırsat yakalamayı umuyordum ben de."

"Öyle mi?" der Karin.

"Karin, dinle şimdi. Böyle bir durum karşısında tam da yetişkin bir evladın davranması gerektiği gibi davrandığımı biliyorum. Bundan hoşlanmıyorum. Böyle davranmak hoşuma gitmiyor. Ama elimde değil. Kuşku duyuyorum. Neler oluyor merak ediyorum. Babam iyi mi? Ne düşünüyorsun bu konuda? Evleneceği kadınla ilgili düşüncelerin ne?"

"Sadece fotoğrafını gördüm," diye cevap verir Karin.

"Şu anda haddinden fazla meşgulüm ve her şeyi öylece bırakarak eve gelip onunla yüz yüze konuşacak durumda değilim. Zaten babamla konuşmak hiç de kolay değil. Ağzından hep doğru sözler çıkar, çok açıkyürekli bir hali vardır ama aslında çok içine kapanıktır. Hiç insanlarla içli dışlı biri olmamıştır o, anlatabiliyor muyum? Şimdiye kadar kendi *şahsi* nedenlerine dayanarak hiçbir şey yapmadı. Hep *başka birileri* için bir şeyler yapar. Hep işlerinin ya da sorunlarının halledilmesine *ihtiyaç duyan* insanları bulur. Sanırım bunun farkındasın. Anneme bak-

man için tutup seni eve getirmesi bile gerçek anlamda annem ya da kendisi için yaptığı bir şey değil."

Karin, Megan'ı gözünde canlandırabiliyor. Taranıp ortadan ayrılmış uzun, koyu renk düz saçları omzuna dökülüyor. Yüzünde ağır bir makyaj var, cildi bronzlaşmış ve dudaklarına uçuk pembe bir ruj sürmüş. Balıketi vücudunu şık bir kıyafet örtüyor. Onu asla görmemiş olsanız bile telefondaki sesi kafanızda böyle bir görüntü canlandırmaz mıydı? Öylesine bir pürüzsüzlük, öylesine derin bir içtenlik. Her kelimenin üzerini ince ve parlak bir cila gibi örten o yorumlar ve kelimelerin aralarında, karşıdakini takdir edercesine bırakılan o boşluklar, duraksamalar. Sanki kendini dinler gibi konuşuyor Megan. Aslına bakarsanız, biraz da abartmış bu konuşma tarzını. Sarhoş olabilir mi acaba?

"Gerçeği kabul edelim Karin. Annem züppenin tekiydi." (Evet, Megan sarhoş.) "Sonunda olacağı buydu. Oradan oraya, bir çöplükten diğerine sürüklenerek, her zaman iyi ve sağlıklı olmak. Sağlıklı olmak konusunda asla başarılı değildi annem. Peki şimdi, *şimdi* babam her şeyden vazgeçip Hawaii'de kolay bir yaşamı mı seçiyor? Bu tuhaf değil mi?"

"Tuhaf." Karin bu kelimeyi televizyonda duymuş ve çoğunlukla gençlerin kullandığı bir sözcük olduğunu fark etmişti. Megan'ın kilisede kurulan tuhafiye tezgâhlarından bahsetmediğini biliyordu. Ama yine de tuhaf kelimesi aklına o tezgâhların gelmesine neden oluyor. Megan'ın annesinin kiliseye gelir getirmesi amacıyla organize ettiği ve belli bir tarza göre düzenleyip her zaman fark yaratmak için kurdurduğu o tezgâhlar. Farklı temalarla düzenlenmiş, bir yıl çizgili şemsiyeler ve kaldırım kafeleri gibi, ertesi yıl Devonshire'a özgü çaydanlıklarla ve gül çardaklarıyla süslenmiş. Sonra Megan'ın annesinin kemoterapi sonrası zayıf düşmüş, beti benzi sa-

rarıp solmuş o hali geliyor gözünün önüne. Neredeyse tamamen kelleşmiş kafasında kapitone büyük bir eşarpla oturma odasındaki basma kumaş döşeli koltukta oturuyor. Karin odaya girdiğinde başını kaldırıp belli belirsiz bir şaşkınlık içerisinde ona bakıyor. "Bir isteğin var mı Karin?" Karin'in ona sorması gereken soruyu o Karin'e soruyor.

Tuhaf. Tuhafiye. Züppe. Megan bu konuyu açtığında, Karin en azından, "Bunu biliyorum," demeliydi. Ama aklına sadece, "Megan, bu sana paraya mal oluyor," demek geldi.

"Para ha, Karin! Babamdan bahsediyoruz burada. Acaba akıl sağlığı yerinde mi yoksa fıttırmış mı Karin!"

Bir gün sonra Denver'dan bir telefon gelir. Austin'in oğlu yemek odası takımını almaktan vazgeçtiğini söylemek için arıyor. Nakliye ücreti çok yüksek. Austin de onunla hemfikir. O paranın daha iyi yerlere harcanabileceğini söylüyor. Mobilya da neymiş? Sonra Austin'in mezat ambarı ve Karin'in neler yaptığı hakkında açıklama yapması isteniyor.

"Elbette, elbette sorun değil," diyor Austin. Aldıkları her şeyi ve kaça satıldığını listeleyecekler. Kolayca bir kopyasını gönderebilirler. Anladığım kadarıyla bilgisayarları var. Karanlık çağları yaşamıyoruz artık burada..."

"Evet," diyor Austin, "parayla ilgili konuya bu şekilde bakacağını umuyordum ben de. Bu benim gönlümden geçen bir projeydi. Ve sen de kız kardeşin de iyi kazanıyorsunuz. Çocuklarımdan yana çok şanslıyım...

Yaşlılık maaşı ve papazlıktan emeklilik maaşı," diye devam ediyor. "Daha ne isteyebilirim ki? Ve Sheila denen bu hanım var ya; bu hanımın hiç para sıkıntısı çekmediğini söylersem yalan olmaz sanırım..." Austin oğlunun söylediği bir şeye sinsi sinsi gülüyor.

Telefonu kapattıktan sonra Karin'e dönüp, "Oğlum para durumum, kızım ise akıl sağlığım konusunda kaygılı," der. Akli durumum ve hissiyatım. Kadınların ve erkeklerin hayata farklı bakış açıları. Kadınların ve erkeklerin endişelerini farklı yönlerden ifade etmeleri. Altında yatan şey aynı ama. Eski düzen değişir ve yerini yeni düzene bırakır."

Zaten Don evdeki her eşyayı hatırlamaz. Nasıl hatırlasın ki? Cenaze günü buradaydı ve karısı da yanında değildi; gelemeyecek kadar ilerlemişti hamileliği. O yüzden karısına da bel bağlayamazdı. Erkekler bu gibi şeyleri pek iyi hatırlayamazlar. Her şeyin kaydını tutup takip edermiş gibi bir hava yaratmak ve kimsenin kendisinin ya da babasının gözünü boyayıp kandırmasına izin vermeyeceğini ima etmek için istedi o listeyi.

Karin'in de bu evden alacağı şeyler vardı ve kimsenin bunları nereden edindiğini bilmesine gerek yoktu. Kimsenin evine gelip gittiği yoktu. Söğüt desenli tabak. Mavi ve gri renklerde çiçek desenli perdeler. Koyu kırmızı renkli, gümüş kapaklı tombul bir sürahi. Buz tutmuş karlı bir arazi gibi parlayana kadar ütülediği Şam kumaşından beyaz bir masa örtüsü ve örtüyle takım yapabileceği kocaman peçeteler. Masa örtüsü tek başına bir çocuk kadar ağırdı ve peçeteler şarap bardaklarının içinde açmış zambaklar gibi dışarı taşacaktı – şarap bardakları olsaydı tabii. Mantosunun cebine attığı altı gümüş kaşığı çoktan evine götürmüştü bile. Gümüş çay takımını ya da kaliteli tabakları ellememesi gerektiğinin farkındaydı. Ama tatlı için kullanılabilecek pembe camdan uzun servis tabaklarını gözüne kestirmişti. Evinin bu eşyalarla birlikte geçireceği dönüşümü gözünün önüne getirebiliyordu. Dahası, bu eşyaların kendisine vereceği tatmin ve huzuru da hissedebiliyordu. Öylesine dayalı döşeli bir odada otururken dışarı çıkmaya ihtiyaç duymayacaktı.

Brent'i ve ona nasıl işkence çektireceğini de asla aklına getirmesine gerek yoktu. Öyle bir odada oturan bir insan davetsiz bir misafiri tutup ânında yere yıkabilirdi.

İstediğin bir şey var mıydı?

Austin'in son haftasının ilk günü olan o pazartesi –cumartesi Hawaii'ye giden bir uçakta olması gerekiyordu– kışın ilk büyük fırtınası başladı. Rüzgâr batıdan, göl üzerinden eserek geldi; şiddetli kar yağışı bütün gün ve gece boyunca sürmüştü. Pazartesi ve salı okullar tatildi ve dolayısıyla Karin'in trafik görevlisi olarak çalışmasına gerek yoktu. Ama dört duvar arasında kalmaya da tahammül edememişti; kabanını giydi, başını ve yüzünün yarısını yünlü bir atkıyla sardı ve karlarla kaplı yolda güçlükle ilerleyerek papaz evine doğru yürüdü.

Ev soğuk, rüzgâr kapıların ve pencerelerin etrafından dolanarak içeri doluyor. Batıya bakan duvardaki mutfak dolabının içinde duran tabaklar buz gibi. Austin giyinik ama yorgan ve battaniyelere sarınmış vaziyette oturma odasındaki kanepeye uzanmış. Karin'in görebildiği kadarıyla ne kitap okuyor ne televizyon seyrediyor ne de uyukluyor. Sadece gözlerini dikmiş bakıyor. Karin hazır kahve yapıyor ona.

"Cumartesi gününe kadar durur mu bu, ne dersin?" diye soruyor Austin'e. Eğer cumartesi gitmezse asla gidemeyebileceğini düşünüyor Karin. Her şey iptal edilebilir ve tüm planlar suya düşebilir.

"Zamanı gelince duracak," diyor Austin. "Endişeli değilim."

Karin'in bebeği bir kar fırtınası sırasında ölmüştü. Öğleden sonra, Brent arkadaşı Rob'la içip televizyon seyrediyordu. Karin bebeğin hasta olduğunu ve onu hastaneye götürmek için taksi parasına ihtiyacı olduğunu söyledi. Brent ise defolup gitmesini söyledi Karin'e. Karısının sırf

canını sıkıp rahatını kaçırmaya çalıştığını düşünüyordu. Bu kısmen doğruydu – bebek sadece bir kez kusmuş ve sızlanmıştı. Ayrıca o kadar da yüksek değildi ateşi. Rob gittikten sonra, akşam yemeği sırasında Brent, bebeğin hasta olduğunu unutup onunla oynamak için yanına gitti. "Bu bebek kor gibi yanıyor!" diye bağırdı Karin'e. Neden doktor çağırmadığını, bebeği neden hastaneye götürmediğini soruyordu karısına. Karin, "Sen söyle sebebini bakalım," diye karşılık verince kavgaya tutuştular. "Bebeğin hastaneye gitmeye ihtiyacı olmadığını sen söyledin," dedi Karin. "Tamam, öyleyse gitmesine gerek yok." Brent taksi durağını aradı ama o âna kadar Karin'in de Brent'in de farkına varmadığı kar fırtınası yüzünden taksiler hiçbir yere gitmiyordu. Brent hastaneyi aradı ve ne yapması gerektiğini sordu. Hastanedekiler de ateşinin düşmesi için bebeği ıslak havlulara sarmalarını söylediler. Karin ve Brent de öyle yaptı ve gece yarısı fırtına dinip kar temizleme araçları yollara çıkınca bebeği hastaneye götürdüler. Ama bebek öldü. Ne yaparlarsa yapsınlar muhtemelen ölecekti, zira menenjiti vardı. Babanın içip içip sarhoş olmadığı ve anne babanın sürekli kavga etmediği bir evde üzerine titrenen bir bebek olsaydı dahi ölebilirdi; muhtemelen her durumda ölecekti.

Brent bunun kendi hatası olduğuna inanıyordu. Bazen de hem kendisinin hem de Karin'in hatalı olduğunu düşünüyordu. Bunu itiraf etmek onun için çok kolaydı. Karin ise çenesini kapamasını söylüyor ve, "Her halükârda ölecekti," diyordu.

Salı günü öğleden sonra fırtına durunca Karin kabanını giyer ve dışarı çıkıp papaz evinin önündeki yola birikmiş karları kürer. Hava sanki daha da soğumuştur; gökyüzünde bulut yok. Austin buza bakmak için göle ineceklerini söyler. Eğer bu sene böyle büyük bir fırtına bu kadar erken çıkarsa rüzgâr dalgaları kıyıya sürükler

ve su orada donar. Her yerde, olağanüstü biçimlerde buzlar oluşur. İnsanlar da göle inip resimler çeker. Gazeteler de en güzel en ilginç buz oluşumlarının resimlerini yayımlar. Austin de göle gidip fotoğraf çekmek istiyor. Böylece elinde Hawaii'deki insanlara gösterebileceği resimler olacak. Bunun üzerine Karin arabanın üzerine birikmiş karları da temizler ve Austin'in büyük bir dikkatle kullandığı arabaya atlayıp yola çıkarlar. Gölde başka kimsecikler yok. Hava çok soğuk. Ahşap iskelede –ya da karın altında, ahşap iskelenin olması gereken yerde– güçlükle yürürlerken Austin, Karin'e tutunur. Söğüt ağaçlarının karlarla yüklü dallarından buz tabakaları yere düşüyor ve batıdan gelen güneş ışınları aralarından süzülüp parlıyor; sedeften yapılmış duvarlar gibi bu tabakalar. Yüksek çitlerin tel örgüleri arasındaki buzlar bal peteklerini andırıyor. Kıyıya vururken donan dalgalar açık suyun kenarlarına doğru tümsek ve oyuklardan oluşan tuhaf şekillere dönüşmüş. Oyun parkındaki tüm donanım, çocukların salıncakları ve tırmanma demirleri, üzerlerinde oluşan buzdan sarkıtlar yüzünden şekil şemail değiştirmiş, kısmen karlara gömülüp insan, hayvan, melek ya da canavar figürlerini andıran yarı bitmiş, tamamlanmadan öylece bırakılmış heykelleri andırıyorlar.

Austin tek başına durmuş fotoğraf çekerken Karin heyecanlanıp geriliyor. Titrek, sarsak bir hali var sanki Austin'in. Ya kayıp düşerse? Bacağını ya da kalçasını kırabilir. Yaşlı insanlar kalçalarını kırarsa sonları gelebilir. Fotoğraf makinesini kullanmak için eldivenlerini çıkarması bile tehlikeli olabilir. Donmuş bir parmak oradan ayrılamamasına, uçağını kaçırmasına neden olabilir.

Arabaya döndüklerinde, Austin üşüyen ellerini üfleyip ovuşturarak ısıtmaya çalışırken direksiyona Karin geçer. Eğer Austin'in başına vahim bir şey gelse Sheila Brothers buraya gelip bakımını üstlenir mi, papaz evine

yerleşip Austin'in düzenine aldırmadan başına buyruk yaşar mı?

"Garip bir hava var," der Austin. Kuzey Ontario'da hava ılık ve yumuşak, küçük göller bile buz tutmamış, ısı sıfırın üzerinde. Biz ise burada buzların ve büyük düzlüklerin arasına sıkışıp kaldık.

Karin kendinden emin bir havada, "Hawaii'ye gittiğinizde sizin için fark etmeyecek. Ha Kuzey Ontario, ha büyük düzlükler ya da burası. Buralardan kurtulduğunuza memnun olacaksınız. Sizi hiç aramıyor mu o?"

"Kim?" der Austin.

"O işte. Mrs. Brothers."

"Ah, evet Sheila. Beni gece geç saatlerde arıyor. Hawaii'de saatin çok daha erken olduğu vakitlerde."

Karin evde yalnızken telefon çalar. Tereddütlü ve sıkıntılı bir sesle konuşan bir adam var hattın diğer ucunda.

"Mr. Austin şu anda burada değil," der Karin. Austin bankaya gitmek üzere evden ayrılmıştı. "Eve döndüğünde sizi aramasını söyleyebilirim."

"Şehirlerarası arıyorum," der adam. "Burası Shaft Lake."

Karin bir yandan telefonun durduğu rafta el yordamıyla bir kurşunkalem ararken, "Shaft Lake, öyle mi?" diye tekrarlar.

"Sadece merak ettik ve geleceği saati tam olarak öğrenmek amacıyla arıyoruz. Bir şoför gidip onu karşılayacak. Saat tam üçte Thunder Körfezi'nde olması gerekiyor, doğru değil mi?"

Karin kalem aramaktan vazgeçer ve, "Sanırım doğru. Bildiğim kadarıyla yani. Öğle vakitlerinde yeniden arayabilirseniz kendisi burada olacak," der.

"O saatlerde tekrar arayabilir miyim emin değilim. Şu anda oteldeyim ama daha sonra bir başka yerde ol-

mam gerekiyor. Gitmeden mesaj bırakacağım. Yarın saat üçte Thunder Körfezi'ndeki havaalanında biri onu karşılayacak, tamam mı?"

"Tamam," der Karin.

"Mr. Austin'e kendisi için kalacak bir yer ayarladığımızı da iletin."

"Öyle mi? Peki."

"Bir karavan. Karavanda kalmasının sorun olmayacağını söylemişti. Anlayacağınız, uzun zamandan beri burada bir papazımız olmamıştı."

"Öyle mi?" der Karin. "Tamam. Evet. Kendisine iletirim."

Karin kapatır kapatmaz, telefonun üzerindeki listeden Megan'ın numarasını bulur ve çevirir. Telefon üçdört kez çaldıktan sonra Megan'ın sesi duyulur. Son konuşmalarına kıyasla sesi daha canlı geliyor. Canlı ama biraz da alaycı bir ses.

"Evin hanımı şu anda size cevap veremiyor ama isminizi ve mesajınızı bırakırsanız sizi en kısa zamanda geri aramaya çalışacak."

Bu arada Karin konuşmaya başlamıştı bile; üzgün olduğunu ama önemli bir şey için aradığını söylediği sırada sinyal sesiyle konuşması bölündü ve telesekreterin devreye girdiğini fark etti. Yeniden ama bu kez derin bir nefes alıp hızlı hızlı, kelimelerin üzerine basarak konuştu.

"Sizi sadece babanızın iyi olduğunu bildirmek için aradım. Sağlığı iyi ve akli dengesi de yerinde. Telaşlanıp kaygılanmanıza gerek yok. Yarın Hawaii'ye gitmek üzere yola çıkacak. Sizinle yaptığımız telefon görüşmesi geldi aklıma. Bu yüzden size haber verip endişe duymanıza gerek olmadığını söylemek istedim. Ben Karin."

Karin tam mesajını bitirdiği anda Austin'in kapıya geldiğini işitir. Austin, Karin'in holde ne işi olduğunu merak etmeye ya da sormaya fırsat bulamadan Karin onu

soru yağmuruna tutar. Bankaya gitmiş miydi acaba? Soğuk hava göğsünün acımasına neden olmuş muydu? Mezat ambarının kamyonu ne zaman gelecekti? Kilise yönetim kurulundakiler papaz evinin anahtarını ne zaman teslim almak istiyorlardı? Don ve Megan'ı Hawaii'ye gitmeden önce mi yoksa vardıktan sonra mı arayacaktı? Evet. Hayır. Kamyon pazartesi gelecek, anahtarlar salı günü verilecek ama acelesi yok. Eğer Karin işlerini bitiremezse çarşamba da olur. Başka telefon görüşmesine gerek yok. Çocuklarıyla birbirlerine söyleyeceklerini söylediler. Hawaii'ye varınca ikisine de birer mektup yazacak.

"Evlendikten sonra mı?"

Evet. Yani. Belki daha da önce.

Austin ceketini tırabzanın parmaklıklarına asar. Ardından dengesini bulmak için elini uzatıp parmaklıklara tutunduğunu görür Karin. Austin az önce oraya astığı ceketiyle oyalanırmış gibi yapar.

"İyi misiniz?" diye sorar Karin. "Bir fincan kahve alır mısınız?"

Austin bir an için sessiz kalır. Dalgın bakışları adeta Karin'i delip geçerek boşlukta bir noktaya sabitlenir. Vücudu günden güne kırışıp büzüşen bu titrek ihtiyarın birlikte rahat bir yaşam süreceği bir kadınla evlenerek hayatının geri kalanını güneşli bir kumsalda yürüyüş yaparak geçireceğine kim, nasıl inanabilirdi ki? Asla böyle bir şeyi yapabilecek bir insan olmamıştı. Had safhada nankör, Brent kadar iyilik bilmez insanlar için durmadan kendini yıpratmıştı. Bu arada çevresindekileri kandırıp bu huyundan vazgeçtiğine inandırmıştı. Aksi takdirde birileri onu gitmekten alıkoyabilirdi. Açık vermeden sıvışıp gitmek, hepsini kandırmak ve bundan keyif duymak.

Fakat anlaşılıyor ki, Austin gerçekten de ceketinin cebinde bir şeyler arıyor; ardından yarım litrelik bir viski şişesi çıkarıyor ceketten.

"Bundan bana bir kadehe koysana biraz," diyor Karin'e. "Kahveyi boş ver. Sadece bir önlem. Soğuktan korunup, bünyeyi dinç tutmak için."

Karin viskiyi getirdiğinde Austin merdiven basamaklarında oturmaktadır. Viskiyi içerken elleri titrer. Sanki içki boğazından aşağı rahatça insin diye başını öne arkaya sallar. Ayağa kalkar. "Daha iyiyim," der. "Hem de çok daha iyi. Peki, gelelim şu buz resimlerine Karin. Eğer parasını bırakırsam haftaya gidip alabilir misin resimleri acaba? Henüz hazır değiller."

Austin o soğuk havayı ardında bırakıp eve henüz girmiş olmasına rağmen rengi bembeyaz. Başının arkasına bir mum koysanız yüzü balmumu ya da ince bir porselen yüzey gibi parlayacak kadar beyaz.

"Bana adresinizi bırakmanız gerekecek," der Karin. "Resimleri göndereceğim adresi."

"Ben sana yazana kadar tut onları. En iyisi bu."

* * *

Böylece, daha önce evde gözüne kestirdiği diğer tüm eşyalarla birlikte Karin'in elinde bir tomar resim kalır. Resimlerdeki gökyüzü daha önce hiç olmadığı kadar mavi görünmekte ama çitlerin tel örgüleri arasındaki buzlar ve sarkıt şekilleri açıkça göze çarpmıyor. O şekillerin boyutlarını gösterebilmek için orada bir insan figürü de olması gerekir. Karin fotoğraf makinesini almalı ve ortadan kaybolan Austin'in de resimlerini çekmeliydi. Eğer cesedi bahar aylarında kıyıya vurmazsa, Austin de tıpkı buzlar gibi tamamen ortadan kaybolmuş olacak. Buzlar eridi, o boğuldu ve ikisi de ortadan kayboldu. Karin, Austin'in çektiği bu soluk, kocaman, yamru yumru buzdan şekillerin resimlerine o kadar sık bakıyor ki Austin'in bu şekillerin içinde olduğu hissine

kapılıyor. Austin, boş ama parlak bir siluet gibi buzların içinde gizli.

Artık Karin, Austin'in bildiğini düşünüyor. Austin de son anda Karin'e yakalandığını, yalanının anlaşılıp, yaptığı planın fark edildiğini biliyordu. Ne kadar yalnız, ne kadar kurnaz ve kararlı olursanız olun, en azından bir kişinin bunu fark etmiş olmasına ihtiyaç duymaz mısınız? Belki de Austin için o kişi Karin'di. Her biri diğerinin kafasından geçenlerin farkındaydı ama ikisi de belli etmemişti ve bu da sıradışı bir bağ yaratıyordu aralarında. Bu ne zaman Karin'in aklına gelse son derece beklenmedik bir şey için Austin'in kendisini seçip onayladığını hissediyor.

Karin resimlerden birini bir zarfa koyup Megan'a yollar. (Adres ve telefon listesini her ihtimale karşı duvardan söküp almıştı.) Bir başka resmi de Don'a gönderir. Ayrıca kasabanın öte ucunda yaşayan Brent'in adresine de üzerine pul yapıştırdığı bir zarf içinde bir resim gönderir. Resimlerin üzerine herhangi bir şey yazmaz ya da herhangi bir not eklemez Karin. Bu insanlara bir daha rahatsızlık vermeyecek. Hatta kısa bir zaman sonra buradan ayrılacak.

Herkesi merak içinde bırakmak istiyor sadece.

İYİLİK VE MERHAMET

Bugs giderek gözden yiten Labrador Körfezi'nde koyu mavi bir parmak gibi denize uzanan kara parçasına veda etti. Gemi, Montréal'den yola çıkışının üçüncü gününde Belle Adası Boğazı'ndan geçiyordu.

"Şimdi Dover'ın beyaz falezlerine varmalıyım," dedi. Sanki can sıkıcı bir durumu kabullenmek zorunda kalmış gibi yüzünü ekşitip, gözlerini devirirken bir yandan da o küçük dudaklarını büzüp, büyük bir beceriyle şarkı söylediği ağzını çarpıttı.

Bugs ölüyordu ama yaşamını yitireceği belli olmadan önce de çok zayıf, soluk benizli bir kadındı; o yüzden eski haliyle şimdiki görüntüsü arasında şoke edici bir fark yoktu. Kırlaşmış, parlak saçları kızı Averill tarafından maharetle kabartılıp kısa kesilmişti. Asla öyle sapsarı bir benzi, ölü gibi solgun bir cildi yoktu ve Averill'in kendisi için diktiği bol bluz ve kaftan, kollarının ve vücudun üst kısmının o halini gizliyordu. Ara sıra göze çarpan yorgunluk ve sıkıntı belirtileri, eskiden beri sergilediği o esprili, çektiği hüzün ve dertlere alışkın kaşarlanmış tavırlarına baskın değildi. Kesinlikle kötü bir görüntüsü yoktu ve öksürüğünü kontrol altına almıştı.

Asla görmediği, gördüyse bile hatırlamadığı babasından kalan parayla çıktıkları yolculuğun ücretini ödeyen

Averill'e dönüp, "Bu bir şaka," dedi. Yolculuk için hazırlık yaptıkları sırada neler olacağını ya da şu anda olması muhtemel görünen şeyin olup olmayacağını bilmiyorlardı.

"Aslına bakarsan önümüzdeki yıllarda hayatını berbat etmek için yaşamaya kararlıyım," dedi Bugs. "Daha iyi görünüyorum. Ne dersin? Neyse, sabah kahvaltı ediyorum, kısa yürüyüşler yapmayı düşünüyorum. Dün sen burada yokken küpeştelere kadar yürüdüm."

Bugs ve Averill filika güvertesinde bir kamarada kalıyorlardı ve kamaranın hemen önüne Bugs için bir koltuk konmuştu. Kamara penceresinin altında ise bir kanepeleri vardı. Şu anda Averill'in oturduğu bu kanepeyi sabahları, Bugs'ın kendisinden "hayranım" ya da "profesör olacak o sersem" diye bahsettiği, Toronto Üniversitesi'nden bir profesör işgal ediyordu.

Yetmişli yılların sonunda, bir temmuz ayında, Norveç'e ait bir yolcu gemisinde seyahat ediyorlardı. Kuzey Atlantik boyunca hava güneşli, deniz bir cam gibi düz ve parlaktı.

Elbette Bugs'ın gerçek adı farklıydı. Şarkıcılık yaparken gerçek adı olan June Rodgers'ı kullanıyordu. Geçen on beş ay boyunca sahneye çıkıp şarkı söylememişti. Son sekiz aydır da ders vermek için konservatuvara gitmiyordu. Özellikle de Averill piyanoda kendilerine eşlik edebilsin diye akşamları ve cumartesi günleri Huron Sokağı'ndaki evlerine gelen birkaç öğrencisi vardı. Averill konservatuvarın ofisinde çalışıyordu. Annesinin iyi olup olmadığına bakmak için, öğle yemeğini bahane ederek her gün bisikletine atlayıp eve geliyordu. Annesine eve gelmesinin esas nedenini söylemiyor, yağsız süt, buğday tohumu ve muzu çırpıp karıştırarak hazırladığı öğle yemeği için eve geldiği izlenimini yaratıyordu. Averill genellikle kilo verme çabası içindeydi.

Bugs düğünlerde şarkı söylemiş, kilise korolarında ücretli solistlik yapmış, *Messiah* ve *St. Matthew Passion* adlı oratoryoda ve Gilbert ve Sullivan operalarında solist olarak rol almıştı. Yurtdışından getirilen ünlü opera yıldızlarının yer aldığı Toronto yapımlarında yardımcı solistlik yapmıştı. Ellili yıllarda bir süre tanınmış bir tenorla ortak radyo programı hazırlamış, içkiye olan düşkünlüğüyle bilinen tenor sonunda her ikisinin de kovulmasına sebep olmuştu. Averill'in büyüdüğü dönemde June Rodgers ismi birçok insan tarafından –en azından Averill'in genellikle tanıştığı insanlar tarafından– biliniyordu. Şimdi bu ismi duymamış insanlarla karşılaşmak Bugs'tan çok Averill'i şaşırtıyordu.

June Rodgers ismi gemideki insanlara yabancıydı. Yaklaşık otuz yolcunun yarıya yakını Kanadalıydı ve çoğu Toronto civarındandı ama bu isim onlara tanıdık gelmedi. Averill, profesörle ilk sohbeti sırasında, "Annem 1964 yılında *Don Giovanni* operasında Zerlina rolünde oynadı," demişti. O dönemde Averill on yaşındaydı ve ihtişam dolu bir olay olarak hatırlıyordu bunu. Endişe, telaş, kriz – yoga sayesinde iyileşmiş boğaz ağrısı. İhtişam.

Daha sonra Bugs kızına, "Tatlım, Zerlina öyle herkesin duyup bildiği bir isim değil," demişti. "Ayrıca profesörler aptaldır. Sıradan insanlardan daha aptaldırlar. Kibarlık olsun diye onların da bizim bilmediğimiz şeyleri bildiğini söyleyebilirdim ama bana kalırsa bir halt bildikleri yok."

Gelgelelim Bugs, profesörün her sabah yanına oturup kendisi hakkında bir şeyler anlatmasına ses çıkarmıyor, sonra da öğrendiklerini Averill'e aktarıyordu. Profesör kahvaltıdan önce bir saat boyunca güvertede yürüyor. Memleketinde ise günde altı mil yürüyormuş. Birkaç yıl önce Leslie adında genç bir kadınla (profesörün mankafa karısı diye bahsediyordu Bugs ondan) evlenerek çalıştığı üniversitede ufak çaplı bir skandala yol açmış. Kendine

düşmanlar edinmiş, yaşça kendisinden bir hayli küçük bir kızla cilveleşip sonra da karısını boşayarak büyük çocuğundan bir yaş küçük bu kızla evlenmesi, meslektaşları arasında haset ve hoşnutsuzlukla karşılanmış. O günden sonra bazıları profesörün ayağını kaydırmak için hareket geçmişler ve bunu başarmışlar. Profesör biyoloji dersi veriyormuş ama sosyal bilimler bölümündeki öğrenciler için bilimsel kültür diye adlandırdığı ve kendi çapında mütevazı bir çığır açmasını umduğu eğlenceli bir tür genel bilim dersi icat etmiş. Ders üst yönetimin onayını alsa da biyoloji bölümündeki diğer öğretim üyeleri tarafından çeşitli külfetli, saçma koşullar öne sürülerek iptal edilmiş. Profesör de erken emekli olmuş.

"Sanırım hikâye böyleydi," dedi Bugs. "Profesör anlatırken pek aklımı veremedim. Ayrıca genç kadınlar evlilikte yaşlı erkekleri büyük hayal kırıklığına uğratabiliyorlar. Gençlik sıkıcı olabilir. Evet, yaşlı bir kadınla bir erkek huzura erebilir. Kadının zihin ve hatıralarının ritmi, evet zihin ve hatıralarının ritmi erkeğinkiyle daha uyumlu olur. Kusturucu!"

Güvertenin aşağısında profesörün genç karısı Leslie, bir yemek odası koltuğu için tığla dantel örtü örmekle meşguldü. Bu ördüğü üçüncü örtüydü. Toplam altı örtüye ihtiyacı vardı. Birlikte oturduğu diğer iki kadın Leslie'nin ördüğü desenleri hayranlıkla izliyordu. Desenin adı Tudor Gülü'ydü ve kadınlar da geçmişte ördükleri tığ işi örtülerinden bahsediyor, bu örtülerin evlerindeki mobilyalarla nasıl uyuştuğunu anlatıyorlardı. Leslie, bu iki kadın arasında adeta korunuyormuş gibi oturuyordu. Genç kızlığı kaybolmaya yüz tutmuş, kumral saçlı, pürüzsüz pembe tenli bir kadındı Leslie. Karşısındakini iyiliğe ve nezakete davet eden tavırları vardı; ama tığ işi örtüyü çantasından çıkardığında Bugs ona karşı pek de nazik davranmadı.

"Aman aman," dedi Bugs ellerini havaya kaldırıp bir deri bir kemik kalmış parmaklarını sallayarak. "Bu eller," diye lafını sürdürecekken öksürük nöbetine tutuldu. "Bu eller hiç de gurur duymadığım bir sürü şey yaptı ama hayatımda bir tığ ya da dantel iğnesine dokunmuşluğum hatta çengelliiğneyle dahi tek bir düğme dikmişliğim yok. O yüzden o elindekini takdir edebilecek en son insanlardan biriyim herhalde tatlım."

Bunun üzerine Leslie'nin kocası güldü.

Averill, Bugs'ın söylediklerinin tam olarak doğru olmadığını düşünüyordu. Ona dikiş dikmeyi öğreten Bugs'dı. Anne kız, her ikisi de kıyafetlere pek düşkündü ve eğlenip yaratıcılıklarını geliştirmek için modayla ilgileniyorlardı. Birlikte geçirdikleri en güzel saatlerin bir kısmı kumaş kesmekle, iğneyle bunları birbirine tutturmakla ve yeni modeller yaratmakla geçmişti.

Bugs'ın gemide giydiği kaftanlar, bol kesimli bluzlar, ipek ve kadife kumaşlardan, parlak desenli pamuklulardan, tığla işlenmiş dantellerden bir araya getirilmiş parçalardan ibaretti ve bunların tümü Averill'in ikinci el malzemeler satan dükkânlardan seçtiği eski elbiseler, perdeler ve masa örtülerinden dikilmişti. Bu kreasyonlar gemide yolculuk eden Jeanine adında, herkesle arkadaşlık kurma hevesinde Amerikalı bir kadının büyük hayranlığını kazanmıştı.

"O harika şeyleri nereden buldun?" dedi Jeanine. Bugs da, "Averill. Averill dikti bunları," diye cevap verdi. "Ne kadar zekice ve yaratıcı değil mi?"

"O bir dâhi," dedi Jeanine de. "Sen bir dâhisin Averill."

"Ona sürekli tiyatro kostümleri dikmesi gerektiğini söylüyorum," dedi Bugs.

"Evet, neden dikmiyorsun?" diye sordu Jeanine.

Averill'in yüzü kızardı ve kendisine bakıp tebessüm eden Bugs ve Jeanine'i tatmin edecek bir cevap bulamadı.

Bugs, "Bir şey dikmese de ben hoşnutum. Sadece yanımda olması bile memnun ediyor beni. Averill benim hazinem."

Güvertede yürüyüp Bugs'ın yanından uzaklaşan Jeanine, Averill'e dönüp, "Kaç yaşındasınız, sormamda bir sakınca var mı?" dedi.

Averill, "Yirmi üç," diye cevap verince Jeanine iç geçirdi ve kendisinin kırk iki yaşında olduğunu söyledi. Jeanine evliydi, fakat bu yolculukta kocası ona eşlik etmiyordu. Güneşte yanmış uzun bir yüzü, parlak, pembemsi leylak rengi dudakları vardı, bir meşe kalası kadar kalın ve yumuşak saçları omuzlarına dökülüyordu. Jeanine insanların sık sık kendisini California'da yaşayanlara benzettiğinden bahsetti ama aslında Wisconsin'liydi. Wisconsin eyaletinin küçük bir şehrinde telefonla dinleyicilerin katıldığı bir radyo programında sunuculuk yapıyordu. Sesinde alçak, ikna edici, bir sorunu ya da kederini, utanç duyduğu bir şeyi anlatırken bile kendinden son derece hoşnut bir ton vardı.

"Anneniz çok hoş ve zarif biri," dedi Jeanine.

Averill de, "İnsanlar onun hakkında ya sizin gibi düşünüyorlar ya da ona katlanamıyorlar."

"Uzun zamandan beri mi hasta?"

"Toparlanıp sağlığına kavuşuyor," dedi Averill. Geçen baharda zatürree geçirmişti." Averill ve Bugs, sorulara böyle söylemeyi kararlaştırmışlardı.

Bugs'a kıyasla Jeanine, aralarında bir dostluk kurmaya daha hevesliydi. Yine de Bugs o her zamanki yarı samimi havasına bürünüp profesör hakkında dedikodu yaptı ve onun için düşündüğü lakabı söyledi: "Dr. Faustus." Profesörün karısına taktığı lakap ise Tudor Gülü'ydü. Jeanin'e göre bu lakaplar pek yerinde ve komikti. "Harika," demişti bunları duyduğunda.

Elbette Bugs'ın kendisine taktığı lakaptan haberi yoktu.

Süslü Kedi.

Averill güverteyi dolaştı ve insanların sohbetlerine kulak verdi. Deniz yolculuklarının amacının her şeyden kaçmak olması gerektiğini ve "her şey"den kastedilenin muhtemelen hayatımız, yaşam tarzımız ve yaşadığımız yerdeki benliğimiz olduğunu düşünüyordu. Gelgelelim kulağına çalınan tüm sohbetlerde insanlar bunun tam tersini yapıyorlardı. Herkes işi, çocukları, bahçeleri ve yemek odalarından bahsederek kendini kabul ettirip beğendirme peşindeydi. Meyveli kekler ve çiçeklere konacak gübre miktarıyla ilgili tarifler veriyordu insanlar birbirlerine. Ayrıca gelinlerle başa çıkmanın ve kârlı yatırımlar yapmanın yolları anlatılıyordu. Hastalık, ihanet, emlak hikâyeleri. *Şöyle dedim. Böyle yaptım. Kesinlikle inanıyorum ki. Sizi bilmem ama ben.*

Yüzünü denize çevirip insanların yanından geçen Averill nasıl olup da bu hale geldiğimizi, bu kadar inatçı, ısrarcı ve iddialı olmayı nasıl öğrendiğimizi merak ediyordu.

Geçen sonbaharda hepsini mavi ve istiridye beyazıyla baştan başa yeniledim.

Maalesef bugüne dek operanın keyfine asla varamadım.

Bu son laf, karşısında Averill değil, sanki Bugs olduğunu hayal eden profesöre aitti. Ayrıca neden "maalesef" demişti ki?

Averill'in tek başına yürüyüşü uzun sürmedi. Bugs gibi onun da bir hayranı vardı. Peşinden gelip küpeştede önünü kesen bu adam Montréal'de yaşayan Kanadalı bir ressamdı ve yemek salonunda hep Averill'in karşısına oturuyordu. İlk yemekte kendisine ne tür resimler yaptığı sorulduğunda en son işinin, üzerlerinde Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nden alıntılar yazılı bandajlara çepeçevre sarılmış üç metre yüksekliğinde bir figür olduğunu

söylemişti. Bunun üzerine bazı nazik Amerikalılar, "Ne kadar ilginç," demişler ve ressam da belli belirsiz sırıtarak, "Böyle düşünmenize sevindim," diye karşılık vermişti.

"Ama neden," dedi Jeanine, röportajcıların saldırgan tavırlara verdiği ustaca tepkiyle (sesinde dikkat çekici bir nezaket, yüzünde ilgi duyduğunu gösteren bir tebessüm vardı), "neden Kanada'yla ilgili cümleler kullanmadınız?"

"Evet, onu ben de merak ettim," dedi Averill. Zaman zaman bu şekilde sohbetlere katılmayı deniyor, diğer insanların söylediklerini tekrarlamaya ya da açmaya çalışıyordu. Genelde pek işe yaramıyordu bu.

Bu arada, Kanada'yla ilgili alıntıların ressamın başını ağrıttığı anlaşıldı. Eleştirmenler bu konuda onu tenkit etmiş ve kendisini yeterince milliyetçi olmamakla, meselenin özünü ıskalamakla suçlamışlardı. Ressam, Jeanine'i duymazdan gelip masadan kalkan Averill'in peşine düştü. Averill'e adeta nutuk çekercesine konuşmaya başlayıp sonu gelmek bilmez bir sohbete girişen adam belli ki ona abayı fena halde yakmıştı.

Ertesi sabah ise birlikte kahvaltı yapmak için Averill'i bekleyip durdu ve bir araya geldiklerinde ona, daha önce mankenlik yapıp yapmadığını sordu.

"Ben mi?" dedi Averill. "O iş için fazla kiloluyum."

Ressam da kıyafet modelliğini değil, çıplak modelliği kastettiğini söyledi ve, "Eğer farklı bir sanat dalı ile uğraşsaydım hiç tereddütsüz seni model olarak seçerdim," dedi. (Averill'in anladığı kadarıyla ressam bahsettiği o farklı sanat dalından aslında nefret ediyordu.) Sanatçıya göre Averill yanık tenli iri baldırları (giydiği şortu bir daha asla giymeyecekti), karamelize edilmiş şeker rengindeki uzun saçları, dik ve geniş omuzları ve girintisiz beliyle bir tanrıça figürünü andırıyordu. Onun gözünde bir tanrıçaydı Averill. Hasat tanrıçası. Dediğine göre saf ve çocuksu bir somurtma vardı Averill'in yüzünde.

Averill sürekli tebessüm etmeyi aklından çıkarmaması gerektiğini düşündü.

Ressam kısa boylu, esmer, asabi görünümlü biriydi. Bugs ona Toulouse-Lautrec adını takmıştı.

Daha önce de Averill'e tutulan erkekler olmuştu. Averill ise iki kez evlenme sözü vermiş ama daha sonra vazgeçmek zorunda kalmıştı. Nişanlandıkları dışında iki ya da üç erkekle yatmıştı. Aslında dört erkekle. Bir kez kürtaj olmuştu. Cinsel soğukluğu olan bir kadın değildi –en azından kendisi böyle düşünüyordu– ama cinsel ilişkiye ürkek bir yaklaşımı vardı ve birlikte olduğu erkekler işlerini bitirip yanından ayrıldığında her zaman bir rahatlama yaşıyordu.

Averill ertesi gün sabah saatlerinde kendini dinç ve kaygısız hissettiği bir sırada, sırf başından savmak için ressamla sohbet etmeye razı oldu. Onunla birlikte oturmadı ve öğleden sonra ve akşam boyunca onu pek yanına yanaştırmadı. Stratejisi kısmen Jeanine ile sohbet ederek meşgulmüş izlenimi yaratmaya dayalıydı. Jeanine kendi hayatından bahsedip Averill'in hayatıyla ilgili konuları açmadığı sürece sorun yoktu.

"Anneniz çok yürekli ve zarif bir kadın," dedi Jeanine. "Ancak bazen çekici insanlar çıkarları için başkalarını kullanabiliyorlar. Onunla birlikte yaşıyorsunuz değil mi?"

Averill, "Evet," diye cevap verdi ve Jeanine de, "Ah, kusura bakmayın. Umarım burnumu fazla sokmuyorum. Umarım ki size incitmedim," dedi.

Averill'in sadece aklı karışmıştı. Neden insanlar hemen onun aptal olduğu görüşüne kapılıyorlardı?

Jeanine, "Biliyor musun, insanlarla röportaj yapmaya o kadar alıştım ki, sıradan sohbetleri asla beceremiyorum," dedi. "Mesleki konular dışındaki sohbetlerde insanlarla nasıl iletişim kurulacağını unuttum. Çok patavatsızım ve her şeye burnumu sokuyorum. Bu konuda yardıma ihtiyacım var."

Jeanine bu yolculuğa çıkmasının tek amacının yeniden hayatın olağan gerçeklerine dönmek ve mikrofona konuşmadığı zamanlarda nasıl biri olduğunu görmek olduğundan söz etti. Ayrıca evliliği dışında kim olduğunu öğrenmek istiyordu. Dediğine göre kocasıyla bu konuda bir anlaşmaya varmışlardı ve sık sık birbirlerinden ayrı bu gibi kısa yolculuklara çıkıp ilişkilerinin sınırlarını test etmek istiyorlardı.

Averill, Jeanine'in söyledikleriyle ilgili Bugs'ın yapabileceği yorumu duyar gibiydi. "İlişkinin sınırlarını test etmek öyle mi?" diyecekti Bugs. "Gemide birileriyle yatmayı kastediyor o."

Jeanine, gemide yaşayacağı bir romantizme sıcak bakabileceğini söylüyordu. Aslında gemide birlikte olmaya müsait erkekleri gözden geçirmeden önce düşünüyordu bunu. Şimdi o erkekleri gözden geçirmiş biri olarak biraz tereddüt içindeydi. Kim olabilirdi acaba? Ressam kısa boylu, çirkin ve Amerikan karşıtıydı. Ayrıca –tamamen yakışıksız ve caydırıcı bir durum olmasa da– Averill'e tutkundu. Profesörün karısı gemideydi. Doğrusu Jeanine evli bir erkekle çamaşır dolabında ilişkiye girmek için uğraşmaya niyetli değildi. Buna değmezdi. Üstelik profesörün çenesi çok düşüktü, gözkapaklarında küçük, damarlı sığiller vardı ve Bugs ile çok haşır neşirdi. Diğer tüm erkekler şu ya da bu nedenden ötürü ihtimal dışıydı. Ya karıları yanlarındaydı ya Jeanine'i hoşnut edemeyecek kadar yaşlı veya Jeanine'in hoşnut edemeyeceği kadar gençtiler ya da daha çok birbirleriyle ya da mürettebatla ilgileniyorlardı. Cildine güzel bir bakım yapmak için vakit ayırmalı ve yolculuk boyunca bir kitap okumalıydı.

Jeanine, "Eğer benim için birini seçecek olsaydın kimi seçerdin?" diye sordu Averill'e.

"Kaptana ne dersin?" dedi Averill.

"Harika," dedi Jeanine. "Biraz uzak bir ihtimal ama harika."

Jeanine, kaptanın yaşının uygun olduğunu öğrendi. Kaptan elli dört yaşındaydı ve evliydi ama karısı Bergen'de yaşıyordu. Yetişkin üç çocuğu vardı. Norveçli değil, Edinburgh'da doğmuş bir İskoç'tu. On altı yaşında denize açılmıştı ve on yıldır seyahat ettikleri bu yolcu gemisinin kaptanlığını yapıyordu. Jeanine tüm bunları kaptanın kendisine sorup öğrenmişti. Jeanine, bir dergi için yolcu gemileriyle ilgili bir makale yazacağından bahsetmişti kaptana (bunu gerçekten de yapabilirdi). Kaptan da Jeanine'e kamarası dahil gemiyi gezdirdi. Jeanine bunun iyiye işaret olduğunu düşünüyordu.

Kaptan kamarası tertemizdi. Kalın bir kazak giyen, iriyarı, hoş görünümlü bir kadının fotoğrafı vardı kamarada. John le Carré'ın bir kitabını okuyordu kaptan.

"Kaptan ona aldırış etmeyecek," dedi Bugs. "Jeanine için fazlasıyla kurnaz biri o. Kurnaz bir İskoç."

Averill, Jeanine'in sırlarını –tabii bunlara sır denirse eğer– açığa vurma konusunda hiç tereddüt yaşamadı. Tıpkı Huron Sokağı'ndaki evlerine öğrendiği bütün bilgileri, duyduğu bütün ilginç dedikoduları taşıdığı gibi, gemide duyduklarını da filika güvertesinde kaldıkları kamaraya, Bugs'a taşıyordu. İnsanları dolduruşa getirip ağızlarından laf almakta Bugs'ın da üstüne yoktu. Umulmadık kaynaklardan abartılı ifşaat ve dedikodular geliyordu kulağına. Averill'in bildiği kadarıyla annesi asla sır tutmuyordu.

Bugs, Jeanine gibileri daha önce de gördüğünü söylüyordu. O kadının pırıltılı dış görünüşünün altında bir enkaz yatıyordu. Averill'e, onunla çok sıkı fıkı olmanın bir hata olduğunu söylemiş ama bizzat kendisi samimiyet kurmakta bir sakınca görmemişti. Jeanine'e, Averill'in daha önce duyduğu hikâyeleri anlattı.

Jeanine'e, Averill'in babasından bahsetti ve onu bir serseri ya da âşık olarak değil, "Yaşlı ve temkinli herifin teki," diye tanımladı. Doktor kırklı yaşlarda olmasına rağmen Bugs'ın düşüncesine göre yaşlıydı.

New York'lu bir doktordu adam. O dönemde Bugs da mesleğine iyi bir başlangıç yapmaya çalışan bir şarkıcı olarak orada yaşıyordu. Boğaz ağrısı şikâyetiyle gitmişti doktora. Boğaz ağrıları Bugs'ın kâbusuydu.

"Göz, kulak, burun, boğaz doktoru," dedi Bugs. "Ama daha ileri gideceğini nasıl bilebilirdim?"

Elbette doktorun bir ailesi vardı. Bir tıp konferansına katılmak için Toronto'ya gelmiş ve Averill'i de o sırada görmüştü.

"Averill beşiği içinde ayakta duruyordu ve babasını görünce vahşi bir hayvan gibi uludu. 'Sence sesini benden mi almış?' diye sordum ona. Ama hiç şaka kaldıracak havada değildi. Averill onu ürkütmüştü. O yaşlı herif ne kadar da temkinliydi bilsen. Sanırım sadece bir kez hataya düşmüştü.

Hep ağzı bozuk, küfürbaz biriydim," dedi Bugs. "Hoşuma gidiyordu bu. Küfürlü konuşmak popüler olmadan önce bile ağzı bozuk biriydim. Averill okula yeni başladığında öğretmeni beni aradı ve konuşmak için okula davet etti. Averill'in kullandığı bazı kelimelerden dolayı duyduğu endişeyi dile getirdi. Averill, örneğin kurşunkaleminin ucu kırıldığında ya da, beklenmedik bir olay karşısında, 'Kahretsin!' ya da, 'Hassiktir!' gibi şeyler söylüyormuş. Evde benden ne duyuyorsa onlar çıkıyordu ağzından. Onu asla uyarmamıştım. Kendi fark eder, diye düşünüyordum. Zavallı Averill, nasıl farkına varabilirdi ki? Berbat bir anneydim. Üstelik işin en kötü tarafı bu değil. Averill'in tüm o kelimeleri benden duyduğunu öğretmene itiraf ettiğimi mi düşünüyorsun? Elbette hayır! Tam bir hanımefendi gibi davrandım. 'Ah tatlım! Bunu bana

anlattığın için sana çok teşekkür ederim,' dedim ona. Berbat bir insanım ben. Averill bunun hep farkındaydı. Değil mi Averill?"

Averill, "Evet," dedi.

Yolculuğun dördüncü gününden itibaren, Bugs akşam yemekleri için salona inmekten vazgeçti.

"O saatlerde biraz hasta ve solgun görünüyorum," dedi Bugs. "Profesörün keyfini kaçırıp ona itici gelmek istemem. Yaşlı kadınlara göründüğü kadar düşkün olmayabilir."

Bugs kahvaltıda ve öğle yemeğinde yeterince yediğini söyledi. "Kahvaltı hep en sevdiğim öğün olmuştur. Gemide tıka basa kahvaltı yapıyorum."

Averill akşam yemeğinden dönerken kamaraya çörek ve meyve getirdi.

"Harika," dedi Bugs. "Sonra yerim."

Yatakta doğrulup sırtını yastığa dayayarak uyumalıydı.

"Belki de hemşire oksijen tüpü getirebilir," dedi Averill. Gemide doktor yoktu ama bir hemşire vardı. Bugs onu görmek istemiyordu. Oksijen de istemiyordu.

Öksürük nöbetlerinden bahsederken, "O kadar da kötü değil," dedi. "Duyduğun kadar kötü değil. Sadece önemsiz kasılmalar. Asla sigara içmediğimi düşünürsek belki de bu nöbetler inançsız biri olarak kilisede şarkı söylediğim için bana verilmiş bir ceza. Ama hayır. *Neşeli Günler* müzikali yüzünden sanırım. Oradaki o Maria karakteri. Tanrı ondan nefret ediyor."

Averill ve Jeanine, ressam ve Norveçli ikinci kaptanla akşamları poker oynuyorlardı. Averill, Bugs'ın iyi olup olmadığını kontrol etmek için her akşam birkaç kez filika güvertesine gidiyordu. Bugs ya uyuyor ya da uyuma

numarası yapıyordu. Yatağın başucundaki çörek ve meyvelere elini sürmemişti. Averill oyun bitmeden masadan kalktı. Poker arkadaşlarına ısrarla çok uykusu geldiğinden ve gözlerinin kapandığından bahsederek erken ayrılmasına rağmen hemen yatağa girmedi. Bugs'ın yemediği çörekleri almak için kamaraya girdi ve ardından güverteye çıktı. Pencerenin altındaki kanepeye oturdu. Ilık ve rüzgârsız gecelerde pencere hep açıktı. Averill orada oturdu, gevrek ve lezzetli çörekleri dikkatle ısırıp ses çıkarmamaya çalışarak yedi. Deniz havası doğal olarak onu acıktırmıştı. Ya da belki de birinin kendisine âşık olması ve bunun yarattığı gerilim kazındırıyordu midesini. Bu koşullarda Averill genellikle kilo alıyordu.

Bugs'ın nefes alış verişleri çalınıyordu kulağına. Hafif iç geçirmeler ve duraksamalar, düzensiz soluk alıp vermeler, kesik kesik horlamalar ve aralıksız, derin uyku. Averill, annesinin yarı uyanık vaziyette yer değiştirip bir o yana bir bu yana döndüğünü ve yatakta daha da yukarı doğrulduğunu duyabiliyordu. Bir yandan da güvertede yürüyüşe çıkmış kaptanı izliyordu. Kaptanın kendisini görüp görmediğini bilmiyordu. Gördüğüne dair bir belirti de yoktu zaten. Gözlerini doğruca ileriye diken kaptan hiç o tarafa bakmıyordu. Gece vakti yolcuların arasında dolaşıp onlarla sohbet etmek zorunda kalma olasılığının en az olduğu bir saatte, egzersiz amacıyla küpeşteye yakın bir yerde bir ileri bir geri volta atarak yürüyordu. Averill hiç kıpırdamadı yerinden. Çalıların arasında pusuya yatmış bir tilki gibi hissediyordu kendini. Geceleri ortaya çıkan ve kaptanı gözleriyle takip eden bir yaratık. Ama hareket ettiği ya da seslendiği takdirde kaptanın irkileceğini de sanmıyordu. Kuşkusuz kaptan gemide olup biten her şeye karşı her an tetikteydi. Averill'in orada olduğunu bilmesine rağmen nezaket icabı ya da özgüven hissinden ötürü onu görmezden geliyor olabilirdi.

Jeanine'in kaptanla ilgili planları geldi aklına; bunların fiyaskoyla sonuçlanmaya mahkûm olduğu konusunda annesiyle hemfikir olduğunu düşündü. Eğer aksi olursa hayal kırıklığı yaşayacaktı. Kaptan ilgiye muhtaç biri olduğu izlenimi uyandırmamıştı onda. Karşısındakini rahatsız etmeye, pohpohlamaya, kışkırtmaya ya da yolunu kesip sohbet etmeye ihtiyaç duymuyordu. *Bana bak, bana kulak ver, bana hayranlık duy, kendini bana ver*, diyen o tavır ve hallere asla sahip değildi. Kafasında başka şeyler vardı. Gemi, deniz, hava, yük, mürettebatı, sorumlulukları. Yolcular eski, bildik bir hikâyeden ibaretti onun için. Gemide taşınan yükler de hep aynı hikâyenin farklı yorumları gibiydi ve farklı bir ilgi gerektiriyordu. Aylak ya da hastalıklı, şehvet dolu ya da kederli. Meraklı, sabırsız, sinsi, soğuk ve mesafeli; hepsini daha önce görmüştü. Onların hakkında her şeyi hemen kestirebiliyordu ve bundan ötesini de bilmeye ihtiyaç duymuyordu. Jeanine'i de tanıyacaktı hemen. Eski hikâye.

İçeriye ne zaman gireceğine nasıl karar veriyordu? Zaman mı tutuyordu; adımlarını mı sayıyordu? Kır saçlı, duruşu dik, bel çevresi kalınca, zevk ve sefahatten çok ılımlı bir otoriteyi akla getiren bir göbeği vardı. Bugs onun için bir isim düşünmemişti. Ondan kurnaz İskoç diye bahsetmiş, fakat bunun ötesinde kafa yormamıştı. Kaptan, kendisini yaftalamaya yarayacak hal ve tavırlardan, ona bir lakap takması için Bugs'a davet çıkaracak fiyakalı, gösterişe kaçan davranışlardan uzaktı. İçi dışı birdi ve çok uzun bir zaman önce yetişip olgunlaşmış, etrafındaki insanları kullanmadan da kendi olabilen biriydi.

Kaptan ortaya çıkmadan bir gece önce, Averill, Bugs'ın şarkı söylediğini işitti. Bugs'ın dinlenip kendini toparladıktan sonra şarkı söylemeye başladığını duydu.

Geçen aylar içinde, Bugs'ın zaman zaman bir ders sırasında büyük bir dikkatle ve öğrencilerine bir şeyi gös-

terip açıklamaya gerek duyduğu için bir melodi mırıldandığı olmuştu. Oysa şimdi sesi farklıydı. Sahne öncesi, gücünü gösteriye saklayarak prova yaptığı zamanlarda olduğu gibi hafif ama rahatça duyulacak kadar sıcak bir sesle ve içtenlikle söylüyordu şarkıyı.

Bugs, tıpkı yemek masasını hazırlarken ya da yağmur damlalarıyla ıslanan apartman dairesinin penceresinden dışarı bakarken söylediği gibi söylüyor ve dilediği takdirde zengin ezgilerle doldurabileceği basit melodiler mırıldanıyordu. O sıralarda ya eve davet ettiği birini bekliyor ya elde edilmesi mümkün olmayan bir mutluluğun hayalini kuruyor ya da konser için prova yapıp sesini hazırlıyordu.

Vedrai carino,
Se sei buonino,
Che bel remedio,
Ti voglio dar.[1]

Bugs şarkı söylemeye başlayınca Averill birden başını şöyle bir doğrulttu ve tüm vücudu sanki panik nöbetine tutulmuş gibi kasıldı. Ama Bugs ona seslenmemişti; yerinden kıpırdamadı. İlk andaki telaşın ardından, annesi ne zaman şarkı söylese kapıldığı o hissi yeniden yaşadı. Kapılar ardına kadar zahmetsizce açıldı ve pırıltılı bir boşluk, iyilikle aydınlanmış bir boşluk ortaya çıktı. İstek uyandıran, neşe ve zevkle dolu bu pırıltılı ve aydınlık dünyayı kabullenmenizden başka sizden hiçbir talepte bulunmayan iyilik ve merhamet oyunu. Bu her şeyi değişime uğratmış ve Bugs şarkısına son verir vermez kaybolup gitmişti. Sanki Bugs beraberinde alıp götürmüştü

1. (İt.) Bana karşı iyi ve cömert olursan eğer / Göstereceğim sana nice güzellikler. (Ç.N.)

onu. Bugs bunun sadece bir numaradan ibaret olduğunu ve buna o kadar dikkatinizi vermenizin biraz budalalık olduğunu ima ediyor olabilirdi. Bugs'ın herkese sunmaya mecbur olduğu bir armağandı bu.

İşte. Hepsi bu. Rica ederim, teşekküre değmez.

Bugs'ın açıkça gözler önüne serip sonra da herkesten olduğu gibi Averill'den de saklayarak mutlak bir koruma altına aldığı bir sırrı vardı.

Tanrı'ya şükür ki, Averill müziğe pek yatkın biri değil.

Bugs şarkısına son verir vermez kaptan da güverteye geldi. Son notaları işitmiş ya da bekleyip bitene kadar dinlemişti şarkıyı. Kaptan yürürken Averill her zaman olduğu gibi onu gözleriyle takip etti.

Averill içinden şarkı söyleyebiliyordu. Ama içinden söylerken bile Bugs'la ilişkilendirdiği şarkıyı asla söylemiyordu. Ne Zerlina aryaları ne oratoryolarda sopranonun söylediği şarkıları, hatta Bugs'ın meleklerin saflığını çağrıştıran bir sesle söylemesine rağmen aşırı duygusal olmalarından ötürü alay konusu yaptığı "Farewell to Nova Scotia" [Nova Scotia'ya Veda] gibi halk şarkılarını söylemiyordu. Averill'in içinden söylediği bir ilahi vardı. Melodisini nereden öğrendiğini pek hatırlamıyordu. Bugs' dan öğrenmiş olamazdı. Bugs ilahileri pek sevmezdi. Bugs'ın solistlik yaptığı dönemlerde, Averill daha çocukken annesiyle birlikte gitmek zorunda kaldığı kilisede öğrenmiş olmalıydı bu ilahiyi.

"Tanrı benim çobanımdır," diye başlayan ilahiydi bu. Averill bunun bir Mezmur'dan alıntı olduğunu bilmiyordu. İlahiler hakkında yeterince bilgi sahibi olacak kadar gitmemişti kiliseye. Hararetli bir bencillik ve bariz bir övünmeyle dolu dizelerin özellikle bir tanesinde çocukça bir böbürlenme vardı:

Düşmanlarımın gözleri önünde,
Bana bir şölen hazırladın

Averill kaptanın adımlarını gözleriyle takip ederken ve ardından da bizzat kendisi küpeşteye doğru emin adımlarla yürürken bu kelimeler nasıl da mantıksızca ve neşeli bir şarkı gibi zihninde yankılanıyordu:

İyilik ve Merhamet
Tüm Yaşamım boyunca beni izleyecek;
Ve ebedî ikametgâhım
Tanrı'nın evinde olacak ilelebet

Averill'in zihninde yankılanan melodi kendi kendine anlattığı ve her gece güverteye çıktığında geliştirdiği hikâye ile iç içe geçti. (Averill sık sık kendi kendine hikâyeler anlatıyordu ve bu, rüya görmek kadar kaçınılmaz bir faaliyet gibi geliyordu ona.) İçinden söylediği şarkılar ise zihninde şekillenen dünya ile gerçek dünya arasına, bedeni ile Kuzey Atlantik semalarının karanlık aynasına hücum eden yıldızlar arasına örülmüş bir duvar gibiydi.

Bugs öğle yemekleri için de salona inmekten vazgeçmişti ama kahvaltıya gitmeye devam ediyordu; kahvaltı yaptığı sırada ve sonraki bir saat boyunca da neşesi yerindeydi. Kendini daha kötü hissetmediğini, sadece dinlemekten ve konuşmaktan yorulduğunu söylüyordu. Bir daha –en azından Averill'in duyabileceği bir sırada– şarkı söylemedi.

Yolculuğun dokuzuncu gecesinde, Tilbury'de limana girmeden önce denizde geçirdikleri son gece, Jeanine kamarasında bir parti düzenledi. Filika güvertesindeki en büyük ve en gösterişli kamara Jeanine'in kaldığı kamaraydı. Konuklara ikram etmek amacıyla beraberinde şampanya, viski ve şarap getirmişti. Ayrıca mutfaktan,

var olduğu dahi bilinmeyen kaynaklardan da havyar, üzüm, bol miktarda somon füme, çiğ et, peynir ve pide getirtmişti. "Elimdekileri har vurup harman savuruyorum," dedi Jeanine. "Sevinçten uçuyorum. Sırt çantamla bir avare gibi Avrupa'yı gezerek kümeslerden yumurta çalacağım. Umurumda değil. Hepinizin adresini alacağım ve meteliğe kurşun sıkmaya başlayınca da gelip sizde kalacağım. Gülmeyin!"

Bugs aslında partiye gitmeye niyetliydi. O gün kahvaltıya bile inmemiş, enerjisini geceye saklamak için bütün gün yataktan çıkmamıştı. Sonra yataktan kalktı, yıkandı ve makyajını yapmak için yatağa oturup sırtını yastığa dayadı. Yüzüne gözüne güzelce makyaj yaptı, saçlarını fırçalayıp sprey sıktı. Averill'in diktiği assolist elbisesini giydi. Koyu mor renkli kumaştan düz kesim ama bol ve uzun elbisenin kol ağızları yanardöner pembe ve gümüş renkli ipek sırmalarla işlenmişti.

"Patlıcan," dedi Bugs.

Elbisenin kenar kıvrımlarına dikilmiş farklı renklerdeki sırmalar ışıldasın diye kendi etrafında şöyle bir döndü. Fakat bu dönüş dengesini bozup onu sersemletti ve oturmak zorunda kaldı.

"Tırnaklarıma oje sürmem lazım," dedi. "Gerçi biraz beklesem iyi olur. Fazla gerginim."

O sırada saçlarını tokayla tutturan Averill, "Ben sürerim," dedi.

"Sürebilir misin? Ama her şeye rağmen gideceğimi sanmıyorum. Sanırım burada kalıp dinleneceğim. Yarın zinde olmam lazım. Karaya çıkıyoruz."

Averill elbisesini çıkarması için Bugs'a yardım etti, yüzünü yıkadı, geceliğini giydirdi ve nihayet yatağa yatmasına yardımcı oldu.

"Elbiseye karşı kendimi suçlu hissediyorum," dedi Bugs. "Partiye gitmemekle suç işliyorum. Bu elbise dışarı

çıkmayı hak ediyor. Sen giymelisin. Giy o elbiseyi lütfen."

Averill mor rengin kendine yakışmadığını düşünüyordu ama sonunda kendi yeşil elbisesinden vazgeçip Bugs için diktiği elbiseyi giydi. Kendini tuhaf, cüretkâr ve bir yabancı gibi hissederek aşağıdaki salona indi. Sorun yoktu. Herkes gayet şık giyinmiş, hatta bazı yolcular dikkat çekecek ölçüde süslenmişti. Erkekler bile aşırı bir şıklık içindeydi. Ressam kot pantolon üzerine eski bir smokin ceketi giymişti; epey bol kesimli beyaz bir takım elbiseyle partiye katılan profesör ise gösteriş düşkünü büyük çiftlik sahiplerini andırıyordu. Jeanine'in üzerinde daracık siyah bir elbise ve arkası dikişli siyah çoraplar vardı. Kıyafetini iri parçalı altın mücevherlerle tamamlamıştı. Leslie ise adeta tafta kumaşlarla sarıp sarmalamıştı kendini. Elbisesinin krem rengi zemini üzerinde kırmızı ve pembe gül desenleri vardı. Kalçasının kıvrımı üzerine denk gelen kumaş ise kocaman bir gül biçiminde toplanıp kıvrılmıştı. Profesör, bu gülün yapraklarını şekle sokmak için ikide bir eliyle düzeltip çekiştirdi karısının elbisesini. Görenler, Leslie ile yeni tanıştığını ve ona duyduğu hayranlıkla kur yaptığını sanırlardı. Leslie ise rahat ve mağrur bir havada etrafına ürkek bakışlar fırlatıyordu.

"Anneniz partiye gelmiyor mu?" diye sordu profesör, Averill'e.

"Partiler onu sıkıyor," diye cevap verdi Averill.

"Birçok şeyin onu sıktığı izlenimini edindim zaten," dedi profesör. "Sahne sanatçılarında sık gözlemlediğim bir durum bu ve gayet anlaşılır bir şey. Sürekli kendi hayatlarına odaklanmak zorundalar."

Averill'in ipekli kumaştan elbisesine elini süren ressam, "Bu da kim? Özgürlük heykeli mi?" dedi. "O elbisenin içindeki bir kadın mı acaba?"

Averill'in duyduğuna göre, ressam son günlerde Jeanine'le bir sohbeti sırasında kendisinin lezbiyen olma ihtimali üzerinde durmuş ve Bugs'ın da aslında annesi değil zengin ve kıskanç sevgilisi olabileceğini öne sürmüştü.

Ressam, ipekli elbisenin kalça kısmını eliyle düzeltip şekil vererek, "Orada bir kadın mı yoksa bir beton yığını mı var?" dedi.

Averill umursamadı. Gemideki son gecesiydi ve ressamı bir daha görmek zorunda kalmayacaktı. Ayrıca içiyordu. İçki içmeyi seviyordu. Özellikle de şampanyayı. Şampanya onu heyecanlandırmaktan çok, çakırkeyif ve hoşgörülü yapıyordu.

Dağlarda yaşayan bir kızla nişanlı ikinci kaptanla sohbet etti. Norveçli denizci belli ki Averill'e karşı hissî bir yakınlık duymuyordu.

Geçmişte Norveç'teki bazı liselerde İngilizce öğretmenliği yapmış ama artık daha maceralı bir hayat sürmek isteyen ve güzel bir kadın olan aşçıyla sohbet etti. Jeanine, aşçının ressamla yattığına dair bir söylenti olduğunu söylemişti Averill'e. Aşçının dost canlısı davranışlarında meydan okuyan, alaycı bir hava sezen Averill, söylentilerin doğru olabileceğini düşündü.

Bir zamanlar arp çalgıcılığı yapan Leslie'yle sohbet etti. Leslie genç bir arp sanatçısı olarak bir otelde konuklar için akşam yemeği müziği çalarken salondaki eğreltiotu bitkisinin yaprakları arasından profesörün gözüne çarpmış. İnsanların sandığı gibi aslında üniversitede öğrenci değilmiş. İlişkileri başladıktan sonra profesör üniversiteye kaydını yaptırmış ve kendini geliştirmesi için birkaç derse yazdırmış. Leslie bir yandan şampanyasını yudumlarken kıkırdayıp bunun pek işe yaramadığını söyledi. Kendini geliştirmeye karşı direnç göstermiş ama bu aradâ da arp çalmayı bırakmış.

Jeanine kimseye duyurmamaya çalışarak alçak bir

sesle sanki bir sırrını açarmış gibi Averill'e, "Onunla nasıl başa çıkacaksın?" diye sordu. "İngiltere'de ne yapacaksınız? Onu trene nasıl bindireceksin? Şakası yok bunun."

"Endişe etme," dedi Averill.

"Sana her şeyi açıkça anlatmadım," dedi Jeanine. "Şimdi tuvalete gitmem lazım ama dönünce sana bir şey söylemek istiyorum."

Averill, Jeanine'in ressam hakkında başka ifşaatta bulunmayacağını ya da Bugs'la ilgili başka tavsiyeler vermeyeceğini umuyordu. Ama korktuğu gibi olmadı. Jeanine dönüşte kendisi hakkında konuşmaya başladı. Anlattığı gibi kısa bir tatile çıkmamıştı aslında. İstasyonda çalışan seksi ve aptal bir resepsiyon görevlisi uğruna kocası ondan ayrılmış ve onu kapı dışarı etmişti. Sarışın resepsiyon görevlisinin işi bütün gün tırnak bakımı yapıp ara sıra da gelen telefonlara bakmaktan ibaretmiş. Bu arada kocası da Jeanine'le arkadaş kalmak istiyormuş. Ara sıra da Jeanine'e uğrayıp kendi evindeymişçesine rahat davranıyor, Jeanine'le oturup şarap içerek metresiyle nasıl cilveleştiklerini, sarışının nasıl da yatağa çıplak oturup tırnaklarına oje sürdüğünü –başka ne yapacaktı ki zaten?– anlatıyormuş. Jeanine'in kendisiyle birlikte gülmesini, karasevdaya düşerek verdiği yanlış karardan ötürü onu anlamasını ve derdini paylaşmasını istiyormuş. Jeanine de ona uymuş. Onunla birçok kez oturup anlattığı hikâyeleri dinlerken evdeki şarapları da art arda devirmişler. Kocası onu asla sahip olamadığı bir kız kardeş gibi sevdiğini söylüyormuş. Ama artık Jeanine bu adamı hayatından tamamen söküp atmaya niyetliymiş. Şimdi ondan uzakta kendi hayatını yaşamaya kararlıymış.

Karaya çıkmalarına çok az bir zaman kalmıştı ama Jeanine'in gözü hâlâ kaptandaydı. Kaptan şampanyayı geri çevirmişti ve viski içiyordu.

Aşçı alkol almayanlar ve erken ayılmak isteyenler için bir tepside kahve ve krema getirmişti. Nihayet partiye katılanlardan biri bir fincan kahve alınca kremanın –muhtemelen sıcak odada bir süre durmaktan– ekşimiş olduğu anlaşıldı. Aşçı hiç bozuntuya vermeden ekşimiş kremayı alıp hemen tazesini getireceğini söyledi ve odadan çıkarken, "Sabah gözlemelerin üzerinde kahverengi şekerle güzel gidecek bu," dedi.

Jeanine, "Bir zamanlar birisi bana, ekşimiş sütün gemide ölü birinin olabileceği kuşkusu doğurduğunu söylemişti," dedi. "Ben ise bunun batıl bir inanç olduğunu düşündüm. Ama o adam bunun bir nedeni olduğundan bahsetmişti. Buz. Ceset kokmasın diye gemideki tüm buzlar kullanıldığından süt bozulup ekşiyormuş. Adamın dediğine göre tropik denizlerde yolculuk yapan bir gemide böyle bir olay yaşanmış."

Yolculardan biri gülerek kaptana dönüp, "Bu gemide böyle bir sorun var mı?" diye sordu.

Kaptan da, "Hayır, bildiğim kadarıyla yok. Ayrıca buzdolabında yeterince yerimiz var," diye cevap verdi.

"Nasıl olsa cesetleri denize gömüyorsunuz değil mi?" dedi Jeanine. "Denizde evlilik ve cenaze törenleri düzenleniyor öyle değil mi? Yoksa gerçekten de ölüleri buzdolabına koyup memleketlerine geri mi gönderiyorsunuz?"

"Olay nasıl gelişirse ona göre hareket ediyoruz," dedi kaptan.

"Ama sizin başınıza geldi mi böyle bir şey?" diye sordu bir yolcu kaptana. "Muhafaza edilmiş cesetler var mıydı? Yolculuk sırasında cenaze töreni düzenlendi mi?"

"Bir zamanlar mürettebattan genç bir delikanlının apandisiti patlamış ve hayatını kaybetmişti. Bildiğimiz kadarıyla ailesi yoktu; onu denize gömdük."

Her şeye kıkırdayan Leslie, "Düşününce kulağa komik bir ifade gibi geliyor bu," dedi. "Denize gömülmek."

"Bir başka seferinde de," dedi kaptan, "bir başka seferinde de bir kadının cesedini gömmüştük denize."

Ardından, Jeanine ve Averill dahil etrafına toplanan birkaç yolcuya bir hikâye anlattı. (Leslie bu gruba dahil değildi zira kocası alıp götürmüştü onu.)

"Bir defasında bu gemide birlikte yolculuk eden iki kız kardeş vardı," diye anlatmaya başladı kaptan. "Birkaç yıl önce Güney Atlantik'e yaptığımız bir yolculuktu bu. Kız kardeşler arasında yirmi yaş fark varmış gibiydi ama aslında birinin hasta olması nedeniyle böyle bir izlenim yaratıyorlardı. Hasta olanı diğerinden o kadar da yaşlı değildi aslında. Hatta belki de yaşça büyük olan bile değildi. Sanırım ikisi de otuzlu yaşlarındaydı ve ikisi de bekârdı. Sağlıklı olan çok güzeldi."

Kaptan sanki bir manzarayı ya da bir binayı tarif edercesine bir ciddiyetle, "Hayatımda gördüğüm en güzel kadındı," dedi.

"Kadın güzeldi güzel olmasına ama kamaralarında muhtemelen bir kalp rahatsızlığı nedeniyle yatan kardeşi dışında kimseyle ilgilenmiyordu. Geceleri ise dışarı çıkıp kamara penceresinin önündeki kanepede oturuyordu. Elbette küpeşteye kadar yürüyüp geri dönebilirdi ama asla pencereden fazla uzaklaşmıyordu.

Sanırım hasta kardeşi kendisine ihtiyaç duyar diye pencereden fazla uzaklaşmıyordu. Ayrıca o dönemde gemide tıbbi personel yoktu." Kaptan gece geç vakitteki yürüyüşlerine çıktığında onu pencerenin altında otururken görüyor ama görmezden geliyordu zira kadının görülmek ya da selamlaşmak istemediğini düşünüyordu.

Ama bir gece kamaranın yanından geçerken kadının kendisini çağırdığını duydu. O kadar usulca seslenmişti ki kaptan onu güçbela işitti. Kamaranın altındaki kanepeye doğru yürüdü. Kadın üzgün olduğunu ve kız kardeşinin az önce öldüğünü söyledi.

Çok üzgünüm, kardeşim az önce öldü.

Kadın önde kaptan arkada kamaraya girdiler. Kadın kesinlikle doğru söylüyordu. Kız kardeşi kapının yanındaki yatakta yatıyordu. Gözleri yarı açıktı ve az önce hayatını yitirmişti.

"Bu gibi durumlarda bazen olabileceği gibi ortalık biraz karışıktı," dedi kaptan. "Ayrıca kadının bu manzaraya verdiği tepkiden anladığım kadarıyla kardeşi öldüğünde kamarada değil, dışarıda güvertedeydi."

Ne kaptan ne de kadın tek kelime ettiler. Ortalığı temizleyip toparlamaya giriştiler ve cesedi yıkayıp gözlerini kapadılar. İşleri bitince kaptan bu olayı kime haber vermesi gerektiğini sordu. "Kimseye," dedi kadın. "Kimseye. İkimizden başkası yok." Ardından kaptan, "Kardeşinizin cesedini denize gömelim mi?" diye sordu ve kadın da olumlu yanıt verdi. "O halde yarın," dedi kaptan. "Yarın sabah." Kadın da, "Neden bekleyelim ki, şimdi halledemez miyiz?" diye sordu.

Elbette bu iyi bir fikirdi ama kaptan bunu kadına bizzat öneremezdi. Gemide birinin hayatını yitirdiğini mürettebat ve yolculardan ne kadar azı öğrenirse o kadar iyiydi. Ayrıca Güney Atlantik'te yaz hüküm sürüyordu ve hava sıcaktı. Cesedi çarşaflardan birine sardılar ve birlikte tutup kaldırarak hava girmesi için ardına kadar açık tutulan pencereden dışarı ittiler. Hastalıktan eriyip giden ve bir deri bir kemik kalan kız kardeşin cesedi çok hafifti. Onu küpeşteye kadar taşıdılar. Kaptan gidip bir halat getireceğini söyledi. Cesedi denize atarken çarşafın açılmaması gerekiyordu. Kadın da, "Atkılarla saramaz mıyız?" diye sordu ve koşarak kamaraya gidip bir sürü farklı ve birbirinden şık atkı ve fular getirdi. Kaptan çarşafa sarılı cesedi atkı ve fularları kullanarak bağladı ve ardından da cenaze için dua okumak üzere gidip kitabını alması gerektiğini söyledi. Kadın da gülerek, "Burada kitabınız ne

işe yarar ki? Okumak için çok karanlık değil mi?" diye sordu. Kaptan, kadının cesetle bir başına kalmaktan korktuğunu anladı. Ayrıca okumak için çok karanlık olması konusunda da haklıydı. Bir el feneri bulabilirdi. Bunun aklına gelip gelmediğini bile bilmiyordu. Gerçekten de kadını orada tek başına bırakmak istemiyordu; kadının içinde bulunduğu durum hiç de iyi değildi.

"O halde ne okumalıyım?" diye sordu kadına. "Bir dua belki, ne dersiniz?"

Kadın, "Ne isterseniz okuyun," dedi. Kaptan da, "İsa'nın öğrettiği dua," dedi –kadının kendisiyle beraber dua okuyup okumadığını hatırlamıyor– ve sonra da, "Yüce İsa, senin adına bu kadını derinlere teslim ediyoruz; ruhuna merhamet et," gibi bir dua okudu. Ardından cansız bedeni tutup havaya kaldırdılar ve küpeştenin üzerinden denize yuvarladılar. Denize düşen ceset neredeyse su bile sıçratmadı.

Kadın, "Hepsi bu mu?" diye sordu ve kaptan da, "Evet," dedi. Sadece birkaç belge doldurması ve ölüm sertifikasını hazırlaması gerekiyordu kaptanın. "Ölüm nedeni ne?" diye sordu kaptan. Acaba kalp krizi miydi? Kaptan bunu daha önce sormayı neden akıl edemediğini merak ediyordu.

"Nasıl mı öldü?'" dedi kadın. "Ben öldürdüm onu."

"Biliyordum!" diye haykırdı Jeanine. "Bunun bir cinayet olduğunu biliyordum!"

Kaptan kadınla birlikte bir Noel ağacı gibi ışıl ışıl parlayan kamaranın penceresi altındaki kanepeye kadar yürüdü ve ne demek istediğini sordu. Kadın, şu anda bulundukları yerde oturduğu sırada kardeşinin kendisine seslendiğinde söyledi. Kardeşinin zor durumda olduğunu biliyordu. Bu durumdan nasıl kurtulacağını da biliyordu. Ona iğne yapılması gerekiyordu. Ama kadın kılını bile kıpırdatmadı. Aslında hareket etmeye çalıştı –

yani hep hareket etmek geçiyordu aklından; kamaraya girdiğini, o iğneyi çıkardığını canlandırıyordu kafasında ama bir türlü kıpırdamıyordu yerinden. Kendini hareket etmeye zorladı ama bir taş gibi olduğu yerde kaldı. Gördüğünüz rüyada içine düştüğünüz tehlikeli bir durumdan kurtulmak için ne kadar kımıldayabilirseniz kadın da o kadar kımıldayabildi. Orada oturup kardeşinin öldüğünden emin olana kadar onun inlemelerini dinledi. Sonra kaptan çıkageldi ve o da kaptana seslendi.

Kaptan ona kardeşini öldürmediğini söyledi.

"Kardeşiniz nasıl olsa ölmeyecek miydi zaten," dedi kaptan. "Çok yakında ölmeyecek miydi zaten? Bu gece değilse de çok yakında."

"Ah, evet," dedi kadın. "Muhtemelen."

Kaptan da, "Muhtemelen değil," dedi. "Kesinlikle." Ölüm sertifikasına, ölüm nedeni olarak kalp krizi yazacaktı ve konu böylece kapanacaktı. "Artık sakinleşmelisiniz," dedi kaptan. "Artık biliyorsunuz ki her şey yoluna girecek."

"Evet," dedi kadın. İşlerin bir ölçüde yoluna gireceğini biliyordu. "Üzgün değilim," dedi. "Ama sanırım yaptığını hatırlamalı insan."

"Sonra küpeşteye doğru gitti," diye anlatmaya devam etti kaptan. "Elbette ben de ardından gittim zira ne yapmaya niyetli olduğundan emin olamazdım. Kadın bir ilahi söylemeye başladı. Hepsi bu. Sanırım cenaze törenine kendince bir katkıda bulunmuştu. Güçbela işitilir bir sesle söylüyordu ama bildiğim bir ilahiydi okuduğu. Şu anda hatırlayamıyorum ama gayet iyi biliyordum o ilahiyi."

Bunun üzerine Averill, "İyilik ve Merhamet tüm Yaşamım boyunca," diye usulca ama kendinden emin bir sesle ilahi söylemeye başladı. Jeanine de onu belinden sıkıca kavrayıp kendine doğru çekti ve, "Hadi bakalım, bize şampanya getir Sally!" diye bağırdı.

Kaptan bir an şaşkınlık yaşadı. Sonra da, "Sanırım kadının söylediği ilahi de buydu," dedi. Belki de kaptan –hikâyesinin dönüm noktalarından birinde– sözü Averill'e bırakmak istiyordu.

Averill ise, "Bildiğim tek ilahi bu," dedi.

"Ama hepsi bu mu?" diye sordu Jeanine. "Aileden kalan bir miras yok muydu işin içinde. Ya da her iki kız kardeş de aynı adama âşık filan değil miydiler? Sanırım TV dizilerindeki gibi bir durum yoktu ortada."

"Hayır yoktu," dedi kaptan da.

Averill hikâyenin gerisini bildiğine inanıyordu. Nasıl bilmeyecekti ki? Bu onun hikâyesiydi. Kadın ilahiyi söyledikten sonra kaptan, kadının küpeşteyi tutan eline –az önce kız kardeşinin cesedini denize atmaya yardımcı olan eline– uzanır ve tutup kendine çekerek öper.

Hikâyenin bazı yorumlarında, kaptan sadece bunları anlatmakla yetinmiyordu. Diğer yorumlarda ise o kadar kolayca tatmin olmuyordu. Averill de kolayca tatmin olmuyordu. Koridor boyunca yürüyüp kaptanla birlikte aydınlık kamaraya giriyor ve onunla kardeşinin hayatını kaybettiği yatakta sevişiyordu; kaptanın anlattığı hikâyeye göre daha henüz çarşaflarını değiştirip –hatta cesedi de o çarşaflardan birine sarıp denizin dibine yollamışlardı– temizledikleri yatakta. Kamara penceresinin altındaki kanepeye kadar gidecek sabırları olmadığı için kendilerini o yatağa atmışlar, gün ışıyana dek sürecek ve yaşamlarının geri kalanı boyunca zihinlerinden silinmeyecek kadar çılgınca bir sevişme için daha fazla bekleyememişlerdi.

Bazen ışığı kapatıyorlar bazen de umursamayıp ışık açıkken sevişiyorlardı.

Kaptan hikâyeyi ana kız yerine sanki iki kardeşle yaşanmış gibi anlatmış ve gemiyi de Kuzey Atlantik'ten Güney Atlantik'e taşımıştı. Ayrıca hikâyenin sonunu da

getirmemişti ve kendince bazı ayrıntılar eklemişti. Fakat Averill, kaptanın anlattığı hikâyenin kendi hikâyesi olduğuna inanıyordu. Bu ardı ardına her gece güverteye çıkıp kendi kendine anlattığı ve kimsenin asla bilmediği hikâyeydi ve şimdi bir başkasının ağzından dinliyordu bunu. Hikâyeyi kendi kafasında yaratmış ve kaptan da onu alıp sırrı açık etmeden anlatmıştı.

Böyle bir şeyin olabileceğine inanmak Averill'in –tıpkı suda ışıltılar saçarak yüzen bir balık misali– kendini bir tüy gibi hafif, coşkulu ve önemli biri gibi hissetmesine neden olmuştu.

Bugs o gece ölmedi. İki hafta sonra, Edinburgh'daki Kraliyet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi. Trenle oraya kadar ulaşabilmeyi başarmıştı.

Öldüğünde Averill yanında değildi. İki blok ötedeki bir büfeden aldığı fırınlanmış patatesi yemekle meşguldü.

Bugs'ın ağzından çıkan son anlamlı cümlelerden biri Kraliyet Hastanesi'yle ilgiliydi. "Eskidünya'ya aitmiş gibi gelmiyor mu kulağa sence?" demişti.

Bütün günü hastane odasında geçirdikten sonra yemek yemek için dışarı çıkan Averill havanın hâlâ o denli aydınlık olmasına ve canlı ve parlak renkli kıyafetler giymiş, Fransızca, Almanca ve kulağına yabancı gelen bir sürü farklı lisan konuşan insanın sokakları doldurmasına şaşırmıştı. Her yılın bu zamanında kaptanın yaşadığı şehirde bir festival düzenleniyordu.

Averill, Bugs'ın cenazesini uçakla memleketine getirdi ve Toronto'da müzik eşliğinde bir cenaze töreni düzenlendi. Averill, tören sırasında İskoçya'dan dönen bir başka Kanadalı ile tesadüfen yan yana oturmuştu. Meşhur bir amatör golf turnuvasına katılmış ve umduğu gibi bir sonuç alamamış genç bir adamdı bu. Başarısızlık ve

kayıp bu iki insanın birbirine nazik davranmasına yol açmış; Averill'in spor ve adamın ise müzik konusundaki cehaletleri onları birbirine kolayca yakınlaştırmıştı. Genç adam Toronto'da yaşadığından cenazeye katılması kolay olmuştu. Kısa bir süre sonra evlendiler. Aradan bir süre geçtikten sonra aralarındaki nezaket ve yakınlık da azaldı; Averill, Bugs'ın asla tasvip etmeyeceği biri olduğu ve böyle biriyle evlenmesini abes bulacağı için bu adamı kendine koca olarak seçtiğini düşünmeye başlamıştı. Sonunda boşandılar.

Fakat Averill kendinden epey büyük bir başka adamla tanıştı. Lisede tiyatro öğretmenliği ve rejisörlük yapan bu adamın nezaketsiz, rahatsız edici boyutta uçarı ve alaycı tavırları vardı. İnsanlar onu ya çekici ve ilginç buluyorlar ya da ona karşı nefret duyuyorlardı. Adam gönül işlerinden ve birine bağlanmaktan hep uzak durmaya çalışmış biriydi.

Ne var ki Averill'in hamile kalması onları evliliğe itti. Her ikisi de bir kızları olsun diye umut ediyorlardı. Averill gemide tanıştığı insanları ne bir daha gördü ne de herhangi birinden haber aldı.

Averill kaptanın teklifini kabul eder. Günahlardan arınmış ve şanslı biridir o. Siyah, ışıltılı elbisesi içinde pulları süs gibi parlayan bir balık gibi süzülür.

Kaptanla birbirlerine iyi geceler dilerler. Elleri törensel bir havayla birbirine dokunur ve parmak uçları kıvılcımlar saçarak titreşir.

NE FAYDA

I – Tek gözlü Ukala

Yemek odasında oturuyorlar. Vitrinin önündeki kilim dışında cilalı zemin boş. Odada pek fazla mobilya yok. Uzun bir masa, birkaç sandalye, piyano, vitrin dolabı. Pencerelerin iç kısımlarındaki ahşap panjurlar tamamen kapalı. Mat ve griye çalan bir maviye boyanmış bu panjurların ve pencere çerçevelerinin üzerindeki boyaların bir kısmı dökülmüş. Dökülmeye yüz tutan boyaları ise yer yer bizzat Joan tırnaklarıyla kazımış.

Logan'da çok sıcak bir gün var. Panjurların dışındaki dünya beyaz ışıklara boğulmuş vaziyette; uzaklardaki ağaçlar ve tepeler şeffaf bir görünüme bürünmüş; köpekler yangın musluklarının ve çeşmelerin etrafındaki su birikintilerinin civarında toplaşmış.

Annelerinin bir arkadaşı var evde. Yakındaki okulda öğretmenlik yapan Gussie Toll mu bu yoksa istasyon yetkilisinin karısı mı? Annelerinin arkadaşları hayat dolu insanlar ve çoğu gelip geçici, başıboş, gerçekten bağımsız olmasalar da öyle davranmayı seven özgür ruhlu kadınlar.

* * *

Tavanda dönüp duran pervanenin altındaki masanın üzerine kartları yaymış fal bakıyorlar. Joan, annesiyle ar-

kadaşlarının sohbetlerinde ve gülüşmelerinde kışkırtıcı ve boşa ümit veren bir hava olduğunu düşünüyor. Morris yere uzanmış, bir deftere notlar alıyor. O hafta kaç tane *New Liberty* dergisi sattığını ve kimlerin ödeme yapıp kimlerin hâlâ borçlu olduğunu yazıyor. Morris on beş yaşlarında sağlam görünümlü, neşeli ama içine kapanık ve çekingen bir delikanlı. Bir camı siyah bir gözlük takıyor.

Morris dört yaşındayken derenin yanında, avlunun dibindeki uzun otların arasında dolaştığı bir sırada yerdeki bir tırmığa takılır ve sivri çatal dişlerin üzerine düşer; kaşı ve gözkapağı kötü bir şekilde yaralanır ve gözyuvarı çizilir. Joan bildi bileli –kaza meydana geldiğinde henüz bir bebekti– Morris'in yüzünde bir yara vardı ve bir gözü kör olduğundan tek camı karartılmış gözlük takıyordu.

Annelerinin dediğine göre o tırmığı oraya serserinin biri bırakmıştı. Anneleri bu serseriye ceviz ağaçlarının altındaki yaprakları tırmıklayıp temizlediği takdirde bir sandviç vereceğini vaat etmiş, tırmığı eline bizzat tutuşturmuş ve daha sonra bahçeye baktığında ise serserinin ortadan kaybolduğunu fark etmişti. Serserinin bahçeyi tırmıklamaktan bıktığını ya da yorulduğunu tahmin ediyordu; belki de yemek vermeden önce çalışmasını istediği için serseri ona kızmış olabilirdi. Hiçbir konuda kendisine yardımcı olacak bir erkek yoktu hayatında. Altı aydan biraz uzun bir zaman zarfında hem Joan'ın doğumu, hem kocasının bir araba kazasında ölmesi (kocasının içip direksiyon başına geçtiğine kanaat getirmişti ama adam alkollü değildi) hem de Morris'in tırmığın üzerine düşmesi gibi üç önemli olaya göğüs germişti.

Morris'i yüzünde yara izi kalmaması ya da gözüyle ilgili bir tavsiye edinmeleri için Toronto'daki bir doktora asla götürmedi. Parası yoktu. Peki biraz borç bulamaz

mıydı? (Joan biraz büyüyünce bunu merak etmeye başlamıştı.) Acil durumlarda yoksul insanlara yaptıkları yardımlardan faydalanmaları için Lions Kulübü'ne gidemez miydi? Hayır. Hayır. Gidemezdi. Lions Kulübü'nün yardımda bulunduğu insanlar kadar yoksul bir aile olduklarına inanmıyordu. Büyük bir evde yaşıyorlardı. Sokağın karşısındaki üç küçük evden kira gelirleri vardı. Zaman zaman tek bir işçisi kalsa da hâlâ kereste deposunun sahibiydiler. (Anneleri, radyoda yayınlanan bir melodram dizisinde kereste deposu işleten Ma[1] Perkins adındaki dul karakterden esinlenerek kendine Ma Fordyce ismini yakıştırmıştı.) Gerçekten yoksul olan insanlarla uzaktan yakından alakaları yoktu.

Joan için anlaması daha da güç olan bir şey de bizzat Morris'in asla bir şey yapmamış olmasıydı. Artık Morris'in epey parası vardı. Üstelik bu para meselesi olmaktan çıkmıştı. Morris, herkes gibi hükümetin sağlık sigorta planı kapsamındaki poliçesinin primlerini ödüyor. Joan'a göre Morris çoğu verginin yersiz oluşu ve bireysel sorumluluk konularında epey muhafazakâr fikirlere sahip ama yine de primlerini ödüyor. Bunun karşılığında bir şeyler almayı denemek Morris açısından anlamlı olmaz mı? Mesela gözkapağına daha iyi bir tıbbi müdahale yapılsa iyi olmaz mı? Mucizevi hassasiyetleri sayesinde sağlam olan gözle aynı zamanda hareket edebilen o gerçeğine yakın yapay gözlerden bir tane edinemez mi? Ardından tek yapılması gereken şey bir kliniğe gitmek ve biraz zahmete katlanmak.

Morris'in bir değişim gerektiğini kabul etmesi gerekir. İnsanın kötü talihini yenmeye çalışması ayıp değil.

1. Madam kelimesinin kısaltması. (Ç.N.)

Anneleri ve arkadaşı rom ve kola kokteyli içiyorlar. Joan ve Morris'in okul arkadaşlarının çoğunu şaşkınlığa düşürecek bir rahatlık ve umursamazlık var bu evde. Anneleri sıcak yaz günlerinde rom ve kola kokteyli yanında sigara içiyor ve on iki yaşından beri Morris'in sigara içmesine ve araba kullanmasına izin veriyor. (Morris rom sevmiyor.) Anneleri talihsizlikten bahsetmiyor. Serseriyi ve tırmığı anlatıyor hep ama bu arada Morris'in gözüne de evdeki bir süsmüş gibi muamele ediliyor. Çocuklarına ayrıcalıklı bir aileye mensup oldukları fikrini aşılıyor. Büyükbabaları kereste deposunu kurduğu için –Mrs. Fordyce buna gülüp geçiyor ve onun sadece şansı yaver giden bir oduncu, kendisinin ise önemsiz, sıradan biri olduğunu ve kasabaya bir banka memuru olarak geldiğini söylüyor– ya da o kocaman, soğuk, çekip çevirmesi mümkün olmayan evlerinden dolayı da değil ama küçük ailelerindeki o kendine özgü atmosferi yarattıkları için. İnsanlarla ilgili aralarında yaptıkları şakalar ve sohbetlerden kaynaklanan bir atmosfer bu. Kasabadaki hemen herkese özel isimler, lakaplar –bunların çoğunu anneleri uydurmuş– takmışlar. Ayrıca Mrs. Fordyce'in okuldan ve çevresinden öğrendiği epeyce şiir var. Biri hakkında kafasından uydurduğu bir-iki satırlık bir şiir o insanı saçma ve unutulmaz bir biçimde özetliyor. Pencereden dışarıya bakıyor, iki satır bir dize uyduruyor ve Joan'la Morris evin önünden kimin geçtiğini tahmin edebiliyor. Bazen, sırf ucuz olduğu için neredeyse her öğünde yedikleri yulaf lapasını –hatta şu anda da lapa yiyorlar– karıştırırken çıkıveriyor şiirler.

Morris'in esprileri kelime oyunlarına dayalı. Bıkıp usanmadan bu tür şakaları yaparken suratında kurnaz bir ifade beliriyor ve anneleri ise yarı şaka yarı ciddi bir havada çileden çıkmış numarası yapıyor. Mrs. Fordyce bir defasında, Morris esprilerine son vermezse şeker kâsesini patates püresinin üzerine boca edeceğini söylemiş, Morris vazgeçmeyince de dediğini yapmıştı.

Fordyce'lerin evinde bir koku var ve bu kapalı duran, kullanılmayan odalardaki duvarların alçılarından ve duvar kâğıtlarından, kullanılmayan bacalara sıkışmış ölü kuşlardan ya da masa örtüleri ve çarşafların durduğu dolaplarda buldukları tohumu andıran fare pisliklerinden geliyor. Yemek odası ile oturma odası arasındaki kemerli koridorda bulunan ahşap kapılar kapalı ve sadece yemek odası kullanılıyor. Yandaki salon ucuz, ince bir bölme duvarıyla öndeki holden ayrılmış. Ne kömür satın alıyorlar ne de kırık dökük ocağı tamir ediyorlar. İçinde yaşadıkları odaları kereste deposundaki artık tahtaları yaktıkları bir sobayla ısıtıyorlar. Bunların hiçbirinin önemi yok, çektikleri yokluğun ve katlandıkları ekonomik sıkıntıların hiçbiri mühim değil. Nedir peki önemli olan? Şakalar ve şans. Beş yıl boyunca mutluluk içinde süren ve dans partileriyle, harika çılgınlıklar ve kaçamaklarla şenlenen bir evliliğin meyvesi oldukları için şanslılar. Etrafta geçmişi hatırlatacak sürüyle eşya var. Gramofon plakları, kayısı rengi ve zümrüt yeşili ince ipekli ve hareli kumaşlardan dikilmiş narin ve şekilsiz elbiseler, içinde gümüş matarası olan kapaklı bir piknik sepeti. Böylesi bir mutluluk sakin bir beraberliğin ürünü değildi; bol bol içki, partiler, giyinip kuşanıp –çoğunlukla diğer yerlerde, hatta Toronto'da yaşayan ve birçoğu unutulup giden, çeşitli trajediler yaşayan, o yılların getirdiği yoksulluk ve zorlukların darbeleri altında ezilen– arkadaşlarla eğlenceyi de beraberinde getiriyordu.

Ön kapının tokmağının sertçe, nazik ve saygılı tavırları olan bir ziyaretçinin asla vurmayacağı kadar hızla vurulduğunu işitirler.

"Bunun kim olduğunu biliyorum," der anneleri. "Mrs. Kaçık Buttler'dan başkası değil bu. Bahse var mısınız?" Mrs. Fordyce keten bezinden yapılma ayakkabılarını ayağından fırlatır ve kemerli koridordaki sürme kapıları

dikkatlice, gıcırdatmadan açar. Artık kullanılmayan oturma odasının ön penceresine doğru parmak uçlarına basarak yürür ve girişteki verandayı görebilmek için panjurların arasından gözlerini kısarak bakar. "Kahretsin," der, "evet o."

Mrs. Buttler yolun karşısındaki üç beton tuğlalı evden birinde yaşıyor. Fordyce'lerin kiracısı. Saçları kırlaşmış ama farklı renklerdeki kadife kumaş parçalarından yapılmış bir türbanın altına saklıyor onları. Uzun, siyah bir palto var sırtında. Yolda sokakta çocukları durdurup onlara bir şeyler sormayı huy edinmiş. *Daha şimdi mi dönüyorsun okuldan eve? Okulda kalıp çalışman mı gerekti? Annen sakız çiğnediğini biliyor mu? Bahçeme şişe kapaklarını atan sen misin?*

"Kahretsin," der anneleri. "Görmek istediğim biri çıkıp gelmez ki!"

Mrs. Buttler sürekli bir ziyaretçi değil. Aklına estikçe uğrayıp bir sürü deli saçması şikâyette bulunuyor, hemen duyurmak için sabırsızlandığı müthiş haberler getiriyordu. Bir alay zırva ve yalan. Sonraki birkaç hafta boyunca ise bir an için bile o yana bakmadan, uzun ve çabuk adımlarla ve siyah kıyafetinin kendisine verdiği o ağırbaşlı, vakur havayı hepten yok edecek hareketler yapıp kafasını öne ata ata yürüyerek Fordyce'lerin evinin önünden geçiyordu. Kendi kendine homurdanıp mırıldanan, dalgın ve aşağılanmış, küçük düşürülmüş bir kadın Mrs. Buttler.

Kapı tokmağı yeniden vurulur ve anneleri ön holdeki kapı boşluğuna doğru yavaşça yürür. Orada durur. Büyük ön kapının bir yanında dışarıyı görmeyi imkânsız kılacak kadar karışık desenli ve renkli cam pencere; diğer yanında ise renkli cam pencerenin kırık olduğu ("bir gece partinin dozunu kaçırmıştık" diye camın kırılma nedenini anlatmıştı anneleri) yeri örten ince bir ahşap plaka var. Anne-

leri kapının ardında durup bir başına eve kapatılmış öfkeli, küçük bir köpek taklidi yaparak *hav hav hav* diye havlar. Mrs. Buttler evin içinde olup biteni görmeye çalışırken türbanlı kafasını cama bastırır ama hiçbir şey göremez. Küçük köpek daha yüksek sesle havlar. Mrs. Fordyce galeyana gelmiş öfkeli bir köpek taklidi yapar ve havlamayla karışık *git buradan, git buradan, git buradan, kaçık kadın, kaçık kadın, git buradan* sözcüklerini art arda söyler.

Mrs. Buttler bir süre dışarıda, o kızgın sıcağın altında dururken camdan içeri giren güneş ışığını kesmektedir.

Bir sonraki ziyaretinde, "Bir köpeğiniz olduğunu bilmiyordum," der.

"Yok zaten," der Mrs. Fordyce de. "Asla bir köpeğimiz olmadı. Sık sık bir köpeğimiz olsa iyi olur, diye geçiyor aklımdan ama asla köpeğimiz olmadı bizim."

"İyi de, geçenlerde buraya geldim ve evde kimseler yoktu. Kapıyı açmak için kimse gelmedi ve bir köpek havlaması duyduğuma yemin edebilirim."

"İç kulağınızdaki rahatsızlıktan olabilir Mrs. Buttler," der anneleri sonra. "Bir doktora görünseniz iyi olur."

"Sanırım kolayca bir köpeğe dönüşebiliyorum," der anneleri nihayet. "Bir köpek olsaydım ismim de Skippy olurdu herhalde."

Mrs. Buttler için de isimler uyduruyorlar. Mrs. Buncler, Mrs. Buncle ve son olarak da Mrs. Carbuncle.[1] Bu son lakap tam uydu. Joan, karaçıbanın ne olduğunu tam bilmeden bu lakabı, Mrs. Buttler'la ilgili hafızasında yer eden o yamru yumru, körelmiş, biçimsiz ve dik kafalı görüntüsü ve halleriyle, yüz ve karakter yapısıyla ilişkilendirip ismin ona nasıl da uyduğunu kavramış.

1. (İng.) Karaçıban. (Ç.N.)

Mrs. Karaçıban'ın Matilda adında bir kızı var. Kocası yok ve sadece bir kızı var. Akşam yemeğinin ardından Fordyce ailesi yandaki verandaya oturduğunda –anneleri sigara içiyor ve Morris de evin erkeği gibi onun yanına oturup sigara içiyor– bazen geç saate kadar açık pastaneye ya da kapanmadan önce bir kitap almak için kütüphaneye gitmek üzere köşeden çıkıp yürüyen Matilda'yı görüyorlar. Yanında asla bir arkadaşı olmuyor. Mrs. Karaçıban'ın hâkimiyetindeki bir eve kim arkadaşını getiririr ki? Ama Matilda'nın öyle yalnız, utangaç ya da mutsuz bir hali yok. Hep güzel kıyafetler giyiyor. Mrs. Karaçıban dikiş dikebiliyor. Aslına bakılırsa Gillespie Kadın ve Erkek Giyim mağazaları için terzilik ve giysi tadilatı yaparak elde ediyor kazancını. Matilda'ya soluk renkli kıyafetler giydirmiş. Bu kıyafetleri de çoğunlukla beyaz, konçlu çoraplarla tamamlıyor.

Matilda'nın evlerinin önünden geçtiğini gören Mrs. Fordyce, "Rapunzel, Rapunzel, aşağıya sal altın sarısı saçlarını," der usulca. "Mrs. Karaçıban'ın kızı olabilir mi o sizce? Söyleyin bakalım!"

Anneleri bu işin içinde bir bit yeniği olduğunu söylüyor. Matilda'nın aslında zengin bir kadının çocuğu ya da bir zina ilişkisi sonucu doğmuş ve para karşılığı bakıp büyütmesi için Mrs. Karaçıban'a emanet edilmiş bir kız olduğu ortaya çıkarsa, asla ama asla şaşırmayacağından bahsediyor. Öte yandan, belki de Matilda bir bebekken kaçırılmış ve bu konuda hiçbir şey bilmiyor. "Böyle şeyler oluyor hayatta," diyor anneleri.

Bu konuşmaya sebep olan Matilda'nın güzelliği gerçekten de tutsak Prenses Rapunzel'i akla getiren cinstendi. Masal kitaplarındaki resimleri anımsatan bir güzellikti bu. Altın renginde canlı ve parlak bukleleri olan bu uzun, dalgalı, açık kahve saçlara, en pespaye sahte sarışınlardan

geçilmediği günlerden önce sarı saç deniyordu. Pembe beyaz bir ten, kocaman açık mavi gözler. Joan, Matilda'yı düşündüğünde gizemli bir biçimde "insaniyetin sütü" diye bir ifade geliyordu aklına. Ayrıca Matilda'nın gözlerinin mavisinde, teninde ve tepeden tırnağa tüm görünümünde insanın aklına sütü getiren bir şey vardı. Sütlü, havalı ve nazik –muhtemelen de aptalca– bir şey. O masal kitaplarının tümündeki prenseslerin sarışın güzelliğinin üzerinde donuk bir narinlik, o güzelliği adeta bir tül gibi örten aptallık ve farkında olmadan yapılmış bir fedakârlık ve iyilik havası yok muydu zaten? Tüm bunlar on iki-on üç yaşlarındaki Matilda'nın görünümünü tamamlıyordu. Morris de aynı yaştaydı ve okulda Matilda'yla aynı sınıftaydılar. Fakat Matilda gayet başarılı bir öğrenciydi ve görünen o ki hiç de aptal değildi. Ayrıca kelime heceleme konusunda rakipsiz biri olarak tanınıyordu okulda.

Joan, Matilda'yla ilgili ulaşabildiği her türlü bilgiyi zihnine kazıyordu ve giydiği her kıyafeti ezbere biliyordu. Ona rastlamak için kafasında planlar yapıyordu ve aynı sokakta yaşadıkları için sık sık da karşılaşıyorlardı. Ona duyduğu aşkla kendinden geçen Joan, Matilda'nın görünümündeki her değişimi fark ediyordu. Saçları bugün omuzlarının üzerine mi düşmüş yoksa yüzünü açıkta bırakacak biçimde başının arkasına mı toplanmış? Tırnaklarına şeffaf oje mi sürmüş? Acaba ona yumuşak ve değişken bir hava veren ve yakasının kenarlarında minik şeritleri olan suni ipekten örülmüş uçuk mavi bluzu mu yoksa ona çalışkan bir öğrenci havası veren kolalanmış beyaz pamuklu gömleğini mi giyiyor? Matilda'nın şeffaf pembe renkte cam boncuklardan yapılmış bir kolyesi vardı ve Joan bu kolyeyi onun beyaz boynunda ne zaman görse vücudunu hafif bir ter basıyordu.

Bir defasında Joan oturup onun için farklı isimler uydurmuştu. "Matilda" ismi rengi atmış perdeleri, gri ça-

dır kapaklarını, derisi pörsüyüp sarkmış yaşlı bir kadını getiriyordu akla. Sharon, Lilliane ya da Elizabeth isimleri ona daha çok yakışmaz mıydı mesela? Sonra, Matilda ismi, Joan'ın kavrayamadığı bir biçimde dönüşüm geçirdi ve gümüş gibi ışıldamaya başladı. Joan'ın zihninde, bu isim şimdi saten bir kumaşın kıvrımları gibi parlıyordu.

Merhabalaşma meselesi son derece önemliydi ve Joan onunla karşılaşmayı beklerken nabzı yükseliyor, şahdamarı heyecanla pır pır edip atıyordu. Elbette önce Matilda konuşmalı. Kaygısız ve dostça bir havada, "Selam," ya da daha nazik ve kişisel bir tavırla, "Merhaba," diyebilir. Matilda ara sıra, "Merhaba Joan," diyor ve bu öylesine özel bir önemsemeyi ve muzip bir bakışı akla getiriyor ki Joan'ın gözleri ânında yaşlarla doluyor ve ister istemez yüz kızartıcı ve muazzam bir mutluluk hissi ağır bir yük gibi üzerine çöküyor.

Elbette bu aşk yavaş yavaş etkisini kaybetti. Diğer denemeler ve heyecanlar gibi geçip gitti ve Joan'ın, Matilda Buttler'a olan ilgisi normal bir seviyeye döndü. Matilda da değişti. Joan liseye başladığında Matilda iş hayatına atılmıştı bile. Bir avukatın bürosunda kıdemsiz memur olarak çalışmaya başlamıştı. Artık kendi parasını kazanıyordu ve kısmen annesinin denetiminden kurtulmuştu –sadece kısmen kurtulmuştu zira hâlâ annesinin evinde yaşıyordu– ve tarzını değiştirmişti. Anlaşılan o ki, prenses görünümünden kurtulup daha çok diğer insanlar gibi görünmek istiyordu. Saçını kısa kestirdi ve o dönemin modası olan uçlarından kırpılmış saç stilini benimsedi. Makyaj yapmaya başlamıştı ve parlak kırmızı ruj ağzının şeklini pekiştirip dudaklarının daha da göze çarpmasını sağlıyordu. Diğer kızlar gibi uzun, dar yırtmaçlı etekler, boynunda sarkık fiyonkları olan bluzlar ve babet ayakkabılar giymeye başladı. Cildindeki solgunluk ve o

soğuk, ilgisiz halleri kayboldu. Toronto Üniversitesi'nde sanat ve arkeoloji okumak için burs almayı planlayan Joan, bu yeni Matilda'yı soğukkanlılıkla gözlemliyordu. Matilda sağda solda bir erkek arkadaşla görünmeye başlayınca Joan'ın içindeki son hayranlık kırıntısı da yok olup gitti.

Erkek arkadaş, Matilda'dan yaklaşık on yaş büyük ve yakışıklı bir adamdı. Dökülmeye yüz tutmuş siyah saçları, ince bir bıyığı ve gayet soğuk, kuşkucu ve kararlı bir surat ifadesi vardı. Çok uzun boyluydu, yollarda birlikte yürürlerken Matilda'ya doğru eğilip kolunu beline sarıyordu. Sokakları arşınlıyorlardı, zira Mrs. Karaçiban bu erkek arkadaştan hiç de hazzetmiyordu ve onu asla eve sokmuyordu. Adamın ilk başta arabası yoktu. Sonra bir araba satın aldı. Dediklerine göre ya bir pilot ya da şık bir restoranda garsondu ve Matilda'nın onunla nerede tanıştığını bilen yoktu. Birlikte yürürlerken kolu aslında Matilda'nın belinin altındaydı ve açık avucu kalça kemiği üzerinde duruyordu. Joan'a göre bu cüretkâr ve kalçanın üzerine sabitlenmiş el, adamın iç karartıcı ve meydan okuyan surat ifadesiyle ilgili olmalıydı.

Fakat bundan önce, Matilda işe girmeden ya da saçını kestirmeden önce –artık Matilda'ya âşık olduğu günleri epey geride bırakan– Joan'a, Matilda'nın güzelliğinde daha önce farkına varmadığı bir yanı ya da etkiyi fark ettiren bir şey yaşandı. Joan, böyle bir güzelliğin –en azından Logan gibi bir yerde– topallayan ya da konuşma güçlüğü çeken bir insan gibi dikkat çekip damgalanmanıza yol açtığını anladı. İnsanı, diğerlerinden ayırıp belki de hafif bir sakatlık ya da şekil bozukluğundan daha şiddetli bir biçimde soyutlayan bir özellikti bu çünkü utanç verici ya da ayıp bir şey olarak görülebilirdi. Bunu fark eden Joan açısından, Matilda'nın sahip olduğu o güzellikten kurtulmak ya da onu kamufle etmek için elinden

geleni yapmaya çalıştığını görmek hayal kırıklığına uğratıcı olsa da hiç şaşırtıcı değildi.

Zırt pırt mutfaklarını işgal eden Mrs. Buttler, namı diğer Mrs. Karaçiban siyah mantosunu ve rengârenk kadife türbanını asla çıkarmıyor. "Umutlarımızı canlı tutmak için iyi bir sebep," diyor anneleri. Mrs. Karaçiban'ın gitmek üzere olduğuna ve üç saatten az bir süre içinde ondan kurtulacağımıza yönelik umutlar. Ayrıca altında artık nasıl çirkin bir kıyafet varsa onu örtmesi açısından da mantosunu çıkarmaması önemli. Sahip olduğu bu mantoyu senenin her günü giymeye hevesli olduğundan Mrs. Karaçiban asla elbisesini değiştirmek zorunda değil. Üzerinden küfle karışık kâfur kokusu yayılıyor.

O gün telaşla Fordyce'lerin evine gelip her zamanki laf kalabalığıyla karşısındakiler neden ya da kimden bahsettiğini kesin biliyormuş gibi bodoslama konuya girdi ve başına gelen bir olaydan, kendini öfkelendiren birinden bahsederek durmadan anlatmaya başladı. Sanki hayatıyla ilgili bir haber bülteni yayımlanmış ve siz bu önemli haberi kaçırmıştınız. Joan, Mrs. Karaçiban'ın aktardığı haberleri ya da uzun ve sıkıcı konuşmalarını tercihen odanın dışında bir yerde durup dinlemeye her zaman istekli. Böylece kaçık kadın aynı şeyleri tekrarlayıp durduğunda sıvışması kolay oluyor. Eğer Mrs. Karaçiban'ın sizi görebileceği bir yerden sıvışmaya kalkarsanız ya iğneleyici bir ifadeyle böyle alelacele nereye gittiğinizi soruyor ya da sizi kendisine inanmamakla itham ediyor.

Joan bir yandan devlet okulunun Noel konseri için çalacağı piyano parçasını prova edermiş gibi yapıp diğer yandan da yemek odasından konuşmaları dinliyor. Joan ilkokul son sınıfta ve Matilda ise lise son sınıfa devam ediyor. (Morris, Noel'den sonra kereste deposundaki işleri devralmak için okulu bırakacak.) Aralık ayı ortası ve gün-

lerden cumartesi. Gökyüzü gri bulutlarla kaplı ve hava buz gibi soğuk. Bu gece yılın tek resmî dans töreni olan lise Noel dansı kasabanın tüfekhanesinde düzenlenecek. Mrs. Karaçiban'ın kara listeye aldığı şahıs ise lise müdürü. Müdür Archibald Moore adında sıradan bir adam. Öğrencileri kelime oyunlarıyla onu Archie Balls, Archie Balls More ya da Archie More Balls[1] gibi müstehcen isimlerle anıyorlar. Mrs. Karaçiban müdürün işini gereğince yapmadığını, makamına layık olmadığını söylüyor. Rüşvet yediğini ve herkesin bunu bildiğini iddia ediyor.

Joan'ın annesi sanki gerçekten aklı karışmış gibi bir ifade takınarak, "Fakat sınav kâğıtlarına Toronto'da bakıyorlar," der. Mrs. Fordyce ufak itirazlarda bulunup sorgulayarak sohbeti yokuşa sürmekten keyif alıyor.

"Onlarla da işbirliği içinde," der Mrs. Karaçiban. "Toronto'dakiler de işin içinde." Sonra da, "Eğer rüşvet söz konusu olmasa bizzat müdür de vaktiyle liseden mezun olamazdı," diye ekler. "Aptalın teki o. Zırcahil. Karatahtada problem çözemiyor. Ayrıca Latinceden tercüme de yapamıyor. Kelimelerin İngilizce karşılıklarının üzerlerinde yazdığı bir kitap olması lazım devamlı yanında. Ayrıca birkaç yıl önce bir kızı hamile bırakmış."

Joan'ın annesi son derece yapmacık bir kibarlıkla, "Bak onu hiç duymamıştım," der.

"Örtbas edildi. Müdür para ödemek zorunda kaldı."

"Sınavlardan yaptığı tüm kârı oraya yatırdı yani öyle mi?"

"Oysa onu kamçılamaları gerekirdi."

Joan tuşlara hafifçe basarak çalıyor piyanoyu –çok zor bir Noel şarkısı bu– zira hamile kalan kızın ismini ya da bebekten nasıl kurtulduklarını duymayı umuyor. (Bir

1. (İng.) *More:* Daha fazla, *Balls:* Haya. (Ç.N.)

defasında Mrs. Karaçiban, kasabadaki bir doktorun kendi çapkınlıklarının ürünü olan bebeklerden nasıl kurtulduğunu anlatmıştı.) Fakat Mrs. Karaçiban dönüp dolaşıp kendi sorunundan dem vuruyor ve anlaşılan o ki konu dansla ilgili. Archibald Moore dans partisini doğru dürüst organize edememiş. Herkesin isim çekerek birbiriyle eşleşmesi ya da eşleşmeden partiye gidilmesi gerekirmiş. Ya biri ya öteki. Bu şekilde Matilda partiye katılabilir. Matilda'nın kavalyesi yok –kimse dans partisine birlikte katılmaları için ona teklifte bulunmadı– ve dediğine göre tek başına katılmak istemiyor. Mrs. Karaçiban ise Matilda'nın Noel dans partisine katılacağını söylüyor. Gitmesi için onu zorlayacakmış zira parti elbisesinin maliyeti çok yüksek. Tek tek sayıyor. Tülün maliyeti, taftanın maliyeti, payetlerin maliyeti, göğüs balenleri (elbise askısız), elli santimlik fermuar. Mrs. Buttler saatlerce emek vererek elbiseyi kendi elleriyle dikti ve Matilda onu sadece bir kez, belediye binasındaki lise piyesinde sahneye çıktığında giydi, hepsi o kadar. Elbiseyi bu gece giymeyeceğini söylüyor; dans partisine gitmek istemiyor çünkü kimse ona teklifte bulunmuş değil. Hep o Archibald Moore denen sahtekâr, zırcahil, zampara herifin yüzünden.

Joan ve annesi Matilda'yı dün gece sahnede izlediler. Morris gitmedi. Artık akşamları onlarla dışarı çıkmak istemiyor. Evde radyo dinlemeyi ya da not defterine muhtemelen kereste deposuyla ilgili şekiller karalamayı tercih etti. Matilda, genç bir adamın âşık olduğu bir cansız manken rolüyle sahnedeydi.

Annesi eve geldiğinde Morris'e evde kalmakla akıllıca bir şey yaptığını söyledi. Son derece saçma bir piyesti gittikleri. Elbette Matilda oyun boyunca tek kelime etmemiş ama uzun süre kıpırdamadan durmuş ve harika bir cansız manken profili ortaya koymuştu. Buz tanecikleri gibi parlayan gümüş payetlerle bezeli kar beyazı elbisesi de muhteşemdi.

Mrs. Karaçıban, Matilda'ya dans partisine gitmesi gerektiğini söylemişti. Kavalyesi olsa da olmasa da gitmek zorundaydı. Elbisesini giyip, üzerine de bir ceket alıp saat dokuza kadar evden çıkmış olacaktı. Evin kapısı da saat on bire, Mrs. Karaçıban'ın yatağa gireceği vakte kadar kilitli olacaktı.

Ama Matilda diretmeye devam edip gitmek istemediğini, avlunun arkasındaki kömürlükte oturacağını söyler. Gerçi orası artık bir kömürlük değil sadece bir baraka. Fordyce'ler gibi Mrs. Karaçıban da kömür alamıyor.

Mrs. Karaçıban'la yaptığı sohbeti ilk defa ciddiye alıp gerçekten endişelenen Mrs. Fordyce, "Kızcağız donacak orada," der.

"Hak ettiği cezayı bulacak," diye karşılık verir Mrs. Karaçıban da.

Joan'ın annesi saate bakar ve, "Kabalık etmek istemem ama şehirde bir randevum olduğu şimdi aklıma geldi," der. Dişine dolgu yaptırması gerekmektedir ve hemen evden çıkmalıdır. Mrs. Karaçıban'dan izin ister.

Mrs. Karaçıban kibarca kapı dışarı edilirken, "İlk defa cumartesi günü diş dolgusu yapıldığını duyuyorum," der. Bu arada Joan'ın annesi de eve gelmesi için kereste deposundaki Morris'e telefon eder.

Joan ilk defa annesi ile Morris arasında bir tartışma –ilk gerçek tartışma– geçtiğini duyar. Morris devamlı, hayır, diyor. Annesinin yapmasını istediği şeyi yapmıyor. Anlaşılan o ki, Morris'i ikna etmek ya da ona emir vermek imkânsız. Sanki annesiyle konuşan bir erkek çocuk değil, bir kadınla konuşan bir adam var hattın diğer ucunda. İşin doğrusunu kadından daha iyi bilen ve kadının kendisini pes ettirmek için deneyeceği bütün numaraların farkında olan bir adam.

"Bence büyük bir bencillik yapıyorsun," der annesi. "Ve sanırım kendinden başkasını düşünmüyorsun. Beni

büyük hayal kırıklığına uğrattın. Kaçık annesiyle yaşayan o zavallı kızın yerinde mi olmak isterdin yoksa? Kömürlükte bir başına oturmak mı isterdin? Bir beyefendi gibi davranmalısın. Baban nasıl davranacağını bilirdi."

Morris cevap vermez.

"Evlenme teklif edecek değilsin ya? Sana neye mal olacak ki?" der annesi alaycı ve küçümser bir ifadeyle. "Adam başı iki dolar mı?"

Morris alçak bir sesle meselenin o olmadığını söyler.

"Yapmak istemediğin bir şeyi sık sık yapmanı istiyor muyum senden? Söyle bakalım. Sana yetişkin adam muamelesi yapıyorum. Her türlü özgürlüğe sahipsin. Şimdi senden gerçekten bir yetişkin gibi davranabileceğini ve özgürlüğünü hak ettiğini gösterebileceğin bir şey yapmanı istiyorum ve sen bana ne söylüyorsun?"

Bu konuşma bir süre bu şekilde sürüp gider ve Morris direnmeye devam eder. Joan, annesinin Morris'i nasıl ikna edeceğini merak etmekte ve annesinin nasıl olup da hâlâ pes etmediğine şaşmaktadır. Ama Mrs. Fordyce pes etmez.

"Dans edemediğin gibi bir bahaneyi de öne sürmeye çalışman faydasız çünkü bizzat ben öğrettiğim için dans edebildiğini biliyorum. Gayet zarif dans ediyorsun."

Sonra, her nasılsa Morris razı gelmiş olmalıydı zira Joan, annesinin, "Git ve üzerine temiz bir kazak giy," dediğini duyar. Morris evin arka tarafındaki merdivenlerden inerken çizmelerinin çıkardığı ses ahşap zeminde şiddetle yankılanır ve annesi arkasından, "Bunu yaptığına memnun olacaksın! Pişman olmayacaksın!" diye seslenir.

Sonra Mrs. Fordyce yemek odasının kapısını açar ve Joan'a bakıp, "Buradan pek piyano sesi geldiğini duymuyorum," der. "Prova yapmaktan vazgeçecek kadar iyi misin? Seni en son dinlediğimde o parçayı hiç de iyi çalamamıştın."

Joan en başından parçayı yeniden çalmaya başlar. Ama Morris merdivenlerden inip kapıyı çarpınca ve anneleri mutfağa gidip radyoyu ve ardından da dolapları açarak yemek hazırlamaya başlayınca çalmaktan vazgeçer; piyanonun başından kalkar, yemek odasının bir ucundan diğerine sessizce ilerleyip kapıdan geçerek koridora çıkar ve ön kapıya doğru yürür. Yüzünü renkli cama yaklaştırır. Camın öte yanı görünmüyor çünkü koridor karanlık; fakat gözünüzü doğru bir noktaya denk getirirseniz dışarıyı görebilirsiniz. Camdaki baskın renk kırmızı; o yüzden kırmızı boyalı bir kısmı seçip –gerçi zaman içerisinde camda mavi, altın sarısı ve yeşil dahil her rengi denemiş ve gözlerini kısarak camın minik bir bölümünden bakıp dışarıyı görebilmenin yöntemini bulmuştu– oradan dışarı bakar Joan: Sokağın karşısındaki gri tuğlalı ev açık eflatun rengine döndü. Morris evin kapısının önünde duruyor. Kapı açılır ama Joan kapıyı kimin açtığını göremez. Matilda mı yoksa Mrs. Karaçiban mı? Evin kapısının yanında duran dik ve yapraksız ağaçlar ve leylak rengi çalılar kan gibi koyu kırmızı bir renge dönüşmüş. Morris'in güzel sarı kazağı altın rengiyle kırmızı karışımı bir leke gibi çarpıyor göze. Sanki kapıda bir trafik lambası var.

Fordyce'lerin evinin en arka tarafında ise Joan'ın annesi radyodaki şarkıya eşlik ediyor. Dışarıdan gelebilecek hiçbir tehlikenin farkında değil. Ön kapı, dışarıdaki manzara ve mutfakta şarkı söyleyen annesi arasında duran Joan evlerindeki bu yüksek tavanlı, yarı boş odaların loşluğunu, soğukluğunu, dayanıksızlığını, gelip geçiciliğini hisseder. Burası diğer yerler gibi sıradan olarak değerlendirilebilecek bir ev. Abartılacak bir özelliği yok. Koruyucu, insanı emniyette hissettirebilecek bir özelliği yok. Annesinin yanılıyor olabileceğini düşündükçe bu hisse kapılıyor Joan. Şu anda ve gelecekte olabilecekleri

bütün bildikleri ve varsayımlarıyla göz önüne aldığında annesi yanılıyor olabilir.

Kapıyı açan Mrs. Karaçıban. Morris geri dönmüş kendi evine doğru yürüyor ve Mrs. Karaçıban da onun arkasından geliyor. Morris iki basamak inip kaldırıma doğru ilerler ve yolun karşısına geçip etrafına bakmadan hızla yürümeye devam eder. Koşmuyor, elleri ceplerinde ve kızarmış yüzündeki tebessüm olanların hiçbirinin onu şaşırtmadığını ifade ediyor. Mrs. Karaçıban bol, yırtık pırtık,üzerinde nadiren görülen ev kıyafeti ve darmadağın, camdan bakınca pembe renkte görünen saçlarıyla bir cadıyı andırıyor; evinin önündeki basamakların en tepesinde durup Morris'in arkasından ve Joan'ın da kapının ardından duyabileceği kadar yüksek bir sesle, avazı çıktığı kadar bağırıyor. "Kızımı dans partisine götürmesi için tek gözlü bir ukalaya muhtaç kalacak kadar kötü durumda değiliz."

II- Kristal Buz

Morris apartman binasının önündeki çimleri biçtiği sırada çıkıp gelen kız kardeşini sanki bakıp büyüttüğü bir bebekmiş gibi sevecen gözlerle süzer. Üzerinde mat yeşil işçi tulumu, ekose desenli bir tişört var ve tabii ki bir camı karartılmış gözlüğü de gözünde. İşinin ehli, hatta otoriter ama başkalarına karşı sorumluluk taşıyan bir adam görüntüsü çiziyor. Onu kendi emrinde çalışan bir grup işçiyle görseniz (Morris kereste deposundaki işi geliştirip inşaat işine de el atmıştı) ustabaşı zannedebilirdiniz. Gözünden hiçbir şey kaçmayan, adil, kararlı ama aşırı hırsa kapılmayan bir ustabaşı. Öyle patron gibi bir hali tavrı yok. Apartman binasının sahibi olabileceği gibi bir izlenim de yaratmıyor insanda. Yuvarlak yüzlü ve kısmen kelleşmiş. Birkaç gün önce güneşten yanmış ve al-

nında çiller belirmiş. Sağlam yapılı ama sanki biraz kamburu çıkmış gibi. Acaba çim biçme makinesini iterken mi öyle görünüyor omuzları? Acaba bekâr erkeklerin, yaşlı ebeveynleri ve özellikle de annelerine bakan bekâr erkeklerin zamanla büründüğü belli bir görünüm var mı? Alçakgönüllülüğü ifade eden içine kapanık, sabırlı bir görünüm belki? Joan, sanki bir amcasını ziyarete gelmiş gibi bir hisse kapılır.

Sene 1972 ve Joan on yıl öncesine kıyasla daha genç görünüyor. Koyu renk saçlarını uzatmış ve kulağının arkasına toplamış; gözlerinde makyaj var ama dudaklarına ruj sürmemiş. Yumuşak pamuklu kumaştan dokunmuş bol kıyafetler, bacaklarını sadece beş-on santim örten canlı renklerde kısa tunikler giyiyor. Uzun, biçimli bacakları olan ince belli, boylu boslu bir genç kadın olduğu için bu tarz kıyafetlerin üzerinde eğreti durmadığını düşünüyor ve kendine yakıştığını umuyor.

Anneleri artık hayatta değil. Morris evi satmış: Bu ve bunun dışında birkaç apartman binası inşa ya da restore etmiş. Evi alanlar orayı bir huzurevine dönüştürmüşler. Joan, Morris'in yerleşmesine yardımcı olmak için eve, yani Logan'a döneceğini söylemiş kocasına; ama bir yandan da Morris'in evine rahatça yerleşebileceğini biliyor; her şeyi kolayca kavrayan biri olarak Morris'in hep düzenli ve yerleşmiş bir hali var zaten. Sadece istemediği ya da yeri olmadığı için binanın bodrum katına istiflediği ve içi kıyafetler, kitaplar, tabaklar, resimler ve perdelerle dolu bazı kutu ve sandıkları boşaltıp düzenlemesi için Joan'ın yardımına ihtiyaç duyuyor.

Joan yıllardır evli. Kocası bir gazeteci. Ottawa'da yaşıyorlar. Kocası ismen tanınmış biri. Hatta insanlar bir derginin arka sayfalarında yayımlanan köşe yazılarının üzerindeki fotoğrafından onun nasıl bir görünüme sahip olduğunu ya da en azından beş yıl önce nasıl bir görünü-

me sahip olduğunu biliyorlar. Joan hem burada hem de başka yerlerde onun karısı olarak anılmaya alışmış. Fakat Logan'da bu tanınmışlık özel bir gurur vesilesi. Buradaki insanların çoğu gazetecinin küçümseyici ve alaycı buldukları esprileri, zekâsı ya da fikirleriyle ilgilenmekten çok kasabalarından çıkan bir kızın ünlü ya da yarı ünlü biriyle evli olmasından memnuniyet duyuyorlar.

Joan, kocasına burada bir hafta kalacağını söyledi. Logan'a, mayıs ayının son günlerinde bir pazar akşamı vardı ve Morris'i yılın uzayan ilk çimlerini budarken buldu. Cuma günü ise Logan'dan ayrılıp hafta sonunu Toronto'da geçirmeyi planlıyor. Eğer kocası tüm bir haftayı Morris'le geçirmediğini öğrenirse, Morris'in kendisine daha fazla ihtiyaç duymadığı ve üniversiteden beri tanıdığı bir kadın arkadaşını ziyarete gittiğine dair bir hikâye uyduracak. Belki de kocası sormasa dahi bu hikâyeyi her halükârda anlatmalı. Böylesi daha güvenli olur. Ağız birliği içinde olmaları açısından arkadaşına sırrını açıp açmama konusunda kararsız ve endişeli.

Joan hayatında ilk kez cesaret edip böyle bir şeyi becermişti.

Apartman binası arazinin iç kısımlarına kadar uzanıyor; pencerelerinin bir kısmı otoparka, diğerleriyse Vaftiz Kilisesi'ne bakıyor. Bir zamanlar burada, kiliseye ayine gelen çiftçilerin atlarını bağlamaları için bir sürücü barakası vardı. Kilise kırmızı tuğladan yapılmış, balkonsuz, son derece sade bir bina.

Joan, Morris'e sarılır. Taze biçilmiş ot kokusunun yanı sıra sigara, benzin ve terli gömlek kokuları gelir burnuna. Çim biçme makinesinin gürültüyle çalışan motor sesini bastırmak için bağırarak, "Morris ne yapmalısın biliyor musun?" der. "Bir göz bandı takmalısın. O zaman tıpkı Moşe Dayan'a benzerdin."

Joan her sabah postaneye yürüyor. Toronto'da yaşayan John Broiler adında bir adamdan mektup bekliyor. Joan, Broiler'e bir mektup yazmış ve ona Morris'ten, Logan şehrinden bahsedip Morris'in posta kutusu numarasını vermişti. Logan büyüyüp gelişmiş bir kasaba ama eve teslimat hizmeti için hâlâ küçük bir yer.

Joan pazartesi sabahı mektup gelmesini pek beklemiyor ama salı günü bir mektup almayı umuyor. Çarşamba günü beklentisinin artması için her türlü makul gerekçeye sahip. Her gün hayal kırıklığına uğruyor. Kendisini budala durumuna düşürdüğü şüphesi her gün içini kemiriyor. Adeta yalnızlığa itilmiş, istenemeyen biri gibi hissediyor. Bu adamın tutmaya niyeti olmadan verdiği söze itimat etmişti ama belli ki adam fikrinden caymıştı.

Joan'ın gittiği postane pembemsi renkte tuğlalardan inşa edilmiş tek katlı, yeni bir bina. Joan'a hep bir kaleyi hatırlatan eski postane binası yıkılmış. Kasabanın çehresi büyük ölçüde değişmiş durumda. Pek fazla ev yıkılmamış ve çoğu restore edilip yenilenmiş. Alüminyum kaplama, kumlanmış tuğlalar, parlak çatılar, geniş, çift camlı pencerelerle yenilenen evlerin verandaları ya yıkılmış ya da etrafları çevrilerek sundurmaya dönüştürülmüş. Ayrıca geniş, yabani otlarla kaplı avlular –aslında bunlar çift parsel araziler ve bölünüp satılarak üzerlerine bina inşa edilmiş– artık yok. Eski evlerin arasında birçok yeni ev göze çarpıyor. Bunların tümü banliyö tarzı, tek katlı, uzun, odalarının arasında kot farkı olan evler. Parsellerin imar planları gayet düzgün ve etrafları süslü bodur ağaçlar, yuvarlak ve hilal biçiminde çiçekliklerle çevrilmiş. Eskiden olduğu gibi fasulye ve patatesin yanında sebze eker gibi sıra sıra çiçek ekme alışkanlığı da unutulmuş gibi. Geniş gölgeli ağaçların çoğu kesilmiş. Bu ağaçlar muhtemelen yaşlanmış ve çevre için tehlike arz etmeye başlamışlardı. Joan'ın hatırladığı o yıkık dökük, biçimsiz evler, uzun ot-

lar, çatlak kaldırımlar, koyu gölgeler, tozlu ve su birikintileriyle dolu asfaltsız sokakların yerinde yeller esiyor. Restore edilip yenilenmiş sayısız ev ve bina, sonu gelmek bilmez planlama ve düzenlemeler, kasabayı kalabalık, yaşam alanları daralmış bir yere dönüştürmüştü sanki. Joan'ın çocukluğunun kasabası –o gelişigüzel, romantik Logan– bir başkalaşım evresinden geçiyordu. Eğik, yamuk yumuk duran tahta çitleri, güneş üzerlerine vurdukça sıvaları kabarıp dökülen duvarları, çiçek açan yabani otları kasabanın gelecekte nasıl bir yer olacağının kalıcı ifadesi değildi. Ayrıca Mrs. Buttler gibi insanlar –tuhaf giyimli, saplantılı– sanki o eski kasabaya aittiler ve artık bu gibilere sokaklarda rastlamak mümkün değildi.

Morris'in apartman dairesi tek yatak odalı ve onu da Joan kullanıyor. Morris oturma odasındaki koltukta yatıyor. Morris'in misafiri olduğunda iki yatak odalı bir daire daha kullanışlı olur elbette. Ama muhtemelen Morris sık sık misafir ağırlama niyetinde değil. Ayrıca daha büyük bir dairenin kira gelirinden feragat etmek istemiyor. Zemin kattaki bekâr odalarından birine yerleşmeyi de düşünmüş olmalı. Böylece tek odalı daireden de kira geliri elde edebilirdi; ama bunun abartılı olacağını, onu cimri, paragöz biri gibi göstereceğini ve fazla dikkat çekeceğini düşünmüş olmalıydı. En iyisi bu tür bir cimrilikten keyif almaktan kaçınmaktı.

Dairedeki mobilyalar Morris'in annesiyle birlikte kaldığı evden gelmiş ama bunların pek azı Joan'ın o evde yaşadığı döneme ait. Antika görünümlü her eşya satılmış ve Morris bunların yerine nispeten dayanıklı ve kullanışlı eşyalar almıştı. Joan, Morris'e yaş günü ve Noel hediyesi olarak gönderdiği bazı eşyaları görüyor evde. Bunlar Joan'ın umduğu gibi evle pek uyumlu değil ve Morris'in dairesine pek canlılık ve renk katmamış.

St. Giles Kilisesi'nin bir taşbaskısı kocasıyla birlikte İngiltere'de geçirdiği yılı, lisansüstü eğitiminin ardından yaşadığı huzursuz edici memleket özlemini ve transatlantikte yaşanan duygusal yakınlaşmayı aklına getiriyor. Ve işte burada, Morris'e gönderdiği bir kitap eve gelenlerin dikkatini çekecek bir biçimde nazikçe sehpanın üzerine bırakılmış. Makinelerin tarihçesiyle ilgili bir kitap. Kitapta Antik Yunan ve Mısır dönemlerindeki makinelerin fotoğrafçılığın icadından önceki eskiz ve planları var. Ardından on dokuzuncu yüzyıldan günümüze yol makinelerinin, tarım makinelerinin, fabrikalarda kullanılan makinelerin, bazıları uzaktan, bazıları ufuk mesafesinden, bazıları da yakından veya alçak bir açıdan çekilmiş fotoğrafları var. Bunların bazıları gerek küçük gerekse de devasa makinelerin çalışma prensiplerini vurguluyor; diğerleriyse makineleri kaleler ya da ürkütücü canavarlar gibi ihtişamlı gösterme çabasıyla çekilmiş fotoğraflar. Kitapçıya kendisiyle birlikte gelen arkadaşına, "Kardeşim için ne kadar da harika bir kitap," dediğini hatırlıyor Joan. "Kardeşim makinelerin delisidir." Evet, aynen böyle demişti. "Makinelerin delisidir."

Şimdi ise Morris'in bu kitapla ilgili gerçekten ne düşündüğünü merak ediyor. Sevmiş miydi acaba kitabı? Hoşuna gitmemiş olamazdı. Kitap kafasını karıştırmış olabilirdi. Belki de fazla dikkate almamıştı onu. Zira Morris makinelerin delisi filan değildi. Onları kullanıyordu sadece. Makineler başka ne işe yarardı ki zaten?

Morris uzun bahar akşamlarında Joan'ı arabayla gezintiye çıkarıyor. Kasabanın civarında ve Joan'ın uçsuz bucaksız tarlaları, o kitaptaki makineler sayesinde çiftçilerin yarattığı mısır, fasulye, buğday ya da yoncalarla dolu tarım alanlarını, büyük motorlu çim biçme makineleriyle oluşturulan muazzam genişlikteki çayırları görebileceği kırsal bölgelerde dolaşıyorlar. Terk edilmiş

çiftlik evlerinin bodrum katlarında öbek öbek leylaklar açmış. Morris'in dediğine göre çiftlikler birleştirilmiş. Morris bunların ne kadar ettiğini biliyor. Sadece evlerin ve binaların değil, tarlaların ve ağaçların, korulukların ve tepelerin nakit değerleri ve geçmişten bugüne nasıl değerlendikleri, tıpkı sözünü ettiği insanların iş hayatlarında başarılı olup ilerleme kaydeden ya da yerinde sayan şahıslar olarak tanımlaması gibi zihninde canlanıyor. Bu tarz bir bakış açısı şu aralar asla kabul görmüyor ve bunun yaratıcılıktan yoksun, köhne, hissiz ve yıkıcı bir yaklaşım olduğu düşünülüyor. Morris ise bunun farkında değil ve sakin bir tavırla, büyük bir keyif alarak habire paradan söz ediyor. Her birkaç cümle arasına bir kelime oyunu sıkıştırmayı da ihmal etmiyor. Birtakım riskli alım satım işlemlerinden ya da ölçüsüz girişimler neticesinde yaşanan iflas ve ticari fiyaskolardan bahsederken kendi kendine gülüp kıkırdıyor.

Joan, bir yandan Morris'i dinleyip pek az konuşurken, düşünceleri karşı konulmaz bir dip dalgası gibi farklı bir yöne, kafasından atamadığı o konuya sürükleniyor. John Broiler geçiyor aklından. Broiler geçmişte bir petrol şirketinde çalışmış bir jeolog; şimdi ise dönüşümlü okul diye tabir edilen bir eğitim kurumunda fen ve drama dersleri veriyor. Broiler meslek hayatında ilerleyen başarılı biriydi ama artık yerinde sayıyordu. Joan onunla iki ay önce Ottawa'da bir akşam yemeği davetinde tanışmıştı. Broiler'ın davetli olduğu bu partinin ev sahipleri aynı zamanda Joan'ın da arkadaşıydılar. Broiler'ın yanında karısı yoktu ama beraberinde iki çocuğunu getirmişti. Joan'a, ertesi sabah erken kalkarsa, Ottawa Nehri'nde "kristal buz" diye adlandırılan doğal bir oluşumu görmeye gidebileceklerini söylemişti.

Joan, Broiler'ın yüzünü ve sesini aklına getiriyor ve hayatının böyle bir döneminde bu adamı arzulamaya

onu iten şeyin ne olabileceğini merak ediyor. Bunun evliliğiyle pek bir ilgisi yok. Yeterince rahat ve yolunda giden bir evliliği var ve kocasıyla aralarında uyumlu bir iletişim kurmuş, bir geçmiş, ortak bir bakış açısı yaratmayı başarmış olmaları birlikteliklerini pekiştiriyor. Her zaman konuşuyorlar ama birbirlerini kendi hallerine de bırakıyorlar. Evliliğin ilk yıllarındaki o mutsuz, kavgalı halleri yatışmış durumda.

Joan'ın, John Broiler'dan istediği, sanki evliliğinde ya da yaşamında bir şeylerin eksik olduğuna inanan, hayatında boşluk yaşayan bir insanın isteyebileceği türden bir şey. Joan onun özellikle zeki biri olduğunu düşünmüyor. Güvenilir biri olduğundan da emin değil. (Kocası hem zeki hem de güvenilir biri.) Kocası kadar yakışıklı ya da "çekici" bir adam da değil. Buna rağmen Joan ona karşı bir çekim hissediyor. Ayrıca Broiler'ın başka kadınlara da çekici geldiğini tahmin ediyor. Bunun nedeni, Broiler'ın tamamı cinselliğe odaklanmış, yoğun ve haşin denebilecek, son derece ciddi hal ve tavırları. Ama Broiler ilgi ve arzularını kolay kolay tatmin edemeyen ve onlardan kolay kolay da vazgeçmeyen biri. Joan bunu hissediyor, bunun neler vaat ettiğini hissediyor ama şimdilik hiçbir şeyden emin değil.

"Kristal buz"u görmek için planlanan geziye kocası da dahil edilmişti ama bir tek Joan sabahın o saatinde kalkıp arabayla tek başına nehir kıyısına gitti. Dondurucu ve karlı bir kış sabahı, daha şafak yeni sökerken, pembe bir gökyüzü altında John Broiler, iki çocuğu ayrıca yemek davetini düzenleyen çift ve onların da iki çocuğuyla buluştu. Broiler hakikaten de bu kristal buzdan bahsederek onun nasıl katılaşıp donmaya fırsat bulamadan akarsuyun en hızlı aktığı yerlerde oluştuğunu; suyun derin bir noktasına savrulduğunda derhal bir yığın haline gelip nasıl ihtişamlı bir görüntü meydana getirdiğini anlattı. Nehir yatağındaki derin çukurların da bu şekilde

keşfedildiğinden söz etti. Sonra da, "Bak, eğer fırsatını bulup kaçabilirsen haberim olsun. Biliyorsun ki seni gerçekten görmek istiyorum, hem de çok," dedi.

Broiler muhtemelen önceden hazırladığı bir kâğıt parçasını Joan'a verdi. Toronto'daki bir postaneye ait bir posta kutusunun numarası yazıyordu kâğıtta. Joan'ın parmaklarına bile dokunmadı. Çocukları babalarının dikkatini çekmek için etrafında dört dönüp soru soruyorlardı. Buz pateniyle kaymaya ne zaman gideceğiz? Savaş uçakları müzesine gidebilir miyiz? Lancaster bombardıman uçağını görmeye gidebilir miyiz? (Joan eve dönünce, John Broiler'ın savaş karşıtı biri olarak buna nasıl tepki verdiğini anlattığında kocası epey eğlenecekti.)

Joan gerçekten de bunu kocasına anlatmış ve kocası da onunla dalga geçip, "Saçını keşişler gibi kestirmiş o sersem sana tutulmuş anlaşılan," diye takılmıştı. Kâküllerini alnına doğru tarayan, saçları iyice seyrelmiş, omuzları daracık ve ön dişleri arasında boşluk bulunan, iki evlilikten beş çocuğu olan, geliri yetersiz, bilgiçlik taslayarak konuşurken sesi heyecandan titreyen ve Alan Watts'ın yazdıklarına ilgi duyduğunu ilan eden bir adama âşık olabileceğine nasıl inanırdı kocası? (Bunu gerçekten öğrendiğinde bile inanamamıştı.)

Joan, Broiler'a yazdığı mektupta öğle yemeğinden, birlikte bir içki ya da kahve içmekten bahsediyordu. Ne kadar boş zamanı kaldığını yazmamıştı. Belki de olup olacağı buydu, diye düşünüyordu. Görünen o ki, üniversiteden arkadaşını ziyaret edecekti. Temkinli de davransa, Broiler denen bu adamın emrine amadeydi artık. Postaneye yürürken, dükkânların camlarında üstüne başına bakıp nasıl göründüğünü kontrol ederken içini bir boşluk hissi kaplıyor, kendini tehlikeye attığını düşünüyor. Bunu yapıyor yapmasına ama nedenini bir türlü kendine açıklayamıyor. Tek bildiği artık yaşadığı hayata, nehir ge-

zisine katıldığı o pazar sabahından önceki yaşamına geri dönemeyeceği. Yaşamı sadece alışveriş yapmaktan, evi çekip çevirmekten, kocasıyla sevişmekten, sanat galerisinin kitapçısındaki yarı zamanlı işinden ve yemek davetleri, tatiller, Camp Fortune'daki kayak gezilerinden ibaret olamaz artık; ona dayanma gücü veren sırrı olmadan o hayatı sürdüremez. Sürdürmek istediğine inanıyor ama sürdürebilmesi için başka bir şeyi deneyimlemesi lazım. Peki o başka şey ne? Bu bir gözlem – Joan bunun bir gözlem olduğunu düşünüyor hâlâ.

Bu şekilde ifade edildiğinde Joan'ın yaptığı kulağa duygusuzca ve merhametsizce gelebilir. Fakat her sabah cesareti kırılmış bir halde postaneye yürüyen, posta kutusunun kilidini açarken titreyen ve nefesini tutan, sonra da Morris'in apartman dairesine dönerken kendini bitkin, sersemlemiş ve terk edilmiş hisseden bir insan nasıl duygusuz ve merhametsiz olabilir ki? Tabii eğer bu da yaptığı gözlemin bir parçası değilse.

Elbette Joan eski tanıdıklarını gördüğünde durup onlarla oğlu, kızı, kocası ve Ottawa'daki hayatıyla ilgili konuşmak zorunda kalıyor. Lise arkadaşlarını tanımak ve çocukluğunu hatırlamak zorunda; tüm bunların bıktırıcı ve sinir bozucu olduğunu düşünüyor. Yürürken önünden geçtiği, yeni çiçekler açan parlak gelincik ve şakayıklarla dolu düzenli, temiz avluları içindeki evler bile tiksinti verecek denli bıktırıcı sanki. Sohbet ettiği insanların sesleri kulak tırmalayıcı, tavırları ise aptalca ve bencilce geliyor Joan'a. Gerçek hayatın ve fikirlerin, son yılların curcunası, birikim ve enerjisinin asla nüfuz edip anlaşılmadığı, hissedilmediği bir dünyaya sürgün edilmiş gibi hissediyor kendini. Bunlar Ottawa'da da pek anlaşılmıyordu ama en azından oradaki insanlar bu konularla ilgili söylentiler duymuş, benzer davranış kalıplarını benimsemeye, taklit etmeye çalışmış, moda ve âdetlerdeki sıra-

dan farklılıkların yanı sıra köklü değişimlerden de haberdar olmuşlardı. (Hatta Joan ve kocası sırf gösteriş olsun diye yeni moda âdetleri benimseyen, terapi gruplarına ve bütünsel tıp yöntemleri kullanan şifacılara giden, alkolden vazgeçip uyuşturucu kullanan bu gibi insanlarla dalga geçiyor.) Oysa burada en basit değişimlerden bile habersiz insanlar. Ertesi hafta Ottawa'ya döndüğünde ve kocasına karşı özellikle müşfik ve cömert hissettiği, birlikte oldukları süreyi bol bol sohbet ederek geçirmeye hevesli olduğu bir sırada Joan, "Elime marullu bir sandviç tutuşturacak olsalar minnet duyacak haldeydim. O derece kötüydü yani," diyecekti.

Morris'le birlikte kutuları boşaltıp tasnif ederlerken Joan ikide bir, "Hayır, yerim yok," diyor. Joan bu kutulardaki bazı eşyaları isteyeceğini düşünmüştü ama aslında hiçbirine ihtiyacı yok. "Hayır. Nereye koyacağımı bilemiyorum onu. Joan, "Hayır," diyor annesinin dans kıyafetlerine, narin ipekli kumaşlardan dokunmuş, örümcek ağını andıran jorjetlerine. O kıyafetler daha ilk giyenin üzerinde paralanıp dökülecek gibi duruyorlardı ve at terbiyecisi olmak isteyen kızı Claire de asla ilgi duymayacaktı bunlara. Sağlam kalan beş şarap bardağına ve ciltleri deri kaplı kitaplara da hayır. Morris tüm bunları mezat salonlarına gidecek yığına eklerken Joan üzgün bir ifadeyle, "Çok eşyam var artık," diyor. Anneleriyle birlikte yaşadıkları evdeki büfenin önüne, güneş görmeyen yere serilmiş ve değerli olduğu için üzerinde yürümemeleri tembihlenen küçük kilimi silkip bir kenara koyuyor Morris.

"Bir-iki ay önce bunun tıpatıp aynısını gördüm," diyor Joan. "İkinci el eşyalar satan bir dükkânda. Üstelik bir antikacı dükkânı bile değildi. Rob'un yaş günü için eski çizgi romanlar ve posterler bakmak için gitmiştim oraya. Bu kilimin aynısını gördüm. İlk anda onu daha önce nerede gördüğümü bile hatırlayamadım. Sonra epey şaşırdım. Sanki dünyada bu kilimin bir eşi daha yokmuş gibi."

"Ne kadar istediler kilime?" diye sorar Morris.

"Bilmiyorum. Ama bizimkinden daha iyi durumdaydı."

Joan, artık oradaki evde kalmayacağı için Ottawa'ya hiçbir şey götürmek istemediğini henüz anlamış değil. Eşya biriktirme, satın alıp düzenleme, hayatının kıyılarını köşelerini bunlarla doldurma dönemleri sona erdi. (Yıllar sonra Joan aynı yaşam düzenine geri dönecek ve en azından şarap kadehlerini almış olmayı dileyecekti.) Eylül ayında, Ottawa'da kocası ona, "Hâlâ evin limonluğuna hasır mobilyalar almak istiyor musun? Yazlık mobilyalarda indirim yapan şu hasır eşya dükkânına gidip bakalım mı?" diye soracak. O anda Joan masa, sandalye bakıp bunları satın alma ve limonluğa yerleştirip düzenleme düşüncesiyle birlikte bir tiksinti hissine kapılacak ve ancak o zaman sorunun ne olduğunu kavrayacak.

Cuma sabahı üzerinde Joan'ın isminin yazılı olduğu bir mektup çıkar posta kutusundan. Joan posta mührüne bakmaz; büyük bir minnettarlık ve tatmin hissiyle zarfı yırtarak açar, satırların üzerinde aç bir kurt gibi gözlerini gezdirir ve yazanları anlamadan okur. Görünen o ki bu bir zincirleme mektup. Zincirleme mektupları taklit eden, parodi misali bir şaka. Eğer zinciri kırarsa başına büyük bir felaket gelecek, diye yazıyor mektupta. Tırnakları çürüyecek ve dişleri yosun tutacak. Çenesinde karnabahar büyüklüğünde siğiller çıkacak ve arkadaşları ondan uzak duracaklar. Bu ne olabilir, diye geçirir aklından Joan. John Broiler'ın ona göndermeyi uygun gördüğü bir şifre mi acaba? Neden sonra zarfın üzerindeki posta mührüne bakmak gelir aklına. Göz atınca mektubun Ottawa'dan yollanmış olduğunu anlar. Hiç şüphe yok ki oğlu yollamış bunu. Rob bu gibi şakalardan hoşlanıyor. Zarfın üzerini babası daktiloda yazmış olmalı.

Joan zarfı kapatırken oğlunun yaşadığı hazzı ve zarfı yırtıp açarken kendi ruh halini düşünüyor.

İhanet ve karmaşa.

O gün öğleden sonra, Morris'le birlikte sona bıraktıkları sandığı açarlar. Joan, sanki temizlendikten sonra bir daha giyilmemiş gibi plastik kılıfı içinde duran abiye bir erkek takımı çıkarır sandıktan. "Bu babama ait olmalı," der. "Bak babamın eski takım elbisesi."

"Hayır, o benim," der Morris. Takım elbiseyi Joan'ın elinden alır, silkeleyip plastik kılıfından çıkarır ve kollarının üzerinde kaldırıp önünde tutar. "Bu benim eski yabanlık takımım. Bunun dolapta asılı durması lazımdı."

"Neden almıştın ki bunu?" diye sorar Joan. "Düğünlerde giymek için mi?" Morris'in yanında çalışan bazı işçiler ondan daha gösterişli bir hayat sürüyorlar ve onu anlı şanlı düğünlere davet ediyorlar.

"Düğünler ve Matilda'yla birlikte gitmek durumunda olduğum bazı yerler için," der Morris. "Yemekli dans partileri, şık davetler filan."

"Matilda'yla mı?" der Joan. "Matilda Buttler mı yoksa?"

"Aynen. Evlilik soyadını kullanmıyor." Morris sanki Joan'ın sorduğu soruya değil biraz daha farklı bir soruya cevap veriyor gibi. "Aslına bakarsan, zaten evlilik soyadı yok sanıyorum."

Joan daha önce duyduğunu ya da annesinin o uzun, neşeli mektuplarından okuduğunu hatırladığı hikâyeyi yeniden dinliyor. Matilda Buttler erkek arkadaşıyla evlenmek için evden kaçmıştı. "Kaçmak" ifadesi annelerine ait ve Morris bu ifadeyi farkında olmadan vurgulayarak bir oğlun annesine duyduğu saygıyla kullanıyor. Sanki bu konuda adaba uygun konuşması ya da konuşmaya hakkı olması ancak annesinin dilini kullanarak mümkün olabilirdi. Matilda kaçmış ve o bıyıklı adamla evlenmişti; sonradan anlaşıldı ki, Matilda'nın annesinin abartılı suçlamaları en azından bu kez somut bir nedene dayanıyordu. Meğer bıyıklı erkek arkadaş zaten başka biriyle evliy-

di. Memleketinde, İngiltere'de bir karısı vardı. Matilda'yla üç ya da dört yıl beraber olduktan sonra diğer karısı, esas karısı onun izini bulmuş, Matilda'yla evliliği hükümsüz kılınmıştı. Bunun üzerine Matilda, Logan'a, annesinin evine döndü ve adliyede çalışmaya başladı.

"Nasıl düşer ki bu hataya?" der Joan. "Bundan daha aptalca bir şey yapamazdı herhalde." Morris de, biraz ısrarcı ve sıkıntılı bir ses tonuyla, "Ne yaparsın, gençlik işte," diye karşılık verir.

"Hayır onu kastetmedim. Logan'a geri dönmesinden bahsediyorum."

Morris hiçbir alaycı imada bulunmadan, "Annesi buradaydı, o yüzden," der. "Sanırım başka kimsesi yoktu."

Bir camı karartılmış gözlüğü ve kollarında bir ceset gibi duran takım elbisesiyle Joan'ın tepesinde dikilen Morris'in suratında hüzünlü ve sıkıntılı bir ifade var. Yüzü ve boynu yer yer kızarmış, al al olmuş. Çenesi hafifçe titriyor ve altdudağını ısırıyor. Sergilediği görüntünün onu nasıl da ele verdiğinin farkında mı? Morris kısa bir sessizliğin ardından, bu kez daha mantıklı ve açıklayıcı bir ses tonuyla konuşmaya başlar. "Tahminimce Matilda artık nerede yaşadığını pek umursamıyor. Ona göre hayatı bir anlamda bitmiş durumda. Ben ise işte tam bu noktada devreye giriyorum." Matilda ara sıra bazı davetlere katılmak zorundaydı. Politik yemekler, emekli olanlar için verilen ziyafetler. Davetler. Bu işinin bir parçasıydı ve eğer gitmezse ayıp olurdu. Ayrıca tek başına gitmesi de uygunsuz olurdu ve ona eşlik edecek birine ihtiyacı vardı. Yanlış düşüncelere kapılacak, Matilda'nın içinde bulunduğu durumu, Matilda'nın yaşamını ya da yaşamında bazı şeylerin geride kaldığını, sona erdiğini anlamayacak bir adamla katılamazdı bu davetlere. Onun durumunu tam anlamıyla kavrayacak ve açıklama beklemeyecek birine ihtiyacı vardı. "Ki bu da benim," der Morris.

"Neden öyle düşünüyor ki?" der Joan. "Yaşlı değil. Bahse girerim hâlâ güzeldir. Ayrıca olanlar onun hatası değil. Hâlâ âşık mı o adama?"

"Ona herhangi bir soru sormam yersiz olur."

Joan kendisini bile şaşırtan ve tıpkı annesininkine benzeyen önemsemez, pervasız bir ses tonuyla, "Ah Morris ah!" der. "Bahse girerim ki Matilda hâlâ o adama âşık."

Morris, Matilda'ya eşlik edeceği bir sonraki davette giymek üzere abiye takım elbisesini evindeki dolaba asmak için odaya geçer.

O gece yatakta uyanık yatan ve meydandaki taze yaprakların arasından ışıldayan sokak ışıklarına, Vaftiz Kilisesi'nın kısacık kulesine bakan Joan'ın kendi sıkıntılı halinin yanı sıra zihnini meşgul eden bir başka şey var. Morris ve Matilda'yı birlikte dans ederlerken canlandırıyor aklında. Onları otellerin balo salonlarında, golf kulüplerinin dans pistlerinde, davetlerin düzenlendiği mekânlarda, modası geçmiş abiye kıyafetleri içerisinde hayal ediyor; Matilda'nın spreyle mükemmel bir biçimde kabartılmış saçlarını, nezaket göstermek için canla başla çabalayan Morris'in terden parlayan yüzünü gözünün önüne getiriyor. Fakat muhtemelen bu bir çaba değil; muhtemelen birlikte gayet güzel ve uyumlu dans ediyorlar. İnatla, vazgeçmeksizin benimseyip tüm kalpleriyle kabullendikleri o kusurlarıyla öylesine korkunç ve kusursuzca bir uyum içindeler ki. İsteseler kolayca bu kusurların üstesinden gelebilirler. Ama bunu yapmıyorlar. Morris, Matilda'ya âşık – hayat boyu inatla sürdürüp asla elde edemediği, karşılık bulamadığı bir aşk bu. Kendi hatalarına ve yaşadığı utanca saplantıyla bağlı Matilda ise başka bir kadınla evli o adama âşık. Joan onları dans ederken zihninde canlandırıyor. Uyuşmuşçasına sakin, saçma ama romantik bir dans. Kim derdi ki kafası ipoteklerle ve kira sözleşmeleriyle meşgul Morris'in böylesine romantik biri olabileceği?

Joan, Morris'e imreniyor. Morris ve Matilda'ya imreniyor.

Son zamanlarda John Broiler'ın alçak ve telaşlı bir sesle, "Seni görmek istiyorum. Hem de çok," deyişini aklına getirerek uykuya dalma alışkanlığı edinmişti Joan. Ya da Broiler'ın yüzünü canlandırıyordu zihninde. Ortaçağ insanlarının yüz hatlarını ve ifadelerini akla getiren uzun, solgun ve kemikli bir yüzü olduğunu düşünüyordu. O yüzdeki içten pazarlıklı ve tedbirli, sakin, ışıltılı tebessümü pek umursamasa da o koyu renk gözleri pek aklından çıkaramıyor. Ama Joan'ın kurduğu hayaller bugün işe yaramıyor; o puslu, hassas bölgeye giden kapıları açmıyor hayal gücü. Kendini buradan, Morris'in tek kişilik sert yatağından, gerçek yaşamından başka bir yere koyamıyor. Morris ve Matilda'nın işlerine yarayan hiçbir şeyin ona faydası olmayacak. Ne özveri ne bastırılmış arzuların coşkusu ne de o kibirli çaresizlikler. Joan pek tatmin olmayacak.

Bunun farkında. Ayrıca ne yapması gerektiğini de biliyor. Bir sonraki âşığının nasıl biri olabileceğini hayal etmek için utanç hissiyle daha ilerisini düşünmeye başlıyor.

Ama buna gerek kalmayacak.

Joan küçük kasabaların postanelerine mektupların cumartesi günleri geldiğini tamamen unutmuştu. Burada her cumartesi postaneye mutlaka posta geliyor. Morris posta kutusuna bakmak için postaneye uğrar; eve dönünce gelen mektubu Joan'ın eline tutuşturur. Son derece kısa yazılmış mektupta zaman ve yer belirtilmiş ve John Broiler'ın isim ve soyadının başharfleriyle imzalanmış. Elbette bu akıllıca. Broiler'ın bu kadar kısa ve öz yazması aslında Joan'ı o kadar da memnun etmiyor ama yaşadığı rahatlama ve ruh halindeki değişimden ötürü bunun üzerinde pek durmuyor.

Mektubun daha erken gelmesi halinde Morris'e anlatmayı tasarladığı hikâyeyi anlatıyor. Güya, Logan'a geldiğini duyan bir arkadaşı onu yanına çağırmış. Joan saçını yıkayıp eşyalarını toplarken Morris de onun arabasıyla kasabanın kuzeyinde indirimli benzin satan bir benzinciye gider ve depoyu doldurur.

Ayrılırken Morris'e el sallayan Joan, kardeşinin yüzünde herhangi bir kuşku ifadesi görmez. Ama belki Morris biraz hayal kırıklığı yaşıyor olabilir, zira fazladan iki gün daha yalnız kalacak. Joan iki gün daha az yanında olacak. Morris bundan pek hazzetmeyecek. Belki de Joan bunları kafasında kuruyor zira Morris'e veda ederken aynı zamanda kocasına çocuklarına ve buluşacağı adam dışında kendisini tanıyan herkese veda ettiği hissine kapılıyor. Hepsini bir çırpıda terk edip aldattığını düşünüyor. Ve hiç kuşkusuz suçluluk hissi ve tereddüt yaşıyor. Onların masumiyeti Joan'a vicdan azabı çektiriyor; yaşamında, geçmişiyle bugünü arasında telafisi olmayan bir kopuş yaşadığını fark ediyor. O anda yaşadığı hüzün ve suçluluk hissi gerçek ve bu duygular yüreğinden tam olarak asla silinmeyecek. Ama onu alıkoyup yolundan döndürecek de değiller. Joan fazlasıyla memnun; gitmekten başka çaresi olmadığını düşünüyor.

III – Rose Matilda

Ruth Ann Leatherby, Joan ve Morris'le birlikte mezarlığa gidiyor. Joan buna biraz şaşırmış halde ama Morris ve Ruth Ann bunu kanıksamış görünüyorlar. Ruth Ann, Morris'in muhasebecisi. Joan yıllardır Ruth Ann'in ismini duyuyor ve hatta onunla daha önce tanışmış bile olabilir. Ruth Ann şu sevimli, orta yaşlı, orta boylu kadınlardan. Pek akılda kalıcı bir görünümü yok. Morris'in apartmanının bodrum katındaki bekâr dairelerinden bi-

rinde yaşıyor. Evli, fakat kocası uzun bir zamandan beri ortalarda [illegible]. Ruth Ann bir Katolik olduğundan boşanmayı [illegible]inmemiş. Geçmişinde trajik bir olay yaşanmış –evde çıkan bir yangın ya da belki de kaybedilen bir çocuk– ama bu her ne ise belli ki tamamen geride bırakılıp unutulmuş ve hiç bahsi geçmiyor.

Sümbül soğanlarını anne ve babasının mezarlarına ekmek üzere Ruth Ann almış. Morris'in, mezarların üzerinde çiçek yetişmesinin hoş olacağından bahsettiğini duymuş ve soğanların süpermarkette indirimde satıldığını görünce birkaç tane satın almış. Joan bir yandan Ruth Ann'i izlerken onun anaç bir kadın olduğunu geçiriyor aklından. Anaç kadınlar özenli ama bununla birlikte kendilerine hâkimdirler. Adanmış insanlar ama aynı zamanda temkinli ve serinkanlılar. Peki neye adıyorlar kendilerini?

Joan artık Toronto'da yaşıyor. On iki yıl önce boşanmış. Sanat kitapları üzerine uzmanlaşmış bir kitapçıda yönetici olarak çalışıyor. Kazancı pek iyi olmasa da hoş bir iş bu. Joan'ın şansı yaver gitmiş. Ayrıca bir sevgilisi olduğu için de şanslı. (İnsanlar onun yaşında bir kadına göre şanslı biri olduğunu söylüyorlar ve Joan bunun farkında.) Geoffrey hem arkadaş hem sevgili. Birlikte yaşamıyorlar; hafta içinde iki-üç kez ve hafta sonları buluşuyorlar. Geoffrey bir oyuncu. Çevresine kolay uyum sağlayan, yetenekli, şen şakrak ve beş parasız biri. Her ay bir hafta sonunu geçmişte birlikte yaşadığı bir kadın ve kadının çocuklarıyla geçiriyor. Bu hafta sonlarında Joan da artık birer yetişkin olmuş ve onu affetmiş çocuklarını görmeye gidiyor. Joan'ın oğlu da bir oyuncu. Hatta Joan, Geoffrey ile bu sayede tanışmış. Kızı ise babası gibi gazetecilik mesleğini seçmiş. Peki Joan bağışlanacak ne yapmış olabilir? Birçok karıkoca çocuklarına rağmen boşanıyorlar ve bu evliliklerin çoğu yaşanan yasak ilişkiler yü-

zünden çatırdayıp yıkılıyor. Görünen o ki, ellili yıllarda endişesiz başlayan ya da kimsenin farkına varamadığı kuşku ve endişelere açık evlilikler, yaşanan birçok çarpıcı sorun ve zorluklarla (ki şimdi bakınca bunların gereksiz ve abartılı olduğu anlaşılıyor) birlikte boşanmayla sonuçlandı. Joan ise kendi aşk geçmişini ve evliliğini pişmanlıkla değil ama biraz şaşkınlıkla hatırlıyor. Sanki bir zamanlar yapmaya merak sardığı bir macera sporu gibi görüyor bunu.

Zaman zaman da Morris'i ziyarete geliyor. Bazen Morris, eskiden Joan'a anlaşılmaz, sıkıcı ve saçma gelen konulardan konuşmaya başlıyor. Morris'e göre her insanın yaşamının temelinde yatan ücretler ve emeklilik aylıkları, ipotekler ve borçlar, yatırımlar ve miraslar gibi kavramların o kendine özgü yapısına ilgi duyuyor artık. Bu konulara hâlâ pek aklı ermese de artık saçma bir kuruntu olarak görmüyor bunları. Hatta ona güven telkin ediyor ve insanların bu yapıya nasıl inanıp güven duyduklarını merak ediyor.

Bir işi, sevgilisi ve yaşamında daha önce hiç olmadığı kadar yorum ve övgü aldığı çarpıcı bir görünümü (on dört yaşındaki kadar ince ve narin olan Joan'ın kısacık saçlarının arasında tilki kuyruğu misali gümüş beyazı teller göze çarpıyor) olan bu şanslı kadın yeni bir tehlikenin, genç yaşlarda hayal bile edemeyeceği bir tehdidin farkına varmış durumda. Hatta birileri çıkıp nasıl bir şey olduğunu tarif etseydi bile hayal edemezdi bunu. Zaten tarifi de zor. Bu tehlike bir değişimden kaynaklanıyor ama insanın önceden uyarılıp farkına varabileceği türden bir değişim değil bu. Birden, hiçbir uyarı ya da belirti olmaksızın Joan bir düşünceye kapılıyor: *enkaz*. Enkaz. Bir sokağın başında durup gözünüzün alabildiğine öteye bakıyorsunuz ve gölgeleri, ışıkları, tuğla duvarları, bir ağacın altına park edilmiş duran kamyonu, kaldırıma uzanmış yatan köpeği,

koyu renkli, güneş kırıcı tenteyi ya da gri renge dönüşmüş kar yığınını – tüm bunları bir an için, geçici bir süreliğine birbirinden ayrı ayrı ve çok rahatsız edici, tatmin edici, gerekli ve tarifsiz bir biçimde yeryüzünün altında birbirlerine bağlı, birbirleriyle ilişkili halde görüyorsunuz. Ya da enkaz görüyorsunuz. Geçici hallerini, bir dizi faydasız ve geçici hallerini görüyorsunuz. Bunlar gözünüze birer enkaz yığını halinde görünüyor.

Joan, bu enkaz düşüncesini zihninden uzak tutmaya çalışıyor. Artık insanların bunu başarabilmek için kullandıkları tüm yöntemlere dikkat ediyor. Mesela oyunculuk mükemmel bir yöntem. Geoffrey'yle birlikteliği bunu ona öğretmiş. Gerçi oyunculukta bazı boşluklar var. Morris'in yaşam tarzında ya da hayata bakış açısında boşluk olma olasılığı daha az gibi görünüyor.

Arabayla sokakların arasından geçtikleri sırada Joan eski evlerden birçoğunun yeniden ortaya çıktığını fark eder; on beş-yirmi yıl öncesinin çağdaş tasarımlarının etkisindeki tadilatların yerini geleneksel verandalar, kapı üstü yelpaze pencereler almış. Kuşkusuz güzel bir şey bu. Ruth Ann bir o evi bir şu evi gösteriyor ve Joan da bunu onaylıyor ama bir yandan da bunun zorlama ve kılı kırk yaran bir dönüşüm olduğunu düşünüyor.

Morris arabayı bir dört yol ağzında durdurur. Az ötedeki binaların arasındaki sokakta karşıdan karşıya geçen yaşlı bir kadın görürler. Kadın sağdan soldan gelen var mı diye görmek için bakmadan yolda çaprazlama yürüyor. Kararlı ama etrafında olup biteni umursamaz, hatta biraz da tanıdık gelen kibirli bir havada sokağı arşınlıyor. Yaşlı kadın herhangi bir tehlikeyle karşı karşıya değil; sokakta başka hiçbir araba ya da yaya yok; sadece bisikletlerinin üzerinde gezen iki genç kız. Aslında yaşlı kadın o kadar da yaşlı değil. Son günlerde Joan insanların yaşlı olup olma-

dıkları üzerine algısını sürekli gözden geçiriyor. Bu kadının omuzlarına dökülen kırlaşmış saçları var. Bol bir tişört ile gri pantolon giymiş. Bu açık ama soğuk havada insanı sıcak tutmak için pek de yeterli değil tabii.

"Bakın, şurada yürüyen kadın Matilda," der Ruth Ann. Ruth Ann'in, soyadını söylemeden, neşeli ve ilgisiz bir ses tonuyla "Matilda" demesi, Matilda'nın dikkat çekici bir şahsiyet olduğuna işaret ediyor.

"Matilda mı?" der Joan, Morris'e dönüp. "Bu kadın Matilda mı? Neler olmuş ona?"

Soruya, arka koltukta oturan Ruth Ann cevap verir. "Son zamanlarda tuhaflaşmaya başladı. Ne zamandı? Birkaç yıl önce mi? Baştan savma giyinmeye, kaba saba kıyafetlerle dolaşmaya ve işyerinde insanların masasından bir şeyler aşırdığı fikrine kapılmaya başladı; ona gayet düzgün ve tatlı bir dille konuştuğunuzda bile size nezaketsizce karşılık veriyordu. Belki de yaradılışında var bu."

"*Yaradılışı* mı?" der Joan.

"Soyaçekim," der Morris ve hep bir ağızdan gülerler.

"Ben de onu kastetmiştim," der Ruth Ann. "Annesi ölmeden önce sokağın karşısındaki bakımevinde yaşadı. Tamamen keçileri kaçırmıştı. Hatta daha bakımevine gitmeden önce bile avlunun etrafında sinsi sinsi dolaşırken görülüyordu. Cadı gibi bir hali vardı. Neyse, adliyedeki işine son verildikten sonra Matilda'ya küçük bir emeklilik maaşı bağlandı. Sokaklarda başıboş geziyor sadece. Bazen sizinle gayet dostça sohbet ediyor bazen de tek kelime konuşmuyor. Asla kendine bakıp düzgün giyinmiyor. Oysa eskiden ne güzel bir kadındı."

Joan bu denli şaşırıp afallamamalı. İnsanlar değişir. Ortadan kaybolurlar ve bunun için ölüp gitmeleri de şart değildir. Bazılar ölür tabii. Mesela John Broiler. Joan, aradan ancak birkaç ay geçtikten sonra bunu öğrendiğinde yüreği sızlamıştı ama esas bir defasında katıldığı bir

partide bir kadının, "Evet, John Broiler. Bir doğa harikasına bakma bahanesiyle sizi peşinden sürükleyerek baştan çıkarmaya çalışan şu adam değil miydi o? Tanrım, ne kadar da rahatsız ediciydi," dediğini duyduğunda daha da büyük bir acıyla sızlayacaktı yüreği.

"Oturduğu evin mülkü Matilda'ya ait," der Morris. "Yaklaşık beş yıl önce sattım ona evi. Ayrıca ufak da olsa bir emekli aylığı var. Eğer altmış beş yaşına kadar idare ederse durumu iyi olacak."

Morris mezar taşının önündeki toprağı kazar; Joan ve Ruth Ann da sümbül soğanlarını dikerler. Toprak soğuk ama kırağı tutmamış. Uzun güneş ışınları kırpılmış sedir ağaçları ile gür ve yeşil çimlerin üzerinde yükselen, esen rüzgârla hışırdayan ve hâlâ daha altın rengine dönmüş birçok yaprağı üzerinde olan akkavakların arasından süzülüyor.

Başını kaldırıp yapraklara bakan Joan, "Şuna bir kulak verin," der. "Sanki su sesi gibi."

İnsanlar bundan hoşlanıyorlar. Çok popüler bir ses bu,"[1] der Morris.

Joan ve Ruth Ann aynı anda homurdanırlar ve Joan, "Hâlâ kelime oyunları yaptığını bilmiyordum Morris," der.

Ruth Ann da, "Asla vazgeçmiyor ki," diye açıklamada bulunur.

Dışarıdaki bir çeşmede ellerini yıkarlar ve mezar taşlarının üzerinde yazan bazı isimleri okurlar.

"Rose Matilda," der Morris.

Bir an için Joan, Morris'in mezar taşlarından birinde yazan isimlerden birini okuduğunu düşünür; sonra Morris'in hâlâ Matilda Buttler'ı düşündüğünü fark eder.

1. İngilizce *Poplar* (Akkavak) ve "popüler" kelimelerinin neredeyse eşsesli olması üzerine yapılan esprili bir kelime oyunu. (Ç.N.)

"Annemin Matilda'yla ilgili okuduğu o şiir," der Morris. "Rose Matilda."

"Rapunzel," der Joan. "Annem ona bu lakabı takmıştı. 'Rapunzel, Rapunzel, aşağıya sal altın sarısı saçlarını.'"

"Biliyorum öyle derdi annem. Ayrıca 'Rose Matilda' lakabını da takmıştı ona. Bir şiirin ilk kelimeleriydi bunlar."

"Bir losyon markası gibi geliyor kulağa," der Ruth Ann. "Cilt losyonu değil mi o? Rose merhemi?"

"'Ah, ne fayda,'" der Morris kendinden emin bir sesle. "Şiir öyle başlıyordu. 'Ah, ne fayda.'"

"Elbette, ben şiirden ne anlarım ki?" der Ruth Ann küstah bir tavırla. Sonra Joan'a dönüp, "Sana bir şeyler çağrıştırıyor mu?" diye sorar.

Gerçekten de güzel gözleri var, diye geçirir aklından Joan. Aynı anda hem sevecen hem de kurnazca bakan gözler.

"Evet, çağrıştırıyor," der Joan. "Ama, ardından gelen dizeyi hatırlayamıyorum."

Morris, bu kadınların üçünü de, yani hem Joan'ı, hem Ruth Ann'i ve hem de Matilda'yı biraz aldatmıştı. Morris yalan söylemeyi âdet edinmiş biri değil. Öyle budalaca bir şey yapmıyor ama ara sıra işin kolayına kaçmayı seviyor. Joan'ı uzun zaman önce, evleri satıldığında kandırmıştı. Joan, kendine payına düşenden bin dolar daha az para almıştı. Morris ise, Joan yanına gelip Ottawa'daki evine götürmek üzere annelerinden kalan eşyaları seçtiğinde eksik tutarı telafi edeceğini düşünüyordu. Ama tabii Joan hiçbir şey alıp götürmedi Ottawa'ya. Daha sonra kocasıyla ayrıldıklarında ve Joan tek başına yaşamaya başladığında, Morris ona bir çek göndermeyi ve hesapta bir yanlışlık yapıldığı gibisinden bir açıklamada bulunmayı düşündü. Ama Joan bir işe girdi ve paraya sıkışık bir hali de yoktu doğrusu. Zaten parayla ne yapı-

lacağı, parayı nasıl işleteceği konusunda pek de fikir sahibi değildi. Morris de bu düşüncesinden vazgeçti.

Ruth Ann'i aldatması ise daha karmaşıktı. Ruth Ann tam zamanlı çalıştığı halde, şirkette yarı zamanlı personel olarak çalıştığını beyan etmesini istemişti ondan. Morris bu sayede Ruth Ann'e bazı ek ödemeleri yapma yükümlülüğünden kurtulmuştu. Eğer Ruth Ann bunun farkına varıp hesaplarda kendince birtakım ayarlamalar yapsaydı Morris buna hiç şaşırmayacaktı. Nitekim Ruth Ann tam da böyle yaptı. Hiç sesini çıkarmadı, asla Morris ile tartışmadı ama sessizce intikamını aldı ve bunu Morris'in yanına kâr bırakmadı. Ve Ruth Ann sadece hak ettiği kadarını aldığı sürece –eğer daha fazlasını alsaydı Morris çok geçmeden bunu fark ederdi– Morris de ses çıkarmazdı. Her ikisi de insanların çıkarlarını gözetmedikleri takdirde yaşayacakları kayıpların kendi hataları olacağına inanıyorlar. Sonuçta Morris, Ruth Ann'i gözetmekle yükümlü olduğunu biliyor.

Eğer Joan, Morris'in ne yaptığını fark etseydi, muhtemelen o da sesini çıkarmazdı. Joan açısından işin önemli yanı para olmazdı. Joan'ın o konudaki içgüdüleri eksik. O daha çok, "Morris bunu neden yaptı?" diye takardı aklına. Buna üzülür ve bundan tuhaf bir zevk alırdı. Erkek kardeşiyle ilgili bu gerçek, katı bir kristal tanesi –ışığı kırıp yansıtan, küçük, tuhaf, adeta bu dünyaya ait olmayan bir mücevher– gibi zihnine yerleşirdi.

Morris, Matilda'yı evi satarken aldatmamıştı. Hatta Matilda evi kelepir bir fiyata almıştı. Ama eve taktırdığı su ısıtıcısının yeni olduğunu söylemişti Matilda'ya. Elbette ısıtıcı yeni değildi. Morris, sahibi olduğu evleri tamir ederken asla yeni teçhizat ya da malzeme satın almıyordu. Ve üç yıl önce Valhalla Oteli'nde katıldıkları yemekli bir dans partisinde Matilda, "Su ısıtıcım bozuldu. Değiştirmek zorunda kaldım," demişti Morris'e.

O sırada dans etmiyorlardı. Tepesinde balonlarla süslenmiş bir tente olan yuvarlak bir masada başka insanlarla oturmuş viski içiyorlardı.

"Isıtıcı arıza yapmamalıydı," dedi Morris.

"Hele de yenisini taktırdıktan sonra," diye karşılık verdi Matilda tebessüm ederek.

Morris gözlerini ayırmadan Matilda'ya baktı ve bekledi.

"Sanırım daha fazla içmeden bir kez daha dans etmeliyiz!"

Dans ettiler. Hep rahatça ve gösterişli figürler yaparak dans ediyorlardı. Fakat bu kez Morris, Matilda'nın vücudunun her zamankinden daha hantal ve katı olduğunu hissetti. Matilda'nın tepkileri ve figürleri ilk başta yavaş ve sonra abartılıydı. Bir yandan Morris'le bu denli canlı ve neşeli sohbete girip tebessüm ederek başını ve boynunu cilveyle, tüm o çapkınca jestlerle sağa sola oynatırken vücudunun bu kadar isteksiz olması garipti. Bu ilk defa oluyordu; Morris, Matilda'nın böyle dans etmesine asla alışkın değildi. Matilda yıllar boyu onunla mükemmel bir kıvraklık ve esneklikle ve ciddi bir surat ifadesiyle, neredeyse tek kelime etmeden dans etmişti. Birkaç kadeh yuvarladıktan sonra da ona içindeki endişelerden bahsederdi. Matilda'nın yaşadığı endişe hep aynıydı. İngiliz sevgilisi Ron. Ondan haber almayı umuyordu. Buraya, Logan'a dönmüş ve buradan ayrılmamıştı. Böylece Ron onu nerede bulacağını bilecekti. Karısını boşayacağını ummuştu ama bir yandan kuşku da duyuyordu. Ron söz vermişti ama ona inanmıyordu. Nihayet ondan haber aldı. Ron seyahat halinde olduğundan ve ona tekrar mektup yazacağından bahsediyordu. Nitekim yazdı da. Onu arayıp bulacağını söylüyordu. Mektuplar Kanada'daki farklı ve uzak şehirlerden postalanıyordu. Sonra Matilda ondan hiçbir haber almadı. Ron'un hayatta olup

olmadığını merak ediyordu; dedektiflik bürolarıyla temasa geçmeyi düşündü. Morris'ten başka kimseye bundan söz etmediğini söylüyordu. Bu aşk ona ıstırap veriyordu ve yaşadığı bu acıyı Morris'ten başka kimsenin bilip anlamasına izin veremezdi.

Morris ona asla tavsiyede bulunmadı; dans ederlerken uygun olanın dışında asla onu teselli edip rahatlatmak için elini uzatmadı. Morris, Matilda'nın söylediklerini nasıl hazmedeceğini tam olarak biliyordu. Ona acımıyordu da. Matilda'nın yaptığı tüm tercihlere saygı duyuyordu.

Valhalla Oteli'ndeki gecenin öncesinde Matilda'nın hal ve tavırlarının değiştiği bir gerçekti. Bir durgunluk, ağırlık, alaycı bir hava vardı Matilda'nın üzerinde. Bu Morris'i üzüyor ve Matilda'ya hiç yakışmıyordu. Ama bir kopuş yaşandığını Morris o gece dans ederlerken hissetmişti. Uzun zamandan beri süregelen ortaklıkları, devamlı bir uyum içinde yaptıkları danslar sekteye uğramıştı. Güya keyif alırmış gibi, sadece vakit geçirmek kaygısıyla hafifçe salınarak dans eden herhangi bir orta yaşlı çift gibiydiler şimdi. Matilda Ron'dan bahsetmedi ve elbette Morris de bu konuda herhangi bir soru sormadı. Matilda'nın nihayet Ron'la görüştüğünü düşünmeye başladı Morris. Ron'u ya görmüş ya da ölüm haberini almıştı. Görmüş olması daha akla yatkın bir ihtimaldi.

"O su ısıtıcısının karşılığını bana nasıl ödeyeceğini biliyorum," dedi Matilda şaka yollu. "Avluya bakım yapıp çim ekebilirsin! Benim o çimenliğe en son ne zaman tohum atıldı? Berbat görünüyor orası; ürkütücü sürüngenlerle kaynıyor bahçe. Düzgün bir çimenliğim olsa hiç de fena olmaz doğrusu. Evde tadilat yapmayı düşünüyorum. Gri duvarların yarattığı o havayı değiştirmek için şarap rengi panjurlar taktırmayı düşünüyorum. Ayrıca yan duvara daha büyük bir pencere yaptırmak istiyo-

rum. O huzurevine bakmaktan gına geldi. Bu arada Morris biliyor musun, ceviz ağaçlarını kestiler! Avluyu düzlediler ve dere kenarına çit çekip avludan ayırdılar!"

Matilda uzun etekleri salınırken hışırtılı sesler çıkaran mavi bir elbise giyiyordu. Üzerinde mavi taşlar takılı gümüş halka küpeler sarkıyordu kulaklarından. Pamuk şekerini andıran saçları keçe gibi ve soluktu. Kollarının omzuna yakın yerlerinde bere ve ezikler vardı; nefesi viski kokuyordu. Parfümü, makyajı ve tebessümünde sahtelik, kararlılık ve ıstırap ifadelerini okuyordu Morris. Çektiği aşk acısı tavsamıştı. Metanetini yitirmiş, hayatını o şekilde sürdürmeye cesareti kalmamıştı. O şaşırtıcı delilik hali içinde aşkı tükenmiş gitmişti.

"Eğer haftaya uğrayıp biraz çim tohumu getirir ve bana nasıl yapılacağını gösterirsen sana bir içki ikram ederim," dedi Matilda. "Hatta sana akşam yemeği bile hazırlarım. Onca yıl boyunca bir kez bile olsun soframda oturmamış olduğunu düşünmek utanç veriyor bana."

"Bütün toprağı yeni baştan eşeleyip tırmıklaman gerekecek."

"Hepsini eşeleyip tırmıkla o zaman! Neden çarşamba günü gelmiyorsun? Yoksa Ruth Ann Leatherby ile buluştuğun akşam mı o?"

Matilda sarhoştu. Başı omzuna düşüyordu ve küpesinin sert kütlesi Morris'in ceketinin ve gömleğinin üzerine baskı yapıp etine batıyordu.

Ertesi hafta Morris, toprağı kazıp Matilda'nın bahçesine tohum atması için hiçbir karşılık talep etmeden işçilerinden birini gönderdi. Morris'in adamı orada pek fazla kalmadı. Adamın ifadesine göre Matilda dışarı çıkıp, "Mülkümden defol git, burada ne yaptığını sanıyorsun, ben kendi bahçeme bakarım! İyisi mi sen bas git buradan," diye bağırmıştı.

"Bas git!" Morris'in hatırladığı kadarıyla bu ifadeyi

annesi de kullanıyordu. Ayrıca Matilda'nın annesi de, etrafa garez saçtığı o dinç ve enerjik günlerinde bunu söylüyordu. Mrs. Buttler, Mrs. Karaçiban. *Bas git buradan.* Tek gözlü ukala.

Morris, o günden sonra Matilda'yı bir süre görmedi. Ona herhangi bir yerde rastlamadı. Adliyede görülecek bir işi olduğunda Ruth Ann'i gönderdi. Birtakım değişimler olduğu haberleri geliyordu kulağına ama bunlar şarap rengi panjurlar ya da evin tadilatı yönünde değildi.

Arabayla eve doğru ilerledikleri sırada birden, "Ah, o saltanat süren ırka ne fayda!" dizesi çıkar Joan'ın ağzından. Ve eve varır varmaz Joan kitaplığa gider. Bu, eski evlerindeki camlı kitaplıktır. Oturma odası için epey yüksek bir kitaplık olmasına rağmen Morris bunu satmamış. Joan, annelerinin *Anthology of English Verse* [İngiliz Şiirleri'nden Seçmeler] kitabını çekip alır kitaplıktan.

Kitabın arka sayfalarını karıştırıp, "İlk dizeler," der.

Akşamüstü içkileriyle odaya giren Ruth Ann, "Neden şöyle rahatça oturmuyorsun?" der. Morris kendine bir viski alır. Joan ve Ruth Ann ise rom ve soda kokteyli içecekler. Bu kokteyle karşı düşkünlükleri, bir şeyler içmeye ihtiyaç duyacaklarını düşünen bu iki kadın arasında umut verici bir bağ oluşturmuş.

Joan halinden memnun oturup içkisini yudumlar. Parmağını sayfanın aşağısına doğru gezdirirken bir yandan da, "Ah ne fayda, ne fayda," diye mırıldanır.

Morris yıllardır zihninin derinliklerine hapsolmuş bir şeyi tekrar hatırlamanın verdiği tatminle derin bir iç çekerek, "Ah, yazık o ilahî bedene!" der.

Joan, annesinin kendilerine öğrettiklerini hatırlar; özel ve benzersiz olduklarını ve bundan herhangi bir pişmanlık duymamaları gerektiğini düşünür. Geçmişte kulaklarına çalınan o şiirin peşine düşmesi, alkollü kok-

teylden aldığı ilk yudum, ekim ayında bir ikindi vakti günün son ışıkları belki de onu böylesine huzurlu ve rahatlamış bir havaya sokuyor. Kendilerini önemsemeleri ve ister aşk ister para olsun, arzuladıkları şeylerin peşine düşüp elde etmeye sevk edecek hassasiyete ve özsaygıya sahip olmaları öğretilmişti onlara. Ama bu o kadar da doğru değil herhalde? Morris aşk konusunda bir hayli disiplinliydi ve tensel zevklerle pek alakalı değildi. Keza, kendisi de para konusunda öyleydi. Mesele para olduğunda Joan hep bir beceriksizlik ve acemilik sergilemişti.

Fakat Joan'ın yaşadığı bu umulmadık keyifli ânı bozan bir sorun var. Aradığı dizeyi bulamıyor. "Burada değil. Mümkün mü burada olmaması? Annemin bildiği her şiir buradaydı," diye yakınır. Bu sefer içkisinden sağlam bir yudum alır ve gözlerini dikkatle sayfaya diker. Ardından, "Biliyorum! Biliyorum!" der. Ve birkaç saniye sonra onu bulur; neşeli ve duygu yüklü, gür bir sesle Morris ve Ruth Ann'e okur şiiri:

Ah, o saltanat süren ırka ne fayda,
Ah, yazık o ilahî bedene!
Her ne erdem, her ne zarafet varsa
Rose Aylmer –Rose Matilda– hepsi sende!

Morris gözlüklerini çıkarmış. Şimdi Joan'ın karşısında yapacak bunu. Belki de daha önce Ruth Ann'in karşısında yaptı bile. Gözündeki yara izini sanki kaşınmış gibi ovalıyor. Gri damarlı gözü koyu renkte. O kadar da zor değil Morris'in gözüne bakmak. Gözbebeğini kaplayan yaralı dokunun altında bir erik kurusu ya da bir çakıltaşı kadar zararsız.

"İşte bu kadar," der Morris. "Demek ki yanılmamışım."

BAŞKA TÜRLÜ

Georgia bir defasında yaratıcı yazarlık kursuna katılmış ve yazdıklarını okuyan eğitmeni ona şöyle demişti: Çok fazla şey var burada. Aynı anda çok fazla şey olup bitiyor hikâyede; ayrıca çok fazla karakter var. Düşün, demişti eğitmen. Hikâyenin önemli unsuru nedir? Dikkatimizi neye vermemizi istiyorsun? Düşün.

Sonunda Georgia tavukları öldüren büyükbabası hakkında bir hikâye yazdı ve eğitmen de bu hikâyeden az çok memnun kaldı. Ama Georgia'ya göre biraz uyduruk olmuştu. Dahil etmediği, yazmayı atladığı birçok detayın uzun bir listesini yapıp hikâyeye ek olarak eğitmene verdi. Eğitmen de Georgia'ya, kendinden ve bu süreçten çok şey beklediğini ve eğitmeni yıprattığını söyledi.

Neticede kurs büyük bir kayıp değildi zira Georgia ve eğitmen birlikte yaşamaya başladılar. Birliktelikleri hâlâ sürüyor ve Ontario'daki bir çiftlikte yaşıyorlar. Ahududu satıyor ve küçük bir yayınevi işletiyorlar. Georgia biraz para biriktirebildiği zamanlarda oğullarını ziyaret etmek için Vancouver'a gidiyor. Bu cumartesi, eskiden yaşadığı şehre, Victoria'ya giden bir vapura bindi. Georgia aslında pek de güven duymadığı dürtülerine uyarak çıkmıştı bu yolculuğa. Nitekim ikindi vakti, eskiden Maya'yı ziyaret ettiği o muhteşem taş eve giden garaj

yolunda ilerlerken içine bir belirsizlik hissi çökmüştü bile.

Raymond'a telefon ettiğinde, Raymond'ın onu evine davet edip etmeyeceğinden emin değildi. Hatta oraya gitmek isteyip istemediğinden bile emin değildi. Ne kadar sıcak karşılanacağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Ama daha zile dokunmadan Raymond kapıyı açar, ona sarılıp iki kez öper (eskiden böyle yapmazdı Raymond herhalde?) ve karısı Anne ile tanıştırır. Ne kadar iyi arkadaş olduklarından Anne'e bahsettiğini söyler. Georgia, Ben, o ve Maya. Harika dostlar.

Maya artık hayatta değil. Georgia ve Ben boşanalı yıllar olmuş.

Vaktiyle Maya'nın sönük bir neşeyle "aile odası" dediği odaya oturdular.

(Bir akşamüzeri Raymond, Ben ve Georgia'ya, "Anlaşılan o ki Maya çocuk sahibi olamayacak," demiş ve, "yastık filan kullanıyoruz ama faydası yok," diye eklemişti. Bunu üzerine Ben yüksek bir sesle, "Dinle moruk, o iş yastıkla yapılmaz," demişti. Hepsi çakırkeyifti. "Bütün o aletlerin uzmanı olduğunu sanırdım ama görünen o ki seninle baş başa verip kısa bir sohbet yapmamız gerekecek."

Raymond kadın hastalıkları ve doğum uzmanıydı.

O sıralarda Georgia, Seattle'daki kürtaja ilişkin tüm ayrıntıları öğrenmişti. Kürtajı Maya'nın sevgilisi Harvey ayarlamıştı. Harvey de doktordu ve cerrahlık yapıyordu. Köhne binadaki o kasvetli apartman dairesi, kazak ören yaşlı ve aksi kadın, gömlek kollarını kıvırmış, elinde kahverengi bir kesekâğıdıyla içeri giren doktor – Maya çılgınca bir korkuya kapılıp o kesekâğıdında doktorun aletleri olduğuna kanaat getirmişti, oysa kesekâğıdında doktorun yumurtalı ve soğanlı sandviçten ibaret öğle yemeği vardı sadece. Doktor ve yardımcısı Mrs. Defarge kürtajı

yaparken, Maya tüm operasyon boyunca yumurta ve soğan kokusuna maruz kalmıştı.

Kocaları neşe içinde sohbetlerine devam ederken Maya ve Georgia da manalı gözlerle birbirlerine bakıp ciddi bir ifadeyle tebessüm etmişlerdi.)

Raymond'ın kıvırcık kumral saçları kırlaşmış ve kabarık kuştüylerini andırıyor. Yüzünde çizgi ve kırışıklıklar var ama öyle korkunç bir dönüşüm geçirmiş değil. Göz altında torbalar oluşmamış, gerdanı sarkmamış; alkolün neden olduğu kızarıklıklar ya da geçen zamanın acımasızlığı karşısında pes edip sarkan yanaklar veya çöken avurtlar söz konusu değil. Hâlâ zayıf, omuzları dik, güzel kokan, temiz, şık ve pahalı kıyafetler giyen biri Raymond. Yüzündeki o nazik oğlan çocuğu tebessümünü kaybetmeden yaşlanacak, hassas, zarif biri o. Bir defasında Maya somurtkan bir ifadeyle her ikisinde de bir pırıltı olduğundan söz etmişti. Raymond ve Ben'den bahsediyordu. "Belki de onları sirkeye yatırmalıyız," demişti.

Oda, Raymond'dan daha büyük bir değişim geçirmiş. Maya'nın goblen kaplı kanepesinin yerini fildişi rengi deri bir koltuk almış ve elbette odadaki esrarkeş kahvehanelerine has o eski karmaşadan eser yok. Maya'nın yastıkları, tüy kamışları ve üzerine minik aynalar sabitlenmiş o rengârenk, harika fil heykelciği de ortadan kalkmış. Odaya şimdi bej ve fildişi renkler hâkim ve Raymond'ın koltuğunun kolunda oturarak Raymond'ın kolunu tutup bacağına koyan yeni sarışın eş kadar yumuşak ve konforlu bir havası var. Anne parlak beyaz bir pantolon, beje çalan beyaz bir kazak giyiyor ve altın takılar takmış. Raymond samimi ve cüretkâr bir tavırla eliyle hafifçe karısının baldırlarına vurur.

"Bir yere mi gidiyorsun?" diye sorar. "Alışverişe sanırım?"

"Aynen," diye cevap verir Anne. "Eski güzel günler."

Georgia'ya bakıp gülümser. "Sorun değil," der. "Gerçekten de alışverişe çıkmam lazım."

Anne gidince Raymond kendine ve Georgia'ya birer içki koyar. "Anne içki konusunda duyarlı," der Raymond. "Masaya tuz koymuyor. Maya'nın içtiği sigaraların kokusu gitsin diye evdeki bütün perdeleri çıkarıp attı. Aklından neler geçtiğini tahmin edebiliyorum: Arkadaşımız Raymond kendine nefis bir sarışın fıstık buldu. Ama aslında Anne çok ciddi ve güvenilir bir kadın. Maya ölmeden epey önce benim muayenehanemde çalışıyordu. Ayrıca göründüğü kadar da genç değil. Otuz altı yaşında."

Georgia kırk diye tahmin etmişti. Daha şimdiden bu misafirlikten sıkılmış vaziyette ama kendi hayatından da bahsetmek zorunda. Hayır evli değil. Evet çalışıyor. O ve birlikte yaşadığı arkadaşının bir çiftlikleri ve yayınevleri var. Durumu belirsiz bir iş, pek fazla para getirmiyor. İlginç. Evet, arkadaşım erkek.

"Her nasılsa Ben'in izini kaybettim," der Raymond. "En son bir teknede yaşadığını duydum."

"Karısıyla birlikte her yaz Batı Yakası boyunca deniz yolculuğuna çıkıyorlar," der Georgia. "Kışları da Hawaii'ye gidiyorlar. Donanma erken emekli olma fırsatı veriyor mensuplarına."

"Harika," der Raymond. Georgia Raymond'ı görünce, Ben'in şimdi nasıl göründüğü konusunda hiçbir fikri olmadığını düşünmeye başlamıştı. Acaba saçları kırlaşmış mıydı? Beli kalınlaşmış mıydı? Georgia'nın hem saçları kırlaşmış hem de beli kalınlaşmıştı. Pürüzsüz yanık tenli, tepesinde kuş sorgucu gibi beyaz saçları olan, bol ve rengârenk kıyafetler giyen tıknaz bir kadına dönmüştü. Ben'i düşündüğünde hâlâ o yakışıklı donanma subayı canlanıyor zihninde. Jilet gibi denizci üniforması içinde, ciddi ve kendini geri planda tutup dikkat çekmemeye çalışan o donanma subayı. Büyük bir cesaretle emir al-

maya can atan birinin görüntüsü. Oğullarında babalarına ait fotoğraflar olmalı. Her ikisi de onunla görüşüyorlar. Onun teknesinde tatil yapıyorlar. Belki de anneleri ziyarete geldiğinde fotoğrafları ortadan kaldırıyorlar. Belki de babalarının bu resimlerini onu inciten insandan saklamak istiyorlar.

Maya'nın –ya da aslında Raymond'ın– evine doğru giderken Georgia kolayca görmezden gelebileceği bir başka evin önünden geçer. Aslında Oak Bay Caddesi' ndeki bu evi görmek için yolunu değiştirir.

Burası vaktiyle Victoria *Colonist* gazetesinin emlak sayfalarında Ben'le gördükleri evden başkası değil. Resim gibi meşe ağaçları altında geniş bir sayfiye evi. Kocayemiş bitkileri, kızılcık ağacı, pencere rafları, şömine, baklava biçimli pencere camları, karakteristik yapı. Georgia bahçe kapısı önünde durdu ve yüreğinin özlem yüklü bir acıyla sızladığını hissetti. Bu evin bahçesinde Ben çimleri budamış, çocuklar patika yollar, çalıların arkasına saklanma yerleri ve kedileri Domino'nun öldürdüğü kuş ve yılanlar için bir mezarlık yapmışlardı. Georgia evin içini eksiksiz hatırlıyor. Ben'le birlikte büyük uğraş vererek zımparaladıkları meşe parkeler, boyadıkları duvarlar, yirmi yaş dişini çektirdikten sonra kullandığı ilaçların etkisiyle perişan bir halde yattığı oda. Ben ona James Joyce'un *Dublinliler* adlı kitabından bir hikâye okumuştu. Georgia hikâyenin adını hatırlamıyordu ama güzel ve kalpsiz bir karısı olan, ürkek ve şair ruhlu genç bir adama ilişkin olduğu kalmıştı aklında. Ben hikâyeyi okuduktan sonra zavallı adamcağız, diye yorumda bulunmuştu.

Sporu seven ve okulda popüler bir erkek olan Ben'in aynı zamanda roman ve hikâyelerden hoşlanması şaşırtıcıydı.

Georgia'nın bu mahalleden uzak durması gerekirdi. Burada ayağını bastığı her yerde, masalları, Avrupa or-

manlarını, oduncuları, cadıları anımsatan yassı, altın rengi yapraklı kestane ağaçlarının, kızıl dallı kocayemişlerin ve uzun meşe ağaçlarının altındaki her yerde, attığı her adım onu azarlayıp sitem edercesine, *ne için, ne için, ne için* diye yankılanıyordu. Tam da beklediği gibi azarlanıyordu. Buna kendisi davetiye çıkarmıştı ve böyle bir şey yapmak insanı âciz ve bayağı hissettiriyordu.

Bayağı ve yararsız bir şeydi bu. Georgia bunu biliyordu ama yine de o budala ayakları hem onu oraya götürüyor hem de her adımda tenkit edercesine ve, *ne için, ne için, zarar ziyan, zarar ziyan* diye yankılanıyor.

Raymond, Maya'nın yaşamının son aylarında yaptırdığı bahçeyi bakmasını istiyor Georgia'nın. Peyzajı Maya tasarlamıştı; sonra da goblen kaplı kanepesine uzanıp (Raymond'ın dediğine göre Maya, iki defa elinde yanan sigarayla uyuyakalıp ateşe vermişti kanepeyi) bahçenin şekillenmesini izlemişti.

Georgia bahçede kenarları taşlarla çevrili ve ortasında bir ada olan yapay bir gölet görüyor. Adanın üzerinde hınzır görünümlü, taştan bir hayvan kafası –bu bir dağkeçisi mi acaba?– dikili ve hayvanın ağzından su fışkırıyor. Göletin çevresinde sürüyle krizantem, pembe ve mor kozmos çiçekleri, minyatür çam ve servi ağaçları ve parlak kırmızı yaprakları olan bir başka minyatür ağaç vardı. Georgia şimdi daha yakından bakınca adanın üzerinde küçük bir kulenin yıkıntı halinde ve yosun tutmuş duvarlarını görüyor.

"Bahçeyi yaptırmak için genç bir delikanlı tutmuştu," der Raymond. "Şurada uzanıp onu izledi. Bütün yaz sürdü peyzaj. Maya bütün gün yatıp o delikanlının bahçeyi yapmasını izledi. Delikanlı ara verdiğinde içeri gelip onunla çay içiyor ve peyzajdan bahsediyorlardı. Maya o bahçeyi sadece tasarlamadı, biliyor musun. Onu önce hayal etti. O kafasındakileri söylüyor, delikanlı da bunla-

rı uyguluyordu. Demek istediğim burası onlar için sadece bir bahçe değildi. Yapay gölet, bir ülke ismi verdikleri bu bahçede bir göldü ve bu gölün etrafında farklı kabile ve grupların yaşadığı ormanlar ve araziler vardı. Kafanda canlandırabiliyorsun sanırım?"

"Evet," der Georgia.

"Maya'nın şaşırtıcı bir hayal gücü vardı. Fantastik ve bilimkurgu hikâyeleri yazabilirdi. Her neyse. Hiç şüphesiz yaratıcı bir insandı o. Ama yaratıcılığını ciddi işler için kullanmazdı pek. O keçi de kafalarında uydurdukları ülkenin tanrılarından biriydi ve ada, eskiden üzerinde tapınak olan kutsal bir yerdi. Yıkıntıları görüyorsun sanırım. Ayrıca dinle ilgili düzenlemeler yapılmıştı. Ha, bir de adaya özgü edebiyat, şiir, tarihçe ve efsaneler de vardı. Kraliçenin söylediği bir şarkıları vardı. Elbette adanın dilinden tercüme edilmiş bir şarkıydı bu. Onunla da ilgili bir hikâye uydurmuşlardı. O yıkıntıya hapsedilen bir kraliçe vardı. Tapınaktan söz ediyorum. Kraliçenin neden hapsedildiğini hatırlamıyorum. Muhtemelen onu kurban edeceklerdi. Kalbi söküp çıkarılacak ya da ona benzer dehşet verici bir şey yapılacaktı. Anlaşılması güç, abartılı ve duygusal bir durum. Ama buna harcanan çabayı, yaratıcılığı bir düşün. Genç delikanlı ressamdı. Ya da sanırım kendini ressam olarak görüyordu. Maya onu nereden bulmuştu bilmiyorum. Tanıdıkları vasıtasıyla herhalde. Delikanlı bu tip işler yaparak geçimini sağlıyordu tahminimce. İyi bir iş çıkardı ama. Boruları filan döşedi. Her gün geliyordu. İşini bitirdiğinde de içeri girip çay içiyor ve Maya ile sohbet ediyordu. Kanımca sadece çay içmiyorlardı. Bildiğim kadarıyla sadece çay değil. Genç sanatçı beraberinde az bir şey uyuşturucu madde getiriyordu ve onu sarıp içiyorlardı. Maya'ya, kafasındakileri bir kâğıda dökmesi gerektiğini söylüyordu hep.

Ama delikanlı işini, çayını bitirir bitirmez çekip gidiyordu. Bilmiyorum, belki de başka bir işi vardı. Sormak bana düşmez, diye düşünüyordum. Ama başka bir işi olsa dahi yine de ara sıra gelip Maya'yı ziyaret edebilirdi sanırım. Ya da bir yolculuğa çıktığında ona mektup filan gönderebilirdi. Sanırım bunu yapabilirdi. En azından bu kadarını beklerdim ondan. Ona bir sıkıntı vermezdi bu. En azından ben böyle düşünüyorum. O gencin, Maya'nın kafasında bunun başından beri sadece iş icabı bir arkadaşlık olmadığı izlenimini yaratması hoş olurdu değil mi?"

Raymond gülümsüyor. Tebessümünü bastırıp saklayamıyor ya da gülümsediğinin farkında değil.

"Maya böyle bir sonuca varmalıydı," der. "Birlikte onca güzel vakit geçirip beraber hayal kurup birbirlerini teşvik ettikten sonra. Maya hayal kırıklığı yaşamış olmalıydı. Gerçekten de. O haldeyken, hayatının böyle bir dönemindeyken bile bu onun için çok önemli olmalıydı. Sen ve ben bunu biliyoruz Georgia. Maya buna önem verirdi mutlaka. O delikanlı Maya'ya daha nazik davranabilirdi. Bunu çok uzun bir süre boyunca yapmasına da gerek yoktu üstelik."

Maya bir yıl önce sonbaharda ölmüştü, fakat Georgia ölüm haberini ancak Noel'de almıştı. Hilda'nın Noel'de ona gönderdiği mektupla öğrenmişti arkadaşının ölümünü. Eskiden Harvey'le evli olan Hilda şimdi Kanada'nın batısındaki Britanya Kolumbiyası eyaletinin iç bölgelerindeki bir şehirde yaşayan başka bir doktorla evliydi. Birkaç yıl önce o ve Georgia tesadüf eseri Vancouver'da karşılaşmışlardı (her ikisi de gezmek için oradaydı) ve o zamandan beri ara sıra yazışıyorlardı.

"Elbette Maya'yı benden çok daha iyi tanıyorsun," diye yazmıştı Hilda. "Ama onun bu kadar sık aklıma ge-

liyor olmasına şaşıyorum doğrusu. Aslına bakarsan hepimizi düşünüyorum. On beş yıl önce ne durumda olduğumuzu düşünüyorum. Sanırım bir anlamda LSD etkisindeki o mimlenmiş gençler gibi zayıf ve korunmasızdık. Hepimiz evliliklerimizi mahvedip macera arayışına girerek mimlenmemiş miydik? Elbette Maya evliliğini mahvetmedi. Hepimizin içinde bir tek o olduğu yerde kaldı; o yüzden söylediklerimin pek anlamı yok sanırım. Ama gördüğüm kadarıyla aramızda en zayıf ve savunmasız olan oydu. Saçını ayırdığı yerde, şakağındaki o damara bakmaya dayanamadığımı hatırlıyorum."

Hilda ne kadar da tuhaf biri, diye geçirmişti Georgia aklından. Hilda'nın o pahalı, ekose desenli gömlek elbiselerini, kısa kesilmiş, derli toplu saçlarını ve hanım hanımcık hallerini getirdi aklına. Hilda gerçekten de devrimcilere özgü kıyafetlerin, uyuşturucu ve rock müziğin etkisinde kalıp evliliğini bozarak macera arayışına girdiğini mi düşünüyordu? Georgia'nın edindiği izlenime göre Hilda, Harvey'nin ne haltlar karıştırdığını (ya da karıştırdığı haltların bir kısmını) öğrenince onu terk etmiş ve Britanya Kolumbiyası'nın iç bölgelerine taşınıp eski mesleği hemşireliğe dönerek bir başka –ve tahminen daha güvenilir– doktorla evlenmişti. Maya ve Georgia, Hilda'nın kendileri gibi bir kadın olduğunu düşünmemişlerdi asla. Ayrıca Hilda ve Maya pek yakın arkadaş değillerdi. Yakın olmamaları için kendilerine göre özel sebepleri vardı. Ama Hilda onların izini kaybetmedi; Maya'nın ölümünden haberdar oldu ve yüreğinden gelen bu cümleleri yazdı. Hilda olmasaydı, Georgia, Maya'nın ölümünden haberdar olmayacaktı. Bir gün Maya'ya mektup yazabileceğini ve aralarını düzeltip eskisi gibi dostluklarını sürdürebileceklerini düşünecekti hâlâ.

Ben ve Georgia, Maya'nın evine ilk defa gittiklerin-

de Harvey ve Hilda da oradaydı. Maya sadece altı kişilik bir akşam yemeği daveti düzenlemişti. Georgia ve Ben, Victoria'ya yeni taşınmışlardı ve Ben okuldan arkadaşı olan Raymond'ı aramıştı. Ben, daha önce Maya ile tanışmamıştı ama onun çok zeki ve tuhaf biri olduğunu duymuş, bundan Georgia'ya bahsetmişti. İnsanlar onun tuhaf olduğunu söylüyorlardı. Ama zengindi. Varlıklı bir ailenin vârisiydi ve garip biri olması onun için sorun yaratmıyordu. Georgia, Maya'nın zengin olduğunu duyduğunda sızlanmıştı. Maya'nın yaşadığı evi görünce bir kez daha sızlanacaktı. Büyük taş bir bloktan oluşan, taraçalı çimenlikleri, bakımlı bitkileri ve çember biçiminde garaj yolu olan bir evdi burası.

Georgia ve Ben, Ontario'nun küçük bir kasabasında büyümüşlerdi. Ben'in iyi bir özel okula gönderilmesi talihli bir tesadüftü. Para büyükhalasından gelmişti. Georgia, Ben'in kız arkadaşı olmaktan gurur duyduğu ve okuldaki dans partilerine davet edildiğini duyurmaktan haz aldığı ergenlik dönemlerinde bile orada tanıştığı kızları pek önemsemiyordu. Zengin kızların şımarık ve aptal olduklarını düşünüyordu. Onlara mankafa diyordu. Diğer kızları sevmeyen bir kız –daha ileride de diğer kadınları sevmeyen bir kadın– olduğunu düşünüyordu. Diğer donanma subaylarının eşlerine, "Donanma *hanımları*," diyordu. Ben bazen Georgia'nın diğer insanlarla ilgili düşüncelerini komik ve eğlenceli buluyor, zaman zaman da, "Bu kadar eleştirel olmana ne gerek var?" diye soruyordu karısına.

"Maya'yı seveceğine dair bir his var içimde," demişti Ben. Bu yorum, Georgia'nın Maya'ya karşı bir yakınlık hissetmesine yardımcı olmadı. Ama sonuçta Ben haklı çıktı. Maya gibi birini karısına takdim etmekten ve Georgia ile gönülden bağ kurabilecekleri, dost olabilecekleri bir çift bulmuş olmaktan çok hoşnuttu. "Donanmadan

olmayan arkadaşlar edinmek bizim için iyi olacak," diyordu. "Al sana beraber gezip eğleneceğin, sıradan olmayan bir kadın. Maya'nın sıradan olduğunu söyleyemezsin değil mi?"

Georgia gerçekten de Maya'nın sıradan olduğunu söyleyemezdi. Maya'nın evi az çok beklediği gibiydi – çok geçmeden Maya'nın evinden, "Mahallenizin dost canlısı kalesi," diye bahsettiğini öğrenecekti. Kapıyı bizzat Maya açmıştı. Yalınayaktı ve üzerinde uzun, şekilsiz, çuval bezini andıran kaba saba, kahverengi kaftana benzer bir giysi vardı. Neredeyse üzerindeki donuk, kahverengi kaftanla aynı renkteki düz ve uzun saçları şakağının üzerinden ayrılmıştı. Ruj sürmemişti ve cildi pürüzlü ve soluktu; avurtlarında belli belirsiz çizgi ve kırışıklıklar göze çarpıyordu. Bu solgun, renksiz teni, kaba saba, özensiz havası ve kıyafeti, adeta olağanüstü bir kaliteye sahip olduğu izlenimini uyandırıyordu insanda. Çıplak ayakları, ojesiz tırnakları ve o tuhaf elbisesiyle ne kadar da küstah ve kayıtsız bir görüntü çiziyordu. Yüzüne makyaj niyetine yaptığı tek şey kaşlarını maviye boyamaktı. Aslında kaşlarını yolup o bölgeyi maviye boyuyordu. Bir kaş gibi kavisli değil, sadece gözlerinin üzerinde şişmiş bir damar gibi duran, kısa, mavi lekeler gibiydi o çizgiler.

Koyu renk saçları kabartılarak taranmış, gözlerine dönemin modasına göre far çekilmiş ve göğüslerini ön plana çıkaran kıyafetler giymiş Georgia'ya göre tüm bunlar şaşırtıcı ve olağanüstüydü.

Georgia'nın dış görünümünü çarpıcı bulduğu bir diğer insan da Harvey'di. Harvey kısa boylu, geniş omuzlu, hafif göbekli biriydi. Gözkapakları şişti ve mavi gözlerinde hırçın bir ifade vardı. Lancashire kökenliydi. Kır saçları başının tepesinde seyrelmişti ama yanlardan uzundu; kulaklarının üzerine doğru taradığı bu saçlar ona bir cerrahtan çok bir sanatçı görüntüsü veriyordu. Eve dön-

düklerinde Georgia, "Cerrah olacak kadar temiz biri gibi görünmüyor bence," demişti Ben'e. "O pütürlü tırnaklarıyla daha çok bir heykeltıraş filan olduğu izlenimini veriyor değil mi? Muhtemelen kadınlara da kötü davranıyordur." Georgia, Harvey'nin göğüslerine nasıl baktığını hatırlıyordu. "Raymond'dan farklı biri o," demişti. "Raymond, Maya'ya tapıyor. Ayrıca son derece de temiz ve bakımlı."

(Bundan birkaç hafta sonra Maya, son derece yerinde bir tespitle,"Raymond herkesin annesinin hayran olacağı bir görünüme sahip," diyecekti Georgia'ya.)

Maya'nın misafirlerine sunduğu yemekler bir aile sofrasındakilerden daha iyi değildi ve ağır gümüş çatallar hafifçe kararmıştı. Fakat Raymond güzel bir şarap açtı ve şarapla ilgili bilgi vermek istedi; ama rezil ve uygunsuz hastane hikâyeleri anlatan ve ölü sevicilik ve mastürbasyon hakkında kayıtsızca ve ölçüsüzce konuşan Harvey'nin lafını bölemedi. Daha sonra oturma odasına geçtiklerinde kahve pişirildi ve törensel bir havada sunuldu. Kahve çekirdeklerini Türk işi bir değirmende öğüten Raymond herkesin dikkatini çekti. Aromatik yağların öneminden bahsetti. Anlattığı hikâye yarıda kalan ve lafı ağzına tıkılan Harvey, sevimsiz ve yapmacık bir tebessümle izledi Raymond'ı. Hilda ise yüzünde sabırlı ve nazik bir ifadeyle ve dikkatle takip etti ev sahibini. Bu sırada Maya da neşe içinde kocasını teşvik ediyor, sadık bir uşak gibi etrafında dört dönüp uysalca ve zarafetle ona yardımcı oluyordu. Maya, Raymond'la San Francisco'daki bir dükkândan öğütücüyle birlikte satın aldıkları sevimli, küçük Türk fincanlarında sundu kahveleri. Raymond dükkândan bahsederken Maya da ağırbaşlı, sanki tatillerde geçirdikleri hoş vakitleri anımsar bir ifadeyle dinledi kocasını.

İlk olarak Harvey'le Hilda gitti. Maya, konuklarını

uğurlarken Raymond'ın omzuna dayandı. Ama Harvey ve Hilda gider gitmez Raymond'dan uzaklaştı. Cilveli, zarif eş tavırlarından eser kalmadı. Rahat ve kayıtsız bir havada kanepeye uzandı ve, "Henüz bir yere gitmiyorsunuz. Harvey varken kimseye konuşma fırsatı kalmıyor. O gittikten sonra oturup sohbet etmek gerekiyor," dedi.

Georgia durumu kavramıştı. Maya'nın –belli ki bir amaç güderek– sergilediği cilveli tavırları ve gösterdiği aşırı ilgiyle hislerini uyandırdığı kocasıyla yalnız kalmak istemediğini anlamıştı. Akşam yemeği davetinin sonunda Maya'nın mahzunlaştığını ve endişeye kapıldığını fark etmişti. Raymond ise mutluydu. Kanepenin diğer ucuna oturabilmek için yerinden kıpırdamaya pek istekli olmayan Maya'nın ayağını kaldırmak zorunda kaldı. Oturunca da karısının ayağını avuçlarının arasına alıp ovmaya başladı.

"Nasıl bir yabaniliktir bu?" dedi Raymond. "Asla ayakkabı giymeyen bir kadın bu."

"Brendi!" dedi Maya ayağa fırlayıp. "Akşam yemeği davetlerinde başka ne yapılır, diye düşünüyordum. Brendi içilir değil mi?"

Georgia, Raymond'ın karısına taptığını ve çok temiz biri olduğunu söyledikten sonra, "Raymond, Maya'yı seviyor ama Maya onu sevmiyor," demişti Ben'e. Fakat muhtemelen karısına doğru dürüst kulak vermeyen Ben, Georgia'nın, Harvey ve Hilda'dan bahsettiğini sandı.

"Hayır, hayır," dedi Georgia. "Harvey ve Hilda'da durum tam tersi bence. Bu konuda İngilizleri anlamak biraz zor. Maya onlara hava atıyordu. Neden öyle davrandığı konusunda bir fikir yürütebiliyorum."

"Sen her konuda fikir yürütebiliyorsun zaten," dedi Ben.

Georgia ve Maya'nın dostlukları iki farklı boyutta

gelişti. İlki birer eş olarak; ikincisi de Georgia ve Maya olarak arkadaş oldular. İlk boyut, birbirlerinin evlerinde akşam yemeği davetleriyle oluştu. Kocalarının okul günleriyle ilgili sohbetleri, öğrenciler arasındaki şakalaşmalara, kavgalara, kumpaslara, yaşanan talihsiz olaylara, okulun kabadayılarına ve onların kurbanlarına, dehşet verici ya da acınacak haldeki okul arkadaşlarına ve öğretmenlere, kötü muamelelere ve aşağılamalara dair hikâyeleri dinlediler. Maya, "Tüm bunları bir kitapta okumadığınızdan emin misiniz?" diye sordu onlara. "Kurgulanmış bir hikâye gibi geliyor bu kulağa," dedi. "Bir erkek lisesindeki öğrencilerin hikâyesi."

Ben ve Raymond da, o gibi kitaplardaki hikâyelerin kendi yaşadıkları türden deneyimler üzerine yazıldığını söylediler. Okulla ilgili yeterince sohbet ettikten sonra, filmler, siyaset, tanınmış insanlar, seyahat ettikleri ya da etmek istedikleri yerlerden konu açıyorlardı. Bunun üzerine sohbete Maya ve Georgia da dahil oluyordu. Ben ve Raymond, kadınların en az erkekler kadar zeki olduğuna inanıyorlardı.

Maya ve Georgia'nın dostluklarının ikinci boyutu birbirlerinin mutfaklarında oturup kahve içerken sohbet ederek ya da şehre inip birlikte öğle yemeği yiyerek gelişti. Maya'nın öğle yemeği için tercih ettiği sadece ve sadece iki yer vardı. Bunlardan biri Moghul's Court adında köhne, yüksek tavanlı bir bardı. Tren istasyonundaki büyük ve sevimsiz bir otelin içindeki bu yerin turuncu renkli kadifeden güve yeniği perdeleri, kurumuş eğrelti otu bitkileri ve türbanlı garsonları vardı. Maya, dökümlü ipek elbiseler, pek de temiz olmayan beyaz eldivenler ve ikinci el mallar satan pazarlardan aldığı gösterişli şapkalar giyerek gidiyordu bu bara. İngiliz İmparatorluğu'nun çeşitli ileri karakollarında kocasıyla birlikte hizmet vermiş bir dul numarası yapıyordu. Asık surat-

lı, genç garsonlara ağzını büzüştürerek havalı tavırlarla konuşup, "Acaba bana bir iyilikte bulunup...." diye başlayan cümleler kuruyor ve sonra da kendine "çok ama çok nazik" davranıldığı için teşekkür ediyordu.

O ve Georgia, imparatorluk ordusu mensuplarının dul eşlerinin geçmişleri üzerine araştırma yapmışlardı ve Georgia hikâyeye Miss Amy Jukes adında, aksi huylu, gizli sosyalist bir arkadaş, kiralık bir refakatçi olarak dahil edilmişti. Maya'nın takma adı ise Mrs. Allegria Forbes-Bellyea idi. Merhum kocası ise Nigel Forbes-Bellyea idi ve Sir Nigel olarak da biliniyordu. Moghul's Court da geçirdikleri yağmurlu bir öğleden sonra boyunca Forbes-Bellyea çiftinin Galler'de rutubetli bir oteldeki balayıları sırasında yaşadıkları korkunç olayları kurgulamışlardı.

Maya'nın diğer gözde mekânı ise Blanshard Sokağı'ndaki bir hippi restoranıydı. Burası, müşterilerin kütüklerin üzerine bağlanmış pis, peluş yastıklara oturup sümük gibi, iğrenç sebzelerle pişirilmiş esmer pirinçten pilav yedikleri ve bulanık elma şarabı içtikleri bir yerdi. (Moghul's Court'ta, Maya ve Georgia yalnızca cin içiyorlardı.) Hippi lokantasında öğle yemeği yediklerinde ise Hint pamuğundan uzun, hoş ve ucuz elbiseler giyiyor ve Bill Bones adında bir folk şarkıcısının hizmetkârları ya da metresleri sıfatıyla bir komünde yaşayan sığınmacılar olarak tanıtıyorlardı kendilerini. Bill Bones'un aç gözlü ve şehvet düşkünü halleriyle korkunç bir tezat yaratan ve tümü yumuşak ve hüzünlü blues şarkılarından oluşan bir repertuvar bile uydurmuşlardı. Bill Bones denen bu adamın çok tuhaf alışkanlıkları vardı.

Bu tür oyunlar oynamadıkları zamanlarda ise hayatları, çocuklukları, sorunları ve kocalarıyla ilgili akıllarına geleni konuştukları uzun sohbetler yapıyorlardı.

"Orası korkunç bir yerdi," dedi Maya. "O okul."

Georgia onunla hemfikirdi.

"Zengin çocuklarının gittiği bir okulda yoksul ailelerden gelen öğrenciler vardı," dedi Maya. "Bu yüzden yoksul öğrencilerin çok çaba sarf etmesi ve ailelerini onurlandırmaları gerekiyordu."

Georgia, Ben'in ailesinin yoksul olduğunu sanmıyordu ama bu gibi kavramlara farklı bakış açılarıyla yaklaşıldığını da biliyordu.

Maya, ne zaman yemeğe ya da akşamları oturmaya misafirleri gelecek olsa Raymond'ın uygun gördüğü tüm plakları önceden seçip onları çalmak için uygun bir sıraya koyduğundan bahsetmişti. "Bazen misafirler eve girerken ellerine o gece konuşulacak konuların yazılı olduğu kâğıtlar tutuşturacağını düşünüyorum," demişti Maya.

Georgia ise Ben'in, okul masraflarını karşılayan büyükhalasına her hafta mektup yazdığından söz etti.

"Güzel mektuplar mı?" diye sordu Maya.

"Evet, tabii ki çok güzel mektuplar."

Birbirlerine sevimsiz bir ifadeyle bakıp gülüştüler. Ardından onları üzen şeyi birbirlerine itiraf ettiler. Kocalarının bu masumiyeti, candan, dürüst, sarsılmaz samimiyetleriydi içlerine dert olan. Usandırıcı, yıpratıcı, iç karartıcı bir şeydi bu. Mahremiyeti ve cinsel ilişkiyi zevksiz bir angaryaya dönüştürüyordu.

"Peki bu şekilde konuşurken kendini kötü hissediyor musun?" diye sordu Georgia.

Maya sırıtarak ve dış görünümüne saldırırcasına radikal değişikler yapmadan önceki günlerin ürünü olan pahalı bir diş doktorunun elinden çıkma o iri, kusursuz dişlerini göstererek, "Elbette, kendimi kötü hissetmek için bir başka nedenim daha var," dedi. "Ama var mı yok mu çok da emin değilim. Hem var hem yok."

O âna kadar emin olamayan Georgia, "Biliyorum," dedi.

"Çok zekisin," dedi Maya. "Ya da ben çok belli ediyorum. Ne düşünüyorsun onun hakkında?"

Georgia sağduyulu ve yargılar bir tonda, "Sırf bela açar o adam insanın başına," dedi. Maya'nın bu ifşaatından ötürü gururunun ne denli okşandığını ya da sohbeti ne kadar boşboğazca bulduğunu belli etmeyen bu cevabından hoşnut kalmıştı Georgia.

"Kesinlikle haklısın," dedi Maya ve kürtajla ilgili hikâyeyi anlattı. "Harvey'le olan ilişkime bugün yarın son vereceğim," dedi.

Fakat Maya, Harvey'le görüşmeye devam etti. Öğle yemeği sohbetleri sırasında Harvey'le ilgili hayal kırıklığına uğratan, onun nasıl biri olduğunu açıkça ortaya koyan gerçeklerden bahsediyor, ardından George Yolu'nda bir motelde ya da Harvey'nin Prospect Gölü'ndeki kulübesinde onunla buluşmak için gitmesi gerektiğini söylüyordu.

"Yıkanıp temizlenmem lazım," diyordu.

Maya bir defasında Raymond'ı terk etmişti. Harvey için değil ama. Bir müzisyenle ya da bir müzisyene kaçmıştı. Sosyetik bir hanımefendi olarak senfoni yararına düzenlenen konserlere katıldığı dönemde tanıdığı Kuzey Avrupalılara benzeyen, mahmur bakışlı ama asabi bir piyanistti adam. Maya bu adamla beş hafta seyahat etmiş ve adam onu Cincinnati'deki bir otelde bırakıp ortadan kaybolmuştu. Bunun üzerine Maya, kalbi kırılan birine yakışır korkunç göğüs ağrıları yaşamış ama aslında bunun safra kesesiyle ilgili bir sorun olduğu anlaşılmıştı. Derhal kocasını aratmış ve Raymond onu otelden alarak hastaneye götürmüştü. Eve dönmeden birlikte Meksika'da kısa bir tatil yapmışlardı.

"Benim için bu son oldu," dedi Maya. "Senin gerçek ve umutsuz aşk dediğin işte buydu. Bir daha asla."

"Harvey neydi o zaman?"

"Egzersiz," dedi Maya.

Georgia bir kitapçıda yarı zamanlı bir iş bulmuştu ve haftada birkaç akşam çalışıyordu. Ben yıllık deniz seyahatine çıkmıştı. Batı Yakası için olağanüstü sıcak ve güneşli bir yazdı. Artık saçlarını sadece düz tarayan Georgia makyaj malzemelerinin çoğunu kullanmaktan vazgeçmişti. Boyundan bağlamalı, kısa elbiseler almıştı kendine. Kitapçı dükkânının önündeki tabureye oturup güneş yanığı, çıplak omuzlarını ve esmer, yapılı bacaklarını sergilerken üniversiteli genç bir kız görüntüsü çiziyordu. Akıllı ama yüreği enerji ve kafası cesur fikirlerle dolu bir kız. Dükkâna gelen insanlar Georgia gibi bir kızın –bir kadının– görüntüsünden hoşlanıyorlardı. Onunla konuşmaktan keyif alıyorlardı. Çoğu yalnız geliyordu. Yalnız insanlar değillerdi ama kitaplarla ilgili konuşacak biri yoktu hayatlarında. Georgia masanın arkasındaki elektrikli su ısıtıcısının fişini takıp ahududulu çay yapıyordu. Bazı müdavim müşteriler kendi çay fincanlarını getiriyorlardı. Maya da ziyarete geliyor ve keyifli ve gıpta eder bir havada dükkânın arka tarafına geçiyordu.

"Neye sahipsin biliyor musun?" demişti Georgia'ya. "Kendine ait bir dükkânın var senin. Tanrım böyle bir işim olsa! Hatta sıradan bir dükkânda, kıyafetleri katlayıp kaldıran ve müşterilerin aradığını bulmalarına yardımcı olan basit bir tezgâhtar ya da para üstü verip teşekkür eden ve havadan sudan sohbetler açan bir kasiyer olmaya bile razıyım."

"Öyle bir işte çalışabilirsin," dedi Georgia.

"Hayır. Çalışamam. O disiplin yok bende. Çok kötü yetiştirildim. Mrs. Hanna, Mrs. Cheng ve Sadie olmasa evi bile çekip çeviremem ben."

Maya'nın çağdaş bir kadın olarak çok fazla hizmetkârı olduğu doğruydu; ama bunlar farklı zamanlarda gelip farklı işler yapıyorlardı ve eski usulde çalışan hizmetkârlara hiç benzemiyorlardı. Akşam yemeği davetlerinde sunulan

ve Maya'nın o umursamaz tavırlarının izlerini taşır gibi görünen yiyecekleri bile başkaları hazırlıyordu.

Maya akşamları genellikle meşguldü. Bu, Georgia'nın da işine geliyordu; zira Maya'nın ikide bir çalıştığı dükkâna gelmesini ve kafasından uydurduğu isimlerle Georgia'yı sorup oradaki işini alay konusu yapmasını istemiyordu. Georgia çalıştığı dükkânı ciddiye alıyordu. İşine karşı ciddi bir düşkünlük, açıklayamadığı gizli bir sempati duyuyordu. İki açılı vitrin camları arasında eski moda huni biçiminde bir giriş yeri olan dar, uzun bir dükkândı burası. Georgia masanın arkasındaki taburesinde otururken camlardan birindeki yansımaların diğer cama yansımasını görebiliyordu. Dükkânın bulunduğu cadde turist çekmek için süslenmiş o iddialı yerlerden değildi. Doğudan batıya uzanan, ikindi vakitleri pek de yüksek olmayan ve soluk renkli sıvalarla kaplı binalardan, mağazaların düz vitrinlerinden ve neredeyse boş kaldırımlardan yansıyan cılız sarı ışıklarla dolu geniş bir caddeydi bu. Oak Bay Caddesi'nin dolambaçlı, gölgeli sokakları, çiçekli bahçeleri ve asma yapraklarıyla çevrili pencerelerinden sonra bu sadeliğin insanın ruhunu özgürleştirdiğini düşünüyordu Georgia. Buradaki kitaplar, daha ustalıkla tasarlanmış ve cazip banliyö kitapçılarında olmadığı kadar değer kazanıyordu insanın gözünde. Raflar, düz ve uzun sıralar halinde dizilmiş karton kapaklı kitaplarla (Penguin Yayınevi'nin o zamanki kitaplarının çoğu hâlâ turuncu-beyaz ya da mavi-beyaz renkte, herhangi bir tasarım ya da resim içermeyen, sade, açıklamasız başlıklı kapaklarıyla yayımlanıyordu) doluydu. Bu dükkân hediyelerle, inandırıcı vaatlerle dolu uzun ve düz bir cadde gibiydi. Georgia'nın asla okumadığı ve muhtemelen hiçbir zaman da okumayacağı bazı kitaplar başlıklarının etkileyici ya da gizemli olmasından ötürü Georgia için önemliydi. *In Praise of Folly. The Roots of*

Coincidence. The Flowering of New England. Ideas and Integrities. [Deliliğe Övgü. Tesadüfün Kökenleri. New England'ın Gelişmesi. Fikirler ve Doğruluklar.]

Georgia bazen kalkıp kitapları daha düzenli bir sıraya sokuyordu. Romanlar, yazarlarının isimlerine göre alfabetik olarak raflara dizilmişlerdi; bu mantıklıydı ama pek ilginç değildi. Öte yandan tarih, felsefe, psikoloji ve diğer bilim kitapları yayımlandıkları tarih ya da içeriğine göre bazı karmaşık ve hoş –Georgia'nın hemen kavradığı ve hatta özenip kendince yeniden düzenlediği– kurallara göre dizilmişlerdi. Georgia büyük bölümünü okumadan birçok kitap hakkında fikir sahibi olabiliyordu. Sanki kokusundan anlarmış gibi, neredeyse hemen, kolayca konularını kavrıyordu.

Zaman zaman dükkânda ondan başka kimse olmuyordu ve Georgia büyük bir huzur hissediyordu. O vakit kitaplar bile önemini yitiriyordu. Taburesinin üzerinde oturup sabırla, umutla, sakin ve dengeli bir ruh haliyle sokağı izliyordu.

Georgia, Miles'ı görmeden onun camdaki yansımasını –Miles'ın kasklı hayaleti kaldırım kenarına motosikleti park ediyordu– gördü önce. Georgia, onun o güçlü kuvvetli görünümünü, sararmış benzini, cansız ve kuru kızıl saçlarını (Miles dükkâna girmeden önce kaskını çıkarmıştı) ve kıvrak ama kamburu çıkmış gibi, kayıtsızca ve insanın dikkatini cezbeden yürüyüşünü daha camdaki yansımasından bile fark ettiğini düşünüyordu.

Diğer müşteriler gibi Miles'ın da Georgia ile hemen sohbete girmesi şaşırtıcı değildi. Dediğine göre bir dalgıçtı. Denizin dibinde batık gemi enkazı, kayıp uçaklar ve cesetler arıyordu. Bir hazine avcılığı seyahati planlayan ve şu anda hazırlık yapan bir karıkoca tarafından işe alınmıştı. Karıkocanın isimleri ve seyahatin nereye yapılacağı gizli tutuluyordu. Hazine avcılığı çılgınca bir işti.

Miles bunu daha önce yapmıştı. Seattle'da yaşıyordu; karısı ve küçük bir kızı vardı.

Georgia'ya anlattığı her şey yalan olabilirdi tabii.

Miles ona bazı kitaplardaki resimleri gösterdi. Bunlar yumuşakçaların, denizanalarının, fizalyaların, Sargasso Denizi'ndeki yosunların, Karayip uçan balığının, Venüs kuşağının fotoğraflarıydı. Hangi fotoğrafların gerçek, hangilerinin sahte olduğunu belirtti. Sonra Georgia'nın yanından ayrılıp onunla ilgilenmedi ve hatta Georgia bir müşteriyle alakadar olduğu bir sırada dükkândan çekip gitti. Hoşça kal bile demeden ortadan kaybolmuştu Miles. Fakat bir başka akşamüstü yine dükkâna geldi ve bu kez Georgia'ya bir teknenin kamarasında mahsur kalıp boğulan ve tekne batarken sularla kaplanan camdan dışarı meraklı gözlerle bakan bir adamın hikâyesini anlattı. Miles kâh ilgi gösterip kâh uzak durarak sonra çok yakınına yanaşıp alakasız konulardan sohbet açarak, adeta her şeyden habersiz ve ilgisiz biri gibi sinsice etrafta dolaşarak ve asla tebessüm etmeden gri gözleriyle uzun uzun bakarak çok geçmeden Georgia'yı huzursuz etmeye, kafasını karıştırmaya başladı. İki gün üst üste dükkâna hiç uğramayan Miles ardından gelip damdan düşercesine, "Seni motosikletimle evine götürebilir miyim?" diye sordu.

Georgia kabul etti. Daha önce hiç motosiklete binmemişti. Arabası otoparktaydı ve bu işin sonunun nereye varacağını biliyordu.

Miles'a nerede yaşadığını söyledi. "Sahilden sadece birkaç blok yukarıda," dedi.

"O halde sahile gideceğiz. Gidip kütüklerin üzerinde oturacağız."

Öyle de yaptılar. Bir süre kütüklerin üzerinde oturdular. Ardından, kumsal tamamen karanlık ve bomboş olmamasına rağmen kendilerini tam olarak gizleyemeyen süpürge çalılarının arkasında seviştiler. Kendini

güçlü, hafiflemiş, şanslı hisseden ama birazcık bile olsun aşka kapıldığını hissetmeyen Georgia eve kadar yürüdü.

Sokağının aşağısında oturan ve torun sahibi bir kadın olan bebek bakıcısına, "Arabamın motoru çalışmadı," dedi. "Eve kadar bütün yolu yürüdüm. Harikaydı. Çok keyif aldım."

Saçları darmadağın, dudakları şişmişti ve kıyafetinin her yerine kum dolmuştu.

Yaşamı böyle yalanlarla dolmaya başladı. Arabasını şehir merkezi dışında ücra sahil yollarına, şehre yakın, yürüme mesafesindeki orman yollarına, Saanich Yarımadası'nın ıssız arka sokaklarına park ediyordu. O vakte kadar alışveriş merkezlerine, işe ve arkadaşlarının evine giden güzergâhlarla zihnine yerleşen şehir haritasının üzerine utançla değil ama korku ve heyecanla takip ettiği dolambaçlı yollardan, derme çatma barınaklardan ya da geçici gizlenme yerlerinden oluşan bir başka harita yerleşmişti; Miles ile seviştiği bu yerler çoğu kez akan trafikteki ya da yolda yürüyüş halindeki insanların, piknik yapan ailelerin sesleri işitebileceği kadar yakın mesafedeydi. Atlıkarıncaya binmiş çocuklarını izleyen ya da süpermarkette eline aldığı bir limonun kusursuz şeklini avcunda hisseden Georgia'nın ise içinde bir başka kadın vardı; sadece birkaç saat önce kumsaldaki eğrelti otlarının, toprağın üzerinde, sağanak yağmurda, arabasının içinde, ona aklını yitirtecek kadar muhteşem şehvet anları yaşarken inleyip zevk içinde debelenen ve kendini koyuverip gevşedikten sonra sonunda aklını ve üstünü başını toplayıp yeniden evinin yolunu tutan bir kadın. Sıradan bir hikâye olabilir miydi bu? Georgia, süpermarketteki diğer kadınlara şöyle bir göz attı. Aralarında hülyalı gözlerle etrafı süzen ya da caka satan, giyim tarzla-

rıyla, hal ve hareketleriyle farklı bir hava yaratıp dikkat çeken var mı diye inceledi onları.

"Kaç tane?" diye sordu Maya'ya.

"Tanrı bilir," dedi Maya. "Bir araştırma yap istersen."

Belki de birbirlerini sevdiklerini söyler söylemez sorunlar da başlamıştı. Bunu neden yapmışlardı? Hissettikleri her ne ise bunu tanımlamak, yüceltmek ya da bilakis bastırıp gizlemek için mi? Anlaşılan o ki bunu istemiş, gerekli görmüşlerdi, hepsi bu. Tıpkı sevişirken değişiklik, çeşitlilik, özen ve ayrıntı talep edilmesi gibi. İlişkiyi bir adım ileri götürmenin bir yoluydu bu. Sonuçta bunu söylemişlerdi ve o akşam Georgia uyuyamadı. Söylenenlerden pişman değildi ve bunun yalan olduğunu da düşünmüyordu ama yine de saçma olduğunu biliyordu. Sevişirlerken Miles'ın nasıl da onunla göz göze gelmeye, gözlerinin içine bakması için onu nasıl da teşvik etmeye çalıştığını düşündü –Ben'in açık açık yapmaktan kaçındığı bir şeydi bu– ve ilk başta parlak ve meydan okuyan o gri gözlerin nasıl da puslu, sakin ve karamsar bir ifadeye büründüğü geldi aklına. Bu ona güvenmesini sağlıyordu. Ona güven duymasının tek yolu buydu. Gri, derin, uğursuz, muazzam bir denizin sularına bırakıldığını düşünüyordu. Aşk denizi.

Ertesi gün Maya'nın mutfağında kahvesini içerken, "Böyle olacağını bilmiyordum," dedi. Sıcak bir gündü ama Georgia ürpermiş gibi içine sokulurcasına bir kazak giymişti. Kendini sarsılmış ve boyun eğip teslim olmuş hissediyordu.

Maya sert bir ses tonuyla, "Hayır. Ayrıca bilmiyorsun, öyle mi?" dedi. "O da söyledi mi? O da seni sevdiğini söyledi mi?"

"Evet," dedi Georgia, "Evet. Tabii ki."

"O halde dikkat et. Gelecek sefere bir bekle bakalım. Erkekler bunu dedikten sonra her zaman işler epey alengirli ve karmaşık bir hal alır."

Ve öyle de oldu. Sonrasında araya bir soğukluk ve mesafe girdi. Onlar için bu âdeta yeni bir dönemeçti ve sanki ilişki farklı bir yöne sapmıştı. Ama mesafe gittikçe arttı. Bunu doğrulayacak herhangi bir şey söylenmemişti ama Georgia aralarının giderek soğuduğunu ve umutsuzca kapanmasını istediği bir mesafe olduğunu yürek burukluğuyla hissediyordu. Acaba Miles da aynı şeyi hissediyor muydu? Bilemiyordu. O da soğuk, donuk, düşünceliydi ve belli ki zihni yeni ve şeytanca fikirlerle meşguldü.

Bir gece geç saatlerde, âşıkların arabalarıyla geldikleri Clover Point'te, Georgia'nın arabasında kayıtsızca oturdukları sırada Miles, "Buradaki arabaların içinde herkes bizim yaptığımız şeyi yapıyor," dedi. "Bunu düşünmek seni tahrik ediyor mu?"

Miles bunu tam da ciddi bir havada ve duygusal bir anlarında aşktan söz etmeye niyetlendikleri bir sırada söylemişti.

"Hiç düşündün mü bunu?" dedi. "Mesela Ben ve Laura ile başlayabiliriz. Sen, ben, Laura ve Ben hep birlikte nasıl olacağını hiç hayal ettin mi?"

Laura, Miles'ın Seattle'daki karısıydı. Georgia'ya sadece adını söylemiş ve ondan pek bahsetmemişti. Ben' den ise Georgia'nın hoşuna gitmeyen bir şekilde söz açmıştı ama Georgia bunun üzerinde durmamıştı.

"Ben, gemiyle okyanuslara açılıp, buradan uzaklaştığında senin eğlenmek için neler yaptığını düşünüyor acaba?"

"Ben yolculuktan döndüğünde özlem gideriyor musunuz?"

"Kocan o kıyafetini benim kadar beğeniyor mu?"

Sanki kendisiyle Ben arasında bir dostluk ya da en azından bir ortaklık, müşterek sahip oldukları bir şeyler varmış gibi konuşuyordu Miles.

Georgia'ya, ısrarcı ve yapmacık bir şehvet düşkün-

lüğüyle, sinsice ve alaycı bir tavırla söylenmiş gibi gelen laflar sarf ederek, "Sen ve ben ve Laura ve Ben. Yaşanan zevki paylaşıp artırırız," dedi

Sonra da Georgia'nın ne kadar alındığını, laflarının ne kadar ağrına gidip onu üzdüğünü fark etmemiş gibi yaparak onu elleyip okşamaya çalıştı. Yatakta dördünün arasında yaşanacak paylaşım dolu anları ayrıntılarıyla anlattı. Bunların Georgia'yı heyecanlandırıp heyecanlandırmadığını sordu. Georgia heyecanlanmadığını, bilakis midesinin bulandığını söyledi. Miles ise, "Hadi canım, bal gibi heyecanlandın ama kabullenmiyorsun," dedi. Sesi tehditkâr bir tonda çıkıyor, okşamaları giderek bir zorbalığa dönüşüyordu adeta. Georgia'nın göğüslerini sertçe sıkarak ve bu kez yumuşak ama küçümser bir sesle, "Seni özel kılan nedir?" diye sordu. "Georgia, neden kendini kraliçe zannediyorsun?"

Georgia, Miles'ın ellerini itip, "Kabalaşıyorsun ve bunun da farkındasın," dedi. "Neden böyle davranıyorsun?"

"Tatlım, kabalaşmıyorum," dedi Miles güya hassas ama kaypak ve alaycı bir sesle. "Azıyorum sadece. Tekrar azdım, hepsi bu." Sonra Georgia'yı çekiştirmeye ve sevişmek için zorlamaya başladı. Georgia da arabadan çıkmasını söyledi.

Miles da aynı yapmacık ve tiksinti verecek denli yumuşak ses tonuyla sanki mide bulandırıcı bir şeyi gözü dönmüşçesine yalar gibi, "Seni alıngan seni," dedi. "Alıngan bir sürtüksün sen."

Georgia, eğer durmazsa kornaya asılacağını söyledi. Eğer arabadan çıkmazsa deli gibi kornaya basacağını söyledi. Polis çağırmak için bağırıp, etraftakilerden yardım isteyeceğini söyledi. İtişip kakışırlarken Georgia gerçekten de kornaya asıldı. Miles daha önce seviştikleri zaman –farklı bir anlamda– söylediği gibi inleyerek ağır bir küfür savurdu Georgia'ya. Arabadan çıktı.

Georgia böyle bir kötü niyetin yanardağdan fışkıran korkunç lavlar gibi patlak verdiğine ve her şeyin birden alt üst olup tersine döndüğüne inanamıyordu. Sonradan –epey sonradan– bu olanları düşündüğünde Miles'ın belki de vicdan muhasebesi yaparak, onu karısından ayrı bir yere koymak amacıyla böyle davrandığını düşündü. Ya da geçen sefer söylediğini karalamaktı niyeti. Korktuğu için onu küçük düşürmek istemişti. Kim bilir. Ya da belki de tüm bunlar Miles'a göre sekste kat edilecek yeni ve gerçekten de ilginç bir aşamaydı sadece.

Georgia bunları Maya ile konuşmak istiyordu ama Maya ile herhangi bir konuda konuşma olasılığı kalmamıştı. Arkadaşlıkları birden son bulmuştu.

Clover Point'teki tatsız olayın ertesi gecesi Georgia evinin salonunda yere oturmuş oğullarını yatırmadan önce onlarla iskambil oynuyordu. Telefon çaldı. Arayanın Miles olduğuna emindi. Bütün gün boyunca onun arayacağını düşünmüştü. En azından yaptıklarını açıklamak, kendisinden özür dilemek, onu sadece bir anlamda denediğini ya da Georgia'nın hakkında hiçbir şey bilmediği bazı koşullar veya sorunlardan ötürü kafasının karışıp geçici bir çılgınlık ânı yaşadığını söylemek için eninde sonunda aramalıydı. Georgia onu hemen affetmeyecekti. Ama telefonu da suratına kapamayacaktı.

Arayan Maya.

"Çok garip bir şey oldu. Tahmin et bakalım," dedi. "Miles bana telefon etti. Senin Miles. Korkma. Raymond burada değil. Miles benim ismimi nereden biliyor?"

"Bilmiyorum," dedi Georgia.

Elbette Georgia, Maya'dan bahsetmişti Miles'a. Onu eğlendirmek ya da kendisinin bu oyunda ne kadar acemi ve nispeten namuslu bir mükâfat olduğuna dikkat çekmek için ona çılgın Maya'yı anlatmıştı.

"Gelip benimle konuşmak istediğini söylüyor," dedi Maya. "Ne dersin? Nesi var bu adamın? Kavga mı ettiniz? ... Öyle mi? Tamam işte, muhtemelen barışmanız için seni ikna etmemi istiyor benden. Doğru geceyi seçtiğini söylemem lazım. Raymond hastanede. Doğum sancısı çeken inatçı bir hastası var; sanırım kadına sezaryen yapmak için orada kalmak zorunda. Seni arayıp nasıl gittiğini anlatırım, olur mu?"

Aradan birkaç saat geçtikten ve çocukları yatırıp uyuttuktan epey sonra Georgia, Maya'dan telefon beklemeye başladı. Aklını takıp bunu düşünmemek için televizyonda haberleri izledi. Sonra, çevir sinyali var mı diye emin olmak için ahizeyi kaldırdı. Haberler bittikten sonra televizyonu kapattı ve sonra yeniden açtı. Bir film izlemeye başladı; üç reklam arasında bile saate bakmak için yerinden kalkıp mutfağa gitmeden filmi seyretti.

Gece yarısı saat yarımda dışarı çıktı ve arabasına atlayıp Maya'nın evine gitti. Orada ne yapacağına dair en ufak bir fikri bile yoktu. Pek de bir şey yapmadı zaten. Farları kapalı vaziyette garaj yolunun etrafında tur attı. Ev karanlıktı. Garajın açık olduğunu ve Raymond'ın arabasının orada olmadığını görebiliyordu. Miles'ın motosikleti de görünürde yoktu.

Çocukları evde yalnız bırakmıştı ve kapılarını kilitlememişti. Çocukların başlarına bir şey gelmedi. Uyanmamışlar ve annelerinin yokluğunu fark etmemişlerdi. Etrafta onu şaşkınlığa uğratacak ne bir hırsız ne sinsi sinsi dolaşan birileri ne de bir katil vardı. Georgia bu kez şanslıydı ama bunun için minnet bile duymuyordu. Evden çıkarken kapıyı ve ışıkları açık bırakmıştı ve geri döndüğünde salondaki kanepeye uzanmadan önce kapıyı kapatmasına ve ışıklardan bazılarını söndürmesine rağmen yaptığı çılgınlığı neredeyse fark etmemişti bile. Uyuyamıyordu. En ufak bir hareketi sanki çektiği ıstıra-

bı daha da artıracakmış gibi, günün ağardığını görene, kuşların uyanıp şakımaya başladığını duyana kadar kımıldamadan yattı. Kolları bacakları tutulmuştu. Yerinden kalktı, telefona doğru gitti ve çevir sinyali var mı diye baktı. Kaskatı kesilmiş vaziyette mutfağa gitti, elektrikli su ısıtıcısını çalıştırdı ve kendi kendine *ıstırap felci* kelimelerini mırıldandı.

Istırap felci mi? Neler geçiyordu kafasından? Eğer çocuklarından biri ölseydi yaşadığı hissi böyle tarif ederdi herhalde. Istırap, keder ciddi sorunları, önemli kayıpları anlatmak için kullanılırdı. Bunu biliyordu. Önceki gece saat onda Maya'nın arayıp, "Georgia, Miles çok pişman. Özür diliyor ve seni çok sevdiğini söylüyor," demesini çocuklarının hayatının bir saatiyle bile değişmezdi.

Hayır. Fakat anlaşılan o ki, ne çocuklarının herhangi bir bakışı ya da sözü, ne de başka herhangi bir şey Maya'nın o gece aramasının vereceği mutluluğu verebilirdi.

Georgia, Maya'yı saat dokuz olmadan aradı. Numarayı çevirirken hâlâ umutlarını yok edebilecek bazı ihtimaller olabileceğini düşünüyordu. Maya'nın telefonu geçici olarak arızalanmış, Maya dün gece hasta olmuş, Raymond hastaneden eve dönerken araba kazası geçirmiş olabilirdi.

Tüm bu ihtimaller Maya'nın uykulu (numara mı yapıyordu acaba?) ve yalan söylerken kullandığı o tatlı, ipeksi sesiyle ortadan kalktı. "Georgia? Georgia sen misin? Raymond arıyor, diye düşünmüştüm ben de. Şu zavallı kadına sezaryen yapılması gerekebilir diye hastanede kalmıştı Raymond. Beni arayacaktı."

"Bunu dün söylemiştin zaten bana," dedi Georgia.

"Beni arayacaktı. Ah, doğru ya Georgia, seni aramam gerekiyordu! Şimdi hatırladım. Evet, seni arayacaktım ama muhtemelen çok geç olduğunu ve telefonun sesinin çocukları uyandırabileceğini düşünerek aramadım. İyisi mi sabah ararım, diye düşündüm."

"Ne kadar geç olmuştu ki?"

"O kadar da geç değil aslında. Sadece düşündüm ki..."

"Ne oldu?"

"Ne demek ne oldu?" dedi Maya kıkırdayarak. "Georgia, iyi misin sen?"

"Ne oldu?"

Maya büyüklük gösterirmişçesine ama biraz da asabi bir ses tonuyla sızlanarak, "Ah Georgia" dedi. "Georgia kusura bakma. Önemli değildi Önemli bir şey olmadı. Berbat biriyim ben. Öyle bir niyetim yoktu gerçi. Miles'a bira içip içmediğini sordum. Adamın biri kalkıp motosikletiyle evine gelirse ona bira içmek isteyip istemediğini sorarsın öyle değil mi? Ama o pek azametli bir havaya bürünüp sadece İskoç viskisi içtiğini söyledi. Sonra da, ancak ona eşlik edersem içeceğini belirtti. Çok kibirli ve keyfî tavırları var, diye düşündüm. Pek bir kibirliydi. Ama inan ki bunu senin için yapıyordum Georgia. Miles'ın aklından neler geçtiğini anlamaya çalışıyordum. Motosikletini garajın arkasına çekmesini söyledim ve birlikte oturmak üzere arka bahçeye geçtik. Böylece eğer Raymond'ın arabasının sesini duyarsam Miles'ı arka yoldan gönderebilirdim. O da motosikletini çalıştırmadan yolda iterek uzaklaşabilirdi. Şu sıralar Raymond'a yeni bir sıkıntı vermeye hiç niyetli değilim doğrusu. Bunun gibi masum başlayan bir şeyi bile kaldıramaz."

Sinirinden dişlerini birbirine sürten Georgia telefonu Maya'nın suratına kapadı. Bir daha asla onunla konuşmadı. Elbette kısa bir süre sonra Maya, Georgia'nın kapısında belirdi. Çocukları bahçede oynadığı için Georgia onu içeri almak zorunda kaldı. Maya, yüzünde suçluluk ifadesiyle gelip mutfak masasına oturdu ve sigara içip içemeyeceğini sordu. Georgia cevap vermedi. Maya nasıl olsa sigara içeceğini söyledi ve, "Umarım bir sakın-

cası yoktur," dedi. Georgia, Maya orada değilmiş gibi davranıyordu. Maya sigarasını içerken Georgia parçalarını söküp yeniden yerlerine taktığı fırını temizledi. Mutfak tezgâhlarını bezle sildi, muslukları silip parlattı ve çatal bıçak çekmecesini düzenledi. Yerleri sildi. Hızlı ve verimli çalışarak ayrıntılı bir tertip ve temizlik yaptı. İlk başta bunu sürdürüp sürdüremeyeceğinden emin olamamıştı. Ama işi gitgide kolaylaştı. Maya giderek içten bir tavır takınıp dürüstçe olanları anlattıkça, o hassas ve sızlanıp yakınan, sanki eğlenirmiş gibi olanları itiraf eden halinden uzaklaşıp samimi ve endişeli bir pişmanlık ifadesine büründükçe, Georgia da giderek artan bir azimle tavrını sürdürdü ve içindeki yakıcı tatmin hissi giderek arttı. Öte yandan da üzgün olduğu izlenimi vermemek için özen gösteriyordu. Mutfağın bir yanından diğerine süzülürcesine hareket ediyordu. İçi kıpır kıpırdı. Fırının yanındaki fayansların arasına birikmiş yağları silmek için eline bir bıçak aldı. İşlerin sarpa sarmasına izin vermişti.

Maya sigaralardan birini söndürüp diğerini yakıyor, izmaritleri ise dolaptan aldığı bir tabağın içine bastırıp söndürüyordu. "Georgia bu çok aptalca," dedi. "O adam için değmez, sana söylüyorum bak. Hiç önemi olmayan bir şeydi bu. Sadece alkol ve yakalanan bir fırsattan ibaretti her şey. Gerçekten çok üzgünüm. Özür dilerim. Biliyorum ki bana inanmıyorsun. Bana inanman için nasıl anlatabilirim bunu?"

Sonra, "Georgia, dinle. Beni küçük düşürüyorsun," diye devam etti. "Pekâlâ, pekâlâ. Belki hak ediyorum bunu. Yok, gerçekten hak ediyorum. Ama beni yeterince küçük düşürdükten sonra arkadaşlığımıza kaldığı yerden devam edeceğiz ve bunu hatırlayıp güleceğiz. Yaşlandığımızda yemin ederim buna güleceğiz. Ama Miles'ın ismini bile hatırlamayacağız. Motosikletli şeyh diye bahsedeceğiz ondan. İnan bana."

Ardından, "Georgia, ne yapmamı istiyorsun?" diye sordu. "Kendimi yerlere mi atayım? Galiba sonunda onu da yapacağım. Ağlamamak için zor tutuyorum kendimi. Gözyaşlarım akmaya başladı bile bak. Georgia. Tamam mı?"

Sonunda Maya ağlamaya başladı. Georgia ise lastik eldivenlerini takıp bu kez de fırını temizlemeye girişti.

"Sen kazandın," dedi Maya. "Sigaralarımı alıp eve gideceğim."

Sonra Maya birkaç kez Georgia'ya telefon etti ama Georgia her defasında telefonu suratına kapadı.

Miles da aradı ama Georgia onun da yüzüne kapadı telefonları. Miles'ın sesinin kulağa temkinli ama kibirli geldiğini düşündü. Miles tekrar aradı. Bu kez sanki içten ve mütevazı olmaya, aşkını yeniden kazanmaya çalışırmış gibi sesi titriyordu. Georgia derhal kapadı telefonu. Haksızlığa uğradığını hissediyordu. Sarsılmıştı.

Maya ona bir mektup gönderdi. "Sanırım Miles'ın Seattle'a ve daha önce orada yaktığı ateşi canlandırmaya gitme kararı verdiğini biliyorsun," diye yazıyordu Maya. "Anlaşılan o ki, hazine avcılığı işi suya düşmüş. Miles'ın önünde sonunda gitmek zorunda kalacağını biliyordun. O vakit kendini berbat hissedecektin. En azından şimdi o berbat duyguyu atlatmış oldun. Sence bu iyi değil mi? Kendimi mazur gösterip affettirmek için söylemiyorum bunu. Zayıf ve yoz bir insan gibi davrandım biliyorum. Bunu ardımızda bırakıp geçmişe gömebilir miyiz?"

Maya mektubunda ayrıca Raymond'la uzun zamandan beri planladıkları bir Yunanistan ve Türkiye tatiline çıkacaklarından söz etmiş ve gitmeden önce Georgia'dan haber almayı şiddetle umduğunu yazmıştı. Ama eğer bir ses çıkmazsa Georgia'nın ona vermek istediği mesajı anlamaya çalışacak ve bir daha mektup yazıp ona rahatsızlık vermeyecekti.

Nitekim Maya sözünü tuttu. Georgia'ya bir daha mektup yazmadı. Ona Türkiye'den masa örtüsü olarak kullanılabilecek büyüklükte çok hoş, çizgili bir örtü yolladı. Georgia örtüyü katlayıp gözden uzak bir yere kaldırdı. Birkaç ay sonra evden taşınırken Ben'in bulup kullanması için örtüyü evde bıraktı.

"Mutluyum," diyor Raymond Georgia'ya. "Çok mutluyum ve bunun nedeni de sıradan ve sakin bir yaşam süren sıradan bir insan olmakla yetiniyor olmam. Büyük bir aydınlanma, büyük bir heyecan yaşama ya da aklımı başımdan alacak karşı cinsten bir insan bulma beklentisi içinde değilim. Hayatı daha ilginç kılmanın yollarını filan da aramıyorum. Sana bütün samimiyetimle söyleyebilirim ki Maya hatalı davranmıştı. Onun çok yetenekli, zeki ve yaratıcı olmadığını ima ettiğimden değil ama o hep bir şeylerin arayışındaydı. Belki de olmayan bir şeyi arıyordu. Ayrıca elindekileri azımsayan, hakir gören biriydi. Bu doğru. Sahip olduğu ayrıcalıklar umurunda değildi. Örneğin seyahat ettiğimizde asla konforlu bir otelde kalmak istemiyordu. Hayır. Bitik, sefil bir eşeğin üzerinde uzun ve zorlu yolculuklara çıkmak ve kahvaltıda ekşimiş süt içmekten keyif alıyordu. Sanırım eski kafalı biri gibi konuşuyorum. Evet, galiba eski kafalı biriyim. O kadar güzel gümüş eşyaları vardı ki bilsen. Ailesinden kalmıştı ona. Eline alıp cilalama ya da temizlikçi kadına cilalatma zahmetine girmedi asla. Hepsini plastik bir ambalaja sarıp saklamıştı. Düşün bak saklıyor hepsini. Sanki utanç duyulacak bir şeymiş gibi. Kendini nasıl biri olarak görüyordu sence? Bir tür hippi gibi belki de? Özgür ruhlu bir insan? Onu hayatta tutan şeyin parası olduğunun farkında bile değildi. İnan bana, parası olmasaydı bu eve girip çıkan o özgür ruhlardan bazıları onun yanına bile yanaşmaz, uzun süre onunla arkadaşlık etmezlerdi.

Ben elimden geleni yaptım," dedi Raymond. "En azından âşık olduğu o Masal Ülkesi Prensi gibi tabanları yağlayıp terk etmedim onu."

Georgia, Maya ile dostluğuna son vermekten kinle yoğrulmuş bir zevk almıştı. Bunu yaparken sergilediği kontrollü tavrından da hoşnuttu. Kulaklarını tıkamış, onu duymazdan gelmişti. Böylesine kontrollü davranması ve karşısındakine esaslı bir ceza verebilme becerisi onu şaşırtmıştı. Maya'yı cezalandırmıştı. Maya'yı kullanarak elinden geldiğince de Miles'ı cezalandırmıştı. Şimdi ne yapması gerektiğini biliyordu. Bu iki soluk benizli dehayı hayatından tamamen çıkarmalı ve kendisine sunduklarına olan bağımlılığından kökten kurtulmalıydı. Miles ve Maya. Her ikisi de kaypak, yalancı, insanı baştan çıkaran sahtekârlardı. Fakat bu kadar cezalandırmanın ardından Georgia'nın derhal evliliğine geri döneceğini ve kapıları kilitleyip elindekilerin kıymetini hiç olmadığı kadar bileceği geliyor insanın aklına.

Fakat böyle olmadı. Ben'le yollarını ayırdı Georgia. Bir yıl içinde evi terk etmişti. Ben'le ayrılma şekli de zorlu ve nezaketsizdi. Ona Miles'dan bahsetmişti ama Miles ve Maya arasında yaşananlardan söz etmeyip haysiyetini bir ölçüde korumaya çalışmıştı. Kırıcı olmaktan kaçınmak –zaten hiç böyle bir isteği yoktu– için hiçbir özen göstermedi. Maya'dan telefon gelmesini beklediği o gece içinde bir şeylerin yittiğini, yüreğinin acıyla burkulduğunu hissetmişti. Yalanlarla kuşatılmış bir dünyada yalan bir hayat sürüyordu. Kocasını bu kadar kolay aldattığına, sadakatini bu kadar kolay yitirebildiğine göre evliliği de bir yalandı; bu kadar çığırından çıkıp her şeye bu kadar çabuk sırt çevirebildiğine göre evliliği bir yalandan ibaretti. Şimdi Maya'nın hayatı gibi bir hayat sürmekten korkuyordu. Geçmişte, bunları yaşamadan

önce, şu andaki gibi bir hayat sürmekten de aynı şekilde büyük korku duyuyordu ve korktuğu başına gelmişti. Yakıp yıkmak istiyordu her şeyi. O kadar kötü bir enerjiyle doluydu ki yaşadığı evi, kendi evini yerle bir etmek istiyordu.

Ben'le birlikte, her ikisi de gencecik birer insanken şenlikli, güvenli, sevgi dolu, güzel jestlerle, hoşa gidecek görünümlerle dolu bir dünyaya ve bu görünümlerin ötesinde sır ve yapmacık davranışlarla dolu bir hayata adım atmışlardı. (Georgia, evi ve Ben'i terk ederken artık yapmacık davranmaya ihtiyacı kalmadığını düşünmüştü.) Orada, o evde zaman zaman mutlu olmuştu. İçini kasvet basmış, tedirginlik yaşamış, şaşkına dönmüş, mutlu olmuştu. Ama üstüne basa basa, hararetle söylediği bir şey vardı: "Asla ama asla mutlu değildim."

İnsanlar bunu hep söylerler ve hayatlarında önemli değişiklikler yapsalar da bunlar asla hayal ettikleri değişimler olmaz.

Yine de Georgia yaşamını değiştirme biçiminden pişmanlık duymasının dürüstçe olmadığını biliyordu. Yaşadığı pişmanlık gerçekti ama dürüstçe değildi. Raymond'ı dinlerken, daha önce yaptığı her ne ise bunu yeniden yapması gerektiğini biliyor. Yeniden eski Georgia olması gerektiğini varsayarak daha önce yaptığını yeniden yapacak.

Raymond, Georgia'nın gitmesini istemiyor. Ondan ayrılmak istemiyor. Onu arabasıyla şehre götürmeyi teklif ediyor. Georgia gidince Maya hakkında konuşamayacak. Büyük ihtimalle karısı Anne, Maya konusunda daha fazla bir şey duymak istemediğini söylemiş olmalı.

"Geldiğin için teşekkür ederim," der Raymond kapının önünde. "Seni şehre götürmemi istemediğinden emin misin? Akşam yemeğine kalamayacağından emin misin?"

Georgia otobüs ve son vapurun saatlerini hatırlatır Raymond'a. "Hayır, hayır. Gerçekten de yürümek istiyorum," der. "Sadece birkaç millik bir yol. İkindi vakti çok güzel buralarda. Victoria'nın ne kadar hoş olduğunu unutmuşum."

Raymond, "Geldiğin için teşekkürler," der yine.

"İçkiler için teşekkürler," diye karşılık verir Georgia. "Ben de sana teşekkür ediyorum. Sanırım öleceğimize asla inanmıyoruz."

"Bak sen," der Raymond.

"Yok. Demek istediğim öleceğimize asla inanmıyormuşuz gibi yaşıyoruz hayatı."

Raymond tebessüm ederken ağzı kulaklarına varır ve elini Georgia'nın omzuna koyar.

"Nasıl yaşamalıyız," diye sorar.

"Başka türlü," der Georgia. Verdiği cevabın yavan olduğunu ve şaka yollu söylendiğini anlatmak istercesine saçma bir vurguyla telaffuz eder bunu.

Raymond, Georgia'yı kucaklar ve onu uzun uzun öper. Büyük ama pek de ikna edici olmayan bir arzuyla Georgia'ya abanır ve onu uzun uzun öper. Kuşkusuz ne birinin ne de diğerinin, amacını anlamak için çaba sarf edecekleri gülünç bir tutku gösterisi bu.

Georgia sabahın kokuları ve dinginliği ile kuşatılmış, sarı yapraklarla kaplı sokaklardan geçerek şehre doğru yürürken bunu düşünmez. Clover Point'i geçince, suyun öte yanında sarp kayalıkları süpürge çalılarıyla kaplı dağlar göze çarpıyor. Olympic Yarımadası'nın dağları, gökkuşağı renklerinde kâğıt mendilden kesilip bir araya getirilmiş bir fon gibi ufku kaplıyor. Raymond'ı, Miles'ı ya da Maya'yı düşünmüyor. Hatta Ben'i bile düşünmüyor.

Akşamları kitapçı dükkânında oturmayı, sokaktaki ışıkları, dükkânın camlarına yansıyan karmaşık şekil ve görüntüleri ve bunların bazen tesadüf eseri belirgin bir biçimde göze çarpmasını düşünüyor.

PERUK VAKTİ

Anita hemşireliği bırakmış olmasına rağmen, Walley Hastanesi'nde ölmek üzere olan annesinin bakımını üstlenmek için kente dönmüştü. Bir gün hastane koridorunda kısa boylu, geniş omuzlu, geniş kalçalı, kırpık kumral saçları yer yer ağarmış bir kadın onu durdurdu.

Yüzünde hem saldırgan hem mahcup bir ifadeyle gülerek, "Burada olduğunu duydum Anita," dedi kadın. "Öyle şaşkın şaşkın bakma!"

Bu, Anita'nın otuz yıldan uzun bir zamandan beri görmediği Margot'dan başkası değil.

"Çıkıp bizim eve gelmeni istiyorum," dedi Margot. "Biraz mola ver. En kısa zamanda çık gel."

Anita bir günlüğüne izin aldı ve Margot'yu görmeye gitti. Margot ve kocası bodur çalılar ve çocukların yaptığı gizli patikalardan başka bir şeyin olmadığı, liman manzaralı bir araziye ev inşa etmişlerdi. Ev gri tuğladan yapılmış, uzun ve alçak bir binaydı. Alçak olmasına alçaktı; ama Margot'nun dediğine göre yolun karşısındaki yüz yıllık şık binaların güzelim manzarasını kestiğinden, komşuları rahatsız edecek kadar da yüksekti.

"Canları cehenneme," dedi Margot. "Belediye komisyonuna hakkımızda şikâyet dilekçesi verdiler."

Ama Margot'nun kocası komisyonu avucuna almıştı bile.

Margot'nun kocası başarılı bir işadamıydı. Anita zaten bunu duymuştu. Çocukları okula ve yaşlıları ise Niagara'nın coşkulu sularını ve Haliburton'daki ağaçların sonbaharda dökülen yapraklarını görmek için turistik yerlere götüren bir otobüs filosuna sahipti. Zaman zaman bu otobüsler başka tatilcileri daha maceralı yolculuklara çıkarıp Nashville ya da Las Vegas gibi yerlere götürüyordu.

Margot, Anita'ya evi gezdirdi. Mutfaktaki zemin ve dolaplara badem rengi –Anita yanılarak krem rengi demişti– hâkimdi ve kenar süsleri de camgöbeği ve sarı renklerdeydi.

Margot tamamen doğal ahşap görünümünün modasının geçtiğini söyledi. Gül rengi halılar, çizgili ipek kumaşla kaplı koltuklar ve metrelerce uzunlukta dökümlü, soluk yeşil perdelerle döşenmiş salona girmediler. Sadece odanın kapı aralığında durup o loşluk içerisinde belli belirsiz seçilen ve hiç kullanılmamış gibi görünen şık ve zarif eşyalara hayranlıkla baktılar. Ebeveyn yatak odası ve banyoya ise beyaz, kırmızı ve altın rengi hâkimdi. Banyoda jakuzi ve sauna da vardı.

"Bana kalsa bu kadar parlak renkler seçmezdim," dedi Margot. "Ama erkeklerin pastel renklerle bezeli bir odada uyumasını bekleyemezsin."

Anita, Margot'ya, "Hiç bir iş bulup çalışmayı düşünmedin mi?" diye sordu. Margot başını geriye atıp kahkahayı bastı. "Dalga mı geçiyorsun? Neyse, bir işim var zaten. Beslemek zorunda olduğum o koca ahmakları bir gör hele. Ayrıca bu ev sihirli bir güçle çekip çevrilmiyor."

Margot, buzdolabından alkollü meyve suyu dolu bir sürahi çıkardı ve sürahiyle aynı desende iki bardakla birlikte bir tepsiye koydu. "Bunu sever misin? Güzel. Terasta oturup içelim o zaman."

Margot yeşil, çiçek desenli bir şort ve aynı renkte bir bluz giyiyordu. Bacakları kalındı ve şişmiş damarları gö-

ze çarpıyordu. Kollarının üst kısmında bereler vardı ve esmer cildi çok fazla güneşlenmekten çil ve benle doluydu. Anita'ya bakıp, "Nasıl oluyor da hâlâ bu kadar zayıf kalabiliyorsun?" diye sordu gülerek. Ardından Anita'nın saçlarına şöyle bir fiske atıp, "Saçların da beyazlamamış. Boyuyor musun yoksa? Güzel görünüyorsun," dedi. Margot sanki kendinden genç, feleğin çemberinden geçmemiş, toy biriyle konuşuyormuş gibi hiçbir kıskançlık hissetmeden söylemişti bunları. Tüm ilgisi ve gururu evine odaklanmıştı sanki.

Margot da, Anita da Ashfield kasabasındaki çiftliklerde büyümüşlerdi. Anita derme çatma, esintili, yirmi yıl boyunca yeni duvar kâğıdı ya da yer döşemesi olmayan tuğla bir evde yaşamıştı. Buna karşın oturma odasında bir soba vardı ve Anita orada oturup rahatça ödevlerini yapabiliyordu. Margot ise ödevlerini genelde iki küçük kız kardeşiyle paylaştığı bir yatakta oturup yapıyordu. Evdeki kalabalık, kargaşa ve Margot'nun babasının çok huysuz ve asabi biri olması nedeniyle Anita, Margot'nun evine nadiren gidiyordu. Bir defasında Anita, pazarda satmak için ördekleri hazırladıkları bir sırada gitmişti Margot'ların evine. Her yerde tüyler uçuşuyordu. Süt güğümünün içinde tüyler vardı ve sobada yanan tüylerden berbat bir koku yayılıyordu. Muşamba masa örtüsünün üzerine akıp biriken kanlar yerlere damlıyordu.

Margot da, Anita'nın evine nadiren gidiyordu; zira Anita'nın annesi bunu açıkça söylemese de iki kızın arasındaki arkadaşlığı tasvip etmiyordu. Anita'nın annesi Margot'ya baktığında, tüyleri yolunan kazlardan akan kanları, mutfak çatısından dışarı uzatılmış baca borusunu ve evdekilerden birinin kıçını kamçılamakla ilgili tehditler savuran babasını hep bir arada gözünün önüne getiriyordu sanki.

Gelgelelim, Margot ve Anita her sabah buluşup Hu-

ron Gölü üzerinden esip gelen kar fırtınasına karşı başlarını eğerek güçlükle ilerliyorlar ya da daha şafak sökmeden, karlarla örtülü beyaz tarlalar, buz tutmuş bataklıklar ve pembe gökyüzünde kaybolmaya başlayan yıldızlardan ibaret, alacakaranlıkla kuşatılmış bir dünyada mümkün olduğunca hızlı adımlarla yürüyorlardı. Göldeki buzun üzerinde ve ötesinde ise, gün ışığının açısına göre ya mürekkep mavisi ya da nar bülbülü yumurtası renginde şeritler halinde uzanan açık deniz sularını görebiliyorlardı. Bu manzara içinde yürürken, not defterlerini, ders kitaplarını ve ödevlerinin yazılı olduğu kâğıtları göğüslerine sıkıca bastırıyorlardı. Bin bir zorlukla temin edilmiş ve büyük çabalar sarf ederek temiz tutulan (hatta Margot'nun giydikleri hile hurdayla, kavga dövüşle elde edilmiş kıyafetlerdi) etekler, bluzlar ve kazaklar giyiyorlardı. Kıyafetlerin üzerinde, her gün o yolu tepip gittikleri ve birbirlerini iç rahatlamasıyla karşılayıp selamladıkları Walley Lisesi'nin amblemi vardı. Pencereleri buz tutup beyaza kesmiş soğuk odalarda daha gün ağarmadan kalkmışlardı ve mutfaktaki sobanın kapakları gürültüyle birbirine çarparken, sürgüler kapatılırken ve küçük erkek ve kız kardeşleri giyinmek için telaşla alt kata inerken, onlar da yatarken giydikleri kıyafetlerin altına iç çamaşırlarını giymekle meşguldüler. Margot ve annesi inekleri sağmak ve saman savurmak için sırayla evden çıkıp ahıra gidiyorlardı. Babaları hepsini zorlayıp, eşek gibi çalıştırıyordu. Margot, "Babam kahvaltıdan önce evdeki birine vurmazsa hastalandığını filan düşünüyoruz," demişti bir defasında. Ahırdaki işleri erkek kardeşleri yaptığı ve babası genelde kimseye el kaldırmadığı için Anita kendini şanslı sayabilirdi. Ama yine de böyle sabahlarda, derin ve karanlık sulardan sağ çıkmış gibi hissediyordu kendini.

Otoyoldaki yıkık dökük bir sığınağı andıran dükkâna doğru güçlükle yürürlerken birbirlerine, "İçeceğimiz o

sıcacık kahveleri getir aklına," derlerdi. Her ikisinin evinde de taşra usulü demlenmiş siyah çay içiliyordu.

Teresa Gault, Anita ve Margot'yu içeri almak için dükkânı saat sekizden önce açardı. Dükkânın kapısına dayanıp içeri bakan Anita ve Margot, floresan lambaların önce beyaz tüplerinin ucundan mavi ışık kıvılcımları saçarak sonra da titreşip neredeyse sönecekmiş gibi duraksayarak yanıp bembeyaz aydınlandığını görürlerdi. Teresa yazarkasanın arkasından çıkıp bir hostes gibi gülümseyerek kapıya doğru yürürdü. Kapıyı açarken sanki üzerindeki kapitone, vişne kırmızısı saten sabahlık onu o dondurucu havada koruyacakmış gibi yakalarını kaldırıp boğazının hizasında sıkıca tutardı. Kaşlarını kalemle siyah birer kanat gibi boyar, kırmızı renkte bir başka kalemle de dudak hatlarını belirginleştirirdi. Üstdudağındaki yay biçimli çizgi sanki makasla kesilmiş gibi dururdu.

O zamanlar, içeri girip bir dam altına sığınmak, ışığa kavuşmak, yağ ısıtıcısından yayılan kokuyu almak, kitapları tezgâhın üzerine bırakıp eldivenlerini çıkararak soğuktan uyuşan parmaklarını ovuşturarak ağrılarını dindirmek ne büyük bir rahatlama ne büyük bir keyifti. Sonra eğilip bacaklarını ovuştururlardı. Modaya uygun değil diye uzun konçlu çorap giymedikleri için çıplak kalan birkaç santimlik kısım uyuşup donma tehlikesi geçirirdi. Çizmelerinin içine kısa soket çoraplar giyiyorlardı. Üniformalarının altına giydikleri kösele ayakkabılarını okulda bırakıyorlardı. Etekleri uzundu –1948-49 yılının kış aylarıydı– ama yine de bacaklarının önemli bir kısmı açıkta kalırdı. Kasabanın bazı kızları çoraplarının altına ayrıca uzun konçlu çorap giyerlerdi. Hatta bazıları da eteklerinin altında kabarıklık yapan kayak pantolonları giyiyordu. Margot ve Anita bunu asla yapmıyorlardı. Böyle taşra icatlarına uyup alay konusu olmaktansa donma riskini göze almayı tercih ediyorlardı.

Teresa onlara koyu kahve getirirdi. Kahveler çok sert ve çok tatlıydı. Kızların cesaretine şaşıyordu Teresa. Yanaklarına ya da ellerine parmağını şöyle bir dokundurur ve hafifçe irkilip titreyerek, "Buz gibi! Buz gibi!" derdi. Ona göre, o soğukta bir mil yürümek şöyle dursun, herhangi bir insanın Kanada'nın kışında kapıdan dışarı çıkması bile hayret vericiydi. Kızların her gün okula gitmek için yaptıkları Teresa'nın gözünde onları birer kahraman yapıyordu ama bir yandan da bunu tuhaf, hatta anlamsız denecek kadar garip buluyordu.

Belki de özellikle kız olmaları Teresa'nın böyle düşünmesine neden oluyordu. Bu kadar soğuğa maruz kalmalarının âdet dönemlerine etki edip etmediğini merak ediyordu. Hatta, "Yumurtalarınızı dondurmaz mı acaba bu?" diye ilginç bir soru sormuştu. Bunun önemli bir şey olduğunu düşünen Anita ve Margo daha sonra yumurtalarının donmamasına özen göstermek için birbirlerini uyarmaya başladılar. Teresa kaba bir kadın değildi. Sadece yabancıydı. Reuel onunla Alsace-Lorraine'de tanışıp evlenmişti. Reuel, Kanada'ya döndükten sonra, Teresa da diğer asker eşlerini taşıyan gemiyle onun peşinden gitmişti. Okul otobüsünün şoförü Reuel'di ve o yıl on ikinci sınıfa devam eden Anita ve Margot on yedi yaşındaydılar. Otobüs buradan, Gaultlar'ın satın aldığı, göl manzaralı Kincardine Otoyolu'nun üzerindeki bu dükkân ve benzin istasyonundan kalkıyordu.

Teresa, kızlara yaptığı iki düşüğü anlattı. İlk düşüğü buraya taşınmadan önce Walley'de yaşadığı sırada yapmıştı ve o dönemde arabaları yoktu. Reuel onu kucaklayıp hastaneye götürmüştü. (Reuel tarafından kucaklanıp kollarında taşınma düşüncesi Anita'nın vücudunda o kadar hoş bir heyecan ve kıpırtı yaratmıştı ki, bunu bizzat tecrübe etmek uğruna Teresa'nın yaşadığı o acıya katlanmaya neredeyse razıydı.) İkinci düşük ise burada, dükkân-

da olmuştu. O sırada Reuel garajda çalışıyordu ve Teresa kanlar içinde yerde yatarken ağzından çıkan cılız çığlıkları duyması mümkün değildi. Teresa'yı dükkâna gelen bir müşteri o halde buldu. "Tanrı'ya şükür," dedi Teresa. "Kendimden çok Reuel adına sevinmiştim. Bana bir şey olsaydı Reuel kendini affetmezdi." Gözkapaklarını kırpıştırdı ve Reuel'le birlikte geçirdikleri sevgi dolu yaşamdan bahsederken gözlerini içten bir ifadeyle yere dikti.

Teresa konuşurken Reuel de dükkâna girip çıkıyordu. Önce çıkıp ısınması için otobüsün motorunu çalıştırdı ve ardından kimseye bakmadan ve hatta konuşmasını yarıda kesip sigaralarını unutup unutmadığını, daha kahve isteyip istemediğini soran ve belki de daha kalın eldivenler giymesinin iyi olacağını söyleyen Teresa'ya cevap bile vermeden içeri girdi. Çizmelerindeki karları silkelemek için ayaklarını öyle bir yere vurdu ki sanki dükkânın zemininin kirlenmesinden çok orada olduğunu belirtmek ister gibiydi. Uzun boyuyla ve uzun adımlarla içeri girerken bir soğuk hava dalgasını da beraberinde içeri taşıdı. Düğmeleri açık anorağı genelde bir şeylere –Teresa'nın keyfine göre dizdiği jöle kutularına ya da mısır konservelerine– çarpıp deviriyordu ve Reuel dönüp bakmıyordu bile.

Teresa yirmi sekiz yaşında –Reuel'le aynı yaşta– olduğunu söylüyordu ama herkes daha yaşlı olduğuna inanıyordu. Hatta kimileri otuz sekiz yaşında olduğunu tahmin ediyordu. Margot ve Anita onu yakından incelemişlerdi ve Teresa'nın cildinin yanık olduğuna karar vermişlerdi. Özellikle alnındaki saç hizasında, ağzının ve gözlerinin çevresinde cildine bakınca insanın aklına fırında çok uzun süre kalmış ama yanmayıp sadece kenarları koyu kahverengi bir kabuk halinde kurumuş turtalar geliyordu. Saçları da aynı sıcağa ve nemsiz ortama maruz kalmış gibi ince telli ve koyu siyahtı. Kızlar, onun saçlarının boyanmış olduğundan emindi. Kısa boylu ve

ince kemikliydi. Bilekleri ve ayakları küçücüktü ama vücudu, sanki o kısa ve sorunlu gebeliklerin etkisini asla atlatamamış gibi bel altından itibaren şişip kabarmış gibiydi sanki. Üzerinden baharatlı marmelat gibi sıcak ve tatlı bir koku yayılıyordu.

Aklına her geleni, sohbet açarmış kadar büyük bir rahatlıkla soruyordu. Anita ve Margot'ya erkeklerle çıkıp çıkmadıklarını sordu.

"Neden olmasın? Babalarınız izin vermiyor mu? Ben on dört yaşıma geldiğimde erkeklerin ilgisini çekmeye başlamıştım bile ama babam müsaade etmiyordu. Erkekler odamın penceresinin altına gelip ıslık çalıyorlardı ve babam da onları kovalıyordu. Kaşlarınızı almalısınız. İkiniz de. Bu sayede daha güzel görüneceksiniz. Erkekler kendini güzelleştiren kızlardan hoşlanır. Bu benim asla aklımdan çıkarmadığım bir şey. Diğer asker eşlerinin olduğu gemide Atlantik Okyanusu'nu geçerken tüm vaktimi kocam için hazırlanmakla geçirmiştim. Oradaki kadınlardan bazıları ise sadece oturup iskambil oynuyordu. Oysa ben saçımı yıkayıp cildimi yumuşatmak için güzel yağlar sürüyor, ayaklarımdaki pütürlü, sert derileri ponza taşıyla boyuna ovalıyordum. Siz onlara ne diyorsunuz unuttum. Hani şu ayak derisindeki sertleşmiş noktalara? Ayrıca tırnaklarımı cilalayıp kaşlarımı da alıyordum ve Halifax'ta benimle buluşacak kocama kendimi bir ödül gibi sunmak için hazırlıyordum! Diğerleriyse yerlerinden kalkmadan, sırf çene çalıp dedikodu yaparak iskambil oynuyorlardı."

Kızlar, Teresa'nın ikinci düşük vakasıyla ilgili farklı bir hikâye duymuşlardı. Duyduklarına göre Reuel ondan sıkıldığını ve Avrupa'ya dönmesini istediğini söylemiş, Teresa da çaresizlik içinde kendini bir masaya doğru savurarak bebeği düşürmüştü.

Reuel, yan yollarda ve çiftlik girişlerinde durup, otobüsü beklerken ısınmak için ayaklarını yere vuran ya da karların içinde itişip kakışan çocukları alıyordu. O yıl otobüsle okula giden öğrenciler arasında Margot ve Anita'nın yaşıtı başka hiçbir kız yoktu. Çoğunluk dokuzuncu ve onuncu sınıfa giden erkek çocuklardan oluşuyordu. Başa çıkması zor veletlerdi bunlar ama Reuel daha otobüsün basamaklarını çıkarken onları uyarıp sakinleştiriyordu.

"Kesin şunu. Hadi acele edin. Geliyorsanız atlayın bakalım hemen otobüse."

Ayrıca otobüste herhangi bir patırtı ya da dalaşma olursa, hatta bir koltuktan diğerine geçmeye çalışan ya da çok fazla kahkaha atıp yüksek sesle konuşan varsa Reuel hemen dikkatlerini çekip, "Okula yürüyerek gitmek istemiyorsanız kendinize çekidüzen verin! Evet, sen oradaki, seni kastediyorum," diye yüksek sesle uyarıyordu. Bir defasında otobüste sigara içtiği için çocuğun birini, hem de okuldan millerce uzakta olmalarına rağmen dışarı atmıştı. Reuel ise durmadan sigara içerdi. Otobüsün ön panelinde küllük niyetine bir mayonez kavanozunun kapağı dururdu. Yaptığı hiçbir şey için kimse ona hesap soramıyordu. Asabi olduğunu herkes gayet iyi biliyordu. Kızıl renkteki saçlarıyla mizacının uyduğunu düşünüyordu insanlar.

İnsanlar Reuel'in saçlarının kızıl olduğunu söylüyordu ama Margot ve Anita sadece bıyığının ve kulaklarının hemen üzerindeki saçlarının kızıl olduğuna dikkat etmişlerdi. Saçın geri kalanı, yani şakaklardan aşağı inen ve özellikle ensede ve diğer yerlerdeki gür ve dalgalı kısmı –ki en fazla bu kısım kızların gözüne çarpıyordu– bir sabah karla kaplı yolun bir yanında diğerine geçerken gördükleri tilkinin postu gibi sarıya çalan kahverengiydi. Kalın kaşları, kollarındaki ve ellerindeki tüyler ise daha da soluk renkteydi ama ışık vurduğunda parlıyorlardı.

Peki bıyıkları parlaklığını nasıl koruyordu? Kızlar bunu konuşuyor, Reuel'le ilgili her şeyi rahatça ve ayrıntılı bir biçimde tartışıyorlardı. Yakışıklı mıydı, değil miydi? Kızıl saçlı birinin kızarık ve çilli cildine, yüksek ve parlak bir alna, öfkeli ama kayıtsız bir ifadeyle bakan açık renk gözlere sahipti Reuel. Yakışıklı olmadığına karar vermişlerdi. Hatta aslına bakılırsa tuhaf bir görünümü vardı.

Fakat Anita ne zaman Reuel'in yakınında olsa bedeni zor zapt ettiği bir arzuyla ürperiyordu. Hapşırmadan önceki o ürperti ve karıncalanma gibi bir histi bu. Anita otobüsten inmeye hazırlanırken basamakların yanında durduğu sırada bu his kendini en yoğun biçimde belli ediyordu. Reuel'in yanından geçerken yaşadığı o ürperti ve gerilim yüzünden ensesine ve oradan sırtına sıçrıyordu. Erkeklere karşı kendinden daha güçlü bir nefret besleyen Margot'ya bu konudan asla bahsetmiyordu. Margot ve kardeşleri, babalarının kendilerine tekme tokat girişmesinden ne kadar korkuyorlarsa, anneleri de kocasıyla cinsel ilişkiye girmekten o kadar korkuyordu. Hatta bir defasında kocasının girişimini engellemek için bütün gece boyunca kapısını sürgülediği tahıl ambarında uyumuştu. Margot cinsel ilişkiyi "kırıştırmak" diye tabir ediyordu. Teresa'nın, Reuel ile "kırıştırma"sından horgörü ve aşağılamayla bahsediyordu. Fakat Anita'ya öyle geliyordu ki, Margot'nun cinselliği hor görmesini, somurtup dudak bükmesini erkekler çekici bulabilirdi. Margot'da, kendisinde olmayan farklı bir çekicilik olabilirdi. Bunun güzel olmakla ilgisi yoktu. Anita, Margot'dan daha güzel olduğunu düşünüyordu ama Teresa'nın bu konuda ikisine de yüksek puanlar vermeyeceği aşikârdı. Söz konusu farklı çekicilik ise Margot'nun zaman zaman sergilediği o dermansız, bitkin halleri, kalçalarının belirgin genişliği, daha şimdiden kadınsı hatlara ve kıvrıma sahip göbeği ve kocaman kahverengi gözlerine yerleşen –ve Anita'nın onun

ağzından işittiği hiçbir şeyle uyuşmayan– o hem cüretkâr hem de çaresiz ifadeyle ilgili olabilirdi.

Okula vardıklarında gün ağarmış olurdu. Pembeliğini tamamen yitiren gökyüzünde tek bir yıldız bile göze çarpmazdı. Kasaba, binaları, sokakları ve gündelik yaşam telaşıyla, Anita ve Margot'nun sabahına uyandıkları o fırtınalı ya da donmuş ve hareketsiz dünyaya karşı bir barikat gibi dikilirdi. Elbette evleri ve Teresa'nın dükkânı da birer barikattı ama kasabayla kıyaslandıklarında onlar bir hiçti. Sanki kırsal yerler, yollardaki kar yığıntıları ve ağaçların arasından ulur gibi esen sert rüzgârlar yokmuş gibi kasabanın içinde yer alan bir engel. Kasabadayken, sanki kasabanın dışında başka hiçbir yerde bulunmamış gibi davranmalıydınız. Şimdi lise binasının etrafındaki sokaklara kalabalık gruplar halinde üşüşen kasabalı öğrenciler ayrıcalıklı ve kolay bir yaşam sürüyordu. Yatak odaları ve banyoları sıcacık evlerde sabah sekizde kalkıyorlardı. (Bu her zaman böyle değildi ama Margot ve Anita bunun böyle olduğuna inanıyorlardı.) Kasabalı öğrenciler sizin adınızı öğrenmeye pek hevesli değillerdi ama kendi adlarını sizin bilmenizi bekliyorlardı ve siz de biliyordunuz.

Lise binası dar pencereleri ve koyu kırmızı tuğladan inşa edilmiş süslü surları, uzun ve dik merdiven katları ve ürkütücü denecek kadar heybetli ve yüksek kapılarıyla bir kaleyi andırıyordu. Duvarlarına Latince kelimeler kazınmıştı: *Scientia Atque Probitas.*[1]

Evlerinden çıkıp o yolu teperek ve imkânsız gibi görünen yolculuklarının tüm safhalarını tamamlayarak dokuza çeyrek kala o kapılardan içeri girdiklerinde, içtikleri kahve etkisini çoktan yitirmiş olurdu. Öğrencilerin toplandıkları salonun göz kamaştıran ışıkları altında esnemekten kendilerini alıkoyamazlardı. Önlerinde Latince,

1. (Lat.) Bilgi ve Dürüstlük. (Ç.N.)

İngilizce, geometri, kimya, tarih, Fransızca, coğrafya ve beden eğitimi derslerinde öğrenip uygulamaları gereken bilgilerle dolu bir gün uzanıyordu. Her elli dakikada bir çalan teneffüs ziliyle birlikte nefes alıp, kısa süreli bir rahatlama yaşıyorlardı. Kitapları ve mürekkep hokkaları ellerinde, tavandan sarkan asma lambaların altından ve kraliyet hanedanı mensupları ve artık hayatta olmayan eğitmenlerin duvarlarda asılı fotoğraflarının yanından heyecanlı adımlarla geçip merdivenlerden inen ve çıkan bir sürü öğrenci. Her yaz cilalanan ahşap duvar kaplamaları, okul müdürünün gözlükleriyle aynı acımasız parlaklığa sahipti. Her an azarlanma ve küçük düşme korkusu yaşanırdı. Bitmek bilmeyen bir gün boyunca karınlarına ağrı girer, mideleri tehditkâr bir sesle guruldamaya başlardı. Koltukaltlarının terlemesinden ve eteklerine âdet kanı bulaşmasından korkarlardı. İngilizce ve geometri derslerine titreyerek giriyorlardı. Bu derslerde iyi olmadıklarından değil (hemen hemen bütün derslerde başarılıydılar) ama öğretmenin onları ayağa kaldırıp ezbere bir şiir okumalarını ya da sınıfın önünde tahtaya kaldırıp bir problemi çözmelerini isteme tehlikesi vardı. *Sınıfın önünde.* Bunu düşünmek bile onlara ürkütücü geliyordu.

Haftada üç gün beden eğitimi dersi vardı. Babasından derste giyilen spor kıyafet için para koparamayan Margot için ayrıca sorun yaratan bir dersti bu. Margot, kıyafetini evde bıraktığını söylemek ya da o gün mazereti olan bir öğrencinin kıyafetini ödünç almak zorunda kalıyordu. Ama o kıyafeti üzerine geçirmesiyle birlikte hemen gevşeyip spor salonunda keyifle koşmaya, basketbol oynarken kendisine pas vermeleri için bağırmaya başlıyordu; öte yandan Anita ise öyle sıkıntılı ve içine kapanık bir tavra bürünüyordu ki, üzerine gelen topa hiçbir müdahalede bulunmayıp topun kafasına çarpmasına izin veriyordu.

Araya güzel geçirilen vakitler de giriyordu. Öğle vakti şehre iner ve şık halılarla döşenmiş ve sadece gelinlik ve abiye elbiseler satan bir dükkânın vitrinine bakarlardı. Anita bahar aylarında ve pembe yeşil ipekli elbiseler ve organze üst etekler giyen nedimeler eşliğinde evlenme hayali kuruyordu. Margot'nun düğünü ise sonbaharda yapılacak ve nedimeler kayısı rengi kadife kıyafetler giyecekti. Sonra Woolsworth Mağazası'na girip rujlara ve küpelere bakıyorlardı. Ardından hızla kozmetik bölümüne dalıp numune parfümlerden sıkıyorlardı. Annelerinin ihtiyaç duyduğu bir şeyler almak için paraları varsa, o paranın içinden bozuklukları harcayarak meşrubat ya da şekerleme alıyorlardı. Asla büyük bir mutsuzluğa kapılmıyorlardı çünkü her zaman olağanüstü bir şey yaşayacaklarına kesin gözle bakıyorlardı. Birer kahraman olabilirlerdi; bir yerlerde aşk ve güçle ilgili güzel bir şey mutlaka onları bekliyordu.

Dükkâna geri döndüklerinde Teresa onları kahve ya da kremalı sıcak çikolata ile karşılıyordu. Elini dükkânda satılan şekerleme paketine daldırıp kızlara incirli bisküvi ya da üzeri renkli hindistancevizi tozuyla kaplı lokum ikram ediyordu. Ellerindeki kitaplara bakıyor ve ödevlerini soruyordu. Kızlar hangi dersten söz ederse, Teresa kendisinin de aynı dersleri gördüğünü iddia ediyordu. Her derste sınıfının en iyi öğrencilerindendi.

"İngilizce. Tam not almıştım İngilizceden! Ama o vakitler âşık olup Kanada'ya geleceğim konusunda asla bir fikrim yoktu. Kanada! Burada sadece kutup ayıları yaşar sanıyordum."

Reuel dükkâna pek girmiyor, otobüsle ya da garajdaki işleriyle oyalanıyordu. Öğrenciler otobüse bindiği sırada morali nispeten iyi oluyordu. "Otobüse binecekler, atlayın hadi!" diye sesleniyordu. "Kemerlerinizi takın! Oksi-

jen maskelerinizi ayarlayın! Dualarınızı edin! Otoyola çıkıyoruz!" Ardından, kasaba sınırlarından çıkarken, otobüsün o gürültüsü ve curcunası içinde kendi kendine şarkı söylüyordu. Eve yaklaştıkça sabahki mizacı, mesafeli ve soğuk tavırları ve nedensiz bir kibirin hâkim olduğu ruh hali yeniden kendini gösteriyordu. Bazen, Anita ve Margot otobüsten inerken, "İşte geldik hanımlar, mükemmel bir gün daha sona erdi," diyor, bazen de ağzını bile açmıyordu. Ama dükkânda Teresa'nın çenesi durmuyordu. Okul günleriyle ilgili sohbet sırasında konu dönüp dolaşıp savaş günlerindeki maceralara geliyordu. Teresa bahçede saklanan bir Alman askerine bir tas lahana çorbası götürmüştü. Ardından tanklarla çıkagelen ve erkeklerle tankların birbiriyle kaynaşıp bir bütün olduğunu gülünç ve harika taklitlerle anlatan, ilk defa gördüğü Amerikalı siyah askerlerden bahsediyordu. Savaş sürdüğü sırada annesinin ipek masa örtüsünden dikilen gelinliğini anlattı. Saçına pembe güller takılmıştı. Ne yazık ki sonunda o gelinlik garajda bez olarak kullanılmak üzere parçalara ayrılmıştı. Nereden bilebilirdi ki Reuel?

Bazen Teresa müşterinin biriyle derin bir sohbete dalıyordu. O vakit Anita ve Margot'ya kahve ya da başka ikramlarda bulunmuyordu. Sanki tören arabasıyla resmi geçit yaparken halkı selamlayan bir lider gibi elini şöyle bir sallıyordu. Kızlar aynı hikâyenin farklı kısımlarını daha önce dinlemişlerdi. Alman askeri, siyah Amerikalılar, bombardıman sırasında parçalara ayrılıp havaya uçan ve bacağı kopup çizmesiyle birlikte kilise kapısının önüne savrularak orada kalan bir diğer Alman askeri (herkes bu manzarayı görmek için oradan geçiyordu), gemideki asker eşleri. Halifax'tan buraya tren yolculuğunun onu şaşırtacak kadar çok vakit alması. Düşükler.

Teresa'nın, "Reuel benim bir başka bebek doğurup hayatımı tehlikeye atmamdan korkuyor," dediğini de duymuşlardı.

"O yüzden artık hep prezervatif kullanıyor."

Artık o dükkâna gitmek istemediklerini çünkü Teresa'nın neler anlatacağının hiç belli olmadığını ya da oradan ne zaman kurtulabileceklerini asla bilmediklerini söyleyen insanlar vardı.

Margot ve Anita artık ayrılacakları yere geldiklerinde havanın dayanılmayacak kadar kötü olmadığı günlerde ayaküstü oyalanarak sohbet ederlerdi. Konuşmaya devam ederek günü biraz daha uzatma çabası içindeydiler. Konunun ne olduğu önemli değildi. Acaba coğrafya öğretmeni bıyıklı mı yoksa bıyıksız mı daha yakışıklıydı? Acaba Teresa ima ettiği gibi Reuel ile hâlâ kırıştırıyor muydu? O kadar rahat ve sonu gelmek bilmez bir sohbete girişmişlerdi ki her şeyi konuştuklarını düşünüyorlardı. Ama kendilerine sakladıkları şeyler de vardı.

Anita'nın kimselere söz etmediği iki tutkusu vardı. Arkeolog olma tutkusu biraz tuhaftı. Diğer tutkusu olan modellik ise kendini beğenmişlik olarak algılanabilirdi. Margot ise tutkusunu açıkça söylüyordu. Hemşire olmak istiyordu. Bu mesleğe adım atmak için paraya ihtiyaç yoktu. Üniversiteye gitmek gibi masraflı değildi. Ayrıca mezun olduktan sonra iş bulmak için New York ya da Hawaii gibi istediğiniz yere, istediğiniz kadar uzaklara gidebilirdiniz.

Anita, Margot'nun da evde babasıyla yaşadıklarını anlatmadığını düşünüyordu. Anita'ya göre bu bir komedi filmine benziyordu. Margot'nun çılgın babası, bu talihsiz komedyen nafile bir çabayla Margot'yu kovalıyor ve sürgülü kapıları (tahıl ambarının kapısını) zorlayıp açmaya çalışırken bir yandan da korkunç sesler çıkararak ve eline geçen, silah olarak kullanabileceği herhangi bir cismi –bir iskemleyi, baltayı ya da odun parçasını– başının üzerinde sallayarak tehditler savuruyor. Kızının peşinde koşarken tökezleyip düşüyor ve o öfke nöbeti için-

de dili dolaşıyor, ne söyleyeceğini, Margot'yu neyle suçlayacağını şaşırıyor. Ne yaparsa yapsın Margot gülüyor, ondan nefret ediyor, ondan önce davranıp kendine zarar vermesine engel oluyor. Anita'ya dediğine göre, asla ama asla annesi gibi gözyaşı dökmüyor ya da korkuya kapılıp çığlık atmıyor.

Anita hemşire olarak okuldan mezun olunca Yukon bölgesinde çalışmaya gitti. Orada bir doktorla tanıştı ve evlendi. Walley'deki durum hesaba katıldığında bu, Anita'nın son macerası olabilirdi; hatta bu mutlu bir son olurdu. Ama Anita boşandı ve yeni bir hayata atıldı. Tekrar çalışmaya başladı ve para biriktirip Britanya Kolumbiyası Üniversitesi'ne giderek antropoloji eğitimi aldı. Annesine bakmak için Walley'ye döndüğünde doktora eğitimini henüz tamamlamıştı. Çocuğu yoktu.

"Peki, eğitimin, tamamladığına göre şimdi ne yapacaksın?" diye sordu Margot.

Anita'nın yaşamına verdiği yönü onaylayan herkes genelde ona bu soruyu soruyordu. Kendinden daha yaşlı kadınlarla sohbet ederken sık sık, "Ne mutlu sana!" ya da, "Keşke bir fark yaratacak kadar gençken bende de bunu yapacak sabır ve cesaret olsaydı," gibi yorum ve övgüler alıyordu. Bazen onay hiç beklenmedik yerlerden geliyordu. Herkesten destek ve onay almıyordu elbette. Annesi farklı düşünüyordu ve zaten Anita'nın yıllarca eve dönmemesinin esas nedeni de buydu. Hasta kadın o çökmüş, sanrılı haliyle bile kızını tanımış ve mırıldanacak kadar gücünü toplayıp, "Heba oldu," demişti. Anita onu daha iyi duyabilmek için eğilince de annesi, "Hayat," demişti, "heba oldu gitti."

Fakat bir başka defasında Anita yaralarına pansuman yaparken, "Çok mutluyum. Bir kızım olduğu için... çok mutluyum," demişti.

Margot, Anita'yı ne tasvip etmiş ne de eleştirmişti. Kafası karışmış gibiydi ama pek de önemli bir tepki vermemişti. Anita yapmayı düşündüğü birtakım şeylerden bahsetmeye başlamıştı, fakat sohbetleri sürekli bölünüyordu. Margot'nun oğulları arkadaşlarıyla beraber eve girip çıkıyorlardı. Oğulları uzun boyluydu ve değişik tonlarda kızıl saçları vardı. İkisi liseye devam ediyordu ve bir tanesi de üniversiteden eve gelmişti. Hatta hepsinden büyük bir kardeş daha vardı. Evliydi ve Batı'da yaşıyordu. Margot'nun bu büyük oğlundan bir torunu vardı. Margot'nun oğulları yüksek sesle kıyafetlerinin nerede olduğunu, evde yiyecek, bira ve meşrubat niyetine neler olduğunu soruyorlardı annelerine. Ayrıca hangi arabanın ne zaman ve nereye gideceğini merak ediyorlardı. Ardından hep birlikte evin yanındaki havuzda yüzmeye gittiler. Margot arkalarından seslenip, "Kimse o havuza güneş yağıyla girmeye kalkmasın!" dedi.

Oğullarından biri bıkkın ve sabırlı bir ifade takınıp abartılı bir tepki vererek, "Kimsenin üzerinde güneş yağı filan yok!" diye cevap yetiştirdi hemen.

"Dün biri üzerinde güneş yağıyla havuza girdi," dedi Margot da. "Herhalde birileri plajdan gelip kimseye çaktırmadan havuza girdi, ne dersin?"

Margot'nun kızı Debbie dans dersinin ardından eve geldi ve dans okulunun bir alışveriş merkezinde düzenleyeceği gösteride giyeceği kostümü gösterdi. On yaşında, kumral ve Margot gibi tıknaz olan kız piyeste bir kızböceğini canlandıracaktı.

Margot başını geriye atıp şezlonga yaslanırken, "Pek de iriyarı bir kızböceğiymiş bu," dedi. Oğullarının onda yarattığı o mücadeleci, enerjik halleri sergilemiyor ve bunun neden olduğu tepkileri kızına vermiyordu. Debbie alkollü meyve kokteylinden bir yudum almaya çalışınca annesi onu iteleyip uzaklaştırdı.

"Git buzdolabından kendine meşrubat al," dedi. "Dinle beni. Misafirim var. Tamam mı? Neden gidip Rosalie'yi aramıyorsun?"

Debbie yanlarından ayrılırken bir yandan da sızlanıp, "Pembe limonatadan başka bir şey yok mu? Neden hep pembe limonata yaparsın ki?" diye şikâyet etti.

Margot ayağa kalkıp mutfağa açılan sürgülü kapıları kapattı. "Huzur," dedi. "Hadi içkini iç. Biraz sonra sandviç getireceğim."

Ontario'nun o bölgesine bahar apansızın geliyor. Nehirlerin üzerinde ve göl kıyıları boyunca biriken buzlar kırılıp dalgalara kapıldıkça sürtünüp aşınan iri parçalara ayrılıyor; ardından göl yatağında sürüklenip suyun rengini yeşile döndürüyor. Karlar eriyor, dereler taşıyor ve siz daha ne olduğunu anlamadan ceketinizin düğmelerini açıp atkı ve eldivenlerinizi cebinize tıkıştırdığınız günler gelip çatıyor. Karasinekler piyasaya çıktığında ve bahar aylarının buğdayları yeni sürgünler vermeye başladığında ormanlık alanlarda kar henüz yerden kalkmamış oluyor.

Teresa baharı da kış ayları gibi pek sevmiyordu. Göl çok büyüktü ve tarlalar çok genişti; ayrıca otoyoldaki trafik çok hızlı akıyordu. Artık havalar yumuşayıp ısınmaya başladığına göre Margot ve Anita dükkâna sığınma ihtiyacı duymuyorlardı. Ayrıca Teresa'dan bıkmışlardı. Anita bir dergide kahvenin cildi soldurduğunu okumuştu. Düşüklerin beyinde kimyasal değişimlere yol açıp açmadığını tartıştılar. Margot ile dükkânın önünde durup, sırf nezaketen içeri girip girmemeye karar vermeye çalışırlarken Teresa kapıya geldi ve ce-ee, diyerek el salladı. Kızlar ise, her sabah Reuel'in otoyola dönmesine bir-iki saniye kala elini şöyle bir kaldırarak Teresa'ya selam vermesi gibi ellerini yarım yamalak sallayarak karşılık verdiler.

Reuel, bir gün öğleden sonra diğer tüm öğrencilerin

otobüsten inmesinin ardından şarkı söylemeye başlamıştı. "Dünyanın yuvarlak olduğunu biliyordu o-oo/Ve hmmm buluyordu o-oo."[1]

Reuel, şarkının ikinci dizesindeki bir kelimeyi o kadar alçak sesle mırıldanıyordu ki Anita ve Margot ne söylediğini anlayamıyorlardı. Reuel bunu muziplik olsun diye kasten yapıyordu. Ardından şarkıyı yeniden ama bu kez yüksek ve anlaşılır bir sesle söyledi.

Dünyanın yuvarlak olduğunu biliyordu o-oo
Ve her aradığını buluyordu o-oo

Anita ve Margot otobüsten inip otoyolda yürümeye başlayana kadar birbirlerine bakmadılar ve bir şey söylemediler. Sonra Margot, "O şarkıyı bizim önümüzde söyleyecek cesareti bulabiliyor kendinde. Ne cüret ama! O kelimeyi sanki elma yerken ağzına gelmiş bir kurtçuk gibi tükürüyor," dedi.

Ama hemen ertesi gün, otobüs son durağına gelmeden kısa bir süre önce Margot mırıldanmaya başladı. Anita'nın böğrünü dirseğiyle dürtükleyip gözlerini devirerek ona baktı ve kendisine eşlik edip şarkıyı birlikte söylemeleri için onu teşvik etti. Birlikte Reuel'in söylediği şarkının melodisini mırıldanmaya başladılar. Ardından mırıldandıkları melodiye kelimeleri uydurup bir kelimeyi boğuk bir sesle, sonrakini ise anlaşılır bir sesle söylediler. En sonunda cesaretlerini toplayıp her iki dizeyi de "Jesus Loves Me" [İsa Beni Sever] ilahisini söyler gibi tekdüze ve tatlı bir sesle söylediler.

Dünyanın yuvarlak olduğunu biliyordu o-oo
Ve her aradığını buluyordu o-oo

1. Kristof Kolomb'u hicveden ve müstehcen sözleri olan bir şarkı. (Ç.N.)

Reuel tek kelime etmedi. Kızlara bakmadı. Otobüsten onlardan önce indi ve kapının yanında beklemedi. Oysa daha bir saat önce okul yolunda son derece neşeli ve güler yüzlüydü. Bir başka otobüs şoförü Margot ve Anita'ya bakıp, "Yükün pek de güzelmiş," deyince Reuel, "Önüne bak ulan," diye uyarıp kızlar otobüse binerken diğer şoför onları izlemesin diye hareket etti.

Ertesi sabah Reuel dükkânın önündeki kalkış durağından ayrılmadan önce Anita ve Margot'ya nasihatte bulunarak, "Umarım bugün otobüsümde iki hanımefendi olacak. Dünkü gibi olmayacağını umuyorum. Bir kızın bazı şeyleri söylemesi, bir erkeğin aynı şeyleri söylemesinden farklıdır. Aynen bir kadının sarhoş olması gibi. Sarhoş olan ya da müstehcen konuşan bir kız gördüğünüzde aklınıza hemen onun sorunlu biri olduğu gelir. Bir düşünün bunu," dedi.

Anita aptalca davranıp davranmadıklarını merak ediyordu. Acaba çok mu ileri gitmişlerdi? Reuel'in canını sıkmış ve belki de onu tiksindirmişlerdi; Reuel tıpkı Teresa'dan bıktığı gibi onlardan da bıkmıştı. Anita utanmıştı ve pişmandı ama bir yandan da Reuel'in pek de insaflı davranmadığını düşünüyordu. Bu düşüncesini ifade etmek için Margot'ya bakıp dudaklarının kenarlarını aşağı bükerek somurttu. Fakat Margot pek umursamadı. Reuel'in ensesine alaycı gözlerle bakıp parmaklarını şıklatıyordu.

Anita bir gece müthiş bir sancıyla uyandı. İlk anda bir felaket yaşandığını, evin üzerine bir ağaç düşmüş ya da muşamba zemini alevler sarmış olabileceğini ve bu yüzden uyandığını düşündü. Ders yılının bitmesine kısa bir süre vardı. Anita bir önceki akşam hastalandığını hissetmişti, fakat evdeki herkes mide bulantısından şikâyet ediyordu ve bunu evdeki boya ve terebentin kokusuna

bağlıyorlardı. Anita'nın annesi her yıl yaptığı gibi bu yıl da yer muşambasını boyamıştı.

Anita daha tam olarak uyanmadan acı içinde öyle bir çığlık atmıştı ki evdeki herkes ayaklandı. Babası gün doğmadan doktoru aramanın uygunsuz olacağını düşündü ama annesi onu dinlemeyip hemen aradı doktoru. Doktor, Anita'yı Walley'deki hastaneye yatırmalarını istedi ve orada yaptığı ameliyatla Anita'nın patlayan apandisiti alındı. Aksi takdirde birkaç saat içinde ölebilirdi. Anita ameliyatın ardından birkaç gün boyunca kendini çok hasta ve halsiz hissetmiş ve orada neredeyse üç hafta yatmıştı. Son birkaç güne kadar annesi dışında yanına hiçbir ziyaretçi sokulmadı.

Aile için acı bir deneyimdi bu. Babasının ameliyat ve hastane masraflarını karşılayacak parası yoktu. Sonunda adamcağız akçaağaç odunu satmak zorunda kaldı. Annesi ise Anita'yı kurtarmak için bankadan kredi almıştı ve tüm hayatı boyunca bunu gündeme getirip, kocasının emrine karşı gelerek bu yola başvurduğunu da ayrıca sık sık vurgulamıştı. (Aslında kocası sadece kredi kullanmamasını tavsiye etmişti.) O heyecan ve telaş içerisinde Anita'nın annesinin kendisine duyduğu saygı artmış ve bağımsızlık hissine kapılıp yıllardır sürmediği arabayı yeniden kullanmaya başlamıştı. Anita'yı her öğleden sonra ziyaret edip gelişmeleri evdekilere aktardı. Yer muşambasının boyasını tamamlamış, koyu yeşil zemin üzerine beyaz ve sarı desenler yapmıştı. Evin zemini, üzerine minik sarı çiçekler serpiştirilmiş bir çayırı andırıyordu. Bu arada, ırmağın ötesinde ölü bir buzağı doğmuş ve kimseler ineğin oraya nasıl gittiğini anlamamıştı. Bu olayı teftiş için eve gelen ve akşam yemeğine kalan müfettiş, Anita'nın annesine muşamba boyasıyla ilgili övgüde bulundu. Etrafı çitle çevrili hanımelleri çiçek açmıştı ve Anita'nın annesi hastaneye bir buket çi-

çek götürüp hemşirelerin vazolarından birine el koydu. Annesinin daha önce aile fertlerinden herhangi biri için bu denli girişken olduğunu hiç görmemişti Anita.

Anita güçsüz düşmesine ve geçmek bilmeyen ağrısına rağmen mutluydu. Ölmesini engellemek için herkes seferber olmuştu. Akçaağaçların satılması bile onu memnun etmiş, kendini özel ve eşsiz hissetmesine neden olmuştu. İnsanlar ona karşı nazikti ve ondan hiçbir şey istemiyorlardı. Anita da bu iyilik ve nezaketi çevresindeki her şeye yaymıştı. Aklına gelen herkesi, parlak gözlüklü müdürü, otobüsteki üstü başı kokan erkek çocukları, insafsız Reuel'i ve çenesi durmayan Teresa'yı, kuzu yününden kazak giyen zengin kızları, ailesini, Margot'nun, öfke ve saldırganlığının cezasını çekmeyi hak eden babasını affetmişti. Bütün gün boyunca penceredeki rengi sarıya çalan ince perdelere ve pencerenin dışında görebildiği bir ağacın dallarına ve gövdesine bakmaktan bıkmamıştı. Bu, kabuğunun üzeri fitilli çizgilerle dolu, narinliğini ve bahara özgü o keskin yeşilliğini yitirip yaz sıcaklarıyla beraber olgunlaşarak koyulaşan ince taçyapraklara sahip bir dişbudak ağacıydı. Yeryüzünde insan eliyle yapılan ya da doğanın marifetiyle yetişen her şey Anita'ya göre hayranlık ve kutlamayı hak ediyordu.

Anita daha sonra bu ruh halinin, acısını dindirmek için ona verdikleri haplardan kaynaklandığını düşündü. Ama belki de başka nedenleri de vardı bunun.

Anita çok hasta olduğu için tek kişilik bir odaya yatırılmıştı. (Babası, annesine, bunun ne kadar ek bir maliyet getireceğini sormuş ama annesi kendilerinden herhangi bir talepte bulunulmadığını, o yüzden muhtemelen ilave bir ödeme istenmeyeceğini söylemişti.) Hemşireler Anita'ya dergiler getiriyorlardı. Gözleri kamaşan ve üzerine çöken rehavetle birlikte dikkati dağılmış olan Anita bunlara bakmakla yetiniyor ama okuyamıyordu.

Zaman hızlı mı yoksa yavaş mı akıyor bilemiyordu ve zaten umurunda da değildi. Bazen rüyasında ya da hayalinde Reuel'in onu ziyaret ettiğini görüyordu. Reuel hüzünlü bir ifadeyle ona şefkat gösteriyor, tutkulu gözlerle ama sessizce onu süzüyordu. Saçını okşayıp ona sevgisini gösteriyor ama sonra onu bırakıp gidiyordu.

Taburcu olup eve gitmesine bir-iki gün kala annesi artık iyice bastıran yaz sıcakları ve yaşadığı bir başka sıkıntı nedeniyle kızarmış ve parlayan bir yüzle çıkageldi. Anita'nın yatağının ayakucunda durup, "Sana haksızlık ettiğimi düşünüyorsun biliyorum," dedi.

Hastanede bulunduğu süre boyunca Anita huzur ve mutluluğunun birkaç kez sekteye uğradığını hissetmişti. Sırasıyla erkek kardeşleri, babası ve teyzesi onu ziyarete gelmiş, kardeşleri yatağına vurup gürültü yapmışlar, babasını öpmek isteyince adam şaşırmış ve teyzesi ise böyle bir ameliyat sonrasında insanların her zaman kilo aldığını iddia etmişti. Şimdi ise annesinin suratı ve sesi ameliyat yarasının üzerine sertçe bastıran bir yumruk gibiydi.

Annesinin dudağının seğirmesine bakarak Margot' dan bahsettiğini hemen anlamıştı.

"Arkadaşın Margot'ya haksızlık ettiğimi düşündün hep. O kızla ilgili hiçbir zaman yaygara çıkarmadım ve sen haksızlık ettiğimi düşündün. Bunu biliyorum. Oysa şimdi anlaşılıyor ki o kadar da haksız değilmişim. Margot daha küçük yaşlardayken onun nasıl biri olduğunu anlamıştım. Senin fark etmediğin sinsice huylarını ben fark etmiş ve onun azgın bir kız olduğunu anlamıştım."

Annesi her cümleyi üzerine basa basa, kayıtsız ve yüksek bir sesle söylemişti. Anita, annesinin gözlerine değil, burun deliklerinden birinin altındaki kahverengi bene bakıyordu. Baktıkça da daha iğrenç görünüyordu sanki gözüne.

Anita'nın annesi biraz sakinleştikten sonra, Reuel'in

Margot'yu okulun son günü, bütün öğrencileri evlerine bıraktıktan sonra okul otobüsüyle Kincardine'a götürdüğünü söyledi. Elbette Anita hastalandığından beri her seferin başında ve sonunda Margot ve Reuel otobüste yalnız kalıyorlardı. Dediklerine göre Kincardine'da tek yaptıkları patates kızartması yemekmiş. Ne cesaret ama! Gezip tozmak ve edepsizlik yapmak için okul otobüsünü kullanıyorlar. O akşam geri dönmüşler ama Margot eve gitmemiş. Hâlâ da dönmüş değil evine. Babası, Reuel'in dükkânına gidip benzin pompalarını tekmeleyerek kırmış, camlar otoyola kadar saçılmış. Babası, Margot için, Reuel ise benzin pompaları için polisi aramış. Polisler Reuel'in arkadaşlarıymış ve şu anda Margot'nun babası huzursuzluk yaratmamak için gözaltına alınmış durumda. Margot ise güya dayak yememek için dükkânda kalıyormuş.

"Hepsi bu, o halde," dedi Anita. "Lanet olası, ahmakça bir dedikodudan ibaret bunlar!"

"Hayır. Hayır. Değil. Ayrıca küfürlü konuşma bakalım küçükhanım."

Annesi, Anita'ya bu konuda özellikle bir şey anlatmadığını söyledi. Tüm bunlar olmuş ve o, Anita'ya hiçbir şeyden bahsetmemişti. Margot'nun suçsuz olabileceğine de ihtimal vermişti. Ama şimdi hiç şüphe kalmamıştı. Teresa'nın kendini zehirlemeye çalıştığı söyleniyordu. Ama şimdi iyileşmişti ve dükkân da kapatılmıştı. Teresa hâlâ orada yaşıyordu ama Reuel, Margot'yu yanına almıştı ve burada, Walley'de yaşıyorlardı. Reuel'in arkadaşlarından birinin evindeki bir arka odada birlikte kalıyorlardı. Reuel ayrıca her gün garajdaki işine de gidiyordu. Dolayısıyla hem Teresa hem de Margot ile beraber yaşadığı söylenebilirdi. İleride, Reuel'in okul otobüsüne şoförlük yapmasına izin verilecek miydi? Bu ihtimal dışıydı. Herkes Margot'nun hamile olduğunu konuşuyordu. Teresa ise çamaşır suyu içerek intihar etmeye kalkışmıştı.

"Ve Margot sana hiç sırlarını açmadı," dedi annesi. "Burada yattığın süre boyunca sana ne bir not ne de bir haber gönderdi. Güya bir de arkadaşın olacak."

Anita, annesinin sadece Margot gibi kendini rezil eden bir kızla arkadaşlık ettiği için değil, ayrıca bir başka nedenden ötürü de kendisine kızgın olduğunu düşünüyordu. Kendisinin farkında olduğu bir şeyin annesinin de farkında olduğunu hissediyordu. Anita sağlıksızdı ve salt Margot değil, hayat da ona sırtını dönmüştü. Acaba seçilen, dramatik bir olayın kahramanı olan ve kadınlığa adım atan, hayatın sert rüzgârlarıyla savrulan Anita olmadığı için annesi öfkeli bir hayal kırıklığı yaşamamış mıydı? Annesi asla böyle bir şeyi kabullenmezdi. Anita da büyük bir hayal kırıklığı yaşadığını asla kabullenemezdi. O hiçbir şey bilmeyen ve anlaşılan o ki epey bir şeyler bilen Margot tarafından ihanete uğramış bir çocuktu. Asık bir suratla annesine bakıp, "Konuşmaktan yoruldum," dedi. Annesi çıkıp gitsin diye uykuya dalmış gibi yaptı.

Sonra gözüne uyku girmedi. Bütün gece uyuyamadı. Ertesi sabah gelen hemşire, "Dünyanın sonu gelmiş gibi bir halin var! O kesik seni rahatsız mı ediyor? Seni yeniden ağrı kesicilere başlatıp başlatamayacağıma bir bakayım, ne dersin?" dedi.

"Buradan nefret ediyorum," dedi Anita.

"Öyle mi? Sabret, eve gitmene sadece bir gün kaldı."

"Hastanaden değil," dedi Anita, "Bu yerden nefret ediyorum. Gidip başka bir yerde yaşamak istiyorum."

Hemşire pek şaşırmış görünmüyordu. "Liseden mezun olmak üzeresin değil mi?" diye sordu. "Tamam o zaman. Eğitim alıp hemşire olabilirsin. Sadece kendi masraflarını karşılaman gerekir. Zira eğitim alırken senden hiçbir bedel talep edilmez. Ardından gidip herhangi bir yerde iş bulabilirsin. Dünyanın her yerini gezebilirsin."

Margot da aynen bunları söylemişti. Ve şimdi Mar-

got değil Anita, hemşire olacaktı. Anita o gün orada kararını verdi. Ama bunun ikinci en iyi seçeneği olduğunu düşünüyordu. Oysa o bir adamın arzularına tabi olmayı, ona mecbur kalmayı ve onun kendisi için belirlediği yazgıya boyun eğmeyi tercih ederdi. Bir skandalın başkahramanı olmayı yeğlerdi.

"Bu evi nasıl aldığımı bilmek ister misin?" dedi Margot. "Bu eve gerçekten nasıl sahip oldum anlatmamı ister misin? Evin bedelini karşılayabileceğimiz belli olana kadar peşine düşmedim. Ama erkekleri bilirsin. Her zaman başka bir şeye öncelik verirler. Yeterince uzun bir zaman boyunca parasız ve mutsuz yaşamıştım. Tek odalı bir yerde kalıyorduk ve eşya niyetine yerde bir hayvan postunu andıran, kahverengi tüylü bir halı vardı. O halıya şöyle bir bakınca vücudunda böceklerin gezdiği hissine kapılırdın. Zaten sürekli hastaydım. Joe'ya hamileydim o zamanlar. Araba galerisinin arkasındaki yerden bahsediyorum. Gerçi o vakitler orada araba galerisi yoktu. Reuel ev sahibini tanıyordu tabii. Ucuza kiralamıştık orayı."

Sonra beş yıl önce bir gün ilginç bir şey oldu. Debbie daha okula gitmiyordu. Haziran ayıydı. Reuel o hafta sonu Kuzey Ontario'daki Fransız Nehri'ne balık avlamaya gitmişti. Margot'ya bir telefon geldi ama o, bundan kimselere bahsetmedi.

"Mrs. Gault ile mi görüşüyorum?"

"Evet," dedi Margot.

"Reuel Gault'un eşisiniz değil mi?"

Margot yeniden evet deyince telefondaki ses –bir kadının ya da belki de genç bir kızın boğuk, kıkırdayan sesi– Margot'ya, kocasının gelecek hafta sonu nerede olacağını bilmek isteyip istemediğini sordu.

"Sen söyle," dedi Margot.

"Georgian Pines'a bir bak istersen."

"Peki," dedi Margot. "Nerede orası?"

"Bir kamp alanı," dedi telefondaki ses. "Gerçekten çok güzel bir yer. Bilmiyor musun orayı? Wasaga Plajı' nda. Git ve bir bak."

Wasaga yüz mil uzakta bir yerdi. Margot, pazar günü için hazırlıklar yaptı. Debbie'ye bakıcılık yapacak birini bulmalıydı. Her zamanki bakıcısı Lana'yı ayarlayamamıştı; Lana lisedeki müzik grubundan arkadaşlarıyla Toronto'ya hafta sonu gezisine gidiyordu. Margot, Lana'nın grupta olmayan arkadaşlarından birini ayarlayabildi. Hatta böyle olması onun daha çok işine gelmişti, zira Lana'nın annesi Dorothy Slote'u, Reuel'le birlikte yakalama ihtimalinden çekiniyordu. Dorothy, Reuel'in muhasebe işlerine bakıyordu. Eşinden boşanmıştı ve Walley'de sayısız gönül macerasıyla nam salmış biriydi. Öyle ki, arabalarıyla yoldan geçen liseli çocuklar, "Dorothy Slot, en son nerede kaldı sutyenle külot!" diye laf atıyorlardı ona. Bazen de, "Dorothy Slot, şırfıntı kokot!" diye anıyorlardı onu. Margot, Lana için üzülüyor, ona acıyordu ve zaten bu yüzden Debbie'ye bakması için onu tutmuştu. Lana annesi kadar güzel bir kadın olmayacaktı. Ayrıca utangaç ve pek de zeki olmayan bir kızdı. Margot, her Noel'de ona küçük bir hediye alıyordu.

Cumartesi öğleden sonra Margot arabasıyla Kincardine'a gitti. Sadece iki saat için gitmişti ve Joe ve kız arkadaşının Debbie'yi plaja götürmesine izin verdi. Kincardine'da bir başka araba kiraladı. Hippilerin kullandığı türden külüstür minibüsleri andıran eski, mavi bir kamyonetti bu. Ayrıca birkaç ucuz kıyafet ve epeyce pahalı, gerçek görünümlü bir peruk da satın aldı. Bunları, süpermarketin arkasındaki bir otoparka park ettiği kamyonette bıraktı. Pazar sabahı arabasına binip otoparka kadar sürdü, arabayı park etti, kamyonete girip kıyafetini değiştirerek peruğu kafasına geçirdi ve ayrıca yüzüne ilave makyaj yaptı. Sonra Kuzey'e doğru yola çıktı.

Peruk, açık kahverengiydi; tepesi kabarık, arka tarafı

ise düz ve uzundu. Kıyafetler ise dar bir pembe kot pantolon ve pembe beyaz çizgili bir bluzdan ibaretti. Margot o zamanlar pek zayıf olmasa da şimdiye kıyasla daha ince yapılıydı. Sandalet, sarkık küpeler ve büyük, pembe güneş gözlükleri kıyafetini tamamlıyordu.

"Her türlü numarayı düşünmüştüm," dedi Margot. "Gözlerime Kleopatra tarzı bir makyaj yaptım. Çocuklarım bile o haldeyken beni tanıyamazlardı herhalde. Yalnız pantolon seçimim yanlıştı. Çok daracıktı ve o kavurucu sıcak günde perukla birlikte beni öldürüyorlardı. Ayrıca daha önce hiç kamyonet kullanmadığım için park etmeyi de pek beceremiştim. Onun dışında bir sorun yoktu."

Margot, gölün üzerinden gelen esinti içeri girsin diye camını indirip 21 No'lu Otoyol'dan Bluewater'a doğru yol aldı; uzun saçları esen rüzgârla uçuşuyordu. Havaya girsin diye arabanın radyosunu rock müzik çalan bir kanala ayarladı. Ne için havaya girecekti? Hiçbir fikri yoktu. Sinirlerinin yatışması için art arda sigara içti. Yanından arabalarıyla geçen erkekler sürekli korna çalıyorlardı. Elbette otoyol trafiği yoğundu ve haziran ayında, pırıl pırıl ve sıcak bir pazar günü Wasaga Plajı tıklım tıklım doluydu. Plajın etrafındaki trafik çok ağır ilerliyordu; patates kızartmasından ve öğle vakti yakılan mangallardan yayılan koku her yanı sarmıştı. Margot'nun kamp alanını bulması biraz vakit aldı ama sonunda oraya vardı ve günlük ücretini ödeyerek kampa girdi. Otoparkta Reuel'in arabasını bulmak için boyuna tur attı. Ama arabayı göremedi. Sonradan, otoparkı sadece gündüz ziyaretçilerinin kullandığını fark etti ve boş bir yer bulup park etti.

Şimdi tüm bir alanı yaya olarak tetkik edip keşfetmeliydi. İlk önce kamp alanını bir uçtan diğerine yürüdü. Treyler ve karavan kancaları, çadırlar, treylerlerin ve çadırların yanında oturan, bira içen, iskambil oynayan ve mangalda öğle yemeğini pişiren –evlerinde de az çok aynı şeyleri yapan– insanlar; kampın ortasında ise üzer-

leri dolu salıncak ve kaydırakları olan bir çocuk parkı vardı. Birbirlerine frizbi atan çocuklar ve kum havuzunda oynayan bebekler göze çarpıyordu. Margot, meşrubat satan bir tezgâha yanaşıp kola aldı. Heyecandan bir şey yiyecek hali yoktu. Ailelerin geldiği bir yerde bulunup da hiçbir aileye mensup olmamak tuhaf gelmişti ona.

Kimse arkasından ıslık çalıp yorumda bulunmadı. Etrafta ondan daha fazla gösteriş meraklısı, uzun saçlı genç kızlar vardı. Ve kabul etmek gerekirdi ki, onların sahip oldukları şeyler gösterilmeye daha elverişliydi.

Çamların altındaki kumluk patikayı yürüdü ve treylerleri ardında bıraktı. Eski bir mesire yerini andıran ve muhtemelen orayı bir treyler kampı yapma düşüncesi ortaya atılmadan çok önce orada bulunan bir alana geldi. Büyük çam ağaçlarının gölgesi Margot'yu ferahlatmıştı. Ağaçların altı, yere düşen çam iğneleriyle kahverengi bir zemine dönüşmüş, sert toprak da yumuşak ve tüylü tozlarla kaplı bir görünüme bürünmüştü. Koyu yeşile boyanmış iki odalı ve tek odalı kulübeler, yanlarında piknik masaları, mangal niyetine kullanılan taş ocaklıklar ve etraflarında küçük leğenlere ekilmiş ve yeni açmış çiçekler vardı. Güzel bir yerdi burası.

Bazı kulübelerin yanına park edilmiş arabalar vardı ama Reuel'in arabası orada değildi. Margot etrafta kimseyi göremiyordu. Belki de kulübelerde kalanlar plaja gitmeyi seven türden insanlardı. Yolun karşı tarafında bir bank, bir çeşme ve bir çöp kutusunun bulunduğu bir alan vardı. Margot dinlenmek için banka oturdu.

Tam da Margot'nun oturduğu bankın karşısındaki kulübenin kapısı açıldı ve dışarı bir adam çıktı. Bu Reuel! Hem de burnunun dibinde. Üzerinde mayosu var ve omzundan bir çift havlu sarkıyor. Hımbıl hımbıl yürüyor. Mayosunun bel kısmından çepeçevre göbek ve belinde biriken yağlar sarkıyor. "En azından dik yürü!" diye bağırmak geçti Margot'nun içinden. Acaba kendini sinsi

ve mahcup biri gibi hissettiği için mi böyle tembel tembel yürüyor? Yoksa henüz aşk yapmış olmanın verdiği bir rehavet mi var üzerinde? Belki de Reuel uzun bir zamandan beri böyle yürüyor ve o bunu fark etmemiş. O güçlü bedeni muhallebi kıvamına gelmiş.

Reuel kulübenin yanına park edilmiş arabanın camından içeri elini uzattı ve Margot, onun sigaralarını almak için oraya uzandığını anladı. Anlamıştı, zira aynı anda kendisi de elini çantasının içine atmış sigaralarını arıyordu. Eğer bu bir film olsaydı, diye geçirdi aklından Margot; eğer bu sadece bir film olsaydı, Reuel yolun karşısından fırlayıp elinde bir çakmakla bu başıboş güzel kızın sigarasını yakmak için yanına gelecekti. Seyirciler nefeslerini tutmuş, Reuel'in o kızı asla tanımadığı sahneyi izleyeceklerdi. Ardından suratında kuşku ve korku dolu bir ifadeyle onun kim olduğunu fark edecekti Reuel. Soğukkanlı ve tatmin olmuş bir ifadeyle orada oturan karısı da sigarasından derin bir nefes alacaktı. Fakat elbette bunların hiçbiri olmadı; Reuel, başını çevirip yolun karşısına bile bakmadı. Margot ise o daracık kot pantolonun içinde ter döküyordu ve elleri o kadar titriyordu ki sigara paketini bir kenara bırakmak zorunda kalmıştı.

Araba Reuel'in değildi. Dorothy denen şırfıntının nasıl bir arabası vardı acaba?

Belki de Reuel başka biriyle, Margot'nun asla tanımadığı bir yabancıyla birlikteydi. Reuel'i karısı kadar iyi tanıdığını düşünen bir yabancı.

Hayır. Hayır. Margot'nun tanımadığı biri değil. Bir yabancı değil. Hem de hiç yabancı biri değil. Kulübenin kapısı yeniden açıldı ve bu kez dışarı bir kadın çıktı. Lana Slote! Güya arkadaşlarıyla birlikte Toronto'da olması gereken Lana. Debbie'ye bakıcılık yapamaya müsait olmayan Lana. Margot'nun hep acıdığı ve yalnız ya da talihsiz olduğuna kanaat getirdiği için yardım ettiği o kızcağız.

Belli ki yaşlı büyükbaba ve büyükannesi tarafından büyütülmüştü Lana. Biraz dar kafalı, pek de akıllı olmayan ve olgunlaşmamış bir ciddiyet sergileyen Lana. Ayrıca, sanki sırf o yaşlı insanların yemek niyetine masaya koydukları şekerli mısır gevreği ve pelte gibi konservelerle, kızarmış patates, peynirli makarna ve meşrubatla beslenmek zorunda kaldığı için pek de sağlıklı olmayan Lana. Astım nöbetleriyle birlikte sık sık şiddetli soğuk algınlığı geçiriyor, cildi donuk ve soluk. Ama o ufak tefek, tıknaz yapısıyla ve gelişmiş göğüsleri ve kalçalarıyla cazibeli bir yanı var; gülünce sincap yanaklı hoş bir yüzü, ipeksi ve düz doğal sarı saçları var. O kadar yumuşak başlı ve uysal ki Debbie bile onu sindirebiliyor; oğlanlar ise asla ciddiye almıyorlar onu.

Lana'nın üzerindeki mayoyu sanki büyükannesi seçmiş. Hafifçe kabarık göğüs kısmı büzgülü ve çiçekli bir etekliği var. Bacakları güdük ve güneş görmemiş. Sanki dışarı çıkmaya korkuyormuş gibi orada, basamakların üzerinde duruyor. Ya üzerinde o mayoyla görünmeye ya da hakikaten ortaya çıkmaya korkuyor olmalı. Reuel, onu harekete geçirmek için yanına gidip sevecen bir ifadeyle kıçına şaplak atmak zorunda kaldı. Sonra onu uzun uzun okşayarak havlulardan birini omuzlarına koydu. Önce yanağını sonra burnunu uzatıp düz sarı saçlarına sürttü ve kuşkusuz üzerindeki o tatlı bebek kokusunu içine çekti. Margot da tüm bunlar izledi.

Reuel ve Lana, bir baba ve kızı gibi aralarına mesafe koyarak plaja giden yolda yürüyüp uzaklaştılar.

Margot kulübenin yanında duran arabanın kiralık olduğunu şimdi fark etmişti. Walkerton'da bir yerden kiralanmıştı araba. Eğer Kincadine'dan, kendisinin kamyoneti kiraladığı yerden kiralamış olsalardı ne kadar da komik olurdu, diye düşündü Margot. Arabanın ön cam sileceğinin altına bir not koymak istiyordu ama üzerine yazacağı hiçbir şey yoktu. Kalemi vardı ama kâğıt lazım-

dı. Birden çöp kutusunun yanındaki otların üzerinde gözüne bir kesekâğıdı ilişti. Üzerinde neredeyse tek bir leke bile yoktu. Kesekâğıdını parçalara ayırdı ve her bir parçanın üzerine büyük harflerle bir ya da ikişer satırlık şu mesajları yazdı:

KENDİNE DİKKAT ETSEN İYİ OLUR
YOKSA SONUNDA HAPSE DÜŞERSİN

*

EĞER DİKKATLİ OLMAZSAN
AHLAK POLİSİ GELİP SENİ ALIKOYAR
SAPIKLARIN İŞİ ASLA RAST GİTMEZ

*

ANASININ KIZI

*

İYİSİ Mİ SEN O TUTTUĞUN BALIĞI FRANSIZ NEHRİ'NE
GERİ BIRAK; O DAHA TAM BÜYÜYÜP OLGUNLAŞMAMIŞ

*

UTAN

*

UTAN

*

Margot ayrıca, "PASAKLI KOCA, ŞİŞKO, BEBEK SURATLI MORON SEVGİLİSİYLE" diye bir not daha yazdı ama üslubunu isterik ve çılgınca bulduğu için beğenmedi. Notları, bulunabileceğinden emin olduğu yerlere – ön cam sileceğinin altına, kapı aralığına, piknik masasının üzerine (ağırlık yapması için taşların altına) koydu. Sonra kalbi deli gibi çarparak hızla oradan uzaklaştı. İlk başta kamyoneti o kadar kötü kullanıyordu ki daha otoparktan çıkmadan neredeyse bir köpeği ezip öldürüyordu. Otoyolda sürecek kadar kendine güvenmediği için arka yollardan ve çakıllı yollardan gitti ve hızını arttırmayıp yavaş gitmesi için sürekli kendi kendini telkin etti. Hızlı gitmek istiyordu. Yerden havalanıp uçmak istiyordu. Öfkeden patlamanın eşiğinde olduğunu hissediyordu. Patlayıp küçük parçalara ayrılacakmış gibi hissediyordu. Hissettiği bu şey iyi miydi yoksa berbat mıydı? Bilemiyordu. Dünyayla bağlarının koptuğunu hissediyordu. Hiçbir şey umurunda değildi. Bir ot sapı kadar hafif hissediyordu kendini.

Sonunda Kincardine'a vardı. Kıyafetlerini değiştirdi ve peruğu çıkarıp gözlerindeki makyajı sildi. Kıyafetleri ve peruğu –yazık oldu diye düşünmeden edememiştisüpermarketin çöp kutusuna attı ve kamyonete döndü. Otelin barına girip bir içki içmek istiyordu ama araba sürerken alkolün etkisi altında kalmaktan korkuyordu. Ayrıca eğer adamın biri onu tek başına içerken görüp yanına gelerek en ufak bir yorumda bulunursa yapabileceklerinden de korkuyordu. Adam sadece, "Ne sıcak bir gün," bile dese, ciyak ciyak bağırıp tırnaklarını adamın suratına bir pençe gibi geçirebilirdi.

Eve döndü. Çocuklarla ilgilendi. Lana'nın bir arkadaşı olan bakıcıya parasını ödedi. Acaba telefon eden o muydu? Akşam yemeği için paket servisi olan bir restoran aranacaktı. Yemeğin ardından geç saatlere kadar

uyuyamadı ve bekledi. Bir-iki kadeh içki içti. Kafasında birtakım düşünceler dönüp duruyordu. Avukat. Boşanma. Cezalandırma. Bunlar birden beyninde bir zil sesi gibi çınlayıp yankılanıyor ve nasıl hareket edeceği konusunda ona hiçbir fikir vermeden sesler diniyordu. İlk olarak ne yapmalıydı? Ardından ne yapmalıydı? Hayatına nasıl devam etmeliydi? Çocukların her birinin burada olmasını gerektiren çeşitli sorumluluk ve randevuları vardı. Oğlanlar yaz aylarında çalışacak iş bulmuşlardı. Debbie çok yakında kulağından küçük bir ameliyat geçirecekti. Onları alıp yanında götüremezdi. Dedikodulara göğüs gerip –ki daha önce bir kez yeterince katlanmıştı– her şeyi kendi başına yapacaktı. Ayrıca o ve Reuel gelecek hafta sonu büyük bir yıldönümü partisine davet edilmişlerdi; hediyeyi de kendisi almak zorundaydı. Bunların dışında bir de kanalizasyon borularına bakmak için bir adam gelecekti.

Reuel eve dönmekte o kadar gecikmişti ki Margot onun kaza geçirmiş olabileceğinden korkuyordu. Lana'yı teyzesinin evine bırakmak için Reuel'in Orangeville'den geçmesi gerekmişti. Müzik grubunun bir üyesini taşıyan bir lise öğretmeni numarası yapmıştı. (Bu arada esas öğretmene Lana'nın teyzesinin hasta olduğu ve Lana'nın ise ona bakmak için Orangeville'e gittiği söylenmişti.) Margot'nun yazdığı notları bulan Reuel'in ise doğal olarak midesi allak bullak olmuştu. Mutfak masasına oturup çiğnenen mide haplarından aldı ve süt içti. Margot ise Reuel'le tartışıp kavga ederken ayık olmak için kendine kahve yaptı.

Reuel bunun masum bir geziden ibaret olduğunu, Margot gibi kendisinin de Lana'ya acıyıp onu gezmeye götürdüğünü söyledi. Masumdu.

Margot buna güldü. Gülerek, Reuel ile arasında geçen konuşmayı anlattı Anita'ya.

"Ona, 'Masum ha! Masum olduğunu biliyorum! Sen kiminle konuştuğunu sanıyorsun?' dedim. 'Teresa'yla mı?' Reuel de, '*Kim*?' dedi. İnan bana, bir dakika boyunca boş gözlerle baktı ve neden sonra hatırladı. Düşün bak, Teresa deyince, '*Kim*?' diye sordu bana. O anda, 'Ne cezası? Kimin için?' diye düşündüm. Reuel muhtemelen o kızla evlenecek, hiç kuşkusuz bebekleri olacak ve çok geçmeden de geçinecek para kalmayacaktı."

Sabahın bir köründe yatağa girdiklerinde Margot, Reuel'den evin sözünü almıştı bile.

"Erkekler bir noktadan sonra hayatlarında sorun ve huzursuzluk istemiyorlar. Belayı satın almayı tercih ediyorlar. Reuel'le sonuna kadar pazarlık ettim ve aşağı yukarı istediğim her şeyi aldım. Sonraları, Reuel ne zaman bir konuda yan çizmeye kalksa ona, '*Peruk vakti*,' demem yetiyordu. Ona her şeyi anlatmıştım. Peruğu, kamyoneti, oturup onları izlediğim yeri, her şeyi. Bunu çocukların ya da başkalarının yanında söylüyorum ve kimse neden bahsettiğimi anlamıyordu. Ama Reuel anlıyordu tabii. *Peruk vakti!* Hâlâ gerekli gördüğüm zamanlarda bunu söylüyorum."

Margot parmağını bardağına daldırıp içkisinin içinden bir portakal dilimi çıkardı ve emdi. "Kokteyle şarap dışında başka bir şey daha katıyorum," dedi. "Biraz votka da koyuyorum fark ettin mi?"

Margot kollarını ve bacaklarını güneşe uzattı.

"Ne zaman gerekli görürsem söylüyorum."

Anita, Margot'nun kibir ve gösterişten vazgeçmiş olabileceğini düşünüyordu ama muhtemelen cinsel ilişkiden vazgeçmiş değildi. Margot cinselliği, güzel görünümlü vücutlar ya da aşk ve içten duygular olmadan sadece mekanik bir eylem, sağlıklı bir boşalma olarak görüyor olabilir.

Peki ya Reuel? Acaba o nelerden vazgeçmiş durum-

da? Margot'nun tüm o sıkı pazarlıklarının bir sonuca ulaşıp ulaşmaması tek bir şeye bağlıydı – Reuel'in hazır olup olmamasına.

Pazarlık. Pazarlık, hesaplar, evler ve para. Anita'nın aklı almıyordu. Aşk ve ihaneti nasıl metaya döndürebiliyordu insanlar? O, bunun yerine gelişleri ve gidişleri, başlangıçları ve bitişleri, duyguların en yoğun biçimde yaşanmasını, tek bir hisse bağlı kalmayı –ki bu çoğu zaman beraberinde diğer her şeye sırt dönmeyi, sadakatsiz olmayı getiriyordu– tercih etmişti.

"Şimdi sen," dedi Margot yüzünde büyük bir tatmin olmuş ifadesiyle. "Ben sana bir şeyler anlattım. Şimdi sıra sende. Kocanı terk etmeye nasıl karar verdiğini anlat bakalım."

Anita, Margot'ya Britanya Kolumbiyası'ndaki bir lokantada olanları anlattı. Anita ve kocası tatil yaptıkları bir sırada yol kenarındaki bir lokantaya giderler ve Anita orada yıllar önce âşık olduğu –hayır, belki de bunu aşk değil karasevda olarak tanımlamasının daha doğru olacağını söyler Anita– bir adamı hatırlatan birini görür. Gözlerinde alaycı ve kaçamak bir ifade olan bu soluk benizli ve asık suratlı adamın yüzü, Anita'nın tutkun olduğu adamın yüzünün donuk bir kopyası, uzun bacaklara sahip bedeni ise onun bedeninin uyuşmuş, kötürüm olmuş hali gibiydi. Lokantadan ayrılma zamanı geldiğinde eski aşkını düşünmekten kendini alamayan Anita gözlerini adamdan güçbela ayırabilmiş, çıkıp gitmekte zorlanmıştı. Sıra sıra dizilmiş yüksek köknar ve ladin ağaçlarının çevrelediği karanlık Island Otoyolu boyunca ve Prince Rupert'e gitmek için arabalı vapura doğru yol aldıkları sırada Anita manasız bir ayrılık hissine kapılmıştı. Eğer böyle bir acı hissedebiliyorsa, eğer geçmişte kalmış bir hayalete, evliliğine ve kocasına karşı asla hissedemeyeceği kadar güçlü hislerle bağlı kalabiliyorsa, o zaman en doğrusu gitmekti.

Böylece Anita da kendi hikâyesini Margot'ya anlatmış oldu. Her şey bu kadar kolay ve bariz değildi elbette.

"Gidip o diğer adamı buldun mu o halde?" diye sordu Margot.

"Hayır. Tek taraflı bir aşktı. Yapamadım."

"Bir başkası var mı?"

"Ve bir başkası, sonra bir başkası daha," dedi Anita gülerek. Geçen gece annesinin yatağının yanında oturmuş, ona iğne yapmak için beklerken erkekleri düşünmüş Anita. Tıpkı insanın zaman öldürmek için dünyadaki büyük nehirleri ya da büyük şehirleri veya Kraliçe Victoria'nın çocuklarının isimlerini tek tek aklından geçirmesi gibi, o da hayatına giren adamların isimlerini getirmiş aklına birer birer. Bazılarını düşününce üzülmüş ama asla pişmanlık hissine kapılmamış. Hatta hepsini bir arada düşündüğünde içini bir coşku, artan bir tatmin hissi kaplamış.

"Evet bir yolu bu," dedi Margot kendinden emin bir ses tonuyla. "Ama bana tuhaf geliyor. Gerçekten. Demek istediğim, ne işe yaradığını anlamıyorum. Eğer erkeklerle evlenmezsen." Margot duraksadı. "Bazen ne yapıyorum biliyor musun?" Margot hızla ayağa kalktı ve sürgülü kapıların yanına gitti. Başını kapıya dayayıp kulak verdi ve sonra kapıyı açıp kafasını uzatarak içeri baktı. Ardından geri gelip oturdu.

"Debbie'nin bizi dinleyip dinlemediğini kontrol ediyordum sadece. Oğlanların yanında en korkunç kişisel sırlarını konuşabilirsin ama hiçbir şeye kulak asmadıkları için istersen Hintçe konuş bir şey fark etmez. Ama kızlar dinler. Debbie dinler."

Margot, "Peki, ne yaptığımı söyleyeyim sana," diye kaldığı yerden devam etti. "Ara sıra Teresa'yı ziyarete gidiyorum."

Anita büyük bir şaşkınlıkla, "Teresa hâlâ orada mı?" diye sordu. "Teresa hâlâ o dükkânda mı?"

"Ne dükkânı?" dedi Margot. Yok canım! Hayır, hayır. Dükkânın yerinde yeller esiyor. Benzin istasyonu da yok artık. Yıllar önce yıkıldı orası. Teresa İlçe Evi'nde kalıyor. Şimdi orada psikiyatri koğuşu dedikleri bir bölüm var. İşin garip yanı, Teresa orada yıllarca temizlik ve getir götür işlerinde çalıştı. Ardından tuhaf nöbetler geçirmeye başladı. Şimdi bazen koğuşta çalışıyor, bazen de sadece o koğuşta kalıyor. Sanırım anladın ne demek istediğimi. Şalteri atıp cozuttuğunda asla o kadar büyük bir sorun yaratmıyor. Sadece kafası epey karışık vaziyette. Habire konuşuyor. Çenesi hiç durmuyor. Tıpkı eskiden olduğu gibi ama şimdi dozunu artırmış vaziyette. Tek bildiği konuşmak, konuşmak, konuşmak ve kafasını toparlamak. Eğer gidip onu ziyaret edersen senden her zaman banyo yağı, parfüm ya da makyaj malzemesi gibi şeyler getirmeni istiyor. Son gidişimde ona saçları için şu renk parlatıcılardan götürdüm. Şansımı bir denemek istedim, aslında zira Teresa için o parlatıcıyı kullanmak biraz karışık ve zordu. Ama Teresa kullanma talimatını okudu ve gayet iyi kotardı. Saçlarını berbat etmedi en azından. Kafası karışık çünkü Teresa bir gemide olduğunu sanıyor. Savaş gelinlerini Kanada'ya taşıyan gemide."

"Savaş gelinleri," dedi Anita. Onları başlarına taç gibi takılmış beyaz ve lekesiz vahşi hayvan tüyleriyle gördüğünü hatırlıyordu. Aslında savaşta giyilen kep ve şapkalar geçiyordu aklından.

Reuel'i görmeye ihtiyacı yoktu. Yıllardır onu görmek için en ufak bir istek duymamıştı. Bir adam kontrol etmenizin mümkün olmadığı bir süre boyunca hayatınızı baltalar ve bir gün onun olduğu yerde koca bir boşluk, bir hiçlik olduğunu fark edersiniz. Açıklanamaz, olağanüstü bir durum.

"Şu anda aklıma birden ne geldi biliyor musun?" dedi Margot. "Sabahları dükkânın o görüntüsü. Ve bizim

yarı donmuş bir halde içeri girmemiz. Zor bir yaşantımız vardı ama bunun bilincinde değildik."

Güç sahibiydik, diye düşündü Anita. Yüreğin ve beynin korku ve hevesle tıka basa doluysa bu seni dönüştürecek bir güçtür ve yaşamındaki her şey büyük önem kazanır. Asla sahip olduğunu bilmediğin bir güç, asla kaybetmeyi aklından geçirmediğin bir güçtür.

"Teresa kaldığımız yere gelip deli gibi kapıya vururdu," dedi Margot keyifsiz, kuşkulu bir sesle. "Reuel'le odadayken, 'Çıkın dışarı! Çıkın dışarı!' diye bağırırdı. Korkunçtu. Bilemiyorum. Bilemiyorum. Sence aşk mıydı o?"

Limana hâkim o noktadan bakınca dalgakıranın iki uzun kolu denizde yüzen kibrit çöpleri gibi gözüküyor. Tuz madeninin kuleleri, piramitleri ve taşıma kayışı denizde yüzen büyük oyuncakları andırıyor. Göl alüminyum folyo gibi parlıyor. Her şey ışıltılı, uzak ve zararsız görünüyor. Büyüleyici bir manzara.

"Hepimiz o gemideyiz," dedi Margot. "Teresa hepimizin o gemide olduğunu sanıyor. Ama Reuel'in Halifax'ta karşılayıp buluşacağı kadın o. Ne mutlu ona."

Margot ve Anita buraya kadar geldiler. Ama sohbete son vermeye henüz hazır değiller. Epey mutlular.

Olaylara ve insanlara çok farklı açılardan ve perspektiflerden bakabilen Alice Munro'nun bu bakış açısıyla yazdığı öyküler, dünyanın hangi coğrafyasında ve toplumunda olursa olsun bütün insanların ortak özünü yakalamayı başarıyor.

Gençlik Arkadaşım'daki on öykü; insanların geçmişlerinden bugüne uzanan etkileri, bu etkilerin farklı kişilerin yaşamını biçimlendirişini, çok eskilerde kalmış çiftlik yaşamlarını ama öncelikle insan ilişkilerini ve insanların bir yandan kendileriyle öte yandan başkalarıyla yüzleşmelerini Munro'nun benzersiz anlatımıyla aktarıyor.

Kanada'nın çetin ikliminde yaşananları okurken, nerede olursanız olun, anlatılanlara hiç yabancılık duymadan, kendinizi öykülerin sürükleyiciliğine kaptıracaksınız.

can

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3221-8

9 789750 732218